

שערי שידוכין

1234567 ח"ח

לקט ביאורים, הוראות ומנהגים,

1234567 ח"ח

1234567 ח"ח

בעניני שידוכין

אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 1 הודפס ע"י אוצר החכמה

הוצאת ספרים

הוצאת ספרים

מחיר 24567

אוצר החכמה

הוצאת ספרים

ספר

שערי שידוכין

לקט ביאורים, הוראות ומנהגים
בעניני שידוכין

מחיר 1234567

מחיר 1234567

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

מחיר 1234567

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי

"היכל מנחם"

מרכז להפצת מעיינות החסידות

בעיה"ק ירושלים ת"ו

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

שערי שידוכין

לקט בעורים, הוראות ומנהגים

בעניני שידוכין

ראש המכון:
הרב יוסף יצחק הבלין

העורך:
הרב יהודה כהן

חבר המערכת:
הרב שמואל אופן

אה"ח 1234567

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אה"ח 1234567

© כל הזכויות שמורות

כתובת למשלוח הערות והארות:

מכון היכל מנחם

ירושלים, רח' ישעיהו 22. ת.ד. 5955

פאקס 02-571-2563

E-mail: havlin@neto.net.il

להזמנות:

היכל מנחם - ירושלים: ישעיהו 22 ת.ד. 5955 טל' 02-538-4928

היכל מנחם - בני ברק: רח' שפת אמת 1 טל' 03-579-5729

קה"ת - כפר חב"ד ת.ד. 3 טל' 03-960-6018

קה"ת - קראוו הייטס: טל' 718-778-0226

התוכן

מחיר לפרק: 1234567

בשער

מחיר: 1234567

ז	
יא	מפתח ענינים
כג	ענין הזיווגים
לג	התקופה שעד הנישואין ^{אוצר החכמה} הכנה ויסוד לחיים
סג	חובת ההתעניינות
פט	אופן ההתעניינות
קט	השידוך המתאים
קלט	אופן הבירור וההחלטה
קסג	עניני מנהג וההחלטה
קפט	קשרי השידוכין
קצט	בין קשרי השידוכין לחתונה
ריז	זיווג שני
רכז	ביאורים
רנא	תשובות הצמח צדק

א"ח"ח 1234567

התודה והברכה

א"ח"ח 1234567

לידידינו החשובים

אוצר החכמה

הרה"ח ר' אליעזר חיים שיחי

וזוגתו מרת רבקה בתי שתחי

לפידות

ב.א. ארגנטינה

על תרומתם החשובה להוצאת הספר

שערי שידוכין

לקט ביאורים, הוראות ומנהגים

בעניני שידוכין אוצר החכמה

א"ח"ח 1234567

תהא משכורתם שלמה מאת ה' יתברך

להתברך בכל מילי דמיטב בגשמיות וברוחניות

ויזכו לרוב נחת מכל משפחתם שיחיו

מתוך הרחבה, בריאות, אושר ושמחה

תמיד כל הימים

בשער הספר

אוצר החכמה

בשבח והודי להשי"ת הננו מגישים בזה את הספר "שערי שידוכין" - המרכזים את דברי קדשו של רבינו הגדול הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע - בעניני שידוכין וההכנות הראויים אליהם.

1234567

1234567

כל המעיין ומתבונן בספרי כ"ק אדוננו מורנו ורבונו עומד נפעם ומשתומם לנוסח האוצר האדיר של שיחות, מאמרים ואגרות קודש, אשר נאמרו ונכתבו במשך עשרות שנים, והדברים אמורים לא רק לנוכח הכמות האדירה, אלא גם ובעיקר המיגוון הרחב של הנושאים הנדונים בהם, החל מחידושים וביאורים בכל חלקי תורתנו הקדושה בנגלה ובנסתר, ביאורים ואמרות קודש בעניני המועדים, תשובות בכל חלקי השו"ע, ועד לעצות והדרכות בעבודת ה', פתרון בעיות, מבוכות ותהיות, חינוך והדרכה, תיקון המידות ויראת שמים ועוד ועוד.

נמצא שהמבקש להתעדכן בנושא כל שהוא, עומד לא אחת בפני קושי עצום לדלות מתוך אוצר בלום וכביר זה, את מה שנכתב בנושא אודותיו מבקש הוא ללמוד ולדעת.

★ ★ ★

מכון "היכל מנחם" הציב בפניו את המטרה הנעלית, ליקוטם של דברי כ"ק אדוננו מורנו ורבינו וריכוזם לפי נושאים, למען הקל על הלומדים והמעיינים.

עד כה יצאו לאור הספרים, א. שמחה ובטחון בה'. ב. שערי צדקה. ג. שערי אמונה. ד. שערי גאולה (ב' חלקים). ה. שערי הלכה

ומנהג (ה' חלקים). ו. שערי המועדים (ט"ז חלקים). ז. שערי מילה.
ח. שערי אהבת ישראל. ט. שערי שמיטה. י. שערי ארץ ישראל
יא. שערי נישואין. יב. שערי חינוך. יג. היכל הנגינה. ועתה הננו
מוצאים לאור את הספר שערי שידוכין.

מח"מ 1234567

שער השני

אוצר החכמה

***

מח"מ 1234567

בהקשר לספר זה יש לציין את הליקוטים שיצאו כבר לאור בענין
זה - בנוסף על המובא בסדרת 'שערי הלכה ומנהג' היוצא לאור על
ידינו - "ליקוט הוראות בעניני שידוכין ונישואין", "שמחת עולם",
"בית בישראל בנין עדי עד", ועוד.

בסוף הספר הוספנו ב' תשובות מהצמח צדק בענין נישואי בת כהן
לישראל, ובענין השוואת השמות, שהרבי מרבה לציין אליהם.

אוצר החכמה

***

זכה הרה"ח והרה"ת ר' יוסף יצחק הכהן שיחי גוטניק, להקים
ולעמוד בראש המוסד המפואר "היכל מנחם" המהווה מגדלור להפצת
תורת החסידות בכלל, ובפרט ובמיוחד בכל הקשור בעניניו ותורתו
של כ"ק אדוננו מורנו ורבינו - ואשר במסגרת זו פועל ה"מכון"
האמור.

כאן, איפוא, המקום להודות לו מקרב לב, יתן השי"ת ויקויימו
בו כל ברכות אדוננו מורינו ורבינו במילואם וכפשוטם, וירוה רוב
נחת מכל יוצ"ח ויצליח בכל אשר יפנה בגשמיות וברוחניות.

***

כאמור, נלקטו הדברים מתוך ספרי כ"ק אדמו"ר תוך התמקדות
בנקודות שהיו נראות לנו כמתאימות וקשורות לתוכנו וצביונו של ספר
זה - וזאת לעתים תוך השמטת הדיונים והביאורים השונים

המסתעפים מהם כפי שמופיעים במקור הדברים. ולתועלת הרבים, צוינו בתוך הספר המקורות שמתוכם לוקטו הדברים.

וזאת למודעי - הכותרות, סידור הענינים, והתרגום ללשון הקודש (מהשיחות שבמקורם הופיעו באידיש) נעשו על ידינו.

★ ★ ★

כאן המקום להודות לידידנו הרה"ח הרה"ת ר' בנימין שיחי זילברשטרום הפועל ללא לאות ובמסירות נפש עבור "היכל מנחם" והפעולות הברוכות למען הפצת מעיינות החסידות בירושלים ובני ברק.

★ ★ ★

בטוחים אנו שגם ספר זה - כשאר הספרים שיצאו על ידינו עד כה - יתקבל ברצון באהבה ושמחה על ידי קהל עדת ישורון אשר ימצאו בו עונג לנפשם.

★ ★ ★

והרי על ידי כל שידוך וחתונה ניתוסף בהענין ד"יכלו כל הנשמות שבגוף", שאז "בן דוד בא", והרי זה הכנה קרובה לקיום הידוע "מהרה כו' ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה".

יוסף יצחק הבלין
ראש המכון

ג' תמוז ה'תשס"ח

הבהרה

ביחס להוראות פרטיות אשר מקורם הוא במכתבים הממוענים לאנשים פרטיים, יש לציין את הסתייגותו של כ"ק רבינו, ובלשונו הקדוש:

"פשוט שהוראה ליחיד .. בפרט במכתב פרטי אליו – אינה הוראה לרבים כלל – כיון שעל פי רוב זהו תלוי בתנאי חיי היחיד, תכונות נפשו, האפשריות שישנן אצלו שכתבם במכתבו, ועוד ועוד".

מתוכן התשובות נמצינו למדים את השקפתו הכללית של כ"ק רבינו בנושא, וגישתו לפתרון שאלות ובעיות מסוימות.

מפתח הענינים

אה"ח 1234567

אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 10 הודפס ע"י אוצר החכמה

מפתח הענינים

ענין הזיווגים

- א הזיווגים משמים או בבחירה הפשית ..... כה
- ב הזיווגים - למעלה מהטבע ..... כט

אוצר החכמה

התקופה שעד הנישואין הכנה ויסוד לחיים

1234567

- ג ב' תקופות בחיי האדם - התקופה שלפני הנישואין
- לה הכנה ויסוד להמשך החיים ..... לה
- לה בתקופה שעד הנישואין - "נפשי חשקה בתורה" ..... לה
- לז לפני הנישואין ואחרי הנישואין ..... לתוהו ותיקון ..... לז
- מב הכוונה ביציאה מכתלי הישיבה - להמשיך את הלמעלה מהטבע בטבע .... מב
- מד הירידה והכניסה לענינים הגשמיים צריכה להיות באופן של דילוג ..... מד
- מה ללמוד בישיבה עד הדקה האחרונה ..... מה

ד אופן ההכנה לקראת הקמת בית בישראל -

- מו הלימוד מהנהגתו של יעקב אבינו ..... מו
- מז ההכנה לבנין בית - עבודת התפילה ..... מז
- מח יגיע כפיך ולא יגיעת הראש ..... מח
- מט כדי שהיציאה לעולם לא תשפיע צריך קבלת עול ..... מט

ה שלילת המחשבה אודות הסתדרות בפרנסה

- נא כל עוד לא הגיע זמן הנישואין בפועל ..... נא
- נב שלילת ההידור בענינים חיצוניים לקראת עונת השידוכים ..... נב
- נד כשיגיע הזמן - יעזור הקב"ה להסתדרות טובה ..... נד
- נד הלימוד בישיבה - היסוד לבנין עדי עד ..... נד
- נו היסוד לחיי נישואין הוא לימוד התורה - גם בנוגע לנערות ..... נו

ו לימוד וקבלת סמיכה לפני החתונה הטעם לזה

- נז בבית מתעוררות שאלות ..... נז
- נח חלק ההלכה - בדוגמת בנין עדי עד ..... נח
- ס לא להתעסק בשידוכים על חשבון לימודי הסמיכה ..... סב

חובת ההתענינות

- י השידוך - מיצה עיקרית הנוגעת לכל עניני האדם ..... סה

- הצלחת הענינים - על ידי הנישואין ..... סה
- הזיווג כאבידה שהיא חסרון לבעליה ..... סה
- יתרון לימוד התורה אחרי הנישואין - מתוך טהרה ..... סה
- שיפור המצב הרוחני - על ידי הנישואין ..... סו
- זירוז הגאולה על ידי שידוך והקמת בית ..... סו
- הברכה לאיש בשביל אשתו ..... סז
- ח גיל ההתעניינות לא לחכות לגיל מאוחר ..... סז
- בשנות העשרים המוקדמות ..... סח
- להקדים כמה שיותר את גיל הנישואין ..... סח
- ט אין לדחות הנישואין עד לביסוס כלכלי ..... סט
- בזמנינו יש כמה סיבות להנשא בגיל מוקדם יותר ..... עא
- הברכה בפרנסה היא בשביל האשה ..... עב
- להתגבר על הפחד מעול הנישואין ..... עג
- אין ממה לחשוש ..... עג
- יא הסיוע משמים להשתדלות בחיפוש השידוך ..... עד
- הרבי דואג לתלמידי התמימים ..... עה
- יב הכוונה הרצויה בחיפוש השידוך ..... עה
- במטרה להקים בית על יסודי התורה והמצוה ..... עו
- יג כל שידוך הוא למעלה מהטבע לא להתפעל מקשיים ..... עז
- לנסות פעם שניה ושלישית ..... עז
- להסיח דעת מבעיות העבר ..... עז
- ההשתדלות עצמה - בדרכי הטבע ..... עח
- יד סגולות ..... עט
- החלטה לנהל בית יהודי בכשרות טהרה וכו' ..... עט
- לימוד התורה ..... עט
- קביעות עתים לתורה ..... פ
- לימוד פנימיות התורה ..... פ
- שעורי חת"ת ..... פא
- השפעה על הזולת ..... פא
- הפצת המעיינות ..... פב
- נתינת צדקה ..... פב
- צדקה להכנסת כלה ..... פג

מפתח הענינים

טו

פג	בדיקת התפילין	
פג	בטחון	
פג	מחילה לאחיות הצעירה	
פד	התעסקות במוסד הרבי	
פד	חובת השתדלות ההורים לשידוך הילדים	טו
פה	השתדלות הנהלת הישיבה עבור תלמידיהם	טז
פה	חשיבות העזרה לבני ובנות ישראל בעניני שידוכין	יז
פו	אין לעכב ההתעסקות בשידוכין בגלל לימוד התורה	יח
פט	שלילת גילוח הזקן לקראת עונת השידוכין -	
פז	לא יתכן שענין של מצוה יעכב בעניני שידוכין	יט

1234567 ת"ח

אופן ההתענינות

צא	במרץ - כאדם המחזר אחר אבדתו	
צא	עליו לצאת ממעמדו ולחפש אבדתו	
צא	במרץ הכי גדול	
צב	בתינוך שדכן	כא
צג	התועלת שבשדכן	
צד	בשמירת דרכי הצניעות	כב
צד	ידיעת פרטים נוספים אודות המדוברת - על ידי ידידים	
צה	העדר הצניעות מביא לתוצאות שליליות	
צה	אין להכיר ולהתיידד ללא החלטה סופית להנשא	
צו	לא שייך להקים חיים משותפים רק על יסוד משיכה רגשית	
צז	יש להביא בחשבון את המשך החיים כאשר התקופה הרגשית מסתיימת ...	
צח	לא ניתן להתחייב על ויתור יום יומי על בסיס משיכה רגשית	
ק	הפגישות	כג
ק	שלילת הביטוי "לצאת"	
ק	הפגישות - שלא בפרסום	
ק	תוכן הדיבור בפגישות	
ק	שלילת פגישות מיותרות	
ק	באם יש צורך - להפגש פעם שלישית	
קא	מתוך בטחון בה'	כד
קב	מתוך שמחה	כה
קג	ההתעסקות בשידוכים מתוך התיישבות ומנוחת הנפש	כו

אריז"ל 1234567

קג	שילוב ההתעסקות בפרנסה עם שידוכין	כז
קד	גסיעה לחו"ל בעקבות הצעת שידוך	כח
קה	באיזה הצעה להתחיל	כט
קו	לא לכפות על הילדים בעניני שידוכין	ל
קו	התנגדות ההורים עלולה להביא לתגובה הפוכה	
קו	הצעות ההורים - בצורה עקיפה	
קז	לא לבלבל את הילדים בעניני שידוכין - רק כשיש הצעה ספציפית	

השידוך המתאים

קיא	השאיפה והתפילה שיכוון לבחור בשידוך האמיתי שהוכרז עליו במרום	לא
קיב	העיקר - יראת שמים	לב
קיג	אשה יראת ה'	
קיג	כשהמועמד הוא "קנאיי"	
קיד	הדגש על התכונות שהשרישו בה - אותן תעביר לילדיה	לג
קטו	להיות בטוח שהבית ייבנה על יסודי התורה והמצוות	לד
קטו	האושר האמיתי - בניית בית עם בן תורה	לה
קטו	הדלקת נרות שבת קודש על ידי הבת - סגולה לבעל תלמיד חכם	
קיז	לבדוק את יחסו של המדובר להידור מצוה	לו
קיט	היופי החיצוני אינו אלא טפל	לז
קיט	הדרישה לגלח זקן או להחליף לבוש - מורה על מהלך הנפש של המדוברת	לח
קכא	כשהמדובר/ת לא שומר/ת תורה ומצוות	לט
קכא	אין לערב את החתונה עם חינוך בן/ת הזוג	
קכב	חיים דתיים לא יכולים להיות מיוסדים על עשיית טובה לבן/ת הזוג	
קכג	הבטחה על דבר שאין לו מושג אודותיו - אין לזה שום תוקף	
קכג	אי אפשר לחיות עם ויתור יום יומי	
קכד	המדובר אינו משער כלל מה הם חיים דתיים	
קכד	בהכרח להתרגל מקודם לאורח חיים דתי	
קכה	שלילת עשיית פשרות בענינים עיקריים לצורך חיים משותפים	מ

מא	חבישת פאה מהענינים שצריך לבדוק ולוודא מראש	קכו
	פאה דוקא - ענין הנוגע לרבים	קכז
מב	ההדגשה על הענינים העיקריים	קכח
	אצל הנבראים בכלל אין שלימות	קכט
	אצל המדוברת יש חסרונות - כשם שגם אצלו יש	קכט
	בעולם הזה אין שלימות	קכט
	יש לוותר על דרישות בענינים טפלים ותיצוניים	קל
	עיקר הדקדוק צריך להיות ביחס לענינים העיקריים	קלא
מג	הפרשי גילאים	קלב
	לברר סיבת העיכוב עד עתה	קלב
מד	כשישנם שמועות על העבר של המדוברת	קלג
מה	שידוך בין עדות שונות	קלג
מו	שידוכים עם משפחות שלא שמרו טהרת המשפחה	קלה
מז	מעלת היחוס	קלו
מח	קרובי משפחה	קלז
מט	הורים גרושים	קלח

אופן הבירור וההחלטה

נ	במתינות, מתוך מנוחת הנפש	קמא
	אין למהר ולחטוף	קמא
נא	יש להתחשב בהמשכת הלב	קמב
	לברר אם ההחלטה רק שכלית או שאכן יש בה גם רגש הלב	קמג
נב	התאמת השקפותיהם על החיים המבחן העיקרי להתאמה ביניהם	קמד
	התאמת ההשקפה מכריע יותר מהתאמת התכונות	קמד
נג	העיקר הוא ההתאמה שבין המדוברים	קמה
נד	ידיעת ההורים והסכמתם	קמה
	אין לייסד חיי משפחה על פירוד בין הבנים להוריהם	קמו
	משקל חשוב יותר לדעת האם	קמז
נה	בירור התלבטויות	קמז
	להתייעץ עם שלשה מאנ"ש	קמז
	להידבר עם ידידים נשואים	קמח

קמח	.....	לדבר עם ידיד בגילוי לב	קמח
קמח	.....	להפסיק ההכירות לזמן מסויים	קמח
קמט	.....	ההפסקה בדרך כלל - לשלשה ארבעה שבועות	קמט
קמט	.....	תועלת ההפסקה - לדון באופן אובייקטיבי	קמט
קנ	.....	תועלת ההפסקה - להבליט הרגש הפנימי	קנ
קנ	.....	לפעמים כשאין ברור היחס להצעה - יש להפגש פעם נוספת	קנ
קנא	.....	עצות מעשיות כשאין מרגיש המשכת הלב	קנא
קנא	.....	כשאין רגש הלב - לא להמשיך בפגישות סתם	קנא
קנב	.....	כשהצד השני מתלבט	קנב
קנב	.....	אין אפשרות לדעת מראש כל הפרטים	קנב
קנג	.....	אין אפשר לצפות מראש כיצד יהיו הנהגותיו של בן הזוג לאחר הנישואין	קנג
קנד	.....	לאחר הנישואין מתפלאים על ההתלבטויות בקשר לפרטים	קנד
קנד	.....	בלי חשבונות יתרים	קנד
קנד	.....	רמזים וסימנים שונים	קנד
קנה	.....	חשבון השמות	קנה
קנה	.....	הטלת גורל	קנה
קנו	.....	חכמת היד	קנו
קנז	.....	כלך מענייני קבלה מעשית	קנז
קנז	.....	בעיות בריאות	קנז
קנז	.....	כשיש חשש מצד בריאות האם	קנז
קנז	.....	בעיית בריאות אצל אחד ממשפחת המדוברת	קנז
קנח	.....	כשלשניהם נטיה לעצבות	קנח
קנח	.....	כשיש צורך להסתיר בעיות	קנח
קנט	.....	סידורים כספיים אינם שיקול בנוגע לשידוך	קנט
קס	.....	הדיון אודות הדירה ומקומה - שייך לזוג הנשוי	קס
קסא	.....	תכנית לפרנסה	קסא

ענייני מנהג והלכה

קסה	.....	כלה וחמותה ששמותיהן שווין	קסה
קסה	.....	כשבנוסף לשם הזהה יש עוד שם	קסה
קסה	.....	לחתום בשם השונה	קסה
קסה	.....	כשהשמות שווים - להוסיף שם	קסה
קסו	.....	שלא ישתקע השם השני באופן שישתוו השמות	קסו

מפתח הענינים

יט

- במקרים מסוימים - להקפיד על הבלטת השם השני ..... קסו
- הוספת השם - לפני גמר השידוך ..... קסז
- הוספת השם - חודש לפני קשורי התנאים ..... קסז
- לחתום בשם הנוסף ..... קסז
- הוספת השם על ידי אמירת מי שברך כמה פעמים ..... קסז
- לא לדור במקום אחד ..... קסז

- סד חתן וחמיו ששמותיהם שווים** ..... קסח
- כשבנוסף לשם הזהה יש עוד שם ..... קסח
- לקרא לכל אחד בשם שונה ..... קסח
- לחתום ולעלות לתורה גם בשם השני ..... קסט
- האם להקפיד שיקראוהו בשני השמות ..... קסט
- השם הנוסף - על פי עצת רב מורה הוראה במקומו ..... קע
- הוספת שם על פי ג' רבנים ..... קע
- השם הנוסף - לפני השם הרגיל ..... קע
- במקרים מיוחדים ..... קע

- סה כששמות המחותנות שוה** ..... קעא

- סו כמה עדות מהספרדים אין חוששים לשמות שוים** ..... קעא

- סז שידוכי הצעירה לפני אחותה הגדולה** ..... קעב
- להתעניין על שידוך לגדולה ואחר כך לשדך את הצעירה ..... קעב
- אפשר לשדך הצעירה לפני הבכירה ..... קעב
- מחילה מפורשת מהאחות הגדולה - בכתב או בפני עדים ..... קעג
- קישורי התנאים של הצעירה בלי פרסום, ולא למהר בזמן חתונתה ..... קעג
- הפרשת סכום לנישואי הגדולה ..... קעד
- סכום ההפרשה ..... קעד
- הפרשת הסכום לנישואי הגדולה - קודם קשורי התנאים ..... קעד

- סח שידוכי הצעיר לפני אחותו הגדולה** ..... קעד

- סט שידוכי הצעיר לפני אחיו המבוגר ממנו** ..... קעה
- מחילת האח הגדול ..... קעה
- בגיל שמונה עשרה אין להקפיד בזה ..... קעה
- על האח הגדול למחול ..... קעו
- מחילת האח - סגולה עבורו לשידוך ..... קעו

- ע שידוכי הצעירה לפני אחיה הגדול** ..... קעו
- מחילת האח, והפרשת סכום עבור נישואיו ..... קעז

קעז	.....	בת כהן לישראל	עא
קעז	.....	לגמור ששה סדרי משנה	
קעח	.....	ללמוד מסכת ארבעים פעם	
קעח	.....	בקיאות במסכת אחת	
קעח	.....	הוספה בשעורי תורה	
קעח	.....	לפחות מסכת כלה	
קעט	.....	די בבקיאות בענינים ולא הלשון	
קעט	.....	גם בקיאות בדינים הצריכים	
קעט	.....	לימוד מאמר ד"ה שיר השירים בליקוטי תורה	
קפ	.....	האם צריך להיות תלמיד חכם כל ימיו	
קפב	.....	ב' אחים לב' אחיות	עב
קפב	.....	שלא ידורו בעיר אחת	
קפג	.....	מאן דלא קפיד לא קפדין עמי	
קפג	.....	נישואי ג' אחים לג' אחיות	עג
קפד	.....	בביטול שידוך - בקשת מחילה	עד
קפד	.....	תועלת בקשת המחילה בנוגע לזרעא חיא וקיימא	
קפה	.....	התועלת לגבי שלום הבית	
קפו	.....	התועלת לשלומם של הבנים והבנות	
קפו	.....	בקשת מחילה גם אם עוד לא סיכמו סופית	
קפז	.....	אם לא היתה הבטחה אין מקום לבקשת מחילה	
קפז	.....	הטעוהו בשידוך	
קפז	.....	אין לבטל שידוך עקב בעיות כספיות	

קשרי השידוכין

קצא	.....	נוסח ברכת הרבי	עה
קצא	.....	ברכת הרבי קיימת - גם כשקבלת המכתב לא אושרה בפירוש	
קצב	.....	ביטוי המילה "אירוסין"	עו
קצב	.....	אופן עריכת ה"ווארט"	עז
קצג	.....	חזרת מאמר דא"ח	
קצג	.....	זמן עריכת התנאים	עח
קצג	.....	דמי שדכנות	עט
קצד	.....	השידוך בנין עדי עד - היסודות צריכים להיות חזקים	פ
קצד	.....	חמרי הבנין הם תורה ומצוות	

- קצה ..... לגבי היסודות - לא מתחשבים בשיקולים חיצוניים
- קצו ..... היופי החיצוני אינו שיקול ביחס ליסודות
- קצז ..... לגבי חומרי הבנין מתחשבים בדעת הבנאי ולא בדעת בעל הבית
- קצח ..... בנין עדי עד - על ידי ההתקשרות למשה שבדור

אוצר החכמה

בין קשרי השידוכין לחתונה

- פא ..... להסמיך את זמן החתונה לקשרי התנאים
- פא ..... לא לאחר עקב לימודים / שירות בצבא
- פב ..... שאלת הפרנסה אינה סיבה לאיחור החתונה
- פב ..... תוצאות שליליות מאיחור זמן החתונה
- פב ..... על ידי ההורים
- פב ..... זמן ומקום החתונה אינו מענינם של החתן והכלה
- פב ..... זהירות בעניני צניעות בין החתן והכלה לפני החתונה
- פב ..... לא להצטלם יחד
- פג ..... פגישות בין השידוך לחתונה
- פג ..... להפגש כמה שפחות
- פג ..... שלילת הנסיעה למדינה אחרת על מנת להפגש
- פד ..... גתנית מתנות לחתן והכלה
- פד ..... ש"ס וספרי חסידות
- פד ..... ספרי קודש לכלה
- פד ..... קופת צדקה
- פד ..... נתינת טבעת לפני הקידושין
- פה ..... אופי ההכנות לחתונה
- פו ..... עניני הכנה לחתונה
- פו ..... התחזקות בלימוד התורה
- פז ..... לימוד פנימיות התורה
- פז ..... לימוד מאמרי עבודה
- פז ..... עשיית תשובה
- פז ..... עבודת התפילה
- פזא ..... נתינת צדקה
- פזא ..... הפצת היהדות
- פזב ..... החתן והכלה צריכים להתעסק בעיקר ולא בטפל

אוצר החכמה

ההכנה העיקרית לחתונה צריכה להיות רוחנית ..... **ריב**
 גם הורי החתן והכלה צריכים הכנה רוחנית ..... **ריז**

מחיר 1.34.567

זיווג שני

פח נחיצות נישואים שניים "ולערב אל תנח ידך" ..... **ריט**
 נישואים שניים - שמחה ונחת לבן הזוג המנוח ..... **ריט**
 להזדרז בזה - לטובת הילדים ..... **רכ**
 התחלת ההתענינות - גם לפני ג' רגלים ..... **רכא**
 ההתעסקות בזה במרץ ..... **רכב**
 הצלחה במציאת זיווג שני - על ידי הוספה בלימוד התורה ..... **רכב**
פט חתונה עם אלמנה וגרושה ..... **רכג**
צ שמו כשם בעלה הראשון ..... **רכד**
צא זיווג שני לפי מעשיו גם בנוגע לחייהם המשותפים ..... **רכה**
צב בקשת מחילה מהגרושה ..... **רכו**
 כשאינה בחיים ..... **רכו**

ביאורים

מחיר 1.34.567

צג "בחור שא נא עיניך וראה" ..... **רכט**
 הברייתא מפרטת ג' סוגים בבנות ירושלים ..... **רל**
 העיקר במעלותיהן - הענין הרוחני שבהן ..... **רלא**
 המעלה העצמית אותה מעבירות בנות ירושלים לילדיהן ..... **רלג**
 המעלה הפרטית של כל אחת מבנות ירושלים - ביטוי למעלתה העצמית ..... **רלד**
 תוכן דבריהם של בנות ירושלים הנאות והכעורות ..... **רלז**
 הבבלי מפרט יותר מהירושלמי ..... **רלח**
 המעלות של בנות ירושלים אינן בכח עצמן אלא בירושה ממשפחתן ..... **רמ**
 בנות ירושלים מכירות בכך שמעלותיהן אינן שלהן ..... **רמג**
צד שייכות ט"ו באב (ויום הכיפורים) לענין השידוכים ..... **רמו**

תשובות הצמח צדק

צה בענין נישואי בת כהן לישראל ..... **רנג**
 הגהה על התשוי הנ"ל ..... **רס**
צו בענין השוואת השמות ..... **רסא**

ענין הזיווגים

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אה"ח 1234567

אוצר החכמה

אה"ח 1234567

אה"ח 1234567

אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 21 הודפס ע"י אוצר החכמה

א

הזיווגים משמים או בבחירה הפשית

במענה על שאלתו וזה תוכנה:

(א) מצאתי מחלוקת בענין הזיווגים, אשר לפי דעת החוקרים יש בזה בחירה פשית ולפי דעת המקובלים הוא בגזירה. ושאלתי איך היא הכרעת תורת החסידות בזה.

(ב) משמע בכמה מקומות בדא"ח שענין זה הוא בגזירה. ואם כן מהו פעולת ההשתדלות בזה האם זהו רק עשית כלי והלבשה בטבע.

והנה לא ציין במכתבו המקומות ששם מצא את כל הנ"ל. גם לא זכר התלוקים שיש בשתי שיטות הנ"ל בכל אחת מהם גופא, ואשר שאלתו הראשונה נוגעת בהלכה למעשה ונפסק כבר הדין בפוסקים.

ואבוא בהצעת השיטות בזה ובמילא יבואר כל הנ"ל.

1234567

◇ ◇ ◇

בענין הזיווגים אם הבחירה פשית בהם לגמרי או במקצת או כלל לא, מצינו בזה כמה חילוקים ושיטות, ובכללות מיוסדים הם ותלויים באופן פירוש דרשת רז"ל במו"ק (יח, ב) סוטה (ב, א) סנהדרין (כב, א) ב"ב (יב, ב) בראשית רבה (ר"פ ס"ח) זח"א (צא, ב. רז, ב. רכט, א) זח"ב (קע, ב) זח"ג (רפג, ב) ועוד (מציינים למדרש תהלים אבל אינו תח"י לעיין בו).

◇ ◇ ◇

והשיטות בזה:

(א) בת קול גוזרת בת פלוני לפלוני ואין רחמי אחר מועילים אלא שישאנה - האחר - למשך זמן מה אבל לא יבעלנה ואחר כך מגרשה או מת ונישאת למי שנגזרה לו (ס' חסידים סי' שפג) - והנה אף שלא פי'

בס' חסידים באיזה זיווג מדובר, בכל זאת כדי שלא להרבות מחלוקת בין הסוגיא דמו"ק וסוטה, יש לומר דכוונתו הוא דוקא בזיווג ראשון.

(ב) תפלת אחר מועלת שישאנה ויבעלנה אבל סוף סוף מתגרשת או מת בעלה ונישאת לבן זוגה (שם לפי ראשון של אזולאי¹, ר"ן במו"ק).

(ג) בת קול גוזרת, אבל התפלה יכולה לבטל הגזירה לגמרי (רש"י על הרי"ף במו"ק, מדלא פירש שאינו אלא לזמן. תוס' סנהדרין כב, א מדמדמה לה להפיכת הולד מזכר לנקיבה דלגמרי הוי. וכן מוכח דעת הצמח צדק בחי' על הש"ס מו"ק).

(ד) בחירה חפשית היא לישא או לא, אבל אם בחר לישא נגזר מהבת קול שתהי' בת פלונית, ואחר ברחמים יכול להקדימו, אבל אין זיווג מתקיים כנ"ל שיטה שני' (תשב"ץ ח"ב סי' א).

(ה) בת קול יוצאת כו' אינו ענין של גזרה אלא רק נטי' מצד הטבע, שמצד טבע תולדתו קרוב ונקל הוא שיבחר בבת פלוני מצד טבע שלה אבל הבחירה חפשית הוא בזה (כ"מ דעת הרמב"ם רפ"ח משמונה פרקים שלו, וראה שו"ת שלו סי' קנט).

והנה לפי פי' זה דבת פלוני לפלוני הוא משום קורבתם מצד טבע תולדתם הרי כן צריך להיות הן בזיווג ראשון הן בזיווג שני, ולמה אמרו רז"ל דזיווג שני הוא לפי מעשיו. - ויש לומר דמצד הטבע הי' צריך להיות יציאת בת קול גם בזיווג שני, אבל מצד הענין דשכר ועונש נשדד הטבע ואין מזווגין אלא לפי מעשיו (ויש להעמיס זה בל' הרמב"ם בתשובתו הובא בתשב"ץ) אלא שמתחלה גם בזיווג שני צריך להחליט בבחירתו אם חפץ לישא אשה, כי בזה אין שייך הכרח מלמע' כיון שהוא ענין של מצוה גם בזיווג שני וגם אם כבר קיים מצות פרי' ורבי', כי לא טוב היות האדם לבדו (יבמות סא, ב).

(ו) כל הזיווגים הם לפי מעשיו של אדם, ומה שאמרו רז"ל דבת קול

1. אבל בס' חסידים כת"י פארמא הוצאת מקיצי נרדמים סי' תתשכ"ח מוכח כפי' הב' של האזולאי שהוא שיטה א' הנ"ל.

יוצאת בזיווג ראשון, כוונתם על התחברות החומר והצורה, הגוף והנפש (עקדה שער ח' ושכ"ב).

על פי המבואר בכתבי האריז"ל (ומקצתו הובא ביעב"ץ לסוטה ב, א) בפעם הא' כשבאה הנשמה לעולם בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני וכשיגיע זמן לקיחתו - [ועד אז יכולה שתהי' אשת אחר וכמו אורי' וכת שבע (זח"א עג, ב)] - ברגע מזדמנת לו בלי עמל ובלי טרחא, אבל לפעמים לא יזכה ואז אינו לוקח את בת זוגו - [ויכול אחר שאין לו בן זוג לקדמו ברחמים (זח"א צא, ב. רכט, א הובא במדרש תלפיות ענף זוג)] - אמנם מזדמנת לו אשה לפי מעשיו, ולפעמים תתחלף נשמתו (מרע לטוב או להיפך) ויאבד בת זוגו ויקח אחרת לפי שאין זה האיש הראשון. והנה לפעמים יתגלגל כדי ליקח את בת זוגו או שמתגלגל לסבות אחרות ויש לו זכיות רבים שמגלגלים גם בת זוגו עמו, אבל כיון שחטא והוצרך להתגלגל יש לו מקטרגים המונעים לו מאותו זיווג וקשה לזווגם כקרי"ס (שער הגלגולים הקדמה ח' כ', ס' הגלגולים פי"ג ל"ת וס' הלקוטים תהלים מח) ואם לא נתגלגלה בת זוגו, מזווגים אותו עם מגולגלת שגם לה אין בן זוג, ולכן קשה לזווגם כיון שמשונים בטבע (ס' הליקוטים פ' ויצא) אבל צריך שתהי' קרובה אליו מצד שרשם (ס' הגילגולים שם) וי"א שאם אין מגלגלין את הנ"ל לוקח אשה כפי השתדלותו בסוד וחטפתם לכם מן הכרמים איש אשתו (בני אהרן על ש' הגילגולים הקדמה ח' בשם רבנן קשישאי דמטו בה בשם האריז"ל).

המורם מכל השיטות הנ"ל דבכל הזיווגים יכול אחר לקדמו. ונפסקה הלכה למעשה דבכל אופן שיהי' מארסין נשים בחולו של מועד מטעם זה, ובמילא יש מקום להשתדלות.

בסו"ס אוה"ת להצ"צ פי' מארז"ל דברים רבה רפס"ח דזיווגו של איש הוא מהקב"ה בשני אופנים, והאופן הא' י"ל כוונתו, כי אין הל' ברור לדכוותי, דיש בחירה אם לישא אבל מלמעלה הוא מי היא בת זוגו, ועל דרך מה שכתב בתשב"ץ כנ"ל, ופי' באופן השני שהזיווג הוא על דרך בני

חיי ומזוני דבמזלא תליא ולא בזכותא (לפי מעשיון) וא"כ גם בזה מקום להשתדלות, וכמו בבני חיי ומזוני, כי אם אין מזלו כדבעי ח"ו, הרי על ידי זכות גדול משנין המזל (תוד"ה אין שבת קנו, א) ובמזל טוב גם כן צריך פעולה (ראה שו"ת חת"ס חיו"ד סנ"ב) וזכות וכמשנ"ת בביאור הזהר סוף פ' וירא - ולהעיר בביאור נוסף על זה בדא"ח בדרך מצותיך מצות תגלחת מצורע, מים רבים פרק קע"ד ואילך, סוף ספר חנוך לנער (ושם בט"ס "זככה" וצ"ל "מים רבים") ועוד.

1234567

על דרך העבודה נת' הענין דזיווג ראשון וזיווג שני וחילוקם בד"ה אנכי דשחהמ"פ אתע"ר, וכללות הביאור דזיווג ראשון מלמעלה הוא ענין אתערותא דלעילא שקודם אתערותא דלתתא, גאולה ראשונה, וזיווג שני לפי מעשיו אתערותא דלעילא שאחר אתערותא דלתתא גאולה אחרונה ..

(אגרות קודש ח"ב ע' קצג)

.. במה שהעיר על הקושיא לכאורה במרוז"ל בהנוגע לשידוך אם תלוי בבחירת האדם או גזירה היא שאין לשנותה, הנה בכלל אין גזירה שאי אפשר לשנותה (עיין ר"ה ט"ז א, ובכ"מ) ובהנוגע להנ"ל כבר באה קושיא זו בכ"מ ומהם גם בש"ס ובזהר, ותירצו שרחמים מועילים (מו"ק י"ח ב) ומתקיימת הגזירה בגלגול אחר, זהר חלק א' צ"א סע"ב. ת"ז תי"ד. ס' חסידים שפ"ג. ואכמ"ל.

(אגרות קודש חט"ז ע' רמו)

ב

השידוכים - למעלה מהטבע*

1234567

א. ידוע מה שאמרו רז"ל¹ בענין הזיווגים, ש"קשה לזווגן כקריעת ים סוף". ולכאורה צריך ביאור - מהו תוכן ההשוואה לקריעת ים סוף דוקא?

1. סוטה ב, א.

אוצר החכמה

* מועתק בזה ביאור מאדה"ז (נדפס ב"מאה שערים" לא, ב).

להבין ענין הזיווג שקשה כקריעת ים סוף כו' ומעשה דההיא מטרוניתא שהי' לה אלף עבדים ואלף שפחות ואמר לה ר' יוסי שלא תוכל לזווגם וכן הי' כידוע. ביאור הויכוח שהי' בינה ובין ר' יוסי - היינו, שרצתה לומר שהזיווג נתלבש גם כן בטבע, כמו משא ומתן ושאר דברים שמתנהגים על פי הטבע, שאם יעשה כפי הטבע יצליח לו המשא ומתן וכדומה; אבל באמת - הזווגים הם למעלה מן הטבע, דהיינו שלא נתלבשו בטבע כלל, ואותה מעשה הי' הוראה לזה, שאם הי' על פי הטבע דהיינו כאשר השתוו בטבעם או שלא הי' טבעם שוה כלל, היתה יכולה למצוא מזג השוה באלף עבדים ואלף שפחות שיהי' א' שוה עם זולתו. אך מה שלא עלה בידה זווגם הוא, לפי שבת קול מכרזת בת פלוני לפלוני - לא בדרך הטבע. פי' הבת קול מכרזו וגוזר שיהי' כך לא התנהגות הדבר על פי סיבה. ולטעם זה כל השידוכים נגמרים על ידי שקרים ושדכן ולא על פי האמת, ולמה לא יהי' על פי האמת כמו משא ומתן, הרי נאמר כי יקח כו'. אך הענין הוא, לפי שלא נתלבשו הזווגים בטבע אין סיבת הטבע מקיימת - אדרבה מקלקלת, אלא על היפוך הטבע קיומה, והוא האונאה על פי הטעות כו'. שהרי המזלות מקור הטבע לישפע השכל אנושי וסיבת הטבע בכל פרט וידוע דהמלאכים שלוחים בלבד ואשר לא ניתן לשלוחים כמו הזווגים לא יוכלו המזלות להנהיגם. ועל כן לא על פי שכל ודרך הטבע יוגמר הזווג, אלא על פי טעות השכל, כי אין כח בשכל לגומרה. ואף על פי שטעות השכל כמו דבר נמוך במדריגה בהשתל' מן השכל והאמת. אבל מפני ששרש הזווגים בלמעלה מן השכל לא יוכל להתלבש כי אם בדבר שמנגד להשכל ומטעה אותו כנ"ל. וזהו שרמז לה באמת הוא מזווג זווגים, פי' ולא שלוחי השפע כמלאכים ומזלות, אלא בעצמו, והוא הכרוז שמכרזו בת קול - כדוגמת גזירת המלך בעצמו שלא יוכלו העבדים להלבישנו בשכלם ולנהוג הגזירה על פי שכלם, מה שאין כן דבר הניתן לשליח, השליח עושה כפי חכמתו, וד"ל.

וזהו שהזיווג קשה כקריעת ים סוף, כי ים סוף מדת מל' והקריעה בה למעלה מס' השתל'.

שערי שידוכין

מחבר: הרמב"ם

אתר: החכמה

אלא: תוכן הענין של קריעת ים סוף הי' - חיבור שני הפכים, דענין קריעת ים סוף הוא כדכתיב "הפך ים ליבשה"², היינו לא רק שהים נקרע "לגזרים"³, אלא שהמים עצמם נהפכו ליבשה; והנה, ים ויבשה הרי הם שני הפכים, דטבע היבשה הוא לעמוד על עמדו, וטבע המים הוא לירד במורד. וענין זה, שהים יהפוך להיות יבשה ויעמוד "כמו נד וכחומה"⁴, הוא חיבור של ב' ההפכים יחד.

ולכן בכדי שיהי' קריעת ים סוף, היה צורך בהמשכה ממקום נעלה דוקא, וכמ"ש בזהר⁵ על הפסוק⁶ "מה תצעק אלי" - "בעתיקא תליא מילתא", היינו שבכדי לפעול את הענין של קריעת ים סוף, היה צריך המשכה ממקום גבוה ביותר - מבחי' עתיק.

והטעם לכך הוא, כי חיבור בין שני הפכים, צריך לבא ממקום גבוה משניהם, אשר לגבי דרגא זו אין תפיסת מקום לחילוק בין התכונות של שני הדברים, ועל כן, מצד דרגא זו, ביכלתם להתאחד ביניהם⁷.

ב. ועל דרך זה הוא בנוגע ליחוד זכר ונקבה, שהחיבור ביניהם צריך להיות על ידי המשכה ממקום הגבוה משניהם: [.....](#)

איש ואשה הרי הם שני דברים, שלא זו בלבד שהם נבדלים ושונים זה מזה, אלא הם גם הפכיים זה מזה. כי, האיש הוא המשפיע, והאשה היא המקבל, ותכונותיהם של המשפיע והמקבל הינם מנוגדות בתכלית, כי תכונת ההשפעה היא תנועה נפשית של נתינה - המשכה מלמעלה למטה, ואילו תכונת המקבל הוא להיפך, שהוא משתוקק לקבלת ההשפעה, בתנועה של "רצוא" - עליה מלמטה למעלה; ההבדל ביניהם הוא אפוא, לא רק

2. תהילים סו, ו.
3. כלשון הכתוב תהילים קלו, יג.
4. שער היחוד והאמונה רפ"ג.
5. בשלח דף נב.
6. בשלח יד, טו.
7. וכהביאור במארו"ל (במדב"ר פ"ב, ח) עה"פ עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכיין זה את זה, כיון שלגבי הדרגא הגבוהה משניהם הרי הם בטלים כו'. וראה לקו"ת ד"ה כי על כל כבוד חופה. שה"ש מז, ב.

שהם שני דברים שונים, אלא כדוגמת ההבדל בין מים היורדים ממוקום גבוה למוקום נמוך לאש שעולה בלהב מלמטה למעלה, שהם ב' דברים הפכיים ומגדים זה לזה⁸.

(לקוטי שיחות ח"ה ע' 178 הערה 38. ח"כ ע' 100 הערה 8. תורת מנחם ח"ג ע' 293)

אוצר החכמה

אוצר החכמה
1234567

אוצר החכמה

אוצר החכמה

התקופה שעד הנישואין

הכנה ויסוד לחיים

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 29 הודפס ע"י אוצר החכמה

ב' תקופות בחיי האדם

התקופה שלפני הנישואין – הכנה ויסוד להמשך החיים

.. במענה למכתבו .. בו כותב אשר רוצה הוא להכנס ללמוד בישיבה .. אלא שגילו כעת הוא כ"ב שנה.

ונכונה סברתו למאד מאד, כי הרי השנים בגילו הם שנות ההכנה והיסוד למשך כל ימי חיי האדם, ובאיש הישראלי הרי אשרו לא רק הרוחני אלא גם הגשמי תלוי ומיוסד בהתורה והמצוה ובהפנימיות שלהם אשר לזה מתקרבים ובמשך הזמן גם מכירים ומרגישים על ידי לימוד תורת החסידות והליכה בהדרכותי, שמזה מובן שכל ענין של הכנה הרי זהו ריוח בענין וריוח חשוב במאד, ולא ח"ו זמן שלא ניצלו אותו (כדבעי או על כל פנים במילואו), וכמו שמסיים במכתבו, אין דבר העומד בפני הרצון, כשילמוד במסירה ונתינה בודאי שיצליח בזה וגם יעזור לזה במשך כל ימי חייו בענינים הרוחניים ובענינים הגשמיים.

1234567

(אגרות קודש חט"ז ע' לב)

בתקופה שעד הנישואין – "נפשי חשקה בתורה"

א. כללות ימי חייו של כל יהודי נחלקים לשתי תקופות:

לכל לראש ישנה התקופה ש"נפשי חשקה בתורה"¹, שאז נמצא בעולם שכולו אור, עולם התורה, עלי' נאמר² "הלא כה דברי כאש", מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה"³;

ואחר כך באה התקופה שצריך לעסוק בתיקון הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, לצאת לעולם כו', שכן, הנהגת רוב העם היא באופן ד"הנהג

1. לשון חז"ל - יבמות סג, סע"ב.

2. ירמי' כג, כט.

3. ברכות כב, א.

בהם מדת דרך ארץ", כמו שכתוב⁴ "ואספת דגנך גו", וישנם רק יחידי סגולה שהנהגתם כשיטת רשב"י ש"בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר⁵ "ועמדו זרים ורעו צאנכם", ואילו כאשר "הרבה עשו כרשב"י" אזי "לא עלתה בידן"⁶.

והמעבר מתקופה לתקופה הוא ענין החתונה, שאז מסתיימת התקופה ד"נפשי חשקה בתורה",

- שלכן בן עזאי שהי' במעמד ומצב ד"נפשי חשקה בתורה" כל ימי חייו, לא נשא אשה, או שנשא וגירש, אבל לא זהו הסדר כפי ש"לשבת יצרה"⁷, "נכנס בשלום ויצא בשלום"⁸ -

ומתחילה העבודה של התעסקות עם העולם, שהרי "ריחיים בצווארו"⁹, שמוטלת עליו מצוה מן התורה לפרנס את בני ביתו, ובשביל זה צריך לעסוק בעניני העולם, כמו שכתוב "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה"¹⁰.

וכפי שמבאר רבינו הזקן בהלכות תלמוד תורה¹¹ שתחילת זמנה (של מצות פרו ורבו) הוא מבן שמונה עשרה (כמאמר¹² "בן שמונה עשרה לחופה" דהיינו בתחילת שנת הי"ח¹³), כי גם אחר הנישואין יוכל ללמוד ב' או ג' שנים¹⁴ בלי טרדה גדולה כל כך בטרם יוליד בנים הרבה, עד שיהי' "בן עשרים (שאו הוא הזמן) לרדוף" אחר מזונתיו¹⁵.

4. עקב יא, יד.

5. ישעי' סא, ה.

6. ברכות לה, ב.

7. ישעי' מה, יח.

8. ראה חגיגה יד, סע"ב. טו, סע"ב. ירושלמי שם פ"ב ה"א.

9. קידושין כט, ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"א ואילך. וש"נ.

10. ראה טו, יח.

11. שם סוף ה"א.

12. אבות סוף פרק ה.

13. ראה רמב"ם הל' אישות פט"ו ה"ב.

14. ראה גם תורת מנחם חלק ז ע' 29.

15. אבות שם ובפי' הרע"ב.

לפני הנישואין ואחרי הנישואין – תוהו ותיקון

אוצר החכמה

ב. והנה, בנוגע להנהגת בן עזאי ("שחשקה נפשו בתורה תמיד ושוגה בה .. ודבק בה כל ימיו"¹⁶) מצינו¹⁷, שזוהי הנהגה באופן של תוהו, ולא באופן של תיקון;

אמנם ידוע, שאף על פי שבנוגע לעולם התוהו נאמר "דין לא הניין לי"¹⁸, ולכן היתה השבירה דעולם התוהו, מכל מקום, יש גם מעלה בבנין עולם התוהו, שנברא מלכתחילה באופן ד"בונה על מנת לסתור"¹⁹ - שלאחרי זה נעשה בנין עולם התיקון באופן נעלה יותר²⁰ מכמו שהי' לולי בנין וסתירת עולם התוהו²¹ (ומה שהנהגתו של בן עזאי לא היתה רצוי', הוא כיון שמחמת כן הוא לא נשא אשה כלל).

[ועל פי זה מובן דיוק לשון הכתוב²² "לא תוהו בראה לשבת יצרה" - דלכאורה, מספיק הי' לומר "לשבת יצרה", ומעצמו הי' מובן ש"תוהו" הוא ענין מושלל ומופרך, ולמה צריך הפסוק לומר גם "לא תוהו בראה" - כי, בהזכרת תיבת "תוהו" בתורה, מודגש קיום מציאותו של עולם התוהו, אלא שמציאותו היא באופן ש"לא תוהו בראה", "בונה על מנת לסתור"].

אוצר החכמה

16. רמב"ם הל' אישות פט"ו ה"ג.
17. תו"א וישלח כה, ב. סה"מ תרמ"ט ע' רנט.
18. ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. ועוד. וראה סה"מ ה'ש"ת ס"ע 55 בהערה.
19. סה"מ תקס"ג ת"ב ע' תשכח. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ס"ע תקפב ואילך.
20. ראה סה"מ עטר"ת ע' כו.
21. וזהו גם המענה על השאלה מהו הצורך במציאות הרע, דלכאורה, בשביל ענין העבודה הי' מספיק הקו ד"עשה טוב", ומהו הצורך במציאות הרע שיצטרכו לדחותו - כי דוקא עי"ז שישנה מציאות הרע ודוחים אותו, אזי ה"עשה טוב" הוא באופן נעלה יותר. ועד"ז בנוגע לגילוי תורת החסידות, שיש השואלים למה היתה צריכה להיות התנגדות לתורת החסידות, לאחרי שכבר הגיע הזמן להתגלות תורת החסידות - כי דוקא עי"ז שישנה התנגדות ומבטלים אותה, נעשה גילוי החסידות ביתר שאת, נוסף לכך שגם השמחה - "עבדו את ה' בשמחה" שזהו מהיסודות של תורת החסידות - היא גדולה יותר.
22. ישעי' מה. יח.

הזמן שלפני הנישואין – הכנה להזמן שאחרי הנישואין

והענין בזה:

הענין ד"לשבת יצרה" כפשוטו - קאי על ענין הנישואין, ונמצא, שהזמן שקודם הנישואין הוא בבחינת תוהו, והזמן שלאחרי הנישואין הוא הסדר דתיקון. אבל בודאי צריך להיות הזמן שקודם הנישואין, ויש בו מעלה וכו', בהיותו הכנה להזמן שלאחרי הנישואין.

1224667

וזהו שאמרו רז"ל²³ "בן שמונה עשרה לחופה", אף שבכל שאר המצוות מחוייב מבן י"ג שנה ואילך, שטעם הדבר הוא²⁴ כדי שיוכל ללמוד תורה עד שנת י"ח, והרי מובן שאין זה באופן שמפני התורה דוחים ענין אחר (ענין הנישואין), אלא שכדי שהנישואין עצמם יהיו כדבעי, הרי זה תלוי בלימוד התורה עד שנת י"ח.

אוצר החכמה

[ובכלל, הרי ישנו סדר בשלימות גידול המוחין - בן ט', בן י"ג, בן י"ח, ועד בן כ' שנה שאז יכול "למכור בנכסי אביו"²⁵, שזהו ענין הקשור עם נישואין].

ג. ב' הסוגים (שהם ב' תקופות) הנ"ל בחיי האדם, הם בדוגמת שבת וחול: עיקר התעסקות האדם במשך ימי השבוע היא בעניני הרשות שאינם עניני קדושה²⁶, ל"ט מלאכות דעובדין דחול, שבהם נעשית עבודת האדם (שלא יהי' באופן של נהמא דכיסופא²⁷) בבירור וזיכוך עניני הרשות והעלאתם לקדושה, שעל ידי זה נעשית גם עבודת ששת ימי החול מצוה, כלשון הכתוב²⁸ "ששת ימים תעבוד", לשון ציווי²⁹. אמנם יום השבת מוקדש כולו לתורה ועבודה (תפלה), "כולו לה"³⁰.

23. אבות ספ"ה.

24. ראה הל' ת"ת לאדה"ז שם.

25. ב"ב קנו, א. וראה ע"ח סוף שער כה. לקו"ת במדבר ב, רע"א.

26. אבל לא ענינים של היפך הקדושה, ח"ו, שאינם שייכים כלל לבנ"י.

27. ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד. ובכ"מ.

28. יתרו שם, ט.

29. ראה לקו"ש חי"ז ע' 254, ובהערה 20 שם.

30. לא רק כמו יום טוב. ש"חציו לה' וחציו לכם" (פסחים סח, ב).

ועל דרך זה הוא בכללות חיי האדם, שעד גיל עשרים ("בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה.. בן חמש עשרה לגמרא"³¹), עיקר ההתעסקות היא בתורה ועבודה - בדוגמת יום השבת, ולאחרי גיל עשרים ("בן עשרים לרדוף") מתחילה ההתעסקות בעניני העולם - בדוגמת ימי החול.

והנה ידוע שהחיות דכל ימי השבוע נמשכת מיום השבת - כפי שמפרש האור החיים הקדוש³² מה שכתוב³³ "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", ולא "בששת ימים"³⁴, "כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים.. ובאמצעות יום שבת משפיע בכללות העולמות רוח המקיימת עוד ששת ימים.. כי מציאות השבת בעולם היא קיומו כו".

ובעבודת האדם:

הנתינת-כח לעבודת ששת ימי החול בבירור עניני הרשות והעלאתם לקדושה, היא מיום השבת, שממנו לוקחים כח על כל ימי השבוע, להמשיך הקדושה גם בעניני הרשות (כמבואר בחסידות³⁵ בתוכן ענין ההבדלה).

ועל דרך זה הוא בנוגע לכללות חיי האדם, שהנתינת-כח לעבודה בעולם לאחר גיל עשרים שנה, היא, מההתעסקות בתורה ועבודה עד גיל עשרים שנה, בדוגמת הנתינת-כח לימי החול מיום השבת.

ד. וביאור הענין (מה שתקופה הראשונה מהווה נתינת כח להמשך העבודה בתקופה השני):

לפני הנישואין - בדוגמת הליכת בני ישראל במדבר

ב' תקופות אלו שבחיי האדם, הם בדוגמת ב' התקופות שבדברי ימי ישראל, מאז שנעשו לעם בצאתם ממצרים לקבל את התורה:

31. אבות שם.

32. בראשית ב, ג.

33. יתרו כ, יא.

34. ראה גם סה"מ תש"ח ס"ע 272. וש"נ.

35. ראה סה"מ צ להצ"צ מצות מילה פ"ה.

א) כאשר בני ישראל היו במדבר, שלא הי' להם עסק עם גשמיות העולם, וכל צרכיהם שנחלקים למזון לבוש בית היו באמצעות המן, בארה של מרים וענני הכבוד. ב) כאשר בני ישראל נכנסו לארץ שבעת עממין בכדי לעשותה ארץ ישראל, שבתקופה זו נכלל גם זמן הגלות, כאשר בני ישראל נמצאים בארצות האומות כדי להכין שם את היעוד³⁶ "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות", לעשות מהם דירה לו יתברך.

ובפרטיות יותר:

כל זמן שבני ישראל היו במדבר, לא הי' להם שייכות עם העולם, שהרי היו מוקפים בענני הכבוד שהבדילו אותם מכל העולם שמסביב להם. ועד שאחד משבעה העננים³⁷ הי' על גביהם, היינו שעל ידו נעשו מובדלים גם מה"שמים" של העולם הזה, כיון ששייכים הם ל"שמים" שלמעלה מ"שמים" של עולם הזה הגשמי.

וכיון שלא היו שייכים לעולם הזה הגשמי, לכן היו כל עניניהם מן השמים:

מזון - "מן", שלא הי' לחם מן הארץ, אלא "לחם מן השמים", כמו שכתוב³⁸ "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים", וכדאיתא בראשונים³⁹ בנוגע לברכת המן - דכשם שהיו צריכים לברך אחריו ברכת המזון, היו צריכים לברך גם לפניו, אלא שבמקום "המוציא לחם מן הארץ", היו מברכים "המוציא לחם מן השמים". ועוד זאת, שנעשו בו נסים - שהיו טועמים בו כל מיני טעמים, ולא הי' בו פסולת (כמסופר בגמרא בסוף יומא⁴⁰).

וכמו כן בנוגע למים - מבארה של מרים, שלא היו בדרך הטבע, אלא באופן נסי, וכדאיתא במדרש⁴¹ על הפסוק⁴² "ודברתם אל הסלע", "שנה

36. ראה פס"ר פ' שבת ור"ח, ילקוט שמעוני ישעי' רמז תקג, ועוד.

37. ספרי ופרש"י בהעלותך יו"ד לד, ועוד.

38. בשלח טז, ד.

39. ספר חסידים (הוצאת מק"ג) סי' תתת"מ. וראה לקו"ש חט"ז ע' 176 הערה 29, וש"נ.

40. עה, סע"א ואילך.

41. ילקוט שמעוני חוקת רמז תשסג. וראה זח"ג רכט, ב. רעט, ב.

42. חוקת כ. ח.

עליו פרק אחד והוא מוציא מים", והיינו שהמים נמשכו מהתורה ולא מהארץ.

ועל דרך זה בנוגע ללבוש - שענני הכבוד היו מוגהצין אותם⁴³ כדי שיהי' באופן הראוי ללבושים.

וכמו כן בנוגע לבית - שנעשה באופן של "דגלים", שגם זה אינו ענין של עולם הזה הגשמי, אלא ענין הבא מן השמים⁴⁴.

וכל זה הי' במשך התקופה שבני ישראל היו במדבר, שאז לא היתה להם שייכות עם עניני ארץ; הם רק למדו כיצד תצטרך להיות ההנהגה של הדור שיכנסו לארץ, שהם יצטרכו להתנהג על פי תורה, כרצון ה', והתכוונו לכך, אבל עיקר עבודתם היתה בענינים רוחניים.

ה. ולאחרי זה התחילה התקופה השני' אצל בני ישראל - תחת הנהגתו של יהושע, "ראש לכובשים"⁴⁵, שעל ידו התחילה עבודת בני ישראל בכיבוש הארץ, הגשמיות והחומריות דעולם הזה הגשמי (שיהיו באופן שפעל אדם הראשון באמרו לכל הנבראים "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו"⁴⁶), על ידי ההתעסקות בעובדין דחול, לברר אותם ולעשות מהם דירה לו יתברך.

וכמו כן ישנם שתי תקופות אלו בחייו של כל איש פרטי:

התקופה הראשונה - הזמן שנמצא בישיבה, בבית הכנסת ובית המדרש, שעדיין אין לו שייכות להעולם, והתקופה השני' - לאחר שיוצא מבין כתלי בית הכנסת ובית המדרש והישיבה, לעבוד עבודתו בעולם, לעשות בו (ולא רק בו, אלא גם) ממנו דירה לו יתברך.

ותוכן העבודה בתקופה הראשונה בחיי האדם היא, ללמוד כיצד תצטרך

43. פרש"י עקב ח, ד.

44. ראה במדבר רבה פ"ב, ג.

45. פתיחתא דאסתר רבה יו"ד.

46. תהילים צה, ו. זהר ח"א רכא, ב. ח"ג קז, ב. תקו"ז תנ"ו (צ, ב). וראה פרקי דר"א פי"א.

להיות הנהגתו בתקופה השני' בחייו - בה יתחיל לעסוק עם העולם, לעשותו דירה לו יתברך (על דרך הליכתם של בני ישראל במדבר, שהיתה הכנה⁴⁷ לכניסתם אחר כך לארץ ישראל).

הכוונה ביציאה מכתלי הישיבה - להמשיך את הלמעלה מהטבע בטבע

ז. ובעומק יותר:

הכוונה בהכניסה לארץ ישראל היא, שבני ישראל יבאו ל"ארץ כנען", ארץ מגושמת, שעלג' נאמר⁴⁸ "וכמעשה ארץ כנען גר' לא תעשו", ומארץ כנען יעשו "ארץ ישראל"⁴⁹, והיינו שיזככו את הגשמי ויעשו ממנו כלי לאלקות⁵⁰, היינו שימשיכו את הלמעלה מן הטבע (על דרך ההנהגה במדבר) בטבע.

ועל דרך זה ישנו בעבודת האדם בכל יום ויום: התחלת היום היא בבית הכנסת, ו"מבית הכנסת לבית המדרש", שאז מונחים בענינים רוחניים (בדוגמת עבודת המדבר); ואחר כך הולך לעסקיו, "הנהג בהם מנהג דרך ארץ" (בדוגמת הכניסה לארץ ישראל).

וצריך לידע שהכוונה היא בהענין ד"הנהג בהם מנהג דרך ארץ", להמשיך את הלמעלה מן הטבע בטבע.

47. ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1042 ואילך.

48. אחרי יח, ג. ובתו"כ ופרש"י עה"פ.

49. ראה גם אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תפה.

50. וכמרומו גם בזה שארץ ישראל נקראת (דניאל יא, טז. מא) "ארץ הצבי":

דהנה, א' מהענינים בהם מתבטא היות בני ישראל מופשטים לגמרי מענינים גשמיים במדבר, הוא בזה ש"אף קטניהם כמו שהיו גדלים הי' גדל לבושם עמהם" (פרש"י עקב שם), היינו, שאפילו הלבושים, היו מזוככים כל כך, עד שהם היו כמו לבושי הנפש, שלהיותם מיוחדים עם הנפש, הרי הם מתגדלים ממילא מצד גידול האדם.

וזוהו הרמוז בשם "ארץ הצבי": איתא בגמרא (גיטין נו, א) "מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו, אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עלי' רווחא ובזמן שאין יושבין עלי' גמדא", והיינו שעל ידי זה שניתוסף בבשר הצבי ניתוסף גם בעורו, וכך בארץ ישראל, שעל ידי זה שניתוסף בבני ישראל, ניתוסף גם בארץ ישראל, שענין זה מורה על הביורר והזיכוך שפועלים בני ישראל בארץ הגשמית.

התקופה שעד הנישואין הכנה ויסוד לחיים מג

ז. כשם שישנו ענין ההליכה מן המדבר לארץ ישראל בכל יום - כך ישנו ענין זה בכללות חיי האדם:

בחור הלומד בישיבה - (וכן אברך הסמוך אל שולחן אביו או חותנו) הרי כל ענינו הוא תורה ועבודה, ואילו לאחרי זה, כאשר יוצא אל העולם - הרי זה בדוגמת ענין הכניסה לארץ ישראל.

ובכן עליו לדעת שכיון שמתחיל בעבודה חדשה שלא הורגל בה עד עכשיו - צריך הוא לנתנת כח מיוחדת כדי שלא יפול ממדריגתו ח"ו, אלא אדרבא - ישלים את הכוונה להמשיך בטבע את הלמעלה מהטבע.

אך ישנם אלו, שכל היסוד לבנין בית בישראל מיוסד אצלם אך ורק על הטבע - "טבע" מלשון "טבעו בארץ שעריי", כלומר שהאלקות טבועה ונסתרת בתוך הטבע, ואילו הם אינם מתבוננים במה שנמצא בהעלם והסתר בתוך הטבע, אלא מביטים על הטבע עצמו ותו לא, ולכן כבר במשך זמן קודם החתונה מתחילים לחשוב אודות חשבונות העולם.

סדר זה הוא היפך הכוונה - שהרי הכוונה היא שגם ב"ארץ כנען", בטבע, ימשיכו את הענינים שלמעלה מהטבע; ואילו אצלם הסדר הוא להיפך - שמשך זמן קודם הנישואין, בהיותם עוד ב"מדבר", מנסים הם להכניס שם את עניני "ארץ כנען"! ...

היסוד עבור "בנין עדי עד" הוא - כמו שכתב הרמב"ם ש"יסוד היסודות כו' לידע שיש שם מצוי ראשון כו'". והרמב"ם לא מסתפק בתיבת "להאמין" - שהרי אפשר להאמין בהקב"ה ולשכב לישון ... - אלא מדייק שצריך "לידע" דוקא, להתייגע עד שיהי' נרגש בפנימיות ש"יש שם מצוי ראשון כו'", והוא המנהיג את העולם ומלואו בדרך למעלה מהטבע, אלא, שהנהגה זו (שלמעלה מהטבע) נתלבשה בלבושי הטבע.

וכידוע פתגם אדמו"ר מהר"ש, שענין הפרנסה עתה הוא על דרך המן "לתם מן השמים", ענין שלמעלה מהטבע, אלא, שמצד ההעלם יש מקום לטעות ולדמות שזהו ענין של טבע, אבל האמת היא שזהו למעלה מהטבע.

וידיעה זו היא היסוד וההכנה לבנות "בנין עדי עד", ואז ממשיכים את

הלמעלה מהטבע בטבע, וזוכים להצלחה בכל הענינים, גם בענינים הגשמיים, בדרך שלמעלה מהטבע.

(תורת מנחם ח"י ע' 201 ואילך. חכ"ז ע' 207. ח"ב ע' 142 ואילך.
חט"ו עמ' 109. חט"ז ע' 147 ואילך. חל"א ע' 69 ואילך)

הירידה והכניסה לענינים הגשמיים צריכה להיות באופן של דילוג

א. סדר העבודה בקדושה יכול להיות בשני אופנים: (א) בדרך דילוג - (ב) לאט לאט. אלא, שהעבודה שבדרך דילוג, לבד זאת שאינה בכחו של כל אדם, לא כדאי ("עס איז ניט געזונט") לילך בה, כי, כאשר עלייתו תהי' בדרך דילוג, לא יעמוד על עמדו במדריגה העליונה ("ער וועט זיך דארטן ניט האלטן"), כיון שעדיין אינו אוחוז בה ("ער האלט ניט דערביי"). ולכן, כדאי יותר סדר העלי' לאט לאט, שזהו בכחו של כל אדם, ובעלי' כזו יעמוד על עמדו בכל דרגא ודרגא.

אמנם, כל זה הוא בנוגע לעליית האדם מלמטה למעלה, משא"כ בנוגע להירידה מלמעלה למטה:

על פי תורה ישנם זמנים שבהם צריך יהודי - לא רק בעל-עסק, אלא גם יושב-אווהל - לירד מהתעסקותו בעניני קדושה ולעסוק בדברים הגשמיים. וגם ירידה זו יכולה להיות בב' אופנים - בדרך דילוג, או לאט לאט: בדרך דילוג - שתיכף ומיד לאחרי התפלה, בהיותו חדור עדיין ברגש ההתלהבות שבתפלה, ה"ה יורד להתעסק בדברים גשמיים (שמוכרח בהם ע"פ התורה). או לאט לאט - שאינו מתחיל להתעסק בדברים גשמיים מיד לאחרי התפלה, אלא ממתין עד שרגש ההתלהבות יתקרר מעט ("ער זאל זיך אביסל אפקילן"), ולאח"ז יתקרר יותר, עד ש"יקפא" לגמרי ("ער וועט אינגאנצן פארפרארן ווערן") .. ורק אז יורד הוא להתעסק בדברים הגשמיים.

וכאן - בהירידה מלמעלה למטה - הסדר הרצוי הוא בדרך דילוג דוקא (דלא כבעלי' מלמטה למעלה שצריך להיות לאט לאט דוקא), כי:

באם ימתין להתעסק בענינים הגשמיים עד שיתקרר מההתלהבות

שבתפלה, תהי' שייכותו להדברים הגשמיים בפשיטות, ובמילא יכולה להיות יניקה גדולה ביותר להחיצונים. משא"כ כאשר ירידתו לעניני העולם תהי' בדרך דילוג - אזי תומשך פעולת הרגש והחיות שבתפלה גם בעת ההתעסקות בענינים הגשמיים, לבטל או להחליש עכ"פ את התאווה שבדברים הגשמיים. ומה גם שבמצב כזה נקל יותר לדלג ולקפוץ חזרה להתעסקות בעניני קדושה.

ובסגנון אחר קצת: המעלה דלאט לאט שבסדר העלי', שבאופן כזה אוחו הוא בפנימיות בהדרגא שעולה אלי', היא היא החסרון דלאט לאט בסדר הירידה - שהמדריגה התחתונה שיורד אלי' היא היא דרגתו ("אין דער מדריגה וואו ער איז - איז ער טאקע", הן לטוב והן למוטב); משא"כ כאשר הירידה היא בדרך דילוג - המדריגה התחתונה אינה מדרגתו, ולא עוד אלא שיכול תמיד לדלג ולשוב למדריגתו העליונה ("ער קען זיך אלעמאל צוריק ארויפכאפן").

ללמוד בישיבה עד הדקה האחרונה

ב. ועל דרך זה בנוגע לתלמידי הישיבה, בבוא הזמן שצריכים לירד ולצאת לעולם לעסוק בעניני פרנסה - שירידה זו יכולה להיות בב' אופנים: בדרך דילוג או לאט לאט: אופן הא' - לאט לאט - שקודם ירידתו לעולם נעשה תחילה "אויס בטלן" .. כלומר, במצב נוטרלי .. ולאחרי זה מתחיל "להידמות" לבני אדם ... עד שנעשה ככל בני האדם ("א מענטש מיט מענטשן גלייך"), אדם שיכול להרויח כסף וכו'. ואופן הב' - בדרך דילוג - שעד ל"דקה האחרונה" יושב הוא בישיבה ולומד, ולפתע פתאום, בבוא הרגע שצריך לצאת לעולם, מדלג הוא ("גיט ער אַ שפרונג") לעולם העסקים.

והסדר הרצוי בירידה זו הוא - כאמור - בדרך דילוג דוקא: אם ירידתו של תלמיד הישיבה לעולם תהי' לאט לאט - יכולה להיות כתוצאה מזה יניקת החיצונים כו', כלומר, שינתק את עצמו לגמרי מעולם הקדושה. משא"כ כאשר ירידתו לעולם תהי' בדרך דילוג - תומשך פעולת זמן שהותו בישיבה ליתן לו את הכח שגם בהיותו בעסק לא יהי' מסור ושקוע לגמרי בזה, וגם, כיון שירידתו מישיבה לעסקים היתה בדרך דילוג, אזי יוכל תמיד

לדלג ולקפוץ חזרה ולהתיישב ללמוד. אלא מאי, אם ישב בישיבה עד ל"דקה האחרונה", כיצד יוכל לפתע לצאת לעולם העסקים?! - הנה על זה נאמר⁵¹ "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך". ובאופן כזה "יורשים שני עולמות"⁵² - הן עולם העסקים והן עולם התורה, ולא עוד אלא שבהיותו עסוק בעניני העולם יעמוד למעלה מהגבלות העולם (ע"ד ובדוגמת מעמדו ומצבו בישיבה), כך שההצלחה בעסקיו תהי' למעלה מדרך הטבע, כולל גם שהכסף שירוויח בעסקיו ילך (לא על ענינים של עגמת-נפש, ח"ו, כי אם) למקום הראוי.

מספר התוספת

מספר התוספת

(תורת מנחם ח"ו ע' 119)

ד

אופן ההכנה לקראת הקמת בית בישראל הלימוד מהנהגתו של יעקב אבינו

מספר התוספת

מספר התוספת

א. בתורה מסופר אודות סדר ההנהגה של יעקב בנוגע לענין הנישואין - כשהתכוון להעמיד ולבנות את כל בית ישראל:

ובהקדמה - שסדר ההנהגה של יעקב הוא הסדר של ישראל בטהרתם, כפי שהם מובדלים לעצמם, ובלשון חז"ל "אברהם יצא ממנו ישמעאל כו' יצחק יצא ממנו עשו", משא"כ "יעקב מטתו שלימה".

הנהגתו של יעקב מהווה לימוד והוראה לדורות

ובנוגע לסדר הנהגתו של יעקב מספרת התורה כו"כ פרטים, אשר, כל

51. תהלים נה, כג.

52. שמו"ר פט"ו, כז.

1. ויק"ר פל"ו, ה. וראה שבת קמו, א. פסחים נו, א. ספרי ואתחנן ו, ד. האזינו לב, ט. ברכה לג. ב. פרש"י פרשת ויצא כח. כא.

התקופה שעד הנישואין הכנה ויסוד לחיים

הפרטים שבסיפור זה - ככל סיפורי התורה² - מהוים לימוד והוראה³ לדורות, בכל מקום ובכל זמן, וגם בימינו אלה, שהרי התורה היא נצחית⁴.

.. ומתחיל מהמסופר בהתחלת פרשת ויצא: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" - ענין שנאמר כבר בסיום הפרשה שלפנ"ו, וחוזר ונשנה בהתחלת פרשה זו (כמ"ש בפירוש רש"י ש"חזר לענין הראשון"), ומזה מובן גודל ההדגשה שבדבר, שהרי, כל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, עד שאפילו מיתור של אות אחת למדים כמה הלכות⁵, ומכ"ש ענין שלם שחוזר ונשנה עוה"פ, ובודאי שיש בזה לימוד והוראה לדורות, כדלקמן.

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה":

.. קודם שהוצרך להעמיד את עם ישראל - הי' יכול וצריך להמצא ב"באר שבע", מקום של גילוי אלקות במוחש, שקיום המצוות מתאפשר בו בקלות והעבירות בקושי;

ההכנה לבנין בית - עבודת התפילה

ב. .. וממשיך בכתוב סדר הליכתו של יעקב לחרן - הדבר הראשון שעשה בלכתו לחרן - "ויפגע במקום"⁶, "לשון תפלה"⁷:

בצאתו לחרן למצוא זיווגו, הי' לו, לכאורה, ללמוד שפת ומנהגי המדינה, להתלבש במלבושי המדינה וכו' וכו'. ואעפ"כ הניח יעקב כל ענינים אלה, ובמה עסק - בעבודת התפלה.

וההוראה מזה:

כשיהודי מתכוון לבנות בית בישראל - יכול לחשוב: בשלמא עד עתה היתה התעסקותו בלימוד התורה, קיום המצוות ותפלה, אבל עכשיו, בצאתו

2. ראה זח"ג קנב, א.
3. ראה רד"ק לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב. ועוד.
4. תניא רפי"ז. ובכ"מ.
5. ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, רע"א. ברכה צה, ד.
6. כח, יא.
7. פרש"י עוה"פ (מברכות כו, ב. ב"ר פרשת ויצא פס"ח. ט).

1000000

לעולם, עליו להניח את הכל ולהתמסר ללימוד וחיקוי מנהגי המדינה, רדיפה אחר תושבי המדינה, וכיו"ב.

ועל זה באה ההוראה מהנהגתו של יעקב - "ויפגע במקום" - שדוקא עכשיו צריך להתמסר עוד יותר לעבודת התפלה, כי, עבודתו הקודמת שעסק בתומ"צ ובתפלה⁸ אינה מספיקה בשביל מצבו עתה, בצאתו לעולם, שצריך לעמוד בנסיונות גדולים שלא בערך להקודמים, ולכן צריך להתפלל ולבקש מהקב"ה שיעמוד בנסיון.

1000000

ג. וממשיך בכתוב⁹ - "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו", ומפרש רש"י, "עשאן כמין מרזב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות"¹⁰:

לכאורה אינו מובן הטעם ש"עשאן כמין מרזב סביב לראשו" בלבד, ולא גם סביב לכל שאר האברים - דממה-נפשך: אם הי' לו בטחון שהקב"ה ישמור אותו - לא הי' לו לעשות מרזב גם סביב לראשו, ואם לא רצה לסמוך על ענינים שלמעלה מהטבע - הי' לו לעשות מרזב גם סביב לגופו ורגליו?¹¹

יגיע כפיך ולא יגיעת הראש

ויובן בהקדם ביאור הדיוק בלשון הכתוב¹¹ "יגיע כפיך כי תאכל", "יגיע כפיך" דייקא¹² שההתעסקות והיגיעה בפרנסה צריכה להיות (לא עם הראש, "יגיע ראשך", אלא) עם הידים ("כפיך") בלבד, ואילו הראש נשאר פנוי, ומונח בתורה ועבודה, ואז (כש"יגיע כפיך (בלבד) כי תאכל", אבל הראש מונח בתורה ועבודה) - "אשריך וטוב לך" (כסיום הכתוב), ולא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות, כי, ריבוי ההתחכמות והתחבולות בעניני

8. גם אם הוא חושב שכבר נעשה "גברא רבא", ועד שהוא מושלם (מהנחה בלתי מוגה).

9. כח, יא.

10. בהבא לקמן - ראה גם התוועדויות תשנ"ב ח"א ע' 346 ואילך. וש"נ.

11. תהלים קכח, ב.

12. ראה לקו"ת שלח מב, רע"ד. סה"מ מלוקט ח"א ע' רעג ואילך. וש"נ.

פרנסה ("יגיע ראשך"), לא זו בלבד שאין בהם תועלת, אלא אדרבה, מקלקלים יותר, כמ"ש¹³ "לא לחכמים לחם" (כמבואר בכ"מ¹⁴).

ובנוגע לענינו:

בצאתו לחרן ידע יעקב היטב לאיזה מקום הולך הוא¹⁵, וידע ששם יצטרך לעבוד לפרנסתו אצל לבן הארמי (טרדות הפרנסה), וידע שגם קודם בואו לחרן, בהיותו בדרך, ישנם חיות רעות (טרדות אפילו בהכנות לפרנסה). וכדי להגן על עצמו שהיציאה לעולם לא תפעל עליו, עשה "מרזב סביב לראשו" - להגן על הראש ששום דבר לא יפגע בו ("צום קאפ זאל קיינער ניט צוטרעטן"), כך שהתעסקותו בפרנסה (עבודתו בבית לבן) וההכנה לזה (הליכה בדרך) תהי' באופן ד"יגיע כפיך" בלבד, ואילו ראשו ישאר מונח בתורה ועבודה.

זוהי ההוראה לכאו"א מישראל - שבצאתו לעולם צריך להזהר שהראש יהי' מוגן, עי"ז שיהי' מונח בתורה ועבודה, וכשהראש יהי' כדבעי, אזי במילא יהיו גם הידים והרגלים כדבעי; עסק הפרנסה יהי' ע"פ שולחן-ערוך, הנהגת הידים תהי' באופן ש"שמאל (בלבד) דוחה (אבל) ימין מקרבת"¹⁶, והרגליים תהיינה רצות לדבר מצוה.

כדי שהיציאה לעולם לא תשפיע צריך קבלת עול

ד. וענין זה ("מרזב סביב לראשו") עשה יעקב "מאבני המקום" - אבנים דוקא:

אבנים - הם סוג הדומם, שאין בהם חיות, ואין בהם אפילו נפש הצומחת. וענינם בעבודה - קבלת עול, ללא שכל, וללא רגש.

והענין בזה - שכדי שהיציאה לעולם לא תפעל עליו, לא מספיק שכל

13. קהלת ט, יא.

14. לקו"ת חוקת סו, ג. תצא לז, סע"ב ואילך. דרך חיים בהקדמה (ג, ב). דרמ"צ קז, ב.

15. יכולים לחשוב שכיון שיעקב הי' "איש תם" (תולדות כה, כז ובפרש"י), לא ידע כלל מה נעשה בעולם. אבל, האמת היא שידע היטב, והתכוון לכך וכו'.

16. סוטה מז, א. וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד הי"ז.

שערי שידוכין

1234567

ורגש, אלא צריך קבלת עול מלכות שמים שלימה¹⁷, ענין הביטול, שמרגיש את עצמו כאבן דומם, כמ"ש "אם לא שוייתי ודוממתי"¹⁸, "ונפשי כעפר לכל תהי"¹⁹.

דומם - אינו יכול להתנענע מעצמו, עד שמישהו לוקח אותו ומעבירו ממקום למקום. וכך צריך להרגיש את עצמו כדומם - עבד פשוט - שהקב"ה נושאו (וצריך להניח את עצמו להנשא) ממקום למקום כדי למלא את הכוונה והשליחות שהוטלה עליו.

וזהו גם תוכן המשך הענין ד"וידר יעקב נדר לאמר אם יהי אלקים עמדי וגו'"²⁰ - ההתקשרות להקב"ה ע"י נדר דוקא²¹ - שענינו של נדר הוא שגם אם מצד הרצון השכל והרגש לא הי' עושה את הדבר, מוכרח הוא לעשותו מצד הנדר, מתוך קבלת עול.

1234567

והשכר לזה (כפי שמסיים בהפרשה)²² "והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהי בית אלקים" - שאף שמדובר אודות אבנים סתם (ובודאי לא כסף וזהב), ויתירה מזה, אפילו לא אבנים שבעיר, אבנים של בית מושב, אלא אבנים שנמצאו באמצע הדרך, מ"מ, נעשו גם הם "בית אלקים", וענינו בעבודה²³ - שגם הדברים הרגילים והפשוטים שלו (דוגמת אבנים סתם שבאמצע הדרך) נעשים חדורים בקדושה, "בית אלקים".

(תורת מנחם ח"ב עמ' 99)

17. ראה ברכות יד, סע"ב. שו"ע אדה"ז או"ח ס"ב ס"ח.

18. תהלים קלא, ב. ובפי' הראב"ע עה"פ.

19. נוסח ברכת אלקי נצור כו' (ברכות יו, א).

20. כח, כ.

21. ראה גם אוה"ת פרשת ויצא (כרך ה) תתנא סע"ב ואילך.

22. שם, כב.

23. ראה גם סה"מ מלוקט ח"ב ע' קסג ואילך.

ה

שלידת המחשבה אודות הסתררות בפרנסה
 כל עוד לא הגיע זמן הנישואין בפועל

בביאור הטעם ש"בן שמונה עשרה לחופה"¹ – כותב אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה², ש"בימיהם שהיו לומדים עם הנערים (כמאמר המשנה³ "בן חמש שנים למקרא, בן עשר שנים למשנה .. בן חמש עשרה לגמרא") מבן עשר שנים ואילך חמש שנים משנה וחמש שנים תלמוד .. אם לא הי' נושא כשעברו עליו עשרים שנה הי' עובר על מצות עשה של תורה פרו ורבו. ותחילת זמנה הוא מבן שמונה עשרה, כי גם אחר הנישואין יוכל ללמוד ב' או ג' שנים בלי טרדה גדולה כל כך בטרם יוליד בנים הרבה" (מה שאין כן אחר כך – "ריחיים בצווארו ויעסוק בתורה" (בתמי'), ולכן, לימוד התורה אז אינו אלא באופן השייך ל"בעל עסק").

הרי שרבנו הזקן כותב בפירושו, שלא זו בלבד שעד החתונה אפשר לשבת וללמוד תורה במנוחה, אלא יתרה מזו – שגם שנתיים ושלוש אחרי החתונה אפשר ללמוד תורה במנוחה, ללא דאגות הפרנסה.

ואילו היום – נתחדשו ענינים חדשים:

[כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת-שחוק:): הנני אומר "נתחדשו" – בהתאם להמבואר בקונטרס עץ החיים⁴ על דרך הצחות, ש"חידושים" אמיתיים הם חידושים שלא נאמרו בסיני, שהרי דברים שכבר נאמרו למשה מסיני (כמאמר חז"ל⁵ "מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה מסיני") אינם "חידושים" אמיתיים ...

1. אבות ספ"ה.

2. פ"ג ה"א.

3. אבות שם.

4. פל"א ע' 58.

5. ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ועוד. וראה בהנסמן בלקו"ש

ח"ט ע' 252.

ועל דרך זה בעניננו: סדר העולם צריך להיות על פי התורה, כמאמר⁶
 "אסתכל באורייתא וברא עלמא", ואילו כאשר מנהיגים סדרים חדשים
 שאינם ע"פ תורה, הרי זה "חידושים ממש" ... [

לא זו בלבד שאין עוסקים בתורה שנתיים ושלוש אחרי החתונה – אלא
 להיפך: שנתיים ושלוש לפני החתונה מתחיל כבר הסדר ד"ריחיים על
 צווארו", שאינו יכול ללמוד, כיון שעליו לחשוב אודות "הסתדרות", הנקרא
 בלשון העולם: "תכלית"⁷ ...

הוא חושב "מה ייצא ממנו", אם יהי' סוחר או יעסוק בעבודה אחרת
 כו' – בדוגמת "מלאך הממונה על ההריון", שמעביר במחשבתו את כל
 פרטי טבע העובר, אם יהי' "חכם או טיפש" וכו'⁸.

הוא לא דואג עבור עצמו; הוא "דואג" רק ליכלתו של הקב"ה ("ער
 וויל נאָר באַוואָרענען דעם יכולת פון אויבערשטן"): כיצד יספק לו הקב"ה
 פרנסתו! – הקב"ה מפרנס למעלה משני ביליון בני אדם, אך הוא טרוד
 במחשבה אם הקב"ה יפרנס גם אותו ...

ומכיון שראשו שקוע ב"תכלית", אין הראש יכול לעסוק בלימוד התורה,
 וממילא אין הוא מצליח בלימודו, ושולח "פתקים" ומתלונן על כך שאין
 לו הבנה בלימודו .. – וכי איך יוכל להבין הלימוד, בה בשעה שאינו
 לומד באמצעות הראש, אלא באמצעות "חלק התחתון" שבו, שהרי הראש
 עסוק ב"תכלית"! ..

שלילת ההידור בענינים חיצוניים לקראת עונת השידוכים

ונוסף לזה – הרי כמה שנים קודם הנישואין מתחיל הוא להתנאות
 ולהתגנדר ("פוצץ זיך"), להקפיד שצבע העניבה יהי' בהתאם לצבע הגרביים

6. זח"ב קסא, רע"ב.

7. ראה גם תורת מנחם – התוועדויות ח"ג ע' 245. וש"נ.

8. גדה טז. ב.

... – ובפנימיות הדברים: שהראש יהי בדומה לרגל! בחשבו שכך ייקל עליו להשיג "שידוך".

האמת היא ש"ארבעים יום קודם יצירת הוולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני"⁹, אבל הוא סבור שמכיון שנמצאים ב"אמריקא", הרי בוודאי הקב"ה מעיין ב"עיתונים", ומנהיג את העולם על-פי מה שכותבים ב"עיתונים" שב"אמריקא" ...

- כ"ק מו"ח אדמו"ר נהג לומר, שאותו הבורא שנמצא "מעבר לים", הוא הבורא הנמצא גם ב"אמריקא". אבל הוא סבור, שב"אמריקא" הנהגת הקב"ה היא על-פי ה"עיתונים" שב"אמריקא"! ...

ולכן הוא מתנאה ומתקשט, כדי שכאשר ישאלו אותו על דבר מעמדו ומצבו ("וואס טוט זיך מיט דיר") בנוגע לשידוך – הרי בחיצוניות הוא "אָלרײַט" ("בסדר גמור"), – באנגלית נקרא מצב כזה: "אָלרײַט"¹⁰, ומזה מובן שבלשון הקודש הרי זה בדיוק להיפך .. על דרך הנהגת החסידים¹¹, שכאשר רצו לדעת את דעתו של הרבי בענין מסויים, ולא היתה דרך לפנות אליו כו', היו שואלים "מתנגד" ועושים להיפך ... –

וכאשר שואלים אותו אודות "פנימיות" – דהיינו "הסתדרות" .. – עונה שהוא "עושה פרנסה" ("ער מאַכט אַ לעבן") בסכום של שמונים דולר לשבוע!

כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם: "פעטאַך", וכי אתה הוא ה"עושה פרנסה"?! הקב"ה הוא הנותן פרנסה! ("דו מאכסט אַ לעבן?! דער אויבערשטער גיט אַ לעבן!") – אבל הוא איננו רבי, הוא רק "חסיד", ולכן יכול הוא לומר שהוא "עושה פרנסה" בסכום של שמונים דולר לשבוע ... בחשבו שהדבר יביא לו תועלת!

ואם עד עתה היתה ישיבה אחת של "בטלנים", שבה לא חשבו ע"ד

9. ריש סוטה.

10. ראה גם תורת מנחם – התוועדויות חי"ד ס"ע 132.

11. ראה גם תורת מנחם – התוועדויות חי"ג ע' 82.

"תכלית", אלא הבחורים ישבו ולמדו עד לנישואיהם, וגם אברכים עסקו בתורה מספר שנים אחרי הנישואין – רוצים עתה להכניס גם כאן בישיבה רוח זו של מחשבה ע"ד תכלית!"

(תורת מנחם חט"ז ע' 20)

כשיגיע הזמן – יעזור הקב"ה להסתדרות טובה

הגיעני מכתבה .. בו כותבת אודות בנה .. שי' שהיתה רוצה לראות תוצאות עבורו הן בגשמיות והן אודות נישואין, הקשורים אחד עם השני, ולכן שואלת דעתי האם יתחיל מיד להתלמד מקצוע:

בנה שי' לומד בין בחורים רבים בגילו או מבוגרים ממנו בכמה שנים, לכן דעתי שגם הוא צריך להתנהג בזה כמו שאר חבריו, ובכלל הסדר כאן הוא שבגילו עדיין מוקדם להתמסר לפרנסה. והדוגמא שכותבת במכתבה, חוץ מזה שהלה מבוגר בהרבה ממנו, יש אצלו טעמים מיוחדים אחרים, אבל בנוגע לבנה חבל לנתק אותו כעת מלימוד שבו הוא מצליח ויש לו חשק בזה.

.. עדיין יש מספיק זמן, ובטח שבעתו השי"ת יצליחו בהסתדרות טובה הן בנוגע לפרנסה והן בנוגע לשידוך טוב, אבל בינתיים יותר טוב שהוא ינצל את הזמן לרכוש יותר ידע בלימוד שזה יביא לו תועלת לכל החיים הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובהתאם לאמור אין להפריע לו כעת עם מחשבות של פרנסה ושידוכים השייכות רק בעוד כמה שנים, ושכעת ימשיך את לימודו להצלחה.

(אגרות קודש ח"ט עמוד 19)

הלימוד בישיבה – היסוד לבנין עדי עד

.. במה שכותב סברא, שכיון שצריך להסתדר בחייו בעתיד, עליו למהר בהכנות לזה, ולא ללמוד בישיבה, הנה אדרבה, כיון שהקב"ה נותן התורה ומצוה המצוה הוא הזן ומפרנס לכל ומשגיח על כל אחד ואחד בהשגחה

פרטית, והוא גם כן ציוה שהכנה הכרחית לחיי איש הישראלי הוא לימוד זמן חשוב בתורתנו תורת חיים, אין זה איבוד זמן ח"ו אלא אדרבה ואדרבה, וכידוע המשל בזה אשר כשרוצים לבנות בנין שיהי' בנין טוב ומפואר בכל הפרטים, לכל לראש צריך לראות שהיסוד יהי' חזק ואמיץ, כי באם יהי' היסוד רעוע, אין כל תועלת ביופי הבנין וכו' וכן הוא בהנוגע ליסוד בחיים של בני ישראל, אשר הם הן השנים והזמנים שהוא מקדיש לתורה ועניני', ואם רוצה להיות מאושר בהעשירות שנים שלאחרי זה, צריך לחזק היסוד, ז.א. להוסיף בלימוד התורה וקיום עניני' כהנה וכהנה.

(אגרות קודש ח"י"ח ע' תקו)

במה שכתב אודות שאלת הפרנסה בעתיד חפוש תכלית וכיו"ב, הנה יתחיל במנהג יקירי ירושלים ת"ו כפי הנשמע כאן, אשר יושבים על התורה והעבודה ובבוא הזמן מתעסקים בשידוכים בדרך המתאימה ובהתאם לשידוך ודרישת צד הכלה יוכל אז לקבוע דרכו בעניני פרנסה מכאן ולהבא, וחבל על פזור הנפש עתה בענינים שיעמדו על הפרק לאחר זמן¹².

(אגרות קודש חט"ו ע' קמו)

12. וז"ל אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע (אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ח ע' תרלא):

במענה על מכתבו .. דעתו הטובה והישרה שלא להתעסק בשום דבר של פרנסה אלא לשקוד בתורה ועבודה ולקוות להשי"ת אשר כשיבא בברית הנישואין למזל טוב ולהצלחה יסתדר בעוזה"י באהלה של תורה, דעתו זו הטובה והישרה גרמה לי עונג רב וקורת רוח גדול בראותי אשר ת"ל החינוך וההדרכה ברוחה של תומכי תמימים המקורית – כלומר הליובאוויטשית – שהעיקר והתכלית והשאיפה והפועל מתאימים. התמימים דליובאוויטש לא שללו את הטפל בחיים אלא ידעו מה הוא העיקר ומה הוא הטפל ובחרו בהעיקר לעיקר. הם ידעו אשר העיקר הוא התכלית ובמדה האפשרית העלימו עיניהם מן הטפל ויספיקו עצמם בהמיצוע בדרך החיים החילוניים, ובאמת הנה בזה עצמו קדשו את החול על טהרת הקדש, וכל שאיפתם היתה להביא בעזרתו ית' את התכלית העקרי אל הפועל בחיים.

היסוד לחיי נישואין הוא לימוד התורה – גם בנוגע לנערות

ישנם כמה וכמה שעומדים להנשא בעוד חודש-חודשיים, שנה-שנתיים. ובכן, עליהם לדעת, שהדרך לבנות "בנין עדי עד" היא – לא על ידי זה שיבטיחו לעצמם "חשבון בנק" (בחשבם שאז אינם זקוקים עוד להקב"ה ח"ו), ואם לאו "אבדה תקותם" ח"ו. . אלא עליהם לדעת שהקב"ה הולך יחד עם כל אחד ואחד מישראל בכל מקום שנמצא, וצריך תמיד לבטוח בהקב"ה, והדרך להתקשר אליו היא על ידי התורה ומצוות, שעל ידם זוכים לכל הברכות, גם כפשוטו בגשמיות.

וזהו גם מה שהתורה ניתנה "במדבר גו" נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"¹³, ואף על פי כן על ידי התורה באו מהמדבר "אל ארץ טובה ורחבה"¹⁴ כפשוטו, גם בגשמיות.

וענין זה נוגע הן לאלו שצריכים להיות חתנים והן לאלו שצריכות להיות כלות – שעליהם לדעת שהיסוד ל"בנין עדי עד" הוא לימוד התורה לשמה.

ובהקדמה – שמצינו שהתורה נקראת גם בלשון נקבה: "תורת הוי' תמימה", "אורה זו תורה"¹⁵ (נוסף לכך שנקראת בלשון זכר: "תורה אור"¹⁶), וכידוע שקאי על תורה שבעל-פה, שדוקא על ידה באים להבנת התורה שבכתב.

ומזה מובן גם בנוגע לאיש ואשה – שנוסף לכך שגם הנשים חייבות בלימוד התורה, כמבואר בהלכות תלמוד-תורה לרבנו הזקן¹⁷ ש"הנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן לידע אותן, כמו. . כל מצות עשה שאין הזמן גרמא וכל מצות לא-תעשה", וכן צריכות הן לדעת את הענינים

13. עקב ח, טו.

14. שמות ג, ח.

15. מגילה טז, ב.

16. משלי ו, כג (הובא במגילה שם).

17. ספ"א.

1234567

הנוגעים לחינוך הבנים, דאע"פ שחיוב החינוך הוא על האב¹⁸, מ"מ, גם עליהן יש חיוב בדבר¹⁹ (ובפרט עד שש שנים²⁰) – צריכות נשים להשפיע ולתבוע גם מבעליהן, מאחיהן וכו', שיהי' אצלם לימוד התורה לשמה, ללא "תכלית" וללא חשבונות.

וענין זה – לימוד התורה – צריך להיות היסוד ל"בנין עדי עד".

וכשירצו לקיים זאת באמת – יתבטלו כל ההפרעות והמניעות מצד ההורים והקרובים, כידוע שבפני האמת הכל בטלים.

(תורת מנחם חל"א ע' 55)

1234567

1

לימוד וקבלת סמיכה לפני החתונה

הטעם לזה

1234567

א. שמעתי פעם מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שמנהג בית הרב הי' לקבל סמיכה להוראה קודם החתונה¹, וכך נהג גם הוא בעצמו:

נישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר התקיימו בהיותו בן שבע עשרה שנה, ולפני זה, למד במיוחד עבור הוראה. - לפני תקופה זו, למד בתור לימוד התורה סתם (ולא בשביל הוראה וכיו"ב), אבל קודם החתונה רצה כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שיקבל סמיכה, ואכן קיבל אז סמיכה אצל כמה רבנים.

..ואף שהמדובר הוא בנוגע להנהגה של בית הרב, מ"מ, כיון שכ"ק

18. שו"ע אדה"ז או"ח סשמ"ג ס"ב. וראה אנציק' תלמודית ערך חנוך ס"ב (כרך טז ע' קסה ואילך). וש"נ.

19. ראה של"ה שער האותיות (מד, א). הובא בקונטרס "חנוך לנער" ס"ע 34 ואילך.

20. ראה רמב"ם הל' אישות פכ"א הי"ז, ובנ"כ שם.

1. ראה גם ספר המנהגים ע' 75.

א"ח"ח 1234567

מו"ח אדמו"ר סיפר וגילה את הדבר . . מובן, שמנהג זה הוא הוראה לרבים - שצריכים לקבל סמיכה להוראה קודם החתונה.

1888-1888

בבית מתעוררות שאלות

וטעם הדבר - כיון שלעתים תכופות מתעוררות בבית שאלות שונות בהלכה, ואי אפשר ללכת לעתים קרובות כל כך לשאול את הרב ("מ'קען דאך ניט לויפן יעדן פאר מינוט צו א רב"), ולכך צריך להיות רב בתוך הבית.

ב. ובהתאם לכך יש לעורר - שכדאי ונכון ביותר שכאו"א הרוצה לבנות "בנין עדי עד"² (ועד"ז אברכים ובעה"ב שלאחרי החתונה) - יוציא תחילה סמיכה להוראה. ובודאי יש ביכלתו של כאו"א לקבל סמיכה - לכל הפחות כפי הסדר הנהוג בזמננו זה:

בזמנים שעברו ידעו שכדי לקבל סמיכה לרבנות - הרי לכל לראש "דארף מען גוט קענען לערנען", ולאחרי זה יש לדעת כדבעי טור ושולחן ערוך, כל חלקיהם, או לכל הפחות שני חלקים - יורה דעה ואבן העזר;

ואילו בזמננו זה נעשה הסדר, שמתחילים בלימוד קיצור שו"ע, ולאח"ז מוסיפים ולומדים פי' הבאר-היטב, ולאחרי זה מוסיפים ולומדים שו"ע עם פירושי הט"ז והש"ך, ולאחרי זה אם זמנו פנוי - מוסיפים ולומדים טור ובי"י, וגם זה - רק קטעים קטעים.

לדעת את המעשה אשר יעשון

ובכן, כוונתי לקבל סמיכה לכל הפחות באופן כזה - כדי לדעת את המעשה אשר יעשון, אשר לשם כך צריכה להיות ידיעה בשו"ע אורח חיים יורה דעה, וגם איזו ידיעה בענינים דאבן העזר, אבל, לכל לראש ולכל הפחות - או"ח ויו"ד, שמוכרח הוא באם רוצים לדעת את המעשה אשר

2. ברכה ג' דברכות נישואין.

3. בקו"א (מסג. א.).

גט התקופה שעד הנישואין הכנה ויסוד לחיים

יעשון, ולא להכשל ח"ו בכו"כ הלכות, כמו הלכות שבת (כמ"ש רבינו הזקן באגרת הקודש³) וכיו"ב.

ג. ויש להדגיש, שלא נוגע כ"כ קבלת התעודה ("די פאפירל") בצירוף חתימה המעידה על קבלת הסמיכה, כי אם, היכולת לקבל תעודה כזו, ומאחר שראוי לכך, התעודה עצמה כבר אינה מעכבת, ובלשון חז"ל⁴ "הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו".

אלא שבנוגע להבחורים דורשים בפירוש שיקבלו גם את התעודה, שכן, עי"ז יוכלו לדעת שמילאו את תפקידם (ללמוד כל הלכות המתאימות) בפועל. ומה טוב שישלחום להבחן אצל מישהו ש"מחמיר" בנתינת הסמיכה, שאז יתברר שמילאו את תפקידם (בלימוד ההלכות) כדבעי.

(תורת מנחם ח"ד עמ' 259)

אוצר החכמה

תתי"ח 1234567

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, שלפני חתונתו צוה לו אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ללמוד ל"הוראה" ולקבל "סמיכה".

מסגנון הסיפור משמע, שגם לפני חתונתו של אדמו"ר נ"ע צוה לו אביו - אדמו"ר מהר"ש - לקבל סמיכה - יש מכתב מאדמו"ר מהר"ש לאדמו"ר נ"ע מזמן ההוא, שבו כותב אליו: "בני הרב"⁵.

מסיפור זה מובן, שענין ההוראה קשור ושייך לענין החתונה, ולא עוד, אלא שהוראה מהוה הקדמה לחתונה.

ענינה של "הוראה" הוא - לפסוק הלכה בתורה, "דין אמת לאמיתו"⁶: כל הסברות והדיעות בתורה הן אמת, וכלשון רז"ל⁷ "אלו ואלו דברי אלקים חיים", אבל, מעלתן של הלכות התורה היא, שאינן בבחינת "אמת" סתם,

4. יבמות קד, ב. וש"נ.

5. ראה "רשימות" חוברת קפה ע' 13.

6. שבת יו"ד. א. וש"נ.

אלא, בבחינת "אמת לאמיתו"; מעלתן של הלכות התורה היא שאינן רק "דברי אלקים חיים", אלא - כמאמר רז"ל⁸ - "והוי' עמו⁹ שהלכה כמותו", כלומר, ששרש ההלכות הוא משם הוי'¹⁰.

כאשר האדם הוא שנון ("אן אויסגעשארפטער") ומפולפל - יש בכחו להגיד אמנם סברות טובות, "דברי אלקים חיים", אבל, יתכן שענין זה אינו אלא לפי שעה בלבד, כיון שלאח"ז יכולה להתעורר סברא שני' - טובה יותר - שתפריך את הסברא הראשונה. משא"כ פסק הלכה הו"ע נצחי שעומד וקיים לעד.

כלומר - הדיין צריך להיות "מוכן" לסברא שאינה תואמת את ההלכה, ואעפ"כ, לפסוק בהתאם לההלכה, אשר, זהו העילוי והחידוש של הלכות התורה - שאין יכולים להפריכן, להיותן ענין נצחי, "אמת לאמיתו".

וזהו תוכן דברי המשנה¹¹: "למה מזכירין דברי היחיד בין המרובים (אף שאין הלכה כמותו) .. שאם יאמר האדם כך אני מקובל יאמרו לו כדברי איש פלוני שמעת". ואחד מהפירושים בזה¹² - שבאם לא היו מזכירין דברי היחיד, יתכן שיבוא מישהו ויאמר סברא להפריך ולדחות את ההלכה, ולכן מזכירין דברי היחיד, כדי להדגיש, שכבר הועלתה סברא כזאת (ע"י היחיד), ואעפ"כ, נפסקה ההלכה באופן אחר.

חלק ההלכה - בדוגמת בנין עדי עד

ב. ועל פי זה יש לבאר שייכותה של הוראה לחתונה - כי, ענינה של חתונה הוא (כמו הלכה) בנין נצחי, "בנין עדי עד".

ביאור הדבר בפרטיות יותר:

7. עירובין יג, ב. וש"נ.
8. סנהדרין צג, ב.
9. שמואל-א טז, יח.
10. נתבאר בארוכה בד"ה וידבר אלקים תרכ"ז. המשך תרס"ו ע' תלא ואילך. ועוד.
11. עדיות פ"א מ"ו.
12. ראה פירוש רמב"ם, ראב"ד, תוספות שאנץ, ועוד - עדיות שם.

התקופה שעד הנישואין הכנה ויסוד לחיים

ידוע¹³ שעניני וצרכי האדם נחלקים, בכללות, לג' סוגים: מזון, לבוש ובית.

והנה, מעלתו של בית היא - שהוא דבר תמידי, כמבואר בכ"מ החילוק בין לבוש לבית, שהלבוש הוא דבר עראי, עכשיו הוא לבוש טוב, אבל זהו לפי שעה בלבד, משא"כ בית הוא דבר תמידי, כמודגש בלשון הנ"ל: "בנין עדי עד".

ועל פי הידוע שכל עניני העולם ישנם בתורה, ולא עוד, אלא שנמשכים הם מהתורה, כמאמר "אסתכל באורייתא וברא עלמא", מובן, שגם בתורה ישנם הענינים דלבוש ובית.

והענין בזה:

"סברות" הן בדוגמת "לבושים", כי, לפי שעה הרי זה דבר טוב, ופועל את הפעולה הדרושה, שהרי בשעת מעשה (כשאומר ולומד סברות אלו) הרי הוא מקיים מצות תלמוד תורה, ואדרבה, דוקא כן הוא סדר הלימוד, אבל, יתכן שלאח"ז יפריכו ויבטלו את הסברות. משא"כ פסקי הלכות הם בדוגמת "בית" - דבר תמידי (כנ"ל ס"א).

ועפ"ז יש להוסיף ביאור בשייכותו של ענין הנישואין - בנין בית בישראל - לסמיכות הוראה, כיון שתוכנם של ב' ענינים אלו הוא ענין ד"בית".

ג. ויש להוסיף ולבאר טעם המנהג לקבל סמיכות הוראה לפני החתונה:

נת"ל דכשם שהתהוות העולם בכלל היא על ידי התורה, כמאמר "אסתכל באורייתא וברא עלמא", כך גם עולמו הפרטי של כאו"א מתהווה עי"ז ש"אסתכל באורייתא" [שזהו גם הטעם לכך שהחתן עולה לתורה לפני החתונה]¹⁴.

13. לקו"ת ברכה צח, ד. ובכ"מ.

14. מג"א סי' רפ"ב. ד"ה וכל בניך תרפ"ט.

ועפ"ז מובן שדוגמתו הוא גם בנוגע לכל פרטי עניני העולם - שלפני ההתעסקות באיזה ענין פרטי בעולם צריכים לעשות תחלה ענין זה גופא כפי שהוא "באורייתא", ועי"ז ולאח"ז, יכולים לעשות ענין זה גם בעולם.

ולכן, כאשר הולכים לבנות בית בישראל - בעולם - צריכים לבנות תחלה בית בתורה, שזהו ענין דהוראה.

ועל ידי זה שהאדם בונה את הבית בתורה - בונה הוא גם את הבית בעולם, "בנין עדי עד", ב"דור ישרים יבורך".

(תורת מנחם ח"ז עמ' 185)

111

לא להתעסק בשידוכים על חשבון לימודי הסמיכה

לימוד¹⁵ בהתמדה ושקידה ויקבל סמיכה בשעה טובה ומוצלחת.

(מצילום כי"ק)

כנראה במוחש - ברובא דרובא, התחלת העיון בעניני שידוכין מבלבלת כבר להתמדה בלימוד.

ואם המתינו כל כך ונשאר כמשלש חדשים - על פי הנ"ל - לקבלתו סמיכה, מהו החפזון דוקא עתה.

באם בטוחים שהוא יוצא מן הכלל ורוב הנ"ל - יכול לעשות ככתבו¹⁶.

(מצילום כי"ק)

15. מענה לאחד ששאל אודות בנו הצעיר יחסית, האם כדאי להתחיל להתעניין בעניני שידוכין עבורו.

16. להתחיל להתעניין אודות שידוך עבור בנו שהגיע לעונת שידוכין ועמד לפני סיום לימודי ה"סמיכה", "היות כי בלאו הכי לפי סדר העולם ענין השידוך ממשך איזה חדשים".

חובת ההתעניינות

אוצר החכמה

אוצר החכמה

1234567 תחילת

אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 58 הודפס ע"י אוצר החכמה

השירוף – מצוה עיקרית הנוגעת לכל עניני האדם

.. אינו מזכיר בהנוגע לעניני שירוף והרי הזמן עובר, והמצוה היא מצוה עיקרית ונוגעת לכל עניני האדם שבהם גם עניני התורה ומצותי'.

אוצר החכמה 1234567

(אגרות קודש חט"ו ע' רסד)

אוצר החכמה 1234567

אוצר החכמה

הצלחת הענינים – על ידי הנישואין

מה שכתב אודות עניניו הוא, שמחליט החלטות ואין יוצאות לפועל כו', ואינו יודע מה עליו לעשות. הנה זה כמה פעמים כתבתי לו, שעליו לעסוק במרץ הדרוש בחיפוש שירוף מתאים בשבילו, וזהו נוגע לכל עניניו, וכחוראת רז"ל, כל השרוי בלא אשה וכו' .. ויהי רצון שעל כל פנים עתה ישתדל בזה, על ידי ידידים ומכירים ובני משפחתו, והשי"ת יצליחו ..

(אגרות קודש ח"ב ע' שכ)

הזיווג כאבירה שהיא חסרון לבעליה

.. מוכרח קיום פסק רז"ל שצריך לתזור כאדם המחזר אחר אבדתו, וידוע שדברי תורתנו הקדושה הם לא במליצה יפה אלא שמתאימים הענינים להביטויים בהם משתמשים, הנה ידע שזהו אבירה, וכל יום שעובר בלעדי זה יום חסר הוא במדה ידועה, וכבר האריכו רז"ל בסוגיא דיבמות, כל השרוי בלא כו' ואחכה לבשו"ט בהקדם היותר אפשרי ..

(אגרות קודש ח"ב ע' קצה)

יתרון לימוד התורה אחרי הנישואין – מתוך טהרה

.. כותב אשר מדברים אתו אודות שירוף אבל נפשו חשקה בתורה ורוצה לנסוע לישיבה במקום אחר ללמוד שם כמה זמן ולא להשתדך עד אז, ושואל דעתי בזה.

והנה על פי המבואר בהלכות ת"ת לרבנו הזקן¹ ובפרט לפי מנהג ירושלים עיה"ק שבטח גם משפחתו נוהגת בזה, אין נראה שידחה התענינות בעניני שידוכין, ובכגון דא המנהג תורה היא, אלא שמוכן שצריך להיות הצעה כזו שיסכימו בלב שלם שגם לאחרי החתונה ילמוד במנוחה, והרי כמה וכמה משתדכים באופן כזה וגם מצליחים לאחר זה.

ומה שכתב אינו דומה לימוד של בלתי נשוי ללימוד של נשוי, יעוין שם בהלכות ת"ת, והעיקר על פי הידוע מהחוש, צריך עיון אם החילוק הוא למעליותא או לגריעותא. אלא שבכמה מקומות משנים, מפני שנשתרש המנהג הגרוע שתיכף לאחרי החתונה מושקעים ראשם ורובם בעניני העולם מסחר וכיו"ב. וכיון שבארץ בירושלים ת"ו נשתמר המנהג הישר מקדם ללמוד אחרי החתונה עד שכפשוטו מתקבל הדבר גם בעזרת נשים, מוכן שאין כדאי שהוא יפרוץ הגדר ח"ו, ובפרט שבטוחני בהנוגע אליו שטוב לפניו שישתדך בהקדם, והשי"ת יצליחו מתאים למה שכתוב² ומה' אשה משכלת, ויוכל ללמוד בטהרה תורת הנגלה והחסידות גם יחד ובירושלים עיר הקודש ת"ו.

(אגרות קודש חט"ו ע' נב)

שיפור המצב הרוחני – על ידי הנישואין

במה שכתב שאין יכול תיכף לעסוק בעניני שידוכין, כיון שמצבו הרוחני אינו כדבעי, תקותי שעצם העסק להכנס בחיים כמצווה בתורתנו הק' תורת חיים, יקל עליו מלחמת היצר והשיפור בכל הענינים אודותם כותב, וראו זה במוחש אצל כמה וכמה בשנים שעברו וגם בימינו אלו.

(אגרות קודש ח"ט ע' קב)

זירוז הגאולה על ידי שידוך והקמת בית

.. שידוך הגון קשור ושייך להכנות לביאת המשיח ("מ'רעדט דאך אלץ וועגן הכנות צו משיח'ן"), כמארז"ל³ "אין בין דוד בא עד שיכלו כל

2. משלי יט, יב.

3. יבמות סב. סע"א. וש"נ.

הנשמות שבגוף" ("אוצר ששמו גוף"4), ע"י שידוך הגון והקמת בית בישראל.

(תורת מנחם ח"ב ע' 50)

1234567

אוצר החכמה
לדפוס

הברכה לאיש בשביל אשתו

.. מתחיל במכתבו, שבלי שום התעוררות מצדו קבל מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ומעתיק גם הלשון "להסתדר בשידוך טוב ויתעסק בעסק המוכשר לו" ..

.. בכלל אין מההכרח לחפש ראיות וכו' מפני מה כתב כ"ק מו"ח אדמו"ר וחיבר שני הענינים ביחד, ולא עוד אלא שהתחיל בענין השידוך ואח"כ העסק. אבל יש לפרשו על פי מאמר רז"ל⁵ המובא ג"כ בלקו"ת ס"פ ברכה⁶, שהברכה לאדם הוא בשביל אשתו, עיין שם הטעם. ואף שלכמה אנשים נותנים פרנסתם בלאו הכי או על חשבון העתיד, אבל ברכה הוא דוקא בשביל אשתו ..

(אגרות קודש ח"ז ע' קמט)

ח

גיל ההתעניינות לא לחכות לגיל מאוחר

.. במה שכתב אודות .. מנהג הישיבות מלפנים - שהיו מתחתנים בגיל די מבוגר, מבן שלשים ומעלה.

כבר צווחו קמאי על נוהג זה דאיחור התתונה בדור יתום, וכמבואר בראשונים ובאחרונים, ועיין ג"כ בהלכות ת"ת לרבנו הזקן פ"ג על דבר

4. פרש"י שם.

5. יבמות שם.

6. ק. ב.

לימוד תורה בטהרה דוקא. ומעולם לא נהגו בישיבות חב"ד לאחר הנשואין לגיל האמור ח"ו.

(אגרות קודש ח"ד ע' ל)

אח"ח 1234567

בשנות העשרים המוקדמות

אח"ח 1234567

.. הסדר בליובאוויטש בכלל ובישיבת תומכי תמימים בפרט - כפי שהנהיגו המייסד והמנהל פועל, כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ובנו כ"ק מו"ח אדמו"ר - אינו כמו בכמה ישיבות שהבחורים לומדים עד גיל מבוגר ביותר (ל' שנה וכיו"ב), אלא שבשנות העשרים המוקדמות צריכים להתעניין ולעסוק בשידוך כפשוטו למטה מעשרה טפחים.

(תורת מנחם ח"י ע' 202)

במענה על מכתבו .. בו כותב אודות מצבו המשפחתי וגילו שהוא בן 22 ועומד על פרשת דרכים .. - לפי הנהוג בירושלים ת"ו ומנהג נכון וטוב ותורה היא שלא לחכות בנשואין בגיל מאוחר וכו', הנה צריך הוא לעסוק במרץ המתאים בחיפוש שידוך טוב ..

(אגרות קודש ח"א ע' יח)

להקדים כמה שיותר את גיל הנישואין

וכיון שהוא מאחב"י הספרדים, אשר מנהגם מנהג טוב ונכון במאד, להתחתן בגיל שסמוך לשמונה עשרה, וכבר עבר גיל זה, עליו להתעניין בזה, כמובן באופן המתאים על פי הוראת תורתנו בדרכי צניעות וכו' וכבר הודיעונו חז"ל אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

(אגרות קודש ח"ח ע' תלו)

◇ ◇ ◇

.. כאן עלי להביע צערי העמוק זה מכמה שנים, שכשהתחילה העלי' בהמונים של אחינו בני ישראל הספרדים לאה"ק ת"ו, מצאו "לנכון" להגבי' גיל הנשואין, בהיפך ממה שנהגו בהן בארצות משם באו. ואם כשיצאה

גזירה האמורה בספק הי' מה גדול, השכר או ההפסד, הנה התוצאות המרות שהביאה גזירה זו משך שנים אלו בעוה"ר ולצערנו הרב, הוכיחו על ההיזק הכי גדול בזה. פשוט שאין כוונתי לצעוק על העבר, אלא שמזמן לזמן מתחדשות סברות בשטח האמור, אם להוריד הגיל או להגבי', ודעתי בהחלט מובנה מהאמור, והלואי שגם האשכנזים היו מתרגלים לנשואין בגיל הכי רך, וכדברי רב חסדא (קדושין כט, ב).

(אגרות קודש ח"כ ע' קעח)

להקדים גיל הנישואין בחוק

אשר התבטא

אוצר החכמה

.. הדגשתי וכמה פעמים - שמוכרח לעשות מה בנוגע להיתר נשואין [באחב"י הספרדים] בגיל מוקדם להמותר על פי החוק דכנסת, ומכמה טעמים: לכל לראש - כיון שגם עתה ישנם כמה וכמה מקרים דאירוסין וקידושין וגם נשואין, ושמפני החוק נעשים בצנעא, ומובן הקלקול שבדבר. ועוד - וגם זה עיקר - שבדורנו, הלואי שגם האשכנזים היו משיאים בניהם ובנותיהם קרוב לפרקם ולא כהמצב בהווה, ועל אחת כמה וכמה בנוגע הספרדים שמאז ומקדם הורגלו בכהנ"ל. וגודל התקון - אין די באר. והבטיח שבהזדמנות יתענין בהאפשרות על כל פנים להוריד גיל הנשואין לשנה וכיו"ב.

(אגרות קודש חכ"ג ע' דכב)

ט

אין לדחות הנישואין עד לביסוס כלכלי

במענה על מכתבך .. בו אתה כותב על ענין הפרנסה, ועיקר טענתך היא שבימינו יש הכרח בהרבה לימודי הכנה והשכלה חילונית פורמלית על מנת להכנס לעסקים או להשיג תעסוקה; אתה גם טוען שאנחנו זקוקים לרופאים יהודים, עורכי דין יהודים ועוד מקצועות - וכל זה קורא תיגר על עליונותם של חינוך תורני ונישואין בגיל מוקדם וכו' וכו'.

אף-על-פי שאתה פותח את הטענות שלך בציטוט מהשולחן ערוך¹, הן מתמקדות בראש ובראשונה מנקודת מבט של שיקולים חילוניים. לכן אתיחס להיבט זה של הבעיה, שהוא, נקודת המבט החילונית.

אפתח בכך שאתה בוודאי יודע שהסטטיסטיקה מראה שאחוז מדהים של בוגרי אוניברסיטאות מבססים את עצמם מבחינה כלכלית בשטחים אחרים מאשר באלה שבהם הם קיבלו תואר.

אתה בוודאי גם מודע לכך שבמדינה זאת על כל פנים, המגמה היתה במשך שנים רבות, ועוד יותר לאחרונה, שהזדמנויות כלכליות היו קשורות פחות לתארים אקדמאיים מאשר לקשרים אישיים ולהצלחה לקבל "דחיפה"; במילים אחרות, זה לא כל כך "מה אתה יודע" אלא "את מי אתה מכיר". לטוב או לרע, המציאות היא שהחשיבות של תואר אקדמאי נתונה במגמת ירידה בשנים האחרונות.

נקודה נוספת - ושוב, מתוך השקפה חילונית - היא בסיסית עבור מה שמכונה מדעים "מדוייקים", והיא, שהדבר הראשון הוא לדעת מה הן העובדות, ורק אז אדם יכול לנסות להסביר אותן; כי שום מידה של היגיון איננה יכולה לשנות את העובדות. זהו הכלל הפילוסופי העתיק שההשקפות הולכות בעקבות המציאות, ולא להיפך. לפיכך, בנוגע לנישואין, כל סוציולוג יאמר לך שדווקא בחברה האמריקאית שהיא מסודרת מבחינה חומרית, נכנסים לרוב מקרי הנישואין לפני שהזוג השיג ביטחון כלכלי, ורכישת בית באה בשלב מאוחר עוד יותר.

ועתה לבעיה עצמה. זה נכון שהדין בשלחן ערוך שאתה מצטט אותו (תחילה על האדם להתבסס בעסקים או במקצוע, ואז לרכוש בית, ואחר כך למצא כלה) היה התהליך האידיאלי, אך מוסבר גם שדין זה חל רק כאשר הוא בר ביצוע. בזמנים עברו, כאשר רמות החיים היו צנועות, היה אפשרי להתבסס בפרנסה בגיל מוקדם יחסית. עם זאת, בדורות האחרונים, אם אדם היה אמור לדחות את הנישואין עד שיהיה מבוסס ובטוח מבחינת

1. כנראה הכוונה לרמב"ם הלכות דעות פ"ה הי"א.

פרנסה וירכוש בית - קל לדמיין את התוצאות של זה. באמת, אין כל צורך להשאיר זאת לדמיון, ואף אין כל צורך להיכנס לפירוט מכאיב, בנוגע למצב המוסריות באותם חוגים שבהם הנישואין נדחים יותר מדי, השווה זאת לרמות הגבוהות של מוסריות ויציבות משפחתית בחוגים החרדיים, שם נישואין מוקדמים הם הכלל.

אחרי התכנה

בזמנינו יש כמה סיבות להנשא בגיל מוקדם יותר

בשנים האחרונות יש שיקול נוסף שתופס מקום בולט. כולנו היהודים הננו שרידי השואה, וכל אחד צריך לעשות כל מה שאפשר כדי לפעול נגד תוכניתו של היטלר בדבר "הפתרון הסופי", אשר יורשיו לא ויתרו עליה. כל דבר שנוטה להקטין או להשמיד חלק ניכר מהעם היהודי, רחמנא ליצלן, אם מבחינה כמותית או מבחינה איכותית (על ידי התבוללות וכדומה), משחק לידיהם של אויבינו. לפיכך, יהודי שמקים קודם בית ומשפחה על יסודי התורה - בניין עדי עד במלא מובן המושג - מנחית מהלומה על יורשיו של היטלר ומחזק את עמנו.

לסיום, ישנן נקודות נוספות לטובת נישואין מוקדמים: הורים בדרך כלל רוצים לעזור לילדיהם שזה עתה נישאו עד שייעשו לגמרי לא תלויים באחרים; ישנם ארגוני סעד שונים, פדרליים, ארציים ועירוניים, עם תוכניות סיוע שונות, וכן שירותי הכשרה מקצועית, בתי ספר מקצועיים, וכו', שכולם מיועדים לעשות את החיים קלים יותר בחברה המורכבת בת זמננו.

לסיכום, מכל נקודת מבט, ולא פחות מנקודת המבט של חברה מוסרית בריאה, אין האינטרס הטוב ביותר של אנשים צעירים, ושל החברה בכללה, לדחות נישואין עד לעצמאות כלכלית מלאה, כפי שנראה שאתה תומך בזה. בוודאי תבין מדוע אינני יכול להיות שותף לדעתך.

הרבה יותר ניתן לומר על נושא חשוב זה, אבל מה שנאמר למעלה בוודאי יהיה מספיק.

(מורה לדור נבוך ח"ג ע' 174)

הברכה בפרנסה היא בשביל האשה

במענה על מכתבו .. מבאר מצבו איך שבמסחרים ועסקים שונים שעשה, הנה לעת עתה לא הי' בהצלחה, וכנראה שתמה על זה, אף שבתחילת מכתבו כתוב כבר התירוץ, וכנראה שלא התבונן בזה, כי מתחיל במכתבו, שבלי שום התעוררות מצדו קבל מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ומעתיק גם הלשון "להסתדר בשידוך טוב ויתעסק בעסק המוכשר לו", ותיכף אחר זה מבאר איך שהתחיל בעסקים וכו'. בה בשעה שכ"ק מו"ח אדמו"ר ברור כותב לו, שיסתדר בשידוך טוב ויתעסק בעסק, והתחיל הוא בענין האחרון מבלי לעשות הכנה לזה כפי הוראת צדיקו של עולם נשיא ישראל.

בכלל אין מההכרח לחפש ראיות וכו' מפני מה כתב כ"ק מו"ח אדמו"ר וחיבר שני הענינים ביחד, ולא עוד אלא שהתחיל בענין השידוך ואחר כך העסק. אבל יש לפרשו על פי מאמר רז"ל² המובא גם כן בלקו"ת ס"פ ברכה³, שהברכה לאדם הוא בשביל אשתו, עיין שם הטעם. ואף שלכמה אנשים נותנים פרנסתם בלאו הכי או על חשבון העתיד, אבל ברכה הוא דוקא בשביל אשתו, שבמילא ברור שהי' לו לקיים הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר להסתדר בשידוך טוב וכמרוז"ל שדרכו של איש לחזור וכו' וחתן הוא ע"ש נחות דרגא, ודברי צדיקים קיימים לעד, שכיון שהורה לו להסתדר בשידוך טוב, הנה אם לא יבלבל בבחירתו יזמין לו השי"ת, ובודאי אחר כך יקוים בו מאמר רז"ל על הפסוק להניח ברכה אל ביתך.

(אגרות קודש ח"ז ע' קמט)

אין לעכב ההתעסקות בשידוכין בגלל קשיים כלכליים

במענה על מכתבו .. בו כותב בהנוגע לבנו .. שי' שאפשר ילמדו מקצוע וכו', כיון שבעל חוב הוא לרגלי הכנסו לדירה אחרת, ולכן אין לו מקום לחשוב על שידוך עבורו, כיון שסידור הענינים לבנו יגיעו לכמה אלפים לירות.

2. יבמות סב, ב.

3. ק. ב.

.. הלא דר הוא בירושלים ת"ו כמה וכמה שנים, ובודאי שלא נעלם ממנו אשר בני עניים ממש ל"ע, משיאים את בניהם ובנותיהם אפילו בחדשים האחרונים, ומשתדלים שישארו דוקא באהלה של תורה, ומהם אפילו כאלו שלא הי' בידם לשלם אלפים לירות בעד דירה.

(אגרות קודש חי"א ע' רכו)

להתגבר על הפחד מעול הנישואין

במה שכותב אודות הצעת נכבדות בשביל .. שי' - כבר כתבתי להנ"ל כמה פעמים, שאמרו רז"ל חתן נחות דרגא נסיב איתתא, שמזה מובן במכל שכן וקל וחומר שאין לדקדק בענינים דטפל דטפל. ובפרט שחוששני אשר בנידון דידי' - הוא לא דקדוק שלא ישר בעיניו פרט זה או פרט זה, אלא שכתבע בני אדם - על ידי אריכות הזמן - מתיירא לקחת ריחיים על צווארו². מזה מובן שאחת ולתמיד צריך לבטל בעצמו יראה זו.

(נלכה באורחותיו ע' 163)

אין ממה לחשוש

מה ששומע מכמה אנשים שמדברים שכשמתחתנים קמות כמה פראבלעמען³, קישוים וכו' - הוא לא מפני שמקרים כאלו הם % (אחוז) גדול, כי אדרבא הם מיעוטא דמיעוטא (שאפילו לר' מאיר אין חוששין לזה) - אלא שכל אלה שאין אצלם פראבלעמען וכו', אין מדברים כלל על דבר זה, כי זהו נחשב למצב נורמאלי שלהתחתן טוב הוא (וגם מוכרח) - מפורש בכתוב (בראשית ב, יח). ורואים גם במוחש, מזה - שלועגים

1. ראה יבמות סג, א.

2. קידושין כט, ב.

3. = בעיות.

לא לו שלא נישאו (בחור זקן, בחורה זקנה). כשיתבונן בעבר שלו - יראה איך שניצול מכמה צרות, וכמעט באופן למעלה מדרך הטבע. ואדרבא התבוננות זו, באם תהי' אמתית - תחזק בטחונו.

(אגרות קודש חכ"ב ע' שד)

אמ"ר נחמיה

אמ"ר נחמיה

יא

הסיוע משמים להשתדלות בחיפוש השידוך

אמ"ר נחמיה

.. מצער אותי שאינו מבשר טוב על דבר הסתדרותו האמיתית, והוא - בנוגע לשידוך טוב. ואף שידוע מרז"ל¹ שקשה כו', הרי שוברו בצדו גם כן בש"ס² אשר לפום גמלא שיחנא, ובמילא ניתן לכל אחד האפשרית שאם רק ילך, כהוראת חז"ל, בדרכו של איש - לחזור כו', הרי ימצא אשה וימצא טוב ויפק רצון מה' הטוב, וגם בזה כנ"ל אין כוונתי למוסר אלא לפועל ממש. אף שכבר כתבתי לו אודות זה כמה פעמים, הנה כותבי עוד הפעם בזה בטח לא יקפיד על זה, כי אין כוונתי אלא לטובה.

(אגרות קודש ח"ז ע' שלד)

במה שכתב אודות .. שי' שקשה מאד לזווגו, בודאי אינו קשה יותר מקריעת ים סוף והרי אמרו רז"ל³ זה בהנוגע לכל שידוך וביחד עם זה ציוו על הענין, וציווי התורה הרי זה גם נתינת כח, וכמדובר בכ"מ בדא"ח כלשון הציווים שהם גם לשון הבטחה.

(אגרות קודש חט"ו ע' תקע)

1. סוטה ב, א.

2. כתובות סז, א. ועוד.

3. ראה סוטה שם.

.. והשי"ת אשר לאחר ששת ימי בראשית מזווג זיווגים כדרשת רז"ל בב"ר⁴, ובטח ימציא גם לו את זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(אגרות קודש ח"י ע' רנט)

ישנה הדגשה מיוחדת על דבר הנתינת כח מלמעלה בנוגע לשידוך, דענין השידוך הוא באופן ד"בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני⁵.

(התוועדויות ה'תשמ"ח ח"א ע' 484)

הרבי דואג לתלמידי התמימים

.. כ"ק מו"ח אדמו"ר הוא זה שהנהיג בעבר ומנהיג גם עתה את הישיבה .. להרבי הי' איכפת בעבר, ואיכפת לו גם עכשיו, כל פרט קטן של כל תלמיד. הרבי דואג לכל אחד מהתלמידים אודות שידוך, ואודות פרנסה, ופרנסה בהרחבה דוקא.

(תורת מנחם ח"א ע' 335)

יב

הכוונה הרצויה בחיפוש השידוך

כללות ענין השידוך אצל בני ישראל למטה נשתלשל מענין השידוך למעלה אצל הקב"ה וכנסת ישראל¹,

- ולהעיר מהמבואר ברשימות הצ"צ לאיכה² בפירוש "שא עיניך"³: "על

4. סה, ד.

5. סוטה שם.

1. ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 984.

2. אודה"ת שם ע' איצו.

3. לשון המשנה סוף מס' תענית.

דרך-בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה .. ועל דרך זה גם כאן, שלא יסתכל על התאווה גשמית שבאשה, כי אם בשרש הענין יחוד עליון והמשכת אלקות כו"י; ואז, יכוין ("וועט ער צו-טרעפן") להשידוך המתאים (כפי שהכריזו למעלה: "בת פלוני לפלוני"⁴) ללא בלבולים מדברים חיצוניים, שאינם תופסים מקום אצלו, כיון שמסתכל בעיקר ושורש הענין כפי שהוא למעלה.

(תורת מנחם ח"ג ע' 245)

אוצר החכמה

אוצר החכמה

במטרה להקים בית על יסודי התורה והמצוה

ענין השידוך .. [הוא] בעיקר לבנות בית בישראל על יסודי התורה והמצוה, ולחנך על טהרת הקדש הילדים כשיברכם השי"ת בפרי הבטן ..

אוצר החכמה

(אגרות קודש ח"ח ע' רפד)

◇ ◇ ◇

- לאדמו"ר האמצעי הציעו כמה שידוכים, ואמר, שיבחר בשידוך שיוכל לבוא אל הפועל בהקדם יותר, כיון שמשתוקק כבר לשמוע את מאמרי החסידות שיאמר אדמו"ר הזקן בהחתונה⁵. (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת שחוק:) אינני יודע אם יש לכולם צמאון לחסידות כמו שהי' אצל אדמו"ר האמצעי .. מסתמא יש חילוקי דרגות בזה ..

(תורת מנחם ח"י ע' 201)

4. מו"ק יח, ב. וש"נ.

5. ראה גם סה"ש תרח"ץ ע' 256.

**כל שידוך הוא למעלה מהטבע
לא להתפעל מקשיים**

1224567

זה עתה קבלתי מכתבו .. בו כותב בנוגע לשידוך שהוא רואה שבדרך הטבע זה בלתי אפשרי. אין זה חידוש, כי כבר נאמר, שקשה לזווגם כקריעת ים סוף, והרי ידוע גודל הנס של קריעת ים סוף, ואעפ"כ מנהג העולם שמוצאים שידוך, מתחננים ובונים בנין עדי עד. ואותו דבר יהי גם אצלו. רק שעליו להסיח דעת מכל הקשיים שישנם בזה והחלטה טובה צריכה להיות אצלו שזוהי מצוה ממצוות התורה, והקב"ה אינו בא בטרוניא עם בריותיו, הרי כיון שהקב"ה דורש שיקיימו את המצוה שלו, יזווג אותו הקב"ה מצידו בזמן המתאים. רק מכיון שכל הדברים צריכים אחיזה בטבע, וכמרו"ל – דרכו של איש לחזור אחר אשה.

(אגרות קודש ח"ז ע' קצ)

לנסות פעם שניה ושלישית

.. ובפרט לענייני שידוכים וזיווגים, אבל בטח ידוע לו הכתוב וברכך ה"א בכל אשר תעשה, אשר צריך גם כן לעשות, וידוע גם כן מאמר הרה"צ ר' זוסיא מאניפאלי זצ"ל, אשר מכל אדם יש ללמוד ענינים בעבודת השי"ת ואפילו מאלו שאינם מתנהגים כדבעי, והוא למד מהנהגת גנב כמה דברים, ומהם שכאשר מנסה בפעם הראשונה ואינו מצליח, בכ"ז מנסה ג"כ פעם שני' ושלישית עד שסוף סוף עולה בידו הדבר, ומרובה מדה טובה וכו' ובפרט בענין זיווגים שרו"ל אמרו קשה וכו' שצריך לנסות פעם אחר פעם אבל סוף כל סוף בטוח הדבר שימצאו זיווגים הגונים, ואין לפחוד ממה שנוקקים להשתדלות בדבר.

(אגרות קודש ח"ה ע' קיט)

להפיה דעת מבעיות העבר

במה שכתב אודות העלמה מרת .. שתליט"א.

בעת רצון אזכירה על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך לה בכלל ובוזה בריאות ושידוך טוב באמת וביחוד.

ובמה שכתב אשר עבר עלי' בנוגע לבריאותה², הרי אנו אין לנו אלא הכתוב בתורתנו תורת חיים, אשר המצוה האמורה מצוה רבה היא וראשונה בסדר המצות אשר בתורה, וכידוע פתגם רבותינו נשיאנו, אשר הסדר בתורה גם כן תורה והוראה היא, וכיון אשר יראת ה' היא וצנועה ומתנהגת בהתאם לזה, יצליח השי"ת חלקה לבנות בית בישראל בנין עדי עד בזרע ברוך ה'. ויהי רצון שהיא וכן בסביבתה יסיחו דעת לגמרי ממה שעבר ולא נשאר רושם כלל ותבשר טוב בהנוגע להסתדרותה האמורה.

(אגרות קודש ח"ז ע' י')

ההשתדלות עצמה - בדרכי הטבע

מה שכותב שרוצה לדעת מראש מי היא בת זוגו, צריך לעשות ההשתדלות בדרכי הטבע, ועל פי הוראת תורתנו תורת חיים ובורא עולם ומנהיגו המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית ינחהו בדרך הנכונה והטובה.

(אגרות קודש ח"ד ע' כג)

.. בשאלתו בעניני שידוך, איך לגשת לזה, לדעת שזהו הזיווג. ידוע הוראת תורתנו הק' גם בזה, שעל האדם להתעסק בדרך הטבע (ומובן באופן רצניעות על פי שולחן ערוך) בחיפוש שידוך, ובורא עולם המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, ינחה אותו למצוא זיווגו הטוב לפניו.

(אגרות קודש ח"ז ע' שכד)

יד

סגולות

אוצר התשובה

החלטה לנהל בית יהודי בכשרות טהרה וכו' 1234567

במענה על מכתבה, בו כותבת אשר רבים בקשו להתחתן אתה, ולעת עתה לא בא לפועל.

ומובן שאין חס ושלום להתרשם מזה, ועלי להחליט בתוקף הכי גדול, שכאשר יזמין לה בורא עולם ומנהיגו שידוכה הטוב תנהג ביתה על יסודי התורה והמצוה בשמירת המצות בהידור, וההחלטה בזה באמת, תמהר שתמצא זיווגה הנכון.

(אגרות קודש חט"ו ע' ריא)

1234567

◇ ◇ ◇

במענה למכתבה .. בו כותבת שזה איזה פעמים שהציעו לה ענינים בשידוכין, אבל כשמתקרב הדבר לידי גמר, לא יצא מזה דבר, ושואלת להסיבה בזה, ומה עלי לעשות.

והנה ברוב הפעמים זהו מפני שאין מחליטים באמת לבנות הבית בישראל אחרי החתונה על יסודי התורה והמצוה, שלכן השם יתברך ויתעלה מחכה עוד זמן, אולי בינתיים יכירו את האמת לאמיתתו, שהכרחי הדבר שיהיו הנשואין והחיים אחרי זה על יסודי תורתנו תורת חיים, ומובן שהעיקר בזה, שמירת חוקי ודיני טהרת המשפחה, שבת וכשרות המאכלים וכו', וכשתחליט בזה באמת ובתוקף הדרוש, שאם אפילו יהי איזה קישורים תתנהג היא כיאות לבת שרה רבקה רחל ולאה, ימציא לה השם יתברך זיווגה הטוב לפני.

(אגרות קודש חט"ז ע' קפ)

לימוד התורה

במענה על מכתבו .. בו כותב שהגיע לעונת השידוכין ועדיין לא נמצאה הצעה מתאימה בשבילו ומצטער מזה ..

ידוע מאמר הזהר הק' אסתכל באורייתא וברא עלמא הן עולם כפשוטו והן כל פרטי חייו של האדם הנק' עולם קטן, ובמילא עליו להוסיף בלימוד הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות והשי"ת יצליחו.

(אגרות קודש ח"ח ע' ריט)

.. על פי מאמר רז"ל¹ ראה חיים עם אשה, שמדבר בלימוד התורה וגם אין מקרא יוצא מידי פשוטו, הרי כשיוסיף בלימוד התורה תקרב הוספה זו ענין הזיווג גם כן. ואף שקיום המצות בכלל ולימוד התורה בפרט צריך להיות בקבלת עול, מפני שזהו רצונו של ממה"מ הקדוש ברוך הוא, בכל זה ידוע שיש לכל אחת ואחת ממצות התורה סגולה מיוחדת. ובפרט זה, השייכות דלימוד התורה להנ"ל על פי האמור במס' קדושין שם.

(אגרות קודש ח"י עמ' ע)

אוצר החכמה

1234567

קביעות עתים לתורה

מה שמזכיר במכתבו על דבר אחיו .. שהוא כבר בגיל שלשים שנה ולא הצליח בנשואין עד עתה, הנה ימסור לו, אשר יקבע לו שיעורים בתורה בכל יום ויום, ועל אחת כמה וכמה ביום שבת קדש, וישתדל במרץ בחיפוש שידוך המתאים לפניו, ויזכור מאמר רז"ל אשר אשה הנהגת הבעל עמה צריכה להיות בניחותא, וזכות קביעות העתים לתורה יעזור לו למצא אשה המתאימה לפניו, ואם יתנהג באופן הנ"ל יתן השי"ת שיעלה זיווגם ליפה, זיווג קיימא, ויתברך בדור ישרים מבורך.

(אגרות קודש ח"ד עמ' עג)

לימוד פנימיות התורה

.. יהי רצון שיבשר טוב בקרוב בהנוגע לבנין בית בישראל בנין עדי עד, ועוד קודם לזה על דבר קביעות בלימוד פנימיות התורה (וכפתגם רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, קביעות בזמן וקביעות בנפש), אשר הא מסייע

1. קדושין ל, ב.

להא - ויעוין עירובין נ"ג ע"ב עלץ בנערה שני הפירושים² אשר שייכים זה לזה. ובקידושין ל, ב³.

(אגרות קודש חי"ג ע' קב)

כותב אודות .. בנו .. שליט"א לזיווג טוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד בקרוב, ובודאי יתעסק בזה גם בדרך הטבע שאז משפיע השי"ת הצלחה למעלה מדרך הטבע.

ומהנכון שהנ"ל יקבע לו שיעור בכל יום בלימוד פנימיות התורה נשמתא דאורייתא המוסיפה חיות בכל עניני האדם וגם בתורה ומצות בכלל שמסוגל לימוד זה למעט ההעלמות וההסתרים כמובן ממאמר רעיא מהימנא הידוע וביאורו ע"י רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע באגה"ק סי' כ"ו. ומה טוב כיון שמחובת האב הוא גם להשיא את בנו אשה, שגם הוא - האב - יקבע שיעור לימוד זה.

(אגרות קודש חי"ב ע' שצב)

שעורי הת"ת

.. כדי למהר זאת, יקח על עצמו - בלי נדר - לתת כל יום לפני התפילה בבוקר פרנק לצדקה ומובן מאליו לשמור כל יום את שלושת השיעורים מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בחומש תהלים ותניא הידועים.

(אג"ק ח"ז עמוד קצ)

השפעה על הזולת

בשאלתו אם יעשה גם בשנה זו בחינוך ילדים בימי החופש מטעם צעירי אגו"ח .. נכון הדבר במאד מאד ..

2. שני הפירושים: אמרי לה אשה ואמרי לה מסכתא.

3. אם אשה ממש היא .. אם תורה היא.

בשאלתו בהנוגע לשידוך, נכון הדבר שיתענין בזה. וזכות התעסקותו
בהאמור - יעמוד לו להצליח גם בזה.

(אגרות קודש ח"ג ע' רסט)

במענה על מכתבה, בו כותבת אשר רבים בקשו להתחתן איתה, ולעת
עתה לא בא לפועל.

.. כיון שלומדת עם כתי, עלי' להוסיף גם כן בהנהגת הכתה בעניני
יראת שמים וקיום המצות, שזה יביא להוספה בהמצטרך לה לעצמה.

(אגרות קודש ח"ט"ו ע' ריא)

הפצת המעיינות

.. זכות התעסקותו לקרב לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים על ידי
לימוד פנימיות התורה והליכה בהדרכותי' שפנימיות התורה מביא לנשואין
(ולא רק לארוסין) של כנסת ישראל להקב"ה תמהר מציאתו את האבדה
להשתדך בקרוב באופן הטוב בכל הפרטים ולבנות בית חסידותי בנין עדי
עד ומתוך שמחה.

(אגרות קודש ח"י ע' רנט)

נתינת צדקה

.. בכדי לזרז זאת, יקבל על עצמו - בלי נדר - לתת כל יום קודם
התפילה פראנק לצדקה.

(אגרות קודש ח"ד ע' ש)

אף שלזווג זיווגים זהו ענינו של הקב"ה, הרי בכל זאת צריך להיות
לכל דבר ודבר אחיזה גם בטבע, ונכון הוא שיתן בכל יום - מימות החול

- קודם תפלת שחרית ח"י סענט לצדקה בעד בנותיו תחי' וכל ב"ב שיחיו, וזה ישמש כלי להמשכת וקבלת ברכות השי"ת בכל הנ"ל.

(אגרות קודש ח"ז ע' יד)

צדקה להכנסת כלה

.. כדי למהר הברכה, הנה תפריש בכל יום חול בבקר איזה פראנק להכנסת כלה, כלות עניות, וכן תאמר איזה תפלה, שמע ישראל וכיו"ב, ובאם אי אפשר לה לאמר התפלה בלשון הקדש, תוכל לאמרה בשפה שהיא מבינה.

(אגרות קודש חט"ז ע' קפ)

בדיקת התפילין

.. כיון שעל האדם לעשות התלוי בו בדרך הטבע - יחפש שידוך מתאים על ידי ידידיו, קרוביו וכיו"ב. ועוד וכנהוג בכל החוגים כאן - על ידי שדכן טוב. להתחזק בתורה ומצות כדרוש, שזהו ממשיך ברכת ה'. בדיקת התפילין, ולפני הנחתן - לצדקת הכנסת כלה פרוטות אחדות בלי נדר.

(צילום כי"ק)

בטחון

.. לשאלתו במכתבו מדוע לא מצא את בת זוגו עד עתה - הנה אין אתנו יודע עד מה דרכי בורא עולם ומנהיגו, וגם אין פלא כלל וכלל בדבר, כי החקר אלקה תמצא וכו' וכו', ואדרבה - ההנהגה כמו שכתוב תמים תהי' ובבטחון חזק בהשגחה פרטית כמודגש בתורת מורנו הבעל שם טוב, מוסיפה ומרבה בברכת השי"ת.

(אגרות קודש ח"ט ע' תכז)

מחילה לאח/ות הצעיר/ה*

.. בנוגע .. לאחותה תחי' - יבקשוה (ההורים שי' וכיו"ב) שתמחול מחילה גמורה (וזהו גם כן סגולה טובה בשביל אחותה - למצוא שידוך טוב.

(אגרות קודש חכ"ו ע' קכח)

◇ ◇ ◇

* ראה להלן סימו סד-ט, ע.

.. שהאח המבוגר ימחול במחילה גמורה, ויש מקום לומר וקרוב לומר, שזה עצמו יהי' סגולה למהר בברכת השי"ת בשידוך מתאים בשביל אחיו המבוגר.

(אגרות קודש ח"כ ע' רכח)

יש להסביר להבכור שעזרתו לאחיו לקיים פסק דין ברור בתורתנו הקדושה פשיטא וגם זה קיום פסק דין ברור תורתנו הקדושה על ידי הבכור ובמילא גם זכות שלו להקמת שידוך הבכור.

(מצילום כי"ק)

התעסקות במוסד הרבי

.. והרי זכות התעסקותה בחינוך על טהרת הקדש במוסדו של כ"ק מו"ח אדמו"ר מסייעתה בכל האמור.

(אגרות קודש ח"ד ע' פה)

טו

חובת השתדלות ההורים לשידוך הילדים

.. עליו להשתדל במרץ המתאים בחיפוש שידוך בשביל בתו הבכירה, וידוע בכמה מקומות ברז"ל, עד כמה גדלה חובת האב למצוא זיווג מתאים בשביל בנותיו.

(אגרות קודש ח"ז ע' רסט)

לשאלתו בנוגע לשידוך .. האם על האב לעשות מאמץ מיוחד בזה וכו', ידוע מאמר חכמינו ז"ל בגודל חשיבות הציווי מיוסד על הוראת

פ"ח

הכתוב¹ את בתי נתתי לאיש הזה, וגודל ההשתדלות שצריכה להיות בזה, ועד שאמרו² שעל זה נאמר לאהבה את ה' אלקיך ולדבקה בו, והיא מצות עשה מן התורה.

(אגרות קודש ח"ז ע' רלט)

1234567

טז

פ"ח

1234567

1234567

1234567

השתדלות הנהלת הישיבה עבור תלמידיהם

נהנתי ממה שכתב ששניהם משתדלים בעניני שידוכין של תלמידי הישיבה, ובפרט אלו הגלמודים וכו', ויהי רצון שחפץ ד' בידם יצליח, ומוכן גודל הענין ממה שכתוב ומה' אשה משכלת, ואמרו רז"ל, שעוד מששת ימי בראשית הקב"ה דוקא מזווג זיווגים, וכל העושה בזה שכרו גדול ביותר, וכמבואר בכמה מקומות .. בברכה לבשורות טובות ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

(אגרות קודש ח"א ע' קלח)

יז

חשיבות העזרה לבני ובנות ישראל בעניני שידוכין

ענין עזר בעניני שידוכין לבן ישראל ובפרט לבת ישראל שקדו חכמים¹ על זה והפליגו בגודל הענין וחשיבותו, והרי מיוסד הוא על הכלל - גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך.

(אגרות קודש ח"ז ע' כד)

1. תצא כב, טז.

2. כתובות קיא, ב.

1. ראה ריש מס' כתובות

יה

אין לעכב ההתעסקות בשידוכין בגלל לימוד התורה

כותב אשר מדברים אתו אודות שידוך אבל נפשו חשקה בתורה ורוצה לנסוע לישיבה במקום אחר ללמוד שם כמה זמן ולא להשתדך עד אז, ושואל דעתי בזה.

והנה על פי המבואר בהלכות ת"ת לרבינו הזקן¹, ובפרט על פי מנהג ירושלים עיר הקודש שבטח גם משפחתו נוהגת בזה, אין נראה שידחה התעניינות בעניני שידוכין ובכגון דא המנהג תורה היא, אלא שמוכן שצריכה להיות הצעה כזו שיסכימו בלב שלם שגם לאחרי החתונה ילמוד במנוחה, והרי כמה וכמה משתדכים באופן כזה וגם מצליחים לאחר זה.

(אגרות קודש חט"ו ע' נב)

◇ ◇ ◇

במענה על מכתבו מאז .. בו כותב אשר המנהג במשפחתם להשתדל לקיים מאמר רז"ל בן שמונה עשרה לחופה וכיון שכבר עבר גיל זה, מציעים לו נכבדות ועומד בספק אם להתעסק בזה כיון שרוצה ללמוד במנוחה עוד משך זמן.

לדעתי נכון שיתענין בהאמור ובודאי בתנאים דירושלים עיר הקודש ת"ו יוכל ללמוד גם לאחרי החתונה משך זמן חשוב, וכבר ידוע עד כמה הפליגו רז"ל במעלת לימוד תורה בטהרה, ומה שחושש שהנשואין יפריעו בהתמדת הלימוד, הרי אין זה תלוי אלא ברצונו, ואם ירצה באמת אזי יצליח בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות קודם החתונה וגם לאחרי החתונה, ויזמין לו השי"ת שידוך המתאים לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד עד שהענינים אשר נגדו תעזור לו להפכם לטוב.

(אגרות קודש ח"ג ע' כג)

יט

שלילת גילוח הזקן לקראת עונת השידוכין לא יתכן שענין של מצוה יעכב בעניני שידוכין

מיותר להאריך בזה, שכל היהודים ללא יוצא מהכלל, אנשים ונשים, מאמינים בני מאמינים, מאמינים ויודעים שהקב"ה מנהיג את העולם הגדול וגם את העולם הקטן של כל אדם, בהשגחה פרטית, וכדי שאנשים ידעו איך להתנהג, נתן להם הקב"ה את התורה הקדושה המורה את הדרך מה מותר לעשות ומה אסור לעשות, במשך כל חיי האדם. ובין כל המצוות הללו, ישנה גם המצוה להיות עם זקן (ישנם אפילו הסוברים שמותר לספר את הזקן – אבל גם הם מכירים [בכך] שלהיות עם זקן זו מצוה – אבל ישנם האומרים שאסור לספר את הזקן, כמו הצמח צדק¹, נכד של אדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, הפוסק להלכה, שאסור על פי תורה לספר את הזקן) בכל אופן זה ברור, שלהיות עם זקן ולא לספר [אותו] היא מצוה, וזה מוכיח שזהו ענין של יראת שמים.

במילא מובן, כי מאחר שהכל תלוי ברבנו של עולם, ובפרט בעניני שידוכים, שניכר בהם, יותר מאשר בדברים אחרים, שרק הקב"ה הוא בעל הבית בשלימות, והוא ברוך הוא ציוה שלהיות עם זקן ולא לספר אותו היא מצוה, הרי כל אחד מבין ברור בהחלט שלא יתכן [ש]זקן יהי' מניעה לשידוך, שהוא באמת הזיווג שלו, ואם נדמה [ש]הזקן מפריע לשידוך, הרי זו הוכחה, שזה אושר עבורו ששידוך כזה לא יצא לפועל, ואת הזיווג האמיתי שלו השם יתברך יזמין לו בזמן הנכון, והם ינהלו חיים יהודיים מאושרים בדרך התורה ומצוות.

(אגרות קודש ח"ה ע' לה)

1. בשו"ת שלו. יו"ד סי' צג.

אופן ההתענינות

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 82 הודפס ע"י אוצר החכמה

כ

אוצר החכמה

במרץ - כאדם המחזר אחר אבדתו

לשאלתו אם צריך לחפש בעניני שידוך, או עד שיזדמן, הרי מפורש ברז"ל¹, שצריכה להיות כאדם המחזר אחר אבדתו.

(אגרות קודש ח"ח ע' תלו)

אוצר החכמה

2014/05/23

.. ידוע לשון רז"ל אשר חפוש זה צריך להיות כמחפש אחר אבדה, שאין יושבים בחבוק ידים ומחכים שיביא מי האבדה למי שנאבדה ממנו, אלא משתדלים לחזור אחר האבדה.

(אגרות קודש ח"ו ע' קמד)

2014/05/23

עליו לצאת ממעמדו ולחפש אבדתו

.. ידוע לו דעתי בזה מכבר שאמרו רז"ל שדרכו של איש לחזור, והמשל הוא ממי שאבדה לו אבדה, ורואים במוחש אשר בעל האבדה אינו מחכה במקומו ובביתו עד שיבוא פב"פ ויאמר לו, מצאתי חפץ, ואולי שלך הוא, אלא הוא יוצא ממקומו, וגם אפי' כמרז"ל חתן חות דרגא ומחפש אבדתו. והשי"ת יצליחו.

(אגרות קודש ח"ו ע' קעח)

במרץ הכי גדול

.. מה שכתב שעדיין לא שמע על דבר הצעה מתאימה בשבילו בעניני שידוכין, פלא הדבר, כי הרי אין הקב"ה מבקש אלא לפי כחו של אחד וכשעושים במרץ המתאים, היינו עשיית הכלי משפיעים מלמעלה הנצרך בזה ובפרט בעניני שידוכין, וכמ"ש ומה' אשה משכלת, ולכן קרוב בעיני בודאי שאינו מתעסק בזה כדרשת רז"ל כאדם המחזר אחרי אבדתו וגם כשמציעים ה"ה בגדר דמהיכי תיתי ומה היא חובתי ואעשנה ותו לא,

1. קידושיו ב. ב.

ובמילא אין פלא שכשהאתערותא דלתתא באופן כזה אין תוצאות בהנוגע לפועל, ולמותר להאריך בדבר המוכן ופשוט אשר לא טוב היות האדם כו' וכמבואר בכמה וכמה מקומות, ויהי רצון שעל כל פנים מכאן ולהבא היינו תיכף לקבלת מכתב זה יעשה בהנ"ל כדבעי ויהי' בהצלחה ..

(אגרות קודש ח"י ע' שנד)

.. חייבוהו חז"ל לחפש ודוקא כאדם המחזר אחר אבדתו ז.א. במרץ הכי גדול.

(אגרות קודש חט"ז ע' שלב)

1234567 פ"ת

כא

אוצר החכמה

1234567 פ"ת

בתיווך שדכן

במה שמסיים במכתבו שאינו רואה דבר מתאים בהנוגע לשידוך וגם לא דרך לפעולה, הרי פשוט ששני הענינים מופרכים, וכמרוז"ל בנות ישראל נאות הן, שהפירוש בזה הן בגשמיות והן ברוחניות, והדרך לפעולה הוא כמו שעושים שאר האברכים יראי ד' בכגון דא, הוא על ידי ממוצע ..

(אגרות קודש ח"י ב ע' קצה)

במענה על מכתבו .. בו כותב שמסתפק בכוונת כתיבי, שצריך להשתדל בענין שידוך מתאים במרץ הכי גדול וגם בדרך הטבע.

וכוונתי פשוטה, לעשות כמנהג הרוב הכי גדול במדינה זו ובזמן זה,

והיינו להתקשר עם ממוצע שדכן טוב וכזה שיש לו הכירות בחוגים דשומרי תורה ומצוה, ומבארים לו התנאים שמחפשים וכו'.

(אגרות קודש ח"ג ע' סח)

1224547

.. לכתבו אודות בחורה, שנראית לו כצנועה, ועלתה במחשבתו אודות להתחתן אתה, ושואל איך להתנהג .. יעשה בזה כמנהג בני ישראל ובני ישיבה באה"ק ת"ו התרדים לדבר ה' ומקיימי מצות כדבעי, שכמדומה בכגון דא עושים זה על ידי ממוצע ולא באופן ישר, ואף בשכל בריא נכון הענין, כיון שבאופן כזה האפשרית להמדובר והמדוברת, לבטא משאלותם מבלי לנגוע בכבודו של מישהוא וכו' וק"ל.

(אגרות קודש ח"כ ע' פט)

התועלת שבשדכן

.. כמעט כל השידוכים מתבצעים בימינו בעזרתם של שדכנים ו/או ידידים שפועלים בתור שדכנים, משום שאנשים בדרך כלל טרודים מדי ואין להם את ההזדמנות למצוא לעצמם שידוך מתאים. אין צורך לומר שתפקידו של שדכן הוא רק ליצור את ההתוודעות המתאימה, ואז יכול כל אחד מהצדדים להמשיך ולדון בעניין, באופן חופשי וללא לחץ, וכו'. לפיכך, אם תהליך זה עדיין לא התבצע במקרה שלך, הייתי מייעץ להוריך למצוא שדכן בעל מרץ, וייתן השם יתברך שמאמץ זה ישמש, בדרך הטבע, צינור לקבל את ברכת השם.

(מורה לדור נבוך ח"א ע' 217)

כב

בשמירת דרכי הצניעות

.. פשוט שעליו להתעניין בשידוך ולפעול בזה בדרך התורה –
בצניעות ..

(שערי הלכה ומנהג ח"ד ע' טז)

בהנוגע לשידוך, הרי ידועה הוראת חז"ל, שצריך להיות כאדם המחזר
אחר אבדתו, אף שכמובן בדרכי צניעות על פי שו"ע ..

(אגרות קודש חי"ט ע' קלב)

ידיעת פרטים נוספים אודות המדוברת – על ידי ידידים

במענה על מכתבו .. בו כותב אודות השידוך שמתעסק בו, ושואל אם
מוכרח הדבר שבדוקא הוא בעצמו יכיר המדוברת, נוסף על מה שמכיר
אותה עד עתה, וכמו שיש מחבריו אומרים לו בזה, למרות הכתוב בספרים
המדברים בעניני מוסר וצניעות.

הנה כיון שהמדוברת דרה בעיר שישנם כמה ת"ח, ובטח גם ידידים,
בודאי כמה אופנים על פי התורה והמוסר ישנם להוודע על דבר המדוברת
כל אותם הענינים שצריכים להוודע, ומובטחים אנו שעל ידי קיום הכתוב
שמזכיר גם כן במכתבו, קדושים תהיו, ובלשון חז"ל ורז"ל, קדש עצמך
במותר לך, הנה אותו שאומר על עצמו כי קדוש אני מרבה ברכתו ומקדשו
הרבה מלמעלה (עיין יומא ל"ט רע"א), ובהצלחה בכל עניניו ובענין עיקרי
כהנ"ל ביחוד.

המורם מהאמור, שאם ישנם איזה פרטים אודות המדוברת שאינם
ברורים אצלו, יש לבררם ע"י ידידים וכיו"ב, וזה די ומספיק.

(אגרות קודש חט"ז ע' נג)

1. ראה שו"ע אהע"ז סי' כא ס"א. ג.

11/24/57 תמו

העדר הצניעות מביא לתוצאות שליליות

במענה על מכתבך .. בו את כותבת אודות השינוי הפתאומי ביחס של המדובר כלפיך, לאחד שכבר מכירים ונפגשו פעמים רבות, ומתפלאת מה הסיבה לזה.

11/24/57 תמו

כמו בכל הפרטים אצל יהודי, הסיבה האמיתית היא תורתית ופנימית, כלומר שההנהגה לא היתה בהתאם להוראות של תורתנו הקדושה, וכיון שזה הרי נוגע לפועל, בהכרח לומר את הדבר כפי שהוא, כדי שידעו מה צריך לתקן:

11/24/57 תמו

זה היה למרבה הצער היפך הוראות התורה ולמרבה הצער לא תמיד בצניעות.

קשה לכתוב מילים כאלו, ובפרט שהרי צריך לדון כל אחד לכף זכות, אבל כאמור לעיל, בזה תלוי ענין כל כך חשוב, הרי אין זה לתועלת שלא לומר את הדבר כפי שהוא, וזה ברור עוד יותר על-פי תוצאות הענין, ריחוק בא ע"י קירוב אסור.

אוצר החכמה

כאמור לעיל, כוונת הכתיבה איננה להכאיב ח"ו או לגרום צער למישהו, אלא כדי לעורר על תיקון הענין, והרי זהו כללות ענין התשובה, המועילה לכל דבר, אם היא רק באמת ובשלימות, ועל הקדוש ב"ה נאמר, ה' יראה ללבב, וכאשר הוא – ברוך הוא – רואה שישנה חרטה גמורה על העבר וקבלה טובה על להבא כדבעי, אזי נותן ה' יתברך הצלחה בענינים.

ולאחר ההחלטה התקיפה בהאמור לעיל, יש לברר מן הצד (היינו לא ישירות) אולי היתה גם סיבה חיצונית שגרמה לשינוי האמור ביחס, ולראות מה ניתן לעשות בזה, ואולי בכלל לא יצטרכו להגיע לזה.

(אגרות קודש חס"ו ע' קיג)

אין להכיר ולהתיידד ללא החלטה סופית להנשא

.. על הצעירים היראים וחרדים לדבר ה' להכיר כו' ולהתיידד רק בהקדם החלטה שכבר באה העת להנשא בפועל. והרי ברור שהוראות

תורתנו תורת חיים הם לא רק לשם טובה בעולם הבא לאחרי מאה ועשרים שנה, אלא שזהו טובתו של איש הישראלי גם בעולם הזה, לחיות חיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

(אגרות קודש ח"כ ע' סח)

.. כל הנ"ל בא כתוצאה מההנהגה שאינה מתאימה על פי שו"ע (אף שבעוה"ר בארצה"ב רבים עושים כן) שנפגשים וכו' זה עם זו לעתים (הכי) תכופות, אף שיודעים שעדיין אין הזמן בא לנישואין. וקירוב בלתי רצוי – מביא להפכו ריחוק וחיכוכים וכו'.

(מצילום כי"ק)

מס' 1234567

במה שכתבתי אני שההשתדלות בשידוך צריכה להיות וכו', הכוונה פשוטה, כי בעוונותינו הרבים באיזהו חוגים התירו לעצמם ענינים שלא רצויים בהחלט, באמתלא שזהו נעשה בתור חיפוש שידוך המתאים וד"ל, והרי באה"ק ת"ו כמה שידוכים נגמרים באופן דצניעות הרצוי ומאושרים בגשמיות וברוחניות, ולזה כוונתי.

(אגרות קודש ח"י"ט ע' קג)

לא שייך להקים חיים משותפים רק על יסוד משיכה רגשית

.. ביחס לשאלת השידוך, כמובן זהו דבר רגיל בהחלט שכאשר חושבים על נישואין בגיל המתאים, חייבת להיות גם משיכה רגשית. אבל למותר לומר שהגורם הבסיסי בחיי הנישואין, אשר יקבע את היציבות והאושר האמיתי של הנישואין, הוא ששני הצדדים יהיו מתאימים זה לזה באופן הכי קרוב שייתכן, מבחינת רקע, חינוך, וכן הלאה, דבר שיבטיח את ההתאמה המתמשכת שלהם ואת השלום הפנימי וההרמוניה ביניהם, גם לאחר שההיבט הרגשי יפוג וייחלש וכאשר דווקא הגורמים האחרים יעשו חשובים עוד יותר.

ברור שהתקופה של המשיכה הרגשית. כאשר יכול להיות לה מספיק

תוקף כדי להכריע שיקולים אחרים, היא תקופה קצרה יחסית וכאשר גורם זה מתחיל להיחלש, מתחילות להתעורר באדם מחשבות שניות בנוגע לשאלה האם הוא היה מדי סובייקטיבי מכדי להעריך בצורה נכונה את המצב, עם המסקנה הבלתי-נמנעת של ספקות מכאיבים מצידו של אחד מהאנשים המעורבים בדבר, או מצידו של השני, או מצד שניהם. המצב נהיה חמור עוד יותר כאשר ישנם ילדים, שהם בוודאי הצד הנפגע החף מפשע.

יש להביא בחשבון את המשך החיים כאשר התקופה הרגשית מסתיימת

אוסף עוד נקודה שבעצם מובנת מאליה: כדי שנישואין יהיו מאושרים באמת, שני הצדדים חייבים להיות מאושרים, וכפי שהוזכר למעלה, מאושרים גם לאחר שהתקופה הרגשית הראשונה מסתיימת. כמובן, בנישואין רגילים, שבהם שני השותפים מבליים הרבה מאוד זמן ביחד, לא יתכן שהרגשות והספקות של האחד יהיו מוסתרים מן השני, ובמקורם או במאוחר, הם חייבים להתפרץ ולהתגלות ..

(מורה לדור נבון ח"ג ע' 57)

אוצר החכמה

כל שידוך - היינו חיים חדשים בין שני בני אדם ממשפחות שונות וכו' - ממילא מקום לספק איך יסתגלו זה לזה, ובפרט בהתקופה שלאחרי ההתפעלות דהחתונה.

כשניתוסף לזה חילוק בגיל ככתבה - ושהדגשת החילוק ותוצאותיו יתגדלו לאחר שנים אחדות - חילוק עיקרי בהחינוך, בהדיעה וכו'; החילוק דספרדים ואשכנזים וכו' וכו' - והטעם היחידי ל"הן" שכותבתו - שיש ביניהם רגש של קורבה במשך של שנתיים

- על פי כל הנ"ל, טוב שכל אחד ואחד מהם יחפש ענין המתאים יותר.

(מצילום כ"ק)

לא ניתן להתחייב על ויתור יום יומי על בסיס משיכה רגשית ¹²³⁴⁵⁶⁷

ברור ששידוך והנישואין שאמורים לבוא אחרי כן כרוכים בהחלטות שישפיעו על כל משך חיי האדם. לפיכך אדם חייב לשקול לא רק את התקופה הראשונית של איחוד כזה, כאשר זה עדיין בשלבים המוקודמים שלו, וכו', אלא הוא חייב להסתכל במבט ארוך על השנים הרבות מאוד שיבואו בעתיד. ושוב, גם כאן אדם חייב לזכור לא רק את הימים המיוחדים והשמחים, אלא גם את חיי היום יום כפי שהם הופכים לשגרה, יום אחרי יום. משום שהיחסים בין שני אנשים חייבים להיות טובים ויציבים, הרמוניים וכנים באופן מתמשך, דבר שמשפיע באופן ישיר על האווירה הכללית בבית.

¹²³⁴⁵⁶⁷

שנית, ברור גם שעל מנת להגיע לקשר כזה, נדרש שיתוף הפעולה המלא ביותר מצידם של שני השותפים, וכל אחד מהם צריך לרצות לתת את זה מרצונו; כלומר, כל אחד צריך לתת את זה בעקבות רצון לכך, ולא לעשות זאת רק מחמת תחושה של כפייה.

מכיוון שמדובר בדת היהודית, צריך לזכור שהדת שלנו ודרך החיים שלנו שונות באופן קיצוני מדתות אחרות. באחרונות, החוויה הדתית מוגבלת, באופן כללי, למאורעות מסוימים בחיי האדם, או לימים ולאירועים מסוימים. אבל הדת היהודית מקיפה את חייו של היהודי בשלמותם, ודורשת שכל היבט של חיי היום יום יהיה חדור בתורה ובמצוות, ברוח של "בכל דרכיך דעהו" (קהלת ג, ז) – כפי שהחכם מכל האדם מבטא זאת.

אחרי ההקדמה המאוד קצרה האמורה, אשר אני מקווה שלמרות זאת היא תהיה מספקת, צריך להיות ברור שלהיכנס לשידוך ולהתחייב לשותפות לכל החיים שבה אחד השותפים צריך לשנות את השותף האחר, - זה בוודאי לא חכם, וספק רב מאוד אם זה יכול להצליח.

יתרה מזו, אפילו כאשר הצד האחר מוכן לעשות ויתורים, בוודאי תהיה לו ההרגשה שהוא עושה הקרבה. לפיכך, ככל שהוא יקבל את ההקרבה בהתחלה ללא היסוס, טבע האדם הוא כזה שכאשר הוא צריך לעשות זאת

לעיתים קרובות, והוא צריך לעשות דברים שלא הורגל אליהם, זה חייב ליצור הרגשה של תרעומת, ואולי להוביל לרגשות חזקים עוד יותר, ככל שהתרעומת תצטבר ותגדל.

אם הקרבה כזאת, מרחיקה לכת כל כך עד שהיא כוללת ניתוק הקשרים והיחסים של האדם עם אנשים שהיו קרובים מאוד אליו, ובמיוחד הורים, אחים ואחיות, סביר מאוד שזה יגרום לאדם לתהות אם כל העניין היה כדאי. עם זאת, מן ההכרח שזה ייצור רגשות אשמה בצד השני, אשר לא תהיה מסוגלת לעזור והיא תתהה אם הייתה לה זכות להציב את השותף שלה במצב לא-נעים שכזה.

צריך גם לזכור שכאשר אדם צריך להגביל את עצמו בהיבטים שונים של דרך החיים שלו רק בגלל התחשבות בזולת, טבעי לצפות שהתרעומת תתעצם ותצטבר עד כדי כך שהוא ירצה לתבוע מחדש את העצמאות שלו, ולעשות זאת באופן הפגנתי. זה עלול אפילו לגרום לתחושה של אתגר, לא רק בתביעת העצמאות של האדם, אלא גם בניסיון לבטל את התהליך ולשנות את השותף האחר. ההכרח של עימות שיבוא עקב כך, או לכל הפחות, סכסוכים ותרעומות, הנו מובן מאליו. במקרה הטוב ביותר, הפתרון הטוב ביותר, תלוי בנסיבות, עשוי להיות הסכמה שכל אחד מהשותפים ילך בדרכו האישית וינהל את חייו האישיים כפי שהוא או היא רואה לנכון, על מנת לשמור על חיי משפחה שבהם נשאר רמה מסוימת של שותפות.

(מורה לדור נבון ח"א ע' 218)

הפגישות

שלילת הכיטוי "לצאת"

כמה חתנים כתבו לרבי כי הם עומדים לצאת עם בחורה פלונית למטרת שידוך ומבקשים ברכה - הרבי העביר קו על המילה "לצאת", ותיקן: "להפגש".
(מפי הרה"ח ר' שלמה שי' זרחי)

הפגישות - שלא בפרסום

כמובן אשר עד שיוחלט משני הצדדים צריכה ההזדמנות להיות באופן בלתי ידוע לרבים ..
(אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ חי"ב ע' קסח)

תוכן הדיבור בפגישות

.. בודאי כאשר נפגשו, דברו בעניני יהדות תורה ומצותי' ואורח חיים בכלל [ו]בנוגע להנהגת בית בפרט.
(אגרות קודש חכ"ג ע' נה)

.. צריך .. גוט אויפריידן זיך בכל הפרטים הנוגעים להנהגה דיראת שמים ..
(אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ חי"ב ע' קסח)

שלילת פגישות מיותרות

.. לאחרי שהתראו פעמים רבות כל כך ודברו בארוכה ובפרטיות וכו' - אין זה מתאים לדרך התורה והצניעות להתראות עוד הפעם ועוד הפעם, ועלי' להחליט עתה לכאן או לכאן.
(אגרות קודש חכ"ז ע' תקלא)

באם יש צורך - להפגש פעם שלישית

במענה על מכתבו בו כותב אודות הצעה שיש לו בנוגע לשידוך מסויים ומסיים אשר אין לו שום התעוררות והמשכה יתרה.
הנה במצב כמו זה כיון שכותב שנפגש עמדה רק שתי פעמים, כדאי להפגש עוד זה עם זה, שבטח אז תתברר הנטי' שלו יותר ..
(מכתב מכ"ט אייר תשי"ד)

כד

מתוך בטחון בה'

במענה על מכתבו .. בו כתב שהגיע לעונת השידוכין ועדיין לא
 נמצאה הצעה מתאימה בשבילו ומצטער מזה.

הנה ידוע מאמר רז"ל שקשה לזוגם כקריעת ים סוף הרי ידוע
 שבקריעת ים סוף בא לפועל על ידי חוזק הבטחון והאמונה בהשי"ת
 שבמילא מובן שבדרך כזה צריך להיות גם כן בענין הזיווגים, וככל אשר
 יתחזק בבטחונו (ומובן אשר ביחד עם זה הרי צריך ג"כ לחפש באופן
 המתאים) הרי תוקדם ג"כ ההבאה בפועל.

(אגרות קודש ח"ח ע' ריט)

◇ ◇ ◇

.. כבר נאמר מד' אשה משכלת, והדרך לזה הוא כמרז"ל שצריך לחזור
 ולחזור כלאחר אבידה שאבד שמוכן שמשדלין בזה במרץ אף שכמנהג
 בני ישראל הכשרים על ידי ממוצעים וימשיך להתעסק בזה בבטחון חזק.

(אגרות קודש ח"י ע' רנט)

◇ ◇ ◇

.. לאחרי בקשת סליחתו אביע איחולי שתתגדל מדת הבטחון שלו
 בבורא עולם ומנהיגו, ובמילא לא ידקדק וידייק לחשוב חשבון על כל
 ההצעות בפרטי פרטים (שבכלל אי אפשר הוא כלל וכלל, שהרי אין אדם
 יודע מה שבלבו של חבירו, ובמדה כזו שהשווה העדר ידיעה זו להעדר
 ידיעת הקץ - כדמוכח גם באגה"ק לרבנו הזקן סי' כב -) שאז תוקדם
 מציאת זיווגו הטוב לפניו בגו"ר גם יחד.

(אגרות קודש ח"ד ע' רכא)

◇ ◇ ◇

מחבר: 1234567

לכתבו בהנוגע לענין שידוך, צריך לעשות בדרך הטבע ובדרכי צניעות, ולחזק בטחוננו בהשי"ת שהוא מזווג זיווגים והמשגיח בהשגחה פרטית על כל אחד ואחד שינחתו בטוב לפניו.

(אגרות קודש ח"ט ע' שנח)

כה

מתוך שמחה

מחבר: 1234567

מחבר: 1234567

הרי זה פסק דין ברור בשלחן ערוך וצריך להיות בשמחה¹.

(התקשרות גליון ע' עמ' 13)

.. בודאי למותר לעורר אשר עצבות ומרה שתורה הרחיקום במאד מאד גדולי ישראל, וכמבואר גם כן בתניא פרק כ"ו ובכמה מקומות, ורואים גם כן בחוש שלא לבד שאינו מתקן מצב איזה שיהי' אלא אדרבה ואדרבה, והוא הדין בהנוגע לענינים במ עוסק ובפרט במדינה זו שהשמחה מתקבלת על הלב מה שאין כן קו ההפכי, והעולה על כולנה שאין כל יסוד להעצבות שלו כי הרי כבר נאמר מד' אשה משכלת..

(אגרות קודש ח"י ע' רנט)

1. מענה לאחד שכתב כי הוא חושש לעסוק בעניני שידוכים.

כו

ההתעסקות בשידוכים מתוך התיישבות ומנוחת הנפש

1234567

.. נשואין בחיי האיש או האשה הוא מאורע העקרי ביותר, הטובע תנתמו על כל החיים כולם. ובמילא צריכים על זה התיישבות ואי אפשר לעשות זה בחפזון.

(אגרות קודש ח"ד ע' ערב)

1234567

1234567

◇ ◇ ◇

.. עוד נקודה בהאמור, וגם היא עקרית, היינו שידוך מתאים. אבל פשוט שגישה לבעי' חשובה זו, על אחת כמה וכמה החלטה בזה, צריכה להיות מתוך מנוחת הנפש ומבלי בלבולים ..

(אגרות קודש ח"ד ע' קפ)

◇ ◇ ◇

במה שכתב שהנכבדות שהציעו לבתו תחי' נפסק הדבר, ושואל דעתי, כיון שבקרוב יתמלאו לה טו"ב שנה, אם לחשוב כעת אודות שידוך עבורה או לחכות:

הנה לדעתי, אין כדאי לאחוז באחד משני הקצוות, אלא להיות מעוניין בזה וצריך להיות בניחותא, ושלא בחפזון, ובטח לעת הראוי גראה השי"ת דרך בנוגע לענין זה.

(אגרות קודש ח"ו ע' עב)

— ❖ —

כו

שילוב ההתעסקות בפרנסה עם שידוכין

.. צריך לעשות כל התלוי בה בנוגע לשידוך, ולכן כדאי שביחד עם

כתיבת הדיסערטאציע¹ תהיה לה גם משרה, שזה ימהר מציאת שידוך טוב.
(אגרות קודש חכ"ז ע' תקיז)

אוצר החכמה

◇ ◇ ◇

.. לפעמים רבות - הסתדרות מתאימה² מזדמנת ביחד עם העסק
בשידוכין.

(מצילום כ"ק)

אוצר החכמה

◇ ◇ ◇

לכותבה אודות פרנסה אשר מנהלת היא עסק, אך אינה מרוצה ממנו.
.. להחליף עסק, אינו מעלה לגבי שידוך, שבוודאי עוקבים או
מתעניינים, וכאשר מתוודעים לכך שהעסק מתנהל הרבה שנים, הרי זה
עושה רושם טוב, הרבה יותר מאשר כשעוזבים עסק ותיק, ומתעסקים בענין
חדש.

(אגרות קודש חכ"ב ע' טו)

כח

נסיעה לחו"ל בעקבות הצעת שידוך

.. לכאורה יש מקום להוודע על ידי ידידים בשתי המדינות שמזכיר,
באם יש איזו הצעות על כל פנים שמשערים שמשביעות רצון, ורק לאחר
זה לעשות הנסיעה הכרוכה בהוצאות של כספים זמן וכו' ובפרט שהן
בארץ הקודש ת"ו והן בארצות הברית יש לו ידידים וכו' ובהתאם להידיעות
שתקבלנה יהי קל יותר להחליט איך לפעול.

(אגרות קודש חכ"ג ע' קיג)

1. = עבודת מחקר.

2. מענה לאחד שכתב כי "אינו יכול להתחתן עד שיעשה משהו עם עצמו" .. המערכת.

1234567

כט

אוצר החכמה

באיזה הצעה להתחיל

1234567

.. שקיבלה¹ ראשונה.

(אגרות קודש חכ"ז ע' שג)

◇ ◇ ◇

יתחילו בזה שהידיעות אודותה הכי טובות (שאי אפשר לצמצם).

(מתשורה לשמחת נישואין אלול ע' תשס"א)

המעשית יותר

1234567

.. מכל הנ"ל² שמזכירן - תחילת הפעולה בזו שהסיכויים לבפועל ממשטובים יותר³.

(אגרות קודש חכ"ט)

אוצר החכמה

◇ ◇ ◇

.. יתחיל בזו שהיא מעשיית בהקדם, ואין נוגע כל כך באיזה ישיבה לומד ובלבד שיהא ירא שמים.

(אגרות קודש חכ"ה ע' רכב)

◇ ◇ ◇

(1) ישנם⁴ כאלה שנוהגים לפתוח חומש או תהילים, והפסוק הראשון שמזדמן לפניהם - על פיו למדים מה לעשות⁵.

(2) נוסף לזה כדאי שכל אחד [= מההורים] יבהיר לזולתו את דעתו, ואחר כך, מזה - מההבהרה ההדדית - יגיעו להחלטה.

(מיחידות - היכל מנחם ח"ב ע' ריח)

1. מענה לאחד שהיו לו כמה הצעות שידוכין, ושאל באיזה מהן לבחור.
2. = ההצעות שמזכיר אודותן.
3. להעיר מהמסופר לעיל סימן יב אודות אדמו"ר האמצעי. המערכת.
4. במענה על השאלה: "הוצעו בפנינו הצעות שונות עבור .. שי, ואין אנו יכולים להחליט לאיזה מהן לגשת - מה עלינו לעשות?"
5. בהתוועדויות ה'תשמ"ט ע' 309 ואילך מזכיר מנהג זה "דכמה וכמה מישראל, הן גדולי ישראל, והן אנשים פשוטים, וכן נשים".
וכן נזכר מנהג זה כמנהג פשוט בשיחת ש"פ נצבים ז"ך אלול ה'תשמ"א: "כידוע המנהג לפתוח חומש או תהילים ועל פי הפסוק שנפתח יודעים כיצד להתנהג כו".

לא לכפות על הילדים בעניני שידוכין

במענה למכתביהם בו כותבים אודות הבת .. תחי' .. - אין ענין להכריח בת או בן ישראל, בנוגע לשידוך ..

(אגרות קודש חכ"ד ע' ריא)
אוצר החכמה

.. כפי המכתבים שקבלתי, כולל מכתב שקבלתי היום, הרי אין מצב רוח בנם שי' נוטה כלל להתענין עתה בהצעת שידוכים בכלל נכי אם ללמוד משך זמן בהתמדה ושקידה תורתנו הק' תורת חיים]. ומובן אשר בכל הזמנים, ובפרט בתקופתנו, אין ללחוץ על הנוער - בגיל בנם - בענינים כהאמור, וק"ל. וזכות התמדת ושקידת בנם שי' בלימוד התורה, שבודאי יהי' באופן הגדול לימוד שמביא לידי מעשה, קיום המצוות בהידור, יעמוד להם למילוי משאלות לבבם לטובה ..

(אגרות קודש חכ"ד ע' שצד)

התנגדות החורים עלולה להביא לתגובה הפוכה

במענה למכתבו בו כותב אודות בתו מרת .. תחי' והבחור שהכירה וכולי ..

ודעתי בשאלתו, אשר לנהוג בהתנגדות נמרצת לכאורה לא זו הדרך, אפילו באם צריכים להתנגד, כיון שבתקופתנו התנגדות נמרצת של הורים מביאה תיכף תגובה הפכית (אפילו אם המדובר הוא בילדים טובים וכולי) מאחר שמפרשים התנגדות כזו כנסיון להטיל מרות וכפית דעת מגדולים על "קטנים" הזקוקים עדין להדרכה וכולי. זאת אומרת - פגיעה ברגש העצמאות שלהם.

(אגרות קודש חכ"ד ע' פג)

הצעות החורים - בצורה עקיפה

מה שכותב אודות .. בתם מרת .. תחי' שמסרבת להשמע לעניני

שידוכין, הנה פשיטא שהקס"ד לאיים עלי' ולדבר קשות, אין לזה מקום כלל, כי מלבד שאין זה דרך התורה שדרכי' דרכי נועם הנה רואים במוחש שבדרך זה פועלים פחות הרבה יותר מאשר על ידי מענה רך וענין של קירוב. ובהנוגע לה בפרט הנה עליהם לבוא בהצעות פרטיות ומה טוב שלא תדע שמהם באה ההצעה שבטח יש למצוא אופן בזה, ואז בודאי תשנה הנהגתה ..

(אגרות קודש ח"י ע' נב)

.. בנוגע לבנותיו תחי' הנה צריך הי' לדעתי לבוא בדברים עם משרד של שדכן, מבלי שידעו בנותיו תחי' על דבר זה, להודיע להשדכן הפרטים על דבר בנותיו תחי' ולבקשו להתעסק במרץ בחיפוש שידוכים המתאימים בשבילן ואף שלזווג זיווגים זהו ענינו של הקב"ה, הרי בכל זאת צריך להיות לכל דבר ודבר אחיזה גם בטבע, ונכון הוא שיתן בכל יום - מימות החול - קודם תפלת שחרית ח"י סענט לצדקה בעד בנותיו תחי' וכל ב"ב שיחיו, וזה ישמש כלי להמשכת וקבלת ברכות השי"ת בכל הנ"ל.

(אגרות קודש ח"ז ע' יד)

לא לבלבל את הילדים בעניני שידוכין - רק כשיש הצעה ספציפית

.. כפי הנראה ברובא דרובא אפשר כדאי שלא ידע שמתעסקים בהנוגע לשידוך בשבילו עד שתהי' ביד כת"ר הצעה פרטית, וד"ל.

(אגרות קודש ח"ד ע' קמח)

.. במה שכתב בכלל אם לחשוב על דבר נכבדות לבנם .. שי', הנה בזה ובכגון דא, גם באחרים, אין לבלבל את הבן או הבת, עד שתהי' איזה הצעה פרטית שנוגע לפועל, כי מה תועלת שידעו שחושבים, ואי אפשר שלא יבלבל על כל פנים קצת, ואחר כל זה אין הצעה מפורטת, ובפרט שקשור על כל פנים בשאלת ההסתדרות.

(אגרות קודש ח"ז ע' קיג)

.. ראיתי בהאברכים דכאן ובכמה מקומות, אשר כשמתחילים לדבר עמהם מענינים כהנ"ל, הרי זה מביא תכף ומיד לפזור הנפש ולפעמים הכי תכופות הרי זה ללא תועלת, כיון שנמשך כמה זמן עד שמוצאים הצעה מתאימה ויהי' הענין נוגע לפועל, ובהתאם לגילו הרך של בנו שי' הרי חשש הנ"ל הוא בתוקף עוד יותר, שלכן לדעתי לאחרי שלפי דעת כת"ר יבוא הזמן לחשוב על דבר חתונה בפועל וכן תהי' הצעה בפועל, אזי יש להתבונן באם להציע לו תיכף.

אגרות קודש ח"י"ז ע' עדר

אגרות קודש ח"י"ז ע' עדר

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אוצר החכמה

השידוך המתאים

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 101 הודפס ע"י אוצר החכמה

לא

השאיפה והתפילה

שיכוון לבחור בשידוך האמיתי שהוכרז עליו במרום

במשנה בסוף מסכת תענית¹ איתא: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן כו' בנות ירושלים² יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה; שקר החן והכל היופי אשה יראת ה' היא תהלל³; ואומר⁴ תנו לה מפרי ידי' ויהללו בשערים מעשי"⁵.

.. המכוון של האמירה הוא, להדגיש שבנות ירושלים מרגישות, שכל המעלות שיש להן, אינן מעלות שלהן – אשר לא "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"⁶ – אלא הן ניתנו להן.

- ועל דרך המוסר והחסידות: "בנות ירושלים" יודעות, שכדי ששידוך יצליח, בהכרח שהבחור יחשוב לא (כל כך) אודות המעלות – רוחניות או גשמיות – שהוא רואה ושהן מוצאות חן בעיניו, אלא "מהוי" אשה משכלת⁷ - צריך להתפלל ולכוון לבחור בשידוך האמיתי שהוכרז עליו במרום, "בת פלוני לפלוני"⁸.

ומפני זה כל בנות ירושלים מקדימות "בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך" שהדיוק בזה הוא⁹: צריך להסתכל על מעלות האשה (הן רוחניות והן גשמיות) – לא כמו שרואים אותם בעינים כמו שהן כאן למטה,

1. כו, ב.
2. ויש גורסים: ובנות ישראל – ראה שנויי נוסחאות למשניות, וש"ג. לקוטי שיחות חי"ט ע' 80 הערה 2.
3. משלי לא, ל.
4. שם, לא.
5. אריכות הביאור בזה - להלן ע' רלו המערכת.
6. עקב ח, יז. וראה סמ"ג מל"ת סד.
7. משלי יט, יד.
8. סוטה ב, א. וש"ג.
9. ראה גם להלן סימו לג.

אלא בתחילה צריך להיות "שא נא עיניך (ואח"כ) וראה כו' (על דרך מה שנאמר¹⁰ "שאו מרום עיניכם – ואז יהי' – וראו מי ברא אלה") להסתכל על המקור¹¹ שממנו באות ומשתלשלות המעלות;

וממילא יהי' – אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה", שהרי כל המעלות באות מה"משפחה"¹².

ואז יזכה לכוון להשידוך שעליו הכריזו במרום, שמכריזים "בת פלוני לפלוני" (ולא "פלונית לפלוני"), שעיקר ההדגשה הוא (לא על הכלה, אלא) על המשפחה – אב¹³ הכלה.

(לקוטי שיחות חכ"ד ע' 57 ואילך)

לב

העיקר – יראת שמים

בנוגע לשידוך - המדובר צריך להיות שומר תורה ומצות בחיי יום יום, כמובן, וזהו תנאי ראשון ועיקרי.

(אגרות קודש חכ"ח ע' רטז)

.. מובן אשר בשידוכים צריכה להיות הסכמה המלאה ורצון הטוב של שני המשתדכים, אבל מאידך גיסא יש לבאר לבתו תחי' אשר בתקופתנו

10. ישעי' מ, כו.

11. עפ"ז מתורץ ג"כ מה שבנות ירושלים יוצאות כו' גם ביוהכ"פ (יום הקדוש) ואומרים "תנו עיניכם כו'" (ומ"ש בתפא"י שביוהכ"פ התכוונו רק להקב"ה (ולא לשידוכים) – אינו מתאים לפשטות ל' המשנה, פרש"י ור"ן ברי"ף ועוד). – כי כ"ז הי' בדוקא ובהקדמת "שא נא עיניך כו'".

12. ראה בארוכה להלן שם.

13. להעיר ממחז"ל (וברכות ס. א. וש"נ) אב מזריע תחלה יולדת נקבה.

זו יש לדקדק על הענינים העיקרים, ז.א. יראת שמים תורה ומצות, אשר זה כל האדם, ולכן אין להוסיף תנאים על זה בענינים שאין נוגעים כל כך, כיון שלא תמיד יש למצוא הא והא, ועיקר וטפל דטפל מובן שהעיקר עיקר.

1234567

(אגרות קודש חט"ו ע' ריח)

אשה יראת ה'

במענה למכתבו .. בו כותב אודות ענין שידוך והעיקר חסר במכתבו מתאים להוראות תורתנו תורת חיים, שעיקר הוא אשר תהי' כמ"ש, אשה יראת ה' היא תהלה, ז.א. מצב המדוברת ביהדות ומצות בהנוגע לחיי היום יומיים בפועל, שהרי הנהגת הבית ובמדה חשובה גם הנהגת הבעל תלוי ביחס עקרת הבית, ז.א. האשה, לענינים אלו ..

1234567

(אגרות קודש חט"ט ע' רסח)

1234567

◇ ◇ ◇

.. כותב אודות הצעת נכבדות עם נערה אשר מצאה חן בעיניו, ובודאי כוונתו שיראת ה' היא כיאות לבת ישראל כשרה.

(אגרות קודש חט"ז ע' שכט)

בשהמועמד הוא "קנאי"

במענה למכתביהם .. בו כותבים אודות הבת .. תחי', אשר הכירה בחור זה איזו שנים, ונפגשו כמה פעמים, ולאחרונה אמרה, שאינה מעונינת בו, כיון שקנאי הוא, ושואלים דעתי בזה.

כיון שבנוגע ליראת השם, הרי מקרא מלא דבר הכתוב, את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, כדאי (באופן המתאים) להשתדל, ששוב תתענין בתם תחי' בהצעת נכבדות האמורה עד לגמר טוב בשעה טובה ומוצלחת. כמובן באם רק האמור, היא הסיבה, ואף שאין ענין להכריח בת או בן ישראל, בנוגע לשידוך, צריכים להסביר לבתם תחי' האושר הגדול והחשיבות של חיים על פי תורתנו תורת חיים ובקיום מצוותי' עליהם נאמר וחי בהם, וכל המוסיף בזה, הודיעונו חכמינו ז"ל,

[1234567 ת"ת]

שמוסיפין לו בברכת השם, אף שלפעמים קוראים בני אדם להוספה זו, בשם קנאות, והרי גם בקנאות ישנו סוג, עליו נאמר בקנאו את קנאתי, קנאת ה', מקור הברכה הצלחה ואושר.

(אגרות קודש חכ"ד ע' ריא)

[אגרת החכמה]

לג

[1234567 ת"ת]

[1234567 ת"ת]

הדגש על התכונות שהשרישו בה – אותן תעביר לילדיה

.. (במעלותיהן הרוחניות של בנות ישראל¹) ישנן שתי ענינים: (א) המעלה הפרטית שישנה אצל בת ישראל זו במיוחד, (ב) המעלה הכללית שישנה אצל כל בנות ישראל. שמעלה זו מועברת לבנים ובני בנים עד סוף כל הדורות².

המעלה הכללית שישנה אצל כל בנות ישראל היא, כי (א) אצל כל אחת ואחת מבנות ירושלים ישנה מעלה רוחנית, שמצד זה היא בסוג של "אשה יראת ה' היא תתהלל", ו(ב) מעלה זו מושרשת אצלה באופן שזה יעבור לילדי' שהיא יולדת ומחנכת, כמרומוז בפסוק השני המובא במשנה: "תנו לה מפרי ידי' ויהללוה בשערים מעשי'",

היינו שלא רק שהיא תתהלל מצד מעלות עצמה (שכבר נמנו באריכות ובפרטיות לפני זה – גמלתהו גו' תעש גו' מפרי כפי' גו').

אלא גם מצד ילדי' – "פרי ידי'" ו"ומעשי'" – צריך שיהי' "תנו לה", "ויהללוה בשערים".

(לקוטי שיחות חיי"ט ע' 83)

1. ראה בארוכה להלן ע' רלג. המערכת.
2. שזהו ענין הכי עיקרי בשידוך, דאין אשה אלא לבנים, שרוצים שגם אצל הבנים יהיו אותם התכונות טובות וכו' של האב ואם.

לד

הוצאת

להיות בטוח שהבית ייבנה על יסודי התורה והמצוות

הוצאת

במענה על שאלתה אודות שידוך ובן זוג שלה, הנה קודם שתשתדך צריכה היא להיות בטוחה אשר ביתה יהי בנוי על יסודי התורה והמצוה, היינו שלא רק היא, אלא גם חתנה, יקחו על עצמם בכל תוקף ההבטחה, לקיים את המצוות ולעשות לו חתנה קביעות עתים בשיעור לימוד התורה, ומובן מעצמו שהבטחה זו צריכה להיות באמת ובתמים, כי בזה תלוי אושר איש ואשה הישראליים, ואם נוסף על זה תראה שיש לה המשכת הלב לשידוך זה, אז תקרב להצעה, ויהי בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש ח"ד ע' קכט)

הוצאת

לה

האושר האמיתי – בניית בית עם בן תורה

.. במה שכותבת אודות הסתדרותה בחיים, פשוט הדבר אשר האושר האמיתי הוא בבנין בית בישראל יחד עם בן תורה שלמד בישיבה לימוד התורה ביראת שמים, וכמבואר בכמה מקומות בדברי רבותינו ז"ל.

(אגרות קודש ח"ט ע' שכו)

הדלקת נרות שבת קודש על ידי הבת – סגולה לבעל תלמיד חכם

איתא בגמרא¹: "הרגיל בנר הויין לי בנים תלמידי חכמים", ומפרש רש"י "דכתיב כי נר מצוה ותורה אור, על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה, בא אור דתורה"; ובנוסף על כך זוכים על-ידי זה לחתנים² תלמידי-חכמים.

1. שבת כג, ב.

2. רש"י שבת כג, ב.

ובכן: בדורות שעברו, כאשר נהוג היה שההורים הם היו המחליטים על השידוך עבור הבת, אזי העיקר הי³ נרות השבת של האם, אשר בזכות זה, תנשא ביתה לתלמיד חכם.

אמנם בזמננו, כאשר מחמת סיבות שונות, הרי בפועל, בין אם רוצים בין אם לא, ההחלטה לגבי השידוך היא בעיקר בידי הבת, לכן דרוש עוד יותר שהיא בעצמה תדליק נרות, ש"נר מצוה" שהיא תדליק יזכה אותה בנישואין לתלמיד חכם⁴.

ובזמנים אלו, שאפילו בבתי חוגי היראים, לא תמיד בטוחים שלהורים תהי' דעה מכריעה ומחלטת על הבת לכשתגדל, יש להתייגע ולהשתדל ביותר שבהקדם הכי אפשרי מיד עם הגיעה לגיל החינוך להדלקת נרות קודש, שתתחיל להדליק בכל ערב שבת וערב יו"ט ובברכה, שזה יחזק את הבטחת התורה שיגדלוה לתורה ולחופה ולמעשים טובים והיא תנשא לתלמיד חכם.

(לקו"ש ח"ז ע' 147)

3. אף שגם אז צ"ל זכות הבת שהרי אינה מתקדשת אלא לדעתה (קידושין ב, ב).
  4. אף שבגמרא שם מדבר רק בהשכר דהוי בנינים (וחתנים) ת"ח - מפורש בזהר * (ח"ב קסו, א) ד"נר מצוה" של האשה מביא "ותורה אור" אצל בעלה (אלא שבאם מאיזו סיבה אינו פועל על בעלה אזי פועל אצל הבנים).
- ועוד: אפילו באם נאמר (אבל ראה שוה"ג הא') שלפי הש"ס השכר הוא רק בנינים (וחתנים) - מכיון שהדלקת הנר של הבת (לפני בת מצוה ** היא מצד מצות החינוך שהיא מוטלת על האב, הרי השכר שייך בעיקר להאב - היינו חתנים ת"ח.

- * וראה ב"ח או"ח סתרע"א (ד"ה והזהיר) דכן הוא הפירוש בגמרא, דמ"ש בגמרא דזוכה לבנים ת"ח היינו אי הבעל לאו בר הכי. ובלבוש שם (ס"א) דבאיש השלם ידבר.
- ** ולהעיר מהשקו"ט (וראה בארוכה ציונים לתורה - להר"י ענגל - כלל יב) האם נפקע חיוב חינוך לאחר בר מצוה - אלא שכאן המדובר בחיוב שעל (והשכר המסובב מזה של) האב. שאין זה שייך לאחר בת מצוה.

לו

לבדוק את יחסו של המדובר להידור מצוה

במענה למכתביו, בם שואל בקשר לענין השידוך שהיתה סברא בנוגע לנגיעה בזקן, וכו'.

מובן ופשוט אשר ענין שידוך צריך להיות מיוסד על רצון טוב והחלטה תקיפה לעזור זה לזה, בכל הענינים, ועל אחת כמה וכמה בעניני יהדות תורה ומצותי' שהם היסוד לאושר איש ואשה הישראלים, בזה ובבא.

מובן גם כן שבעניני טוב וקדושה ישנם דרגות זו למעלה [מ]זו וכלשון חז"ל, מצוה והידור מצוה ומהדרין מן המהדרין, שאפילו לאלו שדרגתם מאיזה סיבה שתהי' רק בגדר מצוה, גם הם יודעים אשר הידור מצוה ענינו כפשוטו, הוספת הידור ויפוי בזה, אף שמאיזה סיבה שתהי' אין מקיימים הידור זה.

מובן ופשוט שהצנור וכלי לקבלת ברכת השם בהמצטרך לבני ישראל היא הנהגה בחיי-היום יומים על פי התורה ועניני', שמזה מובן כשצריכים וזקוקים לברכה מיוחדת, צ"ל התחזקות והידור בהנהגה זו.

מכל הנ"ל מובן, שאפילו לדעת אלו הסוברים, שאי נגיעה בזקן הידור מצוה זה, ח"ו לעשות האמור כשזקוקים לברכה מיוחדת מנותן התורה ומצוה המצוה, ועל אחת כמה וכמה כשמניחים היסוד לבנין עדי עד, נשואין.

פשוט בהחלט שלדעת הפוסקים שאי נגיעה בזקן, ציווי תורתנו הוא ונהגו על פי פוסקים אלו משך כמה שנים, הרי ח"ו וח"ו לשנות ההנהגה אפילו בזמן רגיל, ועל אחת כמה וכמה בזמן כהנ"ל.

כאמור לעיל, אפילו כשצד אחד חונך על דעת האומרים שאין זה אלא הידור מצוה, הרי מחובתו ראשונה לחזק את הצד השני בהנהגתו הטובה בעניני יהדות אפילו בהידור, ועל אחת כמה וכמה באם הצד השני נהג בזה כמה שנים ועל אחת כמה וכמה באם לדעת הצד השני ח"ו ציווי ומצוה ולא רק הידור.

ומובן שכל האמור בנוגע לנגיעה בזקן, יש דוגמתו בכמה וכמה מצות התורה ועד לענינים בהנהגה יום יומית, ולכן קודם שנכנסים לגמר השידוך, צריכים לברר בהחלט גמור, העמדה בנקודה האמורה, באם יכולים לוותר על דעת עצמו, באם לצד השני יש בזה ענין הידור מצוה, ובפרט שבאופן [ה]חיים צריך להיות הוויתור לא מצד שכיון שאין ברירה הרי מוכרחים לעשות הדבר, ועושים זה מצד רגש של התמרמרות והתנגדות וכו' וכו', כי אם שמוותרים מתוך רצון וחפץ טוב ושמחה וטוב לבב דוקא, וכנ"ל הדבר אמור לא רק בנדון דנגיעה בזקן כי אם בנוגע לשאר מצות התורה וההידור בהם, שבעיות כהאמורה עלולות להתהוות לעתים קרובות, והפתרון מוכרח שיהי' מתוך קירוב הדעת מתוך שמחה וטוב לבב שעיקר הוא בכל האמור.

מכל הכתוב מובנת דעתי בנוגע לשאלתם, שעליהם להעריך עצמם בשימת לב מיוחדת, האם מוכנים לויתור כהאמור, שכיוונו ככתבו הוא תמיד לצד אחד ושימת לב יותר ולדייק בקיום המצות יותר ולהידור יותר, ובהתאם לתוצאות הערכה האמורה יחליטו את אשר לפניהם.

עוד להעיר אף שגם זה מובן הוא, אף שהכתוב לעיל בא בקשר לשאלתו בענין השידוך לאמיתתו של דבר בכל עת ובכל מקום בתקפו עומד, כיון שהתורה נצחית היא ומצותי' נצחיות הן וכל אחד ואחת ובני ישראל נצטוו שמעלין בקדש ולא מורדין ובנוסח רז"ל נצטוינו להעלות בקדש.

ויהי רצון מהשי"ת המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית שינחם בכל האמור בטוב לפניהם, טוב האמיתית.

(אגרות קודש חכ"ג ע' שפ"א)

לו

היופי החיצוני אינו אלא טפל

.. בנוגע לספקותי, בטח תשים אל לכה בנין בית גשמי איך הוא, אשר אף שמייפים אותו גם בחיצוניותו, אבל העיקר הוא שיהי בנוי על יסוד חזק ומחמרים חזקים שיתאים לצרכי האנשים שצריכים לדור בו, ולא למראה עיני העוברים ברחוב.

ועל אחת כמה וכמה שכן צריך להיות בבנין בית בישראל, שהעיקר הוא שיהי בנוי על יסוד חזק הוא התורה ביראת שמים, אשר תורתנו נקראת תורת חיים, תורת חיים גם כפשוטו שהיא מורה דרך בחיים היום יומיים. וחוות דעת ה"עוברים ברחוב" על דבר ה"יופי" החיצוני, הנה אף שמטבע בני אדם שזה מודד את השמח בחלקו או ח"ו להיפך, אבל בכל זאת אין זה אלא טפל לגבי חלק העקרי הנ"ל.

בהיותה בת משפחת חסידים, אשר בטח נתחנכה גם כן ברוח זה, בודאי אך למותר להאריך ולהטעים את הדברים האלה, אשר בטח ידועים הם לה מכבר. וההתכוונות בהם בודאי תבהיר גם לעצמה את עמדתה וחוות דעתה על הנכבדות המדובר עמה..

(אגרות קודש ח"ד ע' עדר)

לח

הדרישה לגלח זקן או להחליף לבוש
 מזרה על מהלך הנפש של המדוברת

.. במה שכתב בענין נכבדות שיש מעוניינים להחליף את הלבושים למודרנים יותר - מובן שאין מקום למלאות דרישה כזו, כיון שמראה הוא על מהלך הנפש של המדוברת או משפחתה או של שניהם יחד, ואם בהתחלת ענין מתנים תנאים האמורים, מובן מה יכול לצמוח מזה בעתיד

הקרוב ולאחריו, והרי הכניסה בשידוך הוא לא חיפוש מצב של מלחמה בעניני תורה ומצותי, ובמלחמה מי שלא יהי' המנצח בפועל אי אפשר שלא יזיק לשני הצדדים, ובפרט שבכל הנ"ל נאמר ולאום מלאום, לפעמים זה קם ולפעמים זה וכו'.

אבל מוכרחני לאמר שפלא בכלל השאלה, שהרי רבו החרדים לדבר ה' באה"ק ת"ו - כן ירבו - ובודאי שיש למצוא בינותם שיהיו מעונינים דוקא בההיפך, ז.א. אשר מסורת אבותיהם בידיהם, כי מסורה זו תורה היא*.

(אגרות קודש ח"ז ע' קמו)

אמ"ח 1234567

◇ ◇ ◇

אמ"ח 1234567

במענה למכתבו .. בו כותב אודות שידוך עבור בנו .. ונוגע בשאלת הזקן.

לדעתי, באם תהי' המדוברת שבעת רצון ממעלות בנו שי' בתורה ומצות ויראת שמים וכו' ובכל זה תעכב הסכמתה על השידוך מפני גידול הזקן,

* בענין זה כותב אדמו"ר מוהרי"צ ח"ל (אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' תיג):
 גלוח וכדומה אין לאיש ישראל להתחתן בו וליתן לו בתו חס ושלום לחללה. ועל זה צריך כל א' מישראל להתחנן אל הוי' [כי] ישיא בניו ובנותיו להגונים, כי בזה הוא עבודת ישראל, בני אלקים להרחיב גבול ישראל בבנים טובים מגודלים בנעוריהם כנטיעים כי הנשים קבלו התורה תחלה כמ"ש כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל וכדרשת חז"ל הכוונה בזה כי הן הנה גן נעול הכרם אשר בו יצמחו כל אילן טוב בע"ה. וכהא דאי' בס' חסידים באיש פשוט שלקח אשה טובה ונעשה חסיד (מתנהג בכשרות) ולהיפך איש חסיד שנשא אשה פשוטה ונעשה עם הארץ. כי חכמות נשים בנתה ביתה ואין מקום לומר אשר בעד כל אלה הענינים הקלים ישתדך איש ישראל עם עובר על ד"ת. אמנם בעת האחרונה מגודל עמי הארצות והעדר ידיעת התורה ולימודה, ישנם אנשים שלבבם תמה את ד' ותורתו ואין יודעים גודל האיסור שהוא דאורייתא, ועובר בכמה לאוין בכל יום ר"ל. ומעבר מזה נהיגא עלמא הכי והוא עוד בחור בימים אשר צריך למצוא חן ונדמה לו אשר בזה נראה נאה יותר ע"כ עושה זאת וכאשר מודיעים לו גודל האיסור ונוסף לזה בהסכם שניהם מתתקן דבר זה אשר בדרך ממילא מתתקנים עוד דברים שהם מעין זה.

הרי זה הוכחה שעניני התורה והמצוה אין חשובים בעיניי, כיון שהחשש מה תאמרה החבירות שלה וכו' מכריע מעלות האמורות, ואם כן הוא מצב המדוברת ביראת שמים תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, אזי צריך עיון גדול אם זהו שידוך מתאים, וק"ל.

(אגרות קודש חכ"ד ע' טז)

אוצר החכמה

לט

כשהמדוברת לא שומרת תורה ומצוות

שידוך עם כזו שיחסה לתורה ומצוות אינו כדבעי - מובן שקשור עם הסתבכויות רבות, ושלא תמיד אפשר להעריכן מראש.

(אגרות קודש ח"ח ע' תפה)

אוצר החכמה

אין לערב את החתונה עם חינוך בן/ת הזוג

במענה למכתבה .. בו כותבת על דבר הצעת הנכבדות ואשר ישרה בעיניי ההצעה, ורואה היא בזה מצוה כפולה הצלת נפש יהודי על ידי שיבה לכור מחצבתה (אורח חיים על פי התורה והמצוה) ומצות הנשואין.

והנה בכלל על מצות כאלו, אמרו חז"ל¹ אין עושים מצות חבילות, והנוהג שבעולם, אשר הנשואין הן לא כמטרה בכדי לחנך זה את זה, על אחת כמה וכמה לא בכדי לשנות ענינים הכי עיקרים בחיי הצד השני, ובפרט שכנראה ממכתבה יהי זה שינוי באורח חיים שנהג בו המדובר כמה שנים, ולפתע פתאום יודרש ממנו לקבל על עצמו עול תורה ומצות בחיי היום יומי, ז.א. כמה פעמים ביום לשנות מרגילותו, וביחוד שאפילו

1. סוטה ח. א. וש"נ.

שערי שידוכין

כשמקבלים על עצמם שינוי זה, לא תמיד משערים מראש את הקושי שבדבר לזה שזמן ארוך התנהג באופן הפכי.

אינה מזכירה במכתבה מה היא מענה המדובר על התנאי שאמרה, והעיקר אופי המענה, כוונתי באם כיון שאין הברירה בידו מסכים על זה, או שעושה בחפץ לב או גם בשמחה ובטוב לבב.

ובכל אופן, באם אפילו המענה היא בנוסח הכי טוב, הנה כיון שכהסיום במכתבה לא קבעו המועד, מהנכון שהמדובר יתחיל להתנהג תיכף באותו אורח חיים שדורשת היא ממנו, ויהיו שבועות הבאים מעין תקופת נסיון בשבילן ובשבילה.

והשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, ינחה בדרך הטוב לפני בטוב הנראה והנגלה.

(אגרות קודש חט"ז ע' קעט)

1234567

◇ ◇ ◇

.. מובן שאין לעשות ענין של שידוך ונשואין ולערב בזה ענין של חינוך, לשנות את האשה והשקפתה, כי שני ענינים נבדלים הם, ואין לערב את האחד בהשני.

(אגרות קודש ח"ט ע' רסט)

חיים דתיים לא יכולים להיות מיוסדים על עשיית טובה לבן/ת הזוג במענה למכתבה .. בו שואלת האם בחורה דתית יכולה להתחתן עם בחור שאינו דתי.

והנה מובן שענין שידוך, אין זה ענינו לחנך את מי שהוא מישראל ולשנותו מן הקצה אל הקצה, כי אם בעיקר לבנות בית בישראל על יסודי התורה והמצוה, ולחנך על טהרת הקדש הילדים כשיברכם השי"ת בפרי הבטן, ומובן ששידוך כהאמור, הרי זה יקשה ביותר וביותר שתוכל להביא את האמור בפועל, גם אפילו אם יבטיח שיעשה דתי, מובן שנוסף על זה שאי אפשר לדעת מראש שיקיים הנ"ל במילואו. הנה בכלל דתיות הבאה

בשביל לעשות טובה למי שהוא אחר, ובפרט כשקשור זה בענין שידוך, מובן שאינה מיוסדה, והרי ענין הדתיות צריך להיות בכל יום ויום ולפעול פעולות בחיים, ואין זה בא כל האמור על ידי הבטחה בעלמא שיעשה את מה שיצוו לו.

מהאמור מובן, שכדאי שתתענין בהצעת שידוכים דבחורים לומדי תורה ומקיימי מצות בפועל, והרי כמה מאלו נמצאים במדינתה עתה.

(אגרות קודש ח"ח ע' 197)

קבלתי זה עתה את מכתבך בו את כותבת אודות ההיכרות שלך עם אדם צעיר, וכי ניסית לשכנע אותו לגבי ענין בסיסי ביהדות ..

הבטחה על דבר שאין לו מושג אודותיו - אין לזה שום תוקף

מובן גם שכאשר אדם מבטיח להקדיש את עצמו במידה מלאה לתורה ומצוות בחיי היומיום שלו בתאריך כלשהו בעתיד, ההבטחה הזאת יכולה להיות בת תוקף רק אם הוא יודע מתוך נסיון מה כוללת הבטחה כזאת. מכיון שהבטחה כזאת כוללת שינוי קיצוני בדרך החיים שלו, והיא מגיעה לאחר שנים של חיים בהתאם למתכונת קבועה, לא יכול להיות לו - למרות שייתכן שהוא בעל כוונות טובות - מושג אמיתי ביחס לשאלה האם הוא יכול או לא לקבל על עצמו החלטה כזאת למשך כל ימי חייו.

אי אפשר לחיות עם ויתור יום יומי

ברור שכאשר מדובר בנישואין, זה לא צריך להיות כרוך בציפיה כלשהי לחנך, או לחנך מחדש, את מי שאמור להיות השותף - במיוחד כאשר חינוך כזה ידרש כמעט בכל צעד בחיים. טבע האדם הוא כזה שכאשר לוחצים על אדם לעשות וויתורים לטובת אדם אחר - בכל יום והרבה פעמים ביום - מבלי שהוא רואה בנתיים סיבה כלשהי מלבד הצורך לרצות את השותף האחר, זה לא מצב בריא, וזה חייב ליצור תרעומת וחוסר הרמוניה וכו'.

(מורה לדור נבוך ח"א ע' 222)

המדובר אינו משער כלל מה הם חיים דתיים

במ"ש אודות האברך .. שי' ושאלתו בענין שידוך, כבר מלתי אמורה, בסגנון חז"ל דאין מערבין מצוה במצוה, שעל דרך זה אין לערב ענין שידוך עם חינוך של המדובר (או) המדוברת לקרבם לתורה ולמצותי'. ובפרט כפי שכותב, לא היא ולא ביתה יודעים מעניני דת, שמסוג זה אין משערים בנפשם עד כמה עניני תורה ומצות נוגעים על כל צעד ושעל, ולא כטעות העולם, שאין זה אלא ענין בבוקר בזמן התפלה ובשבת בזמן הקידוש, וכיו"ב.

בהכרח להתרגל מקודם לאורח חיים דתי

באם ההתדברות בינם הי' באופן כהסגנון, אז עס האלט שוין ווייט² ז.א. שצריך לצדד ככל האפשרי בענין, אזי על כל פנים ההכרח הוא, שידבר עמדה בהקדם על דבר ענינים העיקרים כפי שהם ידועים לו, ובוה כמובן לכל לראש - בהתלוי בעיקר בעקרת הבית, ז.א. טהרת המשפחה, צניעות, כשרות המאכלים וכו'.

ועוד וגם זה עיקר לא פחות מהנ"ל, שבהקדם הכי אפשרי תעבור לדור בתוככי משפחה יראת ה', בכדי שתראה בעיני' בכל יום ויום, מהו ענין [בת] ישראל. ואם בשום אופן אי אפשר דירתה כל היום כולו, על כל פנים בכל עת מצוא תהי' בסביבה זו. וכן שתלמוד או שילמדו עמדה על כל פנים קיצור דינים והלכות הצריכות, ורק לאחרי שיעברו איזה שבועות בהנהגה האמורה, יפגשו ביניהם עוד הפעם, וידונו אם מקבלת על עצמה במאה אחוז את כל מה שנודע לה על דבר כל הנ"ל.

(אגרות קודש חכ"א ע' תלב)

בהמשך תתעורר אצל בן הזוג התמרמרות בעקבות הוויתור התמידי

כל שידוך – אחריות גדולה בו, כיון שמטרתו חיים משותפים והרמוניים במשך כל היממה וכל השנים הבאות – דשני בנ"א מבוגרים שגדלו כל

2. = "מחזיק רחוק" - קשה לנתק ביניהם.

אחד ואחד במשפחה שלו וכו'. כשהרקע שונה לחלוטין בשטח דת ישראל (שהיא מחדירה כל פעולות האדם: אכילה ושתי' וכו'). החשש לחיכוכים מתמידים, רגש דאי נוחיות, לחץ וכיו"ב – גדל ביותר וביותר.

החלטה להיות דתי' מכאן ולהבא – אי אפשר שתהא מבוררת ככל הדרוש, כיון שאי אפשר להרגיש בפועל הקושיים שבזה והנסיונות, כי אם כשחיים באופן זה בפועל ומשך זמן (ובפרט בעניני טהרת המשפחה). – וגם כשמקיימים ההחלטה – אין זה מבטל ההתמרמרות שהצד השני מכריח הנהגה יום יומית שמצ"ע אין רוצים בה כלל, שוללת כמה תענוגים וכו' וכו'. ובפרט לאחרי שתעבור התקופה הראשונה שהכל נראה ע"י משקפיים של אמוציא ורגש, נראה מפתיע וחדש וכו', ומתחילים ימים האפורים וכו'. וכל זה אפילו כשלא היו בעבר מאורעות שרישומן ניכר וזכרונו מבלבל וכו'.

(לקוטי שיחות חל"ט ע' 323)

מ

שלילת עשיית פשרות בענינים עיקריים לצורך חיים משותפים

אין זה ענין כלל לעשות פשרות בעניני עיקר (פרינסיפ), ובפרט – בתור התחלה לחיים עצמאים, ובמיוחד – שזה יהיה היסוד לנישואין (בנין עדי עד) בה בשעה שפשרה (=אינה אמת) היינו שקר – שקר לעצמו ושקר לאדם השני, ואיך יבוא אושר על ידי זה?

כשמי שהוא מתנהג בעניני יראת שמים יותר מלפי הבנתו – אין זה פשרה בפרינסיפ – כי אם אי נוחיות, או טרחא יתרה וכיו"ב; כשמי שהוא מתנהג בעניני יראת שמים פחות מכפי הבנתו – הרי זה פשרה בפרינסיפ ובאמונה. ואסור להכריח אדם לעשות זה. ועלול אשר סוף סוף יעורר זה התמרמרות אצל זה שהכריחוהו – על האדם שבשבילו עשה הפשרה-שקר, והעדר הכבוד מצד המכריח להמוכרח (בראותו שמוותר על פרינסיפ).

כל אחד ואחד מתפלל בתחלת כל יום "אל תביאני לידי נסיון" – אפילו צדיק גמור בן שבעים שנה, ופשיטא – שאין להכניס עצמו לידי נסיון יום יומי.

כנראה ממכתבה עצמה – אין בה התוקף כלל לשנות השקפתו במשך הזמן ^{אוצר החכמה} שהרי כבר עתה נוהגת (ככתבה) בכמה פשרות, ופשרה גוררת פשרה וכו', ועד שבטלה כל חשיבות הפרינסיפן (במשך הזמן), ועוד יותר מזה שצד השני דורש. בכלל אינו ענין – להכריח צד השני לשנות השקפתו, ובפרט שמתעסק בפסיכולוגיא (אפילו באם הי' ביכולתה), כי אם מוכרח שיעשה זה מרצונו הטוב לגמרי (אלא שיכולה להסבירו וכו'), ודוקא משך זמן לפני ההחלט בנוגע להשידוך. ^{אוצר החכמה}

כנראה – כהנ"ל בא כתוצאה מההנהגה שאינה מתאימה על פי שולחן ערוך (אף שבעוה"ר בארצה"ב רבים עושים כן) שנפגשים וכו' זע"ז לעתים (הכי) תכופות, אף שיודעים שעדיין אין הזמן בא לנישואין. וקירוב בלתי רצוי – מביא להפכו ריחוק וחיכוכים וכו'.

וואולי כדאי שעכ"פ עתה יפסיקו הפגישות וכו' למשך זמן, ועי"ז יוכלו לבחון כל אחד ואחת את עצמו והרגש שלו בהנ"ל (מבלי בלבול ה-EMOTIONS [=רגשות]) ואחרי זה יחליטו סופית בכל הנ"ל.

(מצילום כי"ק)

מא

חבישת פאה

מהענינים שצריך לבדוק ולוודא מראש

במה שכתב שהורי המשודכת (וכנראה גם המשודכת בעצמה) אינם מסכימים שתהי' ראשה מכוסה.

הנה בכגון דא אם לא ישנו דעתם, ח"ו, בהחלט אין כדאי להתעסק

בשידוך זה כלל, כי נוסף על שזהו ענין דת משה ויהודית, וכמובא בש"ס¹ ופוסקים, הרי זה גופא הוכחה, שרצונם לייסד השידוך ולהתחילו היפך דעת מלך מלכי המלכים הקב"ה, ועיין גם כן בזהר חלק ג' דף קכ"ו ריש עמוד א', והאריכות בדבר הפשוט אך למותר, אלא שבאם יתחרטו בהם ותתנהג כבת ישראל כשרה, הרי יהי רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש ח"א ע' קטו)

אוצר החכמה

1234567

1234567

◇ ◇ ◇

פאה דוקא – ענין הנוגע לרבים

מהענינים שצריך להבטיח מראש, הוא נשיאת שייטל (פארוק). תקותי חזקה שמצד המדובר הרי לא לבד שלא תהי' מניעה אלא אדרבה יסייע ויהי' שבע רצון .. והכרח הדבר בודאי אינו צריך ביאור ובפרט על פי הנראה בחוש שהנשים הצעירות היוצאות ידי חובתן דכסוי הראש בצעיף ובמטפתת, הנה זה ענין לזמן קצר, נוסף שאפילו בזמן הזה עצמו פורצים הדבר לעתים תכופות והמפורסמות אין צריכים ראי'.

(אגרות קודש ח"י ע' צב)

◇ ◇ ◇

.. מובן ופשוט אשר תנאי שאי אפשר בלאו הכי הוא ענין השייטל², כי פשוט שאינו דומה הזקנות ואלו שבאו ממדינתו לפנים, לזוג צעיר המתחילים עתה לבנות בית בישראל ובכפר חב"ד מיסודו והנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ואין זה רק ענין פרטי, אלא גם ענין כללי וגדר וזכות הרבים. לאידך גיסא, אין בהנ"ל כוונתי שמוכרח לדבר על דבר זה ברעש וברוגז ובתור פקודה וציווי, כי העיקר הוא בהנוגע לפועל ושיהיו בטוחים על דבר זה קודם החופה, וכפי שמתארים את מהותה של המדוברת, ואיך שקבלה עלי' הנהגת ביה"ס בית יעקב, וכנראה נשמעת להוראת המנהל דשם שבטח גם הוא יסייע בתעמולה בהנ"ל,

1. כתובות עב, א. וש"נ.

2. = פאה.

אוצר החכמה

בטוחני שיעלה בידם להתדבר על דבר הנ"ל. ובפרט שכאמור זהו נוגע לרבים, שאפילו אם פלונית אומרת שבהנוגע אליי אין נפק"מ באיזה אופן תכסה ראשה כיון שבכל אופן יהי הכיסוי כדבעי, מובן שאינה יכולה להבטיח בהנוגע לאחרות וק"ל. ובאם יסודר הנ"ל, שהיא טובתם האמיתית של שניהם והמשפחות, נכונה ההצעה ויהי בשעה טובה ומוצלחת.

יש מקום לומר שמי שהוא יטעון על דבר הנהגת האמהות שלא דוקא בשייטל, אבל כבר מלתם אמורה [בהקדם הידוע בחסידות, אשר כל היפך הברכות שבתורה, באמת ברכות הם (עיין לקו"ת פ' בחקותי)] שהרי זה מברכות עקבתא דמשיחא, אשר בת קמה באמה וכו' וכו' להוסיף עליי בשמירת התורה והמצוה, וק"ל.

(אגרות קודש חט"ו ע' תקיג)

אוצר החכמה

◇ ◇ ◇

.. מה שכתב אודות החילוק בשייטל וכיסוי על ידי מטפחת, הנה פשוט הוא שכשכיסוי הראש הוא במטפחת ופוגשים במכירה או ידידה חפשית, הנה לפעמים תכופות נשמטת (גליטש זיך אראָפּ³) המטפחת או שגם נעלמת כליל בכיס, מה שאין כן בשייטל שאי אפשר לעשות זה, ובמילא סוף סוף הרגל נעשה טבע שני.

(אגרות קודש ח"י ע' צב)

❖

מב

ההדגשה על הענינים העיקריים

במענה על מכתבו .. בו כותב אשר .. לעת עתה לא עלה בידו למצוא את זיווגו המתאים, אף שכבר ארבע שנים שנמצא באה"ק ת"ו ולמרות מאמציו הכבירים.

אצל הנבראים בכלל אין שלימות

והנה ברובא דרובא, הסיבה לאי מציאות שידוך המתאים אף שבאמת משתדלים בזה, הוא מפני שמדקדקים על הטפל דטפל בהמדוברת ושוכחים בעת מעשה אשר אין שלימות בבריאה, וגם המדובר והמדוברת בכלל זה, וקרוב הדבר אשר גם בנדון דידי' זוהי הסיבה, ולכן אם יתבונן רק בהעיקר ולכל היותר בהטפל דעיקר אבל לא על ענינים שאינם נוגעים כלל וכלל, ימציא לו בורא עולם ומנהיגו זיווגו המתאים.

(אגרות קודש ח"ד ע' קלט)

אצל המדוברת יש חסרונות - כשם שגם אצלו יש ..

.. והנה לדעתי, וכמדומה כבר אמרתי לו זה בפירוש, המניעה לשידוכים הוא - ויילע קלייבסט איבער' ובענינים שאינם נוגעים כלל וכלל .. ולו היה מחליט אחת ולתמיד, שאין שלימות בעולם בעזרת נשים כמו שאין שלימות בעזרת אנשים, כי רק הבורא הוא השלם, ולכן צריך להתענין בהענינים העיקרים ואין לשים לב לטפל דטפל, כבר מכבר היה גומר ענין שידוך. ואף שצודק בטענתו שלא במקומו עתה מקום מוכשר הוא למצוא, אבל כמה שבועות נמצא .. ולא החליט ולדעתי הוא מפני הנ"ל.

(אגרות קודש חט"ו ע' תיג)

בעולם הזה אין שלימות

.. עליה לדעת לעצמה, שבעולם הזה אין שום דבר שיהיה 'פרפקט' - תכלית השלימות - וכך נכון לגבי אנשים, שאין שום אדם שיכיל את כל המעלות, ובמילא אין שום צורך להמתין עד שימצא דוקא אחד כזה, כפי שמדמיינים. וכיון שזה נכון, שאף אדם אין לו את כל המעלות, בטח גם האדם עצמו יש בו חסרונות, אלא שעל עצמו מביטים בעין טובה, במילא צריך גם את זה לקחת בחשבון, ושדברים מסויימים צריך לותר ולהעלים עין, ולקוות שבמשך הזמן חלק מהחסרונות - מדומים או אמיתיים -

יתיישרו וישתפרו, ואז - בגישה זו לשידוך - הבחירה הרבה יותר קלה, וכל הגישה לבעיית השידוך נעשית שמחה יותר.

(אגרות קודש ח"ה ע' קג)

יש להכיר את המציאות כמו שהיא, שאין שלימות בעולם, ולכן אין לחפש ולחטט אחרי חסרונות של אלו שבאים עמהם בהיכירות, ובפרט בהביא בחשבון שגם המחפש אינו בתכלית השלימות וכשמסתכלים בעין יפה על בני ישראל ומשימים לב להעיקר (מדות טובות, הנהגה בדרך הישרה היא דרך התורה והמצוה וכו') אזי בדרך ממילא רואים איך שהטפל דטפל אין צריך לתפוס מקום יותר מערכו וכשהעיקר הוא בשלימות הרי זה מכריע לאמירת הן.

(אגרות קודש ח"ט ע' סג)

יש לזוטר על דרישות בענינים טפלים וחיצוניים

.. במענה על מכתבו .. לפלא שכנראה במשך כל זמן היותו שמה, לא מצא איש ממוצע מומחה במקצוע דשידוכין, ונוסף על זה דקדק מצדו, כנראה גם ממכתבו זה, גם על ענינים טפלים ואפי' על ענינים טפלים דטפלים, בה בשעה שכבר נודע מרז"ל² נחות דרגא ונסיב איתתא, ובפרט שכבר אמור בנות ישראל נאות הן אלא כו'. והשי"ת ינחהו בדרך הנכונה להביט על העיקר והקרן, ובמילא לא יגזים בחשיבות הענינים החיצוניים, וימציא לו זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד

(אגרות קודש ח"א ע' שכג)

.. בנוגע לענינו הפרטי, הנה כמדומה שכבר כתבתי לו מאז במאמר רז"ל נחות דרגא ונסוב איתתא, וכנראה שעדיין לא הגיעו הדברים, וכהפירוש בלקו"ת ר"פ שמיני, הגיעו - אנגערירט.

(אגרות קודש ח"ח ע' רעו)

עיקר הדקדוק צריך להיות ביחס לענינים העיקריים

בהנוגע לשידוכין, צריך הי' לדקדק בענינם העיקריים בהנוגע להמשודכת, שאז במילא הענינים הטפלים ועאכו"כ טפל דטפל וחיצוני' דחיצוניות אינו תופס מקום כלל וכלל, וכידוע שכל שהפנימיות בגילוי החיצוניות בטל, - פארלירט זיך אין גאנצען³ - ובגישה כזו בודאי יתבטלו עניני הנסיונות והמניעות המדומות ובמילא ימצא זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות בקרוב ממש, וברובא דרובא הרי סו"ס נוכחים לדעת שגם בחיצוניות מתאימה וטובה. בברכת הצלחה בכל הנ"ל מתוך בריאות הנכונה.

(אגרות קודש ח"א ע' נג)

.. במה שכתב אודות ענינו הפרטי, שלאחרי כל השתדלות לא בא דבר לפועל וכו'.

הנה כיון דאזלינן בתר רובא, הנה ברוב הפעמים בכגון דא הסיבה היא אשר מדקדקים בהצעות בענינים בלתי עיקרים כלל וכלל, ובמילא אין שמים לב להצעות אשר בענינים העיקרים ואפילו בענינים הטפלים מתאימות הן לגמרי (אלא שבטפל דטפל נמצא איזה פרטים שאינו לפי הרצון). וכשמתבוננים בהאמת הגמור, שאין שלימות בעולם ושלם בתכלית הוא רק הקב"ה, מובן הן החתן והן הכלה חסרים בשלימות, והרי על זה ניתנה תורתנו תורת חיים בשביל לעלות מדרגא אל דרגא בדרך העולה לשלימות מין האדם.

.. באם מכאן ולהבא יתענין בהצעות כאמור בהעיקר, היינו בהנוגע לתורה ומצות וכו', ויתפלל להמזווג זיווגים, כמרז"ל וכמה שנאמר מה' אשה משכלת, ימציא לו השי"ת זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות.

(אגרות קודש חט"ז ע' קסח)

מג

הפרישי גילאים

.. ידוע גם כן העצה הוגנת¹ של חז"ל שאין צריך להיות - בגיל -
חילוק גדול ביניהם.

(אגרות קודש ח"ז ע' קפד)

◇ ◇ ◇

שידוך כשהחילוק בגיל עשר שנה ויותר - אינו מתאים כלל.

(אגרות קודש חכ"ז ע' קב)

◇ ◇ ◇

כדאי להתעניין על דבר שידוך בגיל קרוב קצת ולא בחילוק של עשר
שנים ויותר.

(מצילום כי"ק)

לברר סיבת העיכוב עד עתה

במענה על מכתבו .. אשר מציעים לפניו נכבדות עם בחורה בת 53
וכו', ושואל חוות דעתי בזה. צריך הי' לברר מה ההיא הסיבה שלא
נשתדכה הנ"ל עד עתה, שהרי הוא דבר בלתי רגיל, ובהתאם להידיעות
שיברר יחליט. והשי"ת ינחהו בדרך הטוב והישר לפניו בגשמיות וברוחניות
גם יחד.

(אגרות קודש חכ"א ע' רפא)

◇ ◇ ◇

באם הסיבה שהמדובר שי' רווק עד עתה אינה נוגע לענינה .. תתעניין
בההצעה.

(אגרות קודש חכ"ח ע' קס)

1. ראה יבמות קא, ב. "משיאין לו עצה ההוגנת לו שאם היה הוא ילד והיא זקנה הוא
זקן והיא ילדה אומרים לו מה לך אצל ילדה מה לך אצל זקנה כלך אצל שכמותך ואל
תכניס קטטה לתוך ביתך". וראה רמב"ם פכ"א מהל' איסור"ב הכ"ו. שו"ע אהע"ז סי'
ב' סעיף ט.

באם המדובר ש"י בעל מעלות רבות כל כך - ובחור וצעיר - מהי הסיבה שמסכים לשידוך כשהגיל מבוגר מגיל שלו ועם גרושה?

באם יתברר שהסיבה אינה נוגעת לה, תגמור השידוך בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חכ"ז ע' תקטז)

אגרת החכמה

אגרת החכמה

אגרת החכמה

מד

כשישנם שמועות על העבר של המדוברת

במענה על מכתבו .. בו כותב אשר הציעו נכבדות לפכ"פ וכבר קרוב הדבר לפועל, אלא שבינתיים בא מי שהוא והטיל ספק בהנוגע להנהגת המדוברת בעבר, אף שבהנוגע להווה הנה אמרה בפירוש שרצונה להנשא דוקא לשומר תורה ומצות ולהתנהג כדת משה וישראל וכו'.

והנה כיון שההווה בטוב, ובנוגע להעבר הרי בכלל מידי ספק לא יצא ומובן שעל פי שו"ע צריך עיון גדול אם עדות זו מהימנא, ובפרט שתשובה מועלת, ולכן לדעתי אין להם לחשוש, והשי"ת יצליח השתדלותם שתהי' לטוב ובשעה טובה.

(אגרות קודש ח"ב ע' שפה)

מה

שידוך בין עדות שונות

בנוגע לשאלתו הפרטית אודות שידוך עם הבאה ממשפחה ספרדית, הנה כפי שמתאר הדברים במכתבו היא משפחה שומרי תורה ומצוות ולכן

כדאי לקרב הדבר, כיון שהסכימה על ענין הזקן וכן בנוגע לכיסוי הראש, וכפי הידוע לנו ממשפח[ו]ת ספרדים הרי הענין דטהרת המשפחה אצלם בהידור, ובנוגע להוריו שיחיו הנה יוכל להרגיע את רוחם כי בשנים האחרונות נערכו כמה שידוכים משפחות אשכנזים וספרדים ושני הצדדים שבעים רצון.

(אגרות קודש ח"ח ע' עה)

.. במענה על מכתבו .. בו כותב שמציעים לו נכבדות וכבר התראו וישר הדבר בעיני שניהם, אבל ההורים של המדוברת אין שבעים רצון, ומבארים שהסיבה הקושי לזווג אשכנזי וספרדי.

ואם זוהי המניעה היחידה, בודאי יש להסירה כיון שבפרט בשנים האחרונות מאות ואלפים שידוכים נעשו בין האשכנזים והספרדים והזיווגים עלו יפה, ועליו למצוא ידידים אשר יתדברו עם הורי המדוברת יבררו את כל האמור וישפיעו עליהם בכיוון הרצוי והטוב באמת, והשי"ת ינחהו באופן טוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(אגרות קודש ח"ג ע' קז)

בנוגע לשאלה .. שמזדמן לו שם שידוך עם נערה ממשפחה ספרדית, הנה לפי הידוע לי בזמן האחרון נעשו הרבה שידוכים בין אשכנזים וספרדים ושני הצדדים מרוצים, כי אין אלו אותם האשכנזים ולא אותם הספרדים שהיו פעם, והיום שניהם התקרבו הרבה יותר זה לזה, וזה עצמו שהיא רואה שבנכם הולך עם זקן ויודעת שמתעסק בחינוך ומסכימה לכל זה, זה עצמו מוכיח על הקשר הפנימי והרגש הפנימי שיש לה אליו, וזהו אחד הדברים העיקריים בחיים משותפים של שני אנשים.

(אגרות קודש ח"ח ע' קיט)

אין להעמיד מחיצה ח"ו בין האשכנזים והספרדים

במענה למכתבו .. שלאחרונה הציעו לו נכבדות ויחס ההורים להצעה זו מפני היות המדוברת מאחב"י הספרדים דמרוקה, ושואל דעתי בזה.

וכיון שככתבו, יראת ה' היא ומתנהגת כראוי לבת ישראל שכל אחת מהן נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה, כבר נאמר על זה, אשה יראת ה' היא תתהלל, ויתענין בהצעה זו עד לגמרה בשעה טובה ומוצלחת ומוכן וגם פשוט שאין כל מקום להסתייגות ולהעמיד מחיצה ח"ו בין האשכנזים והספרדים, ובפרט בשנים הכי אחרונות שהרבה והרבה השתדכו ביניהם ובונים ביתם על יסודי התורה והמצוה מאושרים בגשמיות וברוחניות.

(אגרות קודש חי"ט ע' שצא)

589137

.. מוכנת התמי' לסגנון כתבו, ששידוך עם בנות אחב"י הספרדים הרי זה בגדר נחות דרגא ח"ו וח"ו. ויש להתענין בזה.

(אגרות קודש ח"כ ע' רכז)

מו

שידוכים עם משפחות שלא שמרו טהרת המשפחה

.. זה מזמן שנתתי אל לבי, מה זה עשה ה' ככה לעמנו בני ישראל, בהתבונן בהמצב הירוד בענין זהירות בדיני וחוקי טהרת המשפחה, וכמציין גם כת"ר לכ"מ, שאף שכשר הוא וכו' וביותר קשה בהנוגע לארצוה"ב, שכנראה במוחש השגחה העליונה הביאה לכאן רוב מנין ורוב בנין של בני" ותורה מתפשטת מכאן וכו', והרי פשיטא דאין להתנחם במרוז"ל דבעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא ובן הנדה ה"ה (לחד מ"ד) עז פנים (כלה רבתי רפ"ב).

אבל התבוננתי בדין הברור לכל הדיעות, אשר טבילת נדה אין צריכה כוונה כלל, והרי דוקא בארצוה"ב נפוץ ביותר וביותר הענין דרחיצה בנהרות ובימים, ולא רק בימות הקיץ, אלא לעתים תכופות גם בימות החורף, נוסף על הרחיצה מקום אסיפת מים רבים יותר מארבעים סאה פי כמה ובפרט שגם אמת המים מהנהר, לפעמים קרובות, מעורבת בהם או מי מעין.

ואף שפשוט שאין לפרסם הנ"ל ולא רק בפני עמי הארץ אלא גם לאלו שבדרגא עליונה מהם, אבל ביחד עם זה אין לדחות ח"ו כמה וכמה מבני ובנות ישראל משידוכין למשפחות יראי ה' וחרדים לדברו, אפילו באם היתה ידיעה ברורה שלא נזהרים בטהרת מקוה בפרסום, ועל אחת כמה וכמה במקום שאין כאן אלא השערה, וק"ל.

(אגרות קודש ח"י"ח ע' תנב)

מז

מעלת היחוס

דבר מובן הוא, שבנוגע לנישואין, מעלת היוחסין תופסת מקום חשוב ועיקרי, ובפרט כשהבא להשתדך הוא בר יחוס נעלה.

וכמו שלמדנו וראינו שהתורה האריכה בהיחוס של אשת אהרן, שנשא את "אלישבע בת עמינדב אחות נחשון" - לבאר שהייתה מצויינת ביחוסה, בהיותה (בת עמינדב וגם) אחות נחשון¹ [וכדפרש"י "מכאן למדנו הנושא אשה צריך לבדוק באחי"]; וכן אברהם כששלח את אליעזר לקחת אשה לבנו ליצחק אמר לו² "כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני

1. וארא ו, כג.

2. חיי שרה כד. ד.

1224567

ליצחק", כי בנות ארצו ומולדתו מיוחסות הן, בהיותן ממשפחת אברהם.

(לקוטי שיחות חיי"ב ע' 87)

0000000

0.228522

0.228522

מח

אוצר החכמה

אוצר החכמה

קרובי משפחה

.. שואל אם יחשוב על דבר שידוך עם בת אחיו, הנה בכלל כדאי להתעניין גם כן בהצעות אחרות, ואח"כ ישוה אותם להצעה עם בת אחיו שת', והאלקים ינחנו בדרך הישר שיבחר את זיווגו בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש ח"ד ע' קיג)

אוצר החכמה

.. אין בעי' להתחתן עם בני דודים ..¹

(מצילום כי"ק)

לכתבו אודות השידוך² - באם החליטו שניהם, הוא וכן המדוברת תי' לייסד ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומיים, יהי רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בנין עדי עד.

(אגרות קודש חכ"ז ע' רסו)

במענה למכתבה .. בו כותבת אודות ההיכירות שלה אשר מחשבתה בזה הוא לשם שידוך .. לשאלתה .. דעתי על הטעמים שכותבת, הנה

1. במענה לאחד שרצה להתחתן עם בת דודתו, ושאל את הרבי אם יש חשש כזה, והאם "יש בעיות בשביל להתחתן" בגלל קרבת המשפחה שביניהם. הרבי מחק את המילה "יש", וכתב במקום זאת "אין".
2. עם בת דודו.

הקורבה המשפחתית שביניהם רואים במוחש ובפרט בדורות האחרונים,
שאינן כל מקום לחשש בזה, בעת שהמדובר והמדוברת בריאים הם.

(אגרות קודש ח"כ ע' סח)

התאריך

מט

הורים גרושים

התאריך

.. העובדה שהורים מגורשים אין צריכה לעכב השידוך. ובלבד שיחליטו
שניהם לייסד ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומיים ..
(אגרות קודש חכ"ה ע' עה)

התאריך 1234567

אוצר החכמה

אוצר החכמה

התאריך

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 129 הודפס ע"י אוצר החכמה

אופן הבירור והחלטה

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567 אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 130 הודפס ע"י אוצר החכמה

נ

במתינות, מתוך מנוחת הנפש

1234567

במענה על מכתבה .. בו כותבת על דבר הספיקות שיש אצלה בהנוגע לנכבדות עם פלוני בן פלוני, ושלכן ימים אלו קשים לה ביותר לא תחדל דמעה וכו'.

והנה לפלא על שהספיקות פעלו עלי' את הנ"ל והרי תופעה רגילה היא שישנן ספיקות בענינים כמו אלו, ולא רק רגילה - אלא גם מובנת, שהרי זהו צעד עיקרי בחיים, וכיון שאין שלימות בבריאה, מובן שתמיד יש מקום לספיקות, אף שצריכים להתבונן בכל הנ"ל בכל הרציניות הדרושה, אין זה צריך לפעול את הנ"ל, ובפרט שבכדי להחליט כיאות צריך להעשות זה מתוך מנוחת הנפש ולא במצב הפכי מזה ..

(אגרות קודש ח"ד ע' שטז)

1234567

1234567

◇ ◇ ◇

.. עוד נקודה בהאמור, וגם היא עיקרית, היינו שידוך מתאים. אבל פשוט שגישה לבעי' חשובה זו, על אחת כמה וכמה החלטה בזה, צריכה להיות מתוך מנוחת הנפש ומבלי בלבולים ..

(אגרות קודש ח"ד ע' קפ)

אין למהר ולחטוף

.. הרי ענין חתונה הוא דבר נצחי, ואין למהר בזה!

(אגרות קודש ח"ט ע' קעה)

◇ ◇ ◇

1. וראה אג"ק אדמו"ר הצ"צ ח"ב ע' צה: "נידון השידוך .. צריך ישוב, ומסתמא לא תהי' נמהר, לעשות שום מעשה, וכמאמר רז"ל פרק הבע"י דס"ג ע"א מתון נסיב אתתא וע' בשל"ה שער האותיות ערך מתון".

במענה למכתבו מר"ח מנחם, בו כותב על דבר הצעת נכבדות עבור בנו .. שליט"א עם בחורה אחת .. אלא שיש לה אחות מבוגרת שטרם התארסה, אבל רמזו הוריהן שבקרוב הגדולה תתארס ואז יגמרו את הדבר עם הקטנה בהצעה האמורה.

הרי כיון שענין שידוכין הרי זה בנין עדי עד, מובן שאין למהר וללחוץ על ההקדם בהנ"ל איזה ימים קודם, כי אם לקבוע איזה מועד, שעד המועד ההוא יחכו לאירוסי של האחות הגדולה, והמועד הרי יכול להיות באיזה שבועות, כיון שבלאו הכי נמצאים אנו בחדש עליו אמרו רז"ל במס' תענית (כט עמוד ב' בתחלתו) דלישתמיט באב. מכמה טעמים אין כדאי לקשר (פארבינדען²) הצד השני שמוכרחים הם דוקא בהצעה, ולאידך גיסא גם מצדם לא לקשר (פארבינדען זיך³) כיון שבאפשרי שבמשך שבועות אלו תהיינה עוד הצעות הראויות להתענין בהן.

(אגרות קודש ח"ז ע' רצב)

הוצר החכמה

נא

יש להתחשב בהמשכת הלב

הנה בכלל בעניני שידוכין, כשבשתי הצעות המדובר הוא ירא שמים, יש מקום להכרעת המשכת הלב - וכמו שכתוב ונשאלה את פי' ..

(אגרות קודש ח"ז ע' טד)

2. = לקשר.

3. = להתקשר.

הנה בדורינו זה שאין ההנהגה כדורות הראשונים, צריכה להיות על כל פנים התחלת המשכה.

(נלכה באורחותיו ע' 166)

התורה

.. אם נוסף על זה תראה שיש לה המשכת הלב לשידוך זה, אז תקרב להצעה, ויהי' בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש ח"ד ע' קכט)

אוצר החכמה

לברר אם ההחלטה רק שכלית או שאכן יש בה גם רגש הלב

במענה על מכתבה .. נעם לי לקרא במכתבה מה שכותבת שהכירה כמה מעלות בהאישיות שלו ומתאים למה שרוצה למצוא בבחור שתנשא לו, וגם מקוה שאולי ישנם בו עוד מעלות שעדיין לא נגלו לפניי.

נכון הוא מה שכותבת שבענין כזה צריך להיות קיים גם רגש חיובי מסויים ולא רק חשבון על פי השכל, ומוכן הוא גם כן שהרי בונים בית שלם בנין עדי עד, שצריך להיות הבית אחד בכל הענינים ולא רק בעניני שכל, אבל לאידך גיסא, לא בכל פעם בנקל לברר איפוא מסתיים שקול הדבר הבא מצד השכל ומתחיל שקול הדבר הבא מצד הרגש, כי לפעמים רבות, אף שנדמה שאין זה אלא ענין שבשכל, הרי באמת יש כאן חלק גדול ואולי גם חלק המכריע של הרגש, ותקותי אשר אחר שתפגש אתו עוד פעמים תוכל לברר זה בעצמה, שלא רק שכל בדבר אלא גם רגש.

בהתאם להנ"ל הנה אם ברור הדבר שלעת עתה אין כל רגש בדבר, הרי כנראה שעוד מוקדמת ההחלטה בזה, אבל אם גם הרגש משתתף בזה, הרי יהי רצון מהשי"ת שיהי' בהצלחה ובשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש ח"י ע' שלח)

נב

אגרות קודש

התאמת השקפותיהם על החיים המבחן העיקרי להתאמה ביניהם

אגרות קודש

.. אם יראת ה' היא בחיי היום יומים, ובהשקפותיהם מתאימים לפי ערך, אזי ידבר .. ועל מנת לגמור בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חכ"ג ע' נה)

אגרות קודש

.. אמרתי ל .. שי' כשהי' כאן שאשת האדם יכולה להיות עזר לו או כנגדו, ואף שקשה לשער מראש ולדעת מראש בכטחון גמור בכל המאה אחוז איך שיהיו היחסים במשך עשירות בשנים¹, הנה בחינה ידועה וחשובה בזה הוא היחס שבין הצעירים וההתחשבות בהשקפתם - של האדם עם השני קודם החתונה, ועליו לברר את זה (וכן על כל אחד ואחת שרוצה לבוא בברית הנשואין), עד כמה שאפשר. ובהנוגע אליו הוא שלא יעלים ממנה דבר אודות השקפתו עתה על החיים, וישאלה לאמר לו החלטתה ברור מה היא יחסה אל השקפתו.

(אגרות קודש ח"ט ע' קיא)

התאמת ההשקפה מכריע יותר מהתאמת התכונות

.. צריך לברר על דבר השקפת עולמה שלה של זו שכותב או כיוצא בה, האם מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים .. ואין להתרשם ממה שיש חילוק בתכונת נפשם שהרי דבר רגיל הוא וכשהענין מתאים אין כלל הפרעה מהאמור.

(אגרות קודש ח"ט ע' טו)

נג

אוצר החכמה
העיקר הוא ההתאמה שבין המדוברים

אוצר החכמה
1234567
1234567

מכיון שכותב שיש לה מעלות המתאימות לבנו - זהו העיקר בשידוך..

(אגרות קודש ח"ו ע' סא)

◇ ◇ ◇

אוצר החכמה

פשוט הדבר אשר העיקר בשידוך היא המדוברת עצמה, וכיון שככתבו .. העיקר הוא בסדר, יגמור השידוך בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חכ"ח ע' יט)

◇ ◇ ◇

.. זה עצמו שהיא רואה שבנכם הולך עם זקן ויודעת שמתעסק בחינוך ומסכימה לכל זה, זה עצמו מוכיח על הקשר הפנימי והרגש הפנימי שיש לה אליו, וזהו אחד הדברים העיקריים בחיים משותפים של שני אנשים.

(אגרות קודש ח"ח ע' קיט)

נד

ידיעת ההורים והסכמתם

.. מובן שבעניני שידוך אין על הבן להחליט בעצמו מבלי שמי מההורים יהיו על אתר ..

(אגרות קודש חכ"ג ע' קיג)

◇ ◇ ◇

במענה למכתבה .. בו כותבת אודות הצעת נכבדות עם .. וכבר נפגשו איזו פעמים וישר הדבר בעיני שניהם, אלא שעוד לא דיברה עם ההורים שי' שלה.

ולפלא, שהרי הנוהג בישראל לעשות כזה קודם ההחלטה.

ועל כל פנים תדבר עתה עם הורי' ובנטי' להתעניינות, ולהן, כיון שהצעה נכונה היא.

(היכל מנחם ח"ג ע' קנא)

אוצר החכמה

1234567

◇ ◇ ◇

במענה למכתבם .. בנוגע לשידוך,

לפלא שאין מזכירים מאומה על דבר חוות דעת הורים שיחיו, ובטח ימלאו במכתב הבא.

(אגרות קודש חכ"ז ע' שו)

1234567

◇ ◇ ◇

.. בוודאי יסכימו ההורים משני הצדדים שיחיו ..

(מצילום כ"ק)

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אין לייסד חיי משפחה על פירוד בין הבנים להוריהם

צריך להרהר ברצינות רבה אם נכון וכדאי להתחיל חיים חדשים כאשר הדבר יהי' כרוך בהפרת הסדר במשפחה, היינו בקשרים בין ילד להורים.

(מורה לדור נבון ח"א ע' 220)

◇ ◇ ◇

בכלל אינו מהנכון והטוב להתחיל לייסד חיי משפחה בניגוד לדעת הורים, אשר רבות עמלו וטפחו בחינוך הבת (או הבן) ומקוים לראות ממנה (או ממנו) נחת בכל הפרטים. ובודאי זוהי ג"כ סיבת התנגדות ההורים שי' כפי שכותבת, מפני שאין רואים שידוך זה כטוב ומתאים בשבילה וכו'.

עוד להוסיף בזה, אשר באם הבחור הוא ישר הולך ובעל מדות טובות, בודאי אשר גם מצדו לא ירצה להיות סיבה וגרם לפירוד הלבבות בין בת והורים.

אופן הבירור וההחלטה

קמז

התחלטה

הכתוב לעיל הוא כאמור בכלל, אבל תוקף מיוחד לטעמים האמורים כשהמדובר הוא בבן או בת הבכירים במשפחה, אשר במדה חשובה הרי זה מורה דרך להאחים והאחיות הבאים אחריהם.

מובן שאין כוונתי בהאמור על דבר "קרובן בשביל התורים", כי אם שאין זה טוב ומתאים בשביל הבת (וכן גם בשביל המדובר) להתחיל לייסד החיים על פירוד לבבות בכלל, ובפרט בין בנים והורים.

1234567

(אגרות קודש חכ"ז ע' שלא)

1234567

משקל חשוב יותר לדעת האם

במענה למכתבה בו כותבת אודות הצעת נכבדות ואשר אין דיעות אבי' ואמה שי' שוות בזה. ותבקש את ההורים שלה שי' שיתדברו ביניהם ויבואו לדיעה אחידה, ובאם לא יוכלו להתדבר הרי בכגון זה יש להתחשב יותר בדעת האם.

(אגרות קודש חכ"ד ע' צט)

1234567

נה

בירור התלבטויות

.. תופעה רגילה היא שישנן ספיקות בענינים כמו אלו, ולא רק רגילה - אלא גם מובנת, שהרי זהו צעד עיקרי בחיים, וכיון שאין שלימות בבריאה, מובן שתמיד יש מקום לספיקות.

(אגרות קודש ח"ד ע' שטז)

להתייעץ עם שלשה מאנ"ש

בהנוגע להצעות שכותב אודותן, הנה עליו להתייעץ בזה עם שלשה מאנ"ש המכירים אותו ויודעים הענינים על אתר, והשי"ת יתן להם הרעיון הנכון איך לייעצו כטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(אגרות קודש ח"א ע' מג)

להידבר עם ידידים נשואים

לכתבה אודות הרגש לבה בקשר עם ההצעה, מהנכון שתדבר בזה עם החבירות וידידות שלה, אלו שהתחתנו לאחרונה, שלפעמים קרובות רגש כזה רגיל הוא ויסודו, האחריות הקשורה בצעד כזה, כוונתי לחיי נשואין בכלל ולא היחס לאיש מסוים, ולפעמים מבררים שאכן כן הוא, על ידי הדבור עם מי שכבר עבר דרך שלב זה, ובענינה מיוסד עוד יותר לומר שזהו היסוד להרגשה, כיון שכותבת שיש לה הערצה ורוצה לראותו וכו' וכו'. בכל זה - יש לברר כאמור.

(אגרות קודש חכ"ב ע' מג)

לדבר עם ידיד בגילוי לב

.. על פי כתבו - כמה דברים (ההרגש שלהם וכיו"ב) אינם ברורים להם - וי"ל שעל ידי הדיבור (וההתייעצות) בזה עם ידיד שיכולים לדבר אתו גלוי לב - יתברר הנ"ל, ואז ידעו מה עליהם לעשות וכו'.

(מצילום כי"ק)

.. במענה למכתבה .. בו כותבת אודות תגובתה והרגש שלה בנוגע לפלוני וכו' אף שמוצאה בו מדות טובות וכו'.

כיון שככתבה אין מצבה ברור גם בעיני עצמה (ואפשר שבכלל, אין זה אלא מצב רוח עובר), כדאי שתדבר בזה עם ידידה שלה, עמה יכולה לדבר גלויות לב, שהרי לפעמים הכי קרובות, על ידי הדבור מתברר הענין יותר גם בעיני המדבר עצמו.

(אגרות קודש חכ"ד ע' קפב)

להפסיק ההכירות לזמן מסויים

.. כשאין ברור היחס להצעת שידוך - אחת מהעצות לבירור היא: להפסיק הפגישות וההתכתבות למשך זמן ולהבחין איך זה פועל על יחסה וההרגש.

(אגרות קודש חכ"ה ע' קכא)

.. על פי כל הנ"ל - כדאי שיפסיקו כל קשר ביניהם (גם בטלפון ובמכתבים) עד לאחרי הקייץ¹, ולאחרי זה תדון בזה לפי הרגשתה אז.

(אגרות קודש חכ"ח ע' רכה)

ההפסקה בדרך כלל - לשלשה ארבעה שבועות

במענה על מכתבה .. בו כותבת על דבר הספיקות שיש אצלה בהנוגע לנכבדות עם פב"פ ..

.. נראה ממכתבה שגם יחסה שלה אינו ברור בהחלטה אצלה, ובמקרים כאלו הדרך הנכונה לברר ככל הדרוש הוא להפסיק את הפגישות ואפילו קישור על ידי מכתבים במשך איזה שבועות, והפסק זה כמעט תמיד מבהיר את היחס לאחד הקצוות. מובן שמספר השבועות תלוי בתכונת נפש כל אחד ואחת ובמידת זריזות להחליט החלטות, ועל דרך הרגיל שלשה ארבעה שבועות מספיקים, ובורא עולם ומנהיגו ינחה בדרך הטובה לפני' ולהחלטה טובה בגשמיות וברוחניות.

(אגרות קודש ח"ד ע' שטז)

תועלת ההפסקה - לדון באופן אובייקטיבי

.. במענה למכתבה .. בו כותבת אודות רגשות לבה בקשר עם סברת שידוך עם אברך פלוני שי', והטעמים לחיוב ולשלילה בזה.

ומה שאין ברור כדי צרכו במכתבה הוא, האם הרגשות אודותן כותבת, הם יציבים, או אפשר לומר שזהו מצב רוח עובר, ואחת הבחינות בזה היא, איך פועל עלי' ההפסק מההתראות ופגישות עם האברך, שאז הי' בידה לדון על הענין ורגש הלב באופן אובייקטיבי יותר.

באם במשך שעמדו בריחוק מקום, אעפ"כ התכתבו לעתים קרובות יותר, אזי יכולה לעשות על כל פנים עתה הפסק מתאים מכל קשר גם לא של כתיבה, ולבחון התוצאה.

(אגרות קודש חכ"ג עמ' ט)

1. = המענה הוא מתחילת הקיץ. וראה להלן.

תועלת ההפסקה – להבליט הרגש הפנימי

במענה על מכתבה .. בו כותבת אשר זה כמה שנים מכירה בחור פנים אל פנים, ועומדת עתה השאלה בהנוגע לשידוך עמו, ולמרות ההיכרות זה זמן רב קשה לה להחליט בזה.

ואם כן הוא, והרי שידוך ונשואין הם לאורך ימים ושנים טובות, כדאי שלאיזה זמן לא יפגשו זו עם זה, והפסק זה צריך להבליט את הרגש הפנימי אם בחיוב או וכו', ובורא עולם יתן בלבה הרעיון להחליט בטוב לפני בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(אגרות קודש ח"ב ע' קל)

לפעמים כשאין ברור היחס להצעה – יש להפגש פעם נוספת

.. אולי על ידי שיפגשו עוד הפעם יתברר רצונה, או להיפך - על ידי ההפסק למשך זמן. ותלוי כל זה בה.

(אגרות קודש חכ"ז ע' תקיז)

הדפסה

◇ ◇ ◇

.. בנוגע לשאלתו שהציעו לו נכבדות, אבל אף שנפגש איזה פעמים בכל-זה אין לו כל רגש בזה, הנה במצב כמו זה צריך לחכות בהתחלטה עד שיהי' איזה רגש חיובי או כו'. ולפעמים העצה לבירור בזה הוא, להפגש עוד או אדרבה להפסיק למשך זמן את הפגישות. ותלוי במהות האישים ..

(אגרות קודש ח"ה ע' רפה)

◇ ◇ ◇

.. מכיון שישנה אפשרות להפגש עוד פעם, צריך לראות איזו השפעה תהי' לכך. שאז תוכלי לברר את רגשותייך, ולאחר מכן להחליט ..

(אגרות קודש חט"ז ע' שכב)

להפגש פעם שלישית

במענה על מכתבו בו כותב אודות הצעה שיש לו בנוגע לשידוך מסויים ומסיים אשר אין לו שום התעוררות והמשכה יתרה.

הנה במצב כמו זה כיון שכותב שנפגש עמדה רק שתי פעמים, כדאי להפגש עוד זה עם זה, שבטח אז תתברר הנטי' שלו יותר ..

(מכתב מכ"ט אייר תשי"ד)

עצות מעשיות כשאין מרגיש המשכת הלב

כותב אודות הצעת הנכבדות עבור בנו .. שיחי', ואשר אחרי שנפגש את המדוברת כמה פעמים אינו מרגיש שום קירוב הדעת, אף שאינו יודע הסיבה וכו'. ומסתפקים מה לעשות במצב כזה.

והנה אף שאין לקבוע מסמרות בכגון דא, שתלוי בתכונת נפש האברך אם הנ"ל הוא סימן לימין או לשמאל וכו' בכללות, הרי כיון שהעניין נוגע לבנין עדי עד. אלא שבגופא דעובדא - אי אפשר שיהי' בשווה לאחרי פגישה הא' ופגישה האחרונה. והשינוי בזה מראה אם על ידי שמכירים יותר טוב מתקרבים או וכו'. ועוד בשני אופנים בזה בחינה, הא' על ידי שמשוים הצעה זו להצעה אחרת, שזהו מבליט עוד יותר את היחס, או שמציירים לעצמו התגובה באם היתה באה ידיעה שמאיזה סיבה הצד השני מתרחק מהעניין.

בהנוגע לפועל, הנה לדעתי - על כל פנים להפגש עוד פעם אחת, ולראות אם חל שינוי ביחס להעניין.

(נלכה באורחותיו ע' 166)

כשאין רגש הלב - לא להמשיך בפגישות סתם

כיון שלאחרי פגישות רבות כל כך ובזמנים שונים וכו' (וככתבה) אינה יכולה לומר "yes" ["כן"] מובן, אשר:

1134567

(1) אין לה לומר yes,

(2) פגישות סתם בעלמא אינן מדרכי צניעות (וגם בטח מעוררות תקוות אצל השני - שפירוש הפגישה היינו "הן" ובמילא) מבלבלות וכו'.

ובפרט שסגנון כתבה ותוכנו מורה על חישובים שכליים ואין כאן ענין של רגש מעורב ..

(מצילום כ"ק)

אגרת החכמה

כשהצד השני מתלבט

אגרת החכמה

קבלתי מכתבו .. אשר בו הוא כותב שמציעים לו נכבדות, אבל המדוברת עודנה בספק עומדת .. הנה בכגון דא משתמשים בירבה עליו רעים למצוא מכירים או קרובים שיוכלו להשפיע על הצד השני באופן הרצוי לפניהם.

(אגרות קודש ח"ד ע' שיג)

1134567

1134567

❖

גו

אין אפשרות לדעת מראש כל הפרטים

.. נשואין בחיי האיש או האשה הוא מאורע העקרי ביותר, הטובע חותמו על כל החיים כולם. ובמילא צריכים על זה התיישובות ואי אפשר לעשות זה בחפזון.

אבל עם זה, כמו בכל מאורעות חיי האדם, הקטנים והגדולים, אי אפשר לאדם להביא בחשבון את כל הפרטים עד תכליתם, כי סוף כל סוף מוגבל ביותר הוא ואין שכלו ומחשבתו יכולים להקיף את כל הסיבות והמסובבים של כל דבר ודבר. במדה ידועה הרי בכל דבר וענין צריך להשתמש במדת הבטחון בהשי"ת אשר הוא כיון את הדבר לטוב בכל הפרטים.

וכן הוא גם בנוגע לשידוך, אשר אי אפשר למצוא דבר שלם בתכלית

אופן הבירור וההחלטה

קנג

אוצר החכמה

עם כל המעלות, ואי אפשר להביא בחשבון את כל התוצאות עד תכליתן. ואם הדברים העקרים הם בסדר, הנה לפעמים תכופות מהנכון לוותר על ענינים טפלים שנראים או נדמים שאינם כדבעי, ובפרט שאפשר שאין זה אלא דמיון בלבד, ובאמת גם הם מתאימים.

(אגרות קודש ח"ד ע' ערב)

אוצר החכמה

◇ ◇ ◇

.. לאחר בקשת סליחתו אביע איחולי שתתגדל מדת הבטחון שלו בכנורא עולם ומנהיגו, ובמילא לא ידקדק וידייק לחשוב חשבון על כל ההצעות בפרטי פרטים (שבכלל אי אפשר הוא כלל וכלל¹, שהרי אין אדם יודע מה שבלבו של חברו, ובמדה כזו שהשווה העדר ידיעה זו להעדר ידיעת הקץ - כדמוכח גם באגרת הקודש לרבנו הזקן סי' כב -) שאז תוקדם מציאת זיווגו הטוב לפניו בגשמיות ורוחניות גם יחד.

(אגרות קודש ח"ד ע' רכא)

אי אפשר לצפות מראש כיצד יהיו הנהגותיו של בן הזוג לאחר הנישואין ברצוני לעורר את תשומת לבה לכך שלא יכולים לשער ולהעריך בדיוק כיצד ייראו שני האנשים לאחר החתונה שלהם, כי חתונה היא חוי' כזאת שגורמת שינויים מסויימים וגדולים לשני האנשים שמתחתנים, ואת השינויים הללו בלתי אפשרי לצפות מראש, הכוונה שבשאלת שידוך, עד מדה מסויימת אין בחירה, וצריך לסמוך על השם יתברך שהוא ברוך הוא יוליכם לאושר וטוב, והרי רואים במוחש שאנשים עושים כך, ואחר כך מנהלים חיים, וחיים מאושרים, עד 120 שנה.

וכן הוא גם במקרה שלה, שלא יכולים לפני כן לחשב מראש בכל 100% כל הצעה שמציעים לה, כיצד זה ייראה בעתיד, אחרי החתונה, וצריך לסמוך על השם יתברך, והוא ברוך הוא שיכול להנהיג עולם כל כך גדול, בטח יוכל להנהיג גם את העולם קטן של כל אחד בפרט, ובאופן כזה שיהיה טוב הן בגשמיות והן ברוחניות.

(אגרות קודש ח"ה ע' קג)

1. ראה לעל ע' קמד.

לאחר הנישואין מתפלאים על ההתלבטויות בקשר לפרטים

אוצר החכמה

אוצר החכמה

.. ידועה גם כן הוראת חז"ל "מעשה רב", ורואים במוחש בכמה וכמה מקרים דומים לשלו, שכשבא בשידוכים ובמשך זמן לא ארוך היו גם הנישואין, הנה הסתדרו בחיים תקינים ומסודרים, ועד כדי כך שהתפלאו בעצמם על ההתלבטות וההרגשים שהיו לפני זה (בהתקשרות בשידוכין) וכו', וכבר נאמר כמה וכמה פעמים, שחיי האדם אינו מתמטיקה מדויקת שבמילא יש אפשרויות להעלות שחור ע"ג לכן כל הפרטים.

(אגרות קודש ח"כ ע' קמג)

אוצר החכמה

בלי חשבונות יתרים

.. על דרך הצחות יש לומר שכיון שאמרו על זה קשה לזווגם כקריעת ים סוף, הנה באיזה אופן נקרע הים דוקא על ידי קפיצת איש יהודי לתוך הים בלי חשבונות יתירים, ורק שידע שזהו רצון הקב"ה, ונטית המטה ע"י משה רבנו.

כבקשתו אזכירו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע לענין הנ"ל, אבל ידוע גם כן מאמר רז"ל שלפתיחת פתח כפתחו של אולם צריך על כל פנים לעשות נקב כחודו של מחט.

(אגרות קודש ח"ח ע' רעו)

גז

רמזים וסימנים שונים

.. בכלל בעניני שידוכים צריכים לדייק בהעיקר שתהי' מתאימה למה שכתוב אשה יראת ה' היא תתהלל, ואין לנו עסק בסימנים ורמזים וכו' כאותן שכותבם.

אלא ועיקר הצנור והכלי לקבלת ברכת השם היא הנהגה בחיי היום

יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, והוספה בזה, מוסיפה בברכת השם, והרי בעניני טוב וקדושה ככל שלא יהי המצב גם טוב בזה תמיד יש מקום להוסיף, כיון שקשורים בהקב"ה שהוא אין סופי.

(אגרות קודש חכ"ג ע' עג)

חשבון השמות

תח"ח 1234567

תח"ח 1234567

.. שואל שמזדמן הצעות טובות וגם מצויינות בהנוגע לעניני שידוכין, והאם יש להתחשב במה שנמצא באיזה ספרים בהנוגע לחשבון השמות וכו'.

הנה, אנו אין לנו אלא דברי רבותינו בכגון דא, ומיוסד על מה שנאמר תמים תהי עם ה' אלקיך, ובעניני שידוכין ביחוד - עליהם נאמר, ומה' אשה משכלת, הרי צריך להוסיף בעניני תורה ומצות ולדון בההצעה בהנוגע לשמירת הדת ועניני' שתהי' אשה משכלת יראת ה', ומאן דלא קפיד בכל האמור בס' שמזכיר פשיטא ופשיטא דלא קפדינן עמי', ובפרט שבהנוגע לספרים כאותם שמזכיר במכתבו, הנה צ"ע רב אם הם בר סמכא, ואפשר שלא נאמרו אלא למקומם ועדתם וכו' וכו', ובמכל שכן מאזהרות רבי יהודא החסיד שבכמה מסעיפיו אומרים כהנ"ל, שלא נאמרו אלא לזרעו, אף שר"י החסיד סמכו אבות הקבלה ידיהם עליו, ואם אפילו בשנים קדמוניות אמור כל הנ"ל - על אחת כמה וכמה עתה שכמה העלמות והסתרים בעניני שידוכין - שמלבד הציווים המיוחדים של ר"י החסיד וכיו"ב אין להקפיד כלל¹. ובאם ההצעה טובה ומצוינת על פי תורה ויראת שמים יגמור, ויה"ר שיהי' בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חט"ז ע' קצח)

הטלת גורל

במענה למכתבה .. בו כותבת על דבר הצעות נכבדות שלאחת מהן יש לה המשכת הלב יותר ובהנוגע להשני' אמרו לה שהטיל גורל והגורל הורה להצעה השני'.

1. ולהקפיד על דבר משנה בן י"ח לחופה ומרז"ל הידועים (קרושין כט, ב. פסחים קיג, א. ועוד). שבודאי בר סמכא הם ולכל העדות נאמרו וכו'.

א"ח"ח 1234567

הנה בכלל בעניני שידוכין, כשבשתי הצעות המדובר הוא ירא שמים, יש מקום להכרעת המשכת הלב - וכמ"ש ונשאלה את פי', ולא שמעתי בענינים כאלו על דבר הטלת גורל.

אבל כיון שכנראה ממכתבה, אבי' שי' נוטה להצעה השני', יש לה לברר טעמו ונמוקו בזה, ובהתאם להבירור לדון עוד הפעם על דבר שתי ההצעות.

וכיון שלפעמים קשה להחליט בענין שנוגע כל כך בחיים, כדאי שתתייעץ בזה עם אלו המכירים פרטי הדברים.

ויהי רצון אשר בורא עולם ומנהיגו המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, ינחה בדרך הטובה לפני'.

(אגרות קודש ח"י"ז ע' פד)

חכמת היד

במענה על מכתבו .. בו שואל אם האמת כדברי האומר בענין זיווגים שצריך להתאים וכו' וכן בהנוגע למה שאומרים אודות חכמת היד שרטוטי היד, ואם כל הנ"ל סותר להציווי תמים תהיה עם ה' אלקיך.

התאמת הזיווגים וחכמת היד, מדובר אודותם בספרי קבלה ופנימיות התורה, ולאיזה מהן מצוין בשולי הגליון², ומזה מובן שאין זה היפך הציווי דתמים תהיה עם ה' אלקיך, ועל דרך עניני שמירת הגוף והנפש, עניני רפואה וסגולות בדוקות וכיו"ב, ויעוין גם כן בשולחן ערוך יורה דעה סי' קע"ט כמה פרטים בהנ"ל.

אבל במה דברים אמורים כשיודעים הענינים הנ"ל על בורים, שרשי הנשמות שרטוטי היד וכו' אבל מי שאין לו בזה ידיעה ברורה, [שבדורנו זה יכולה להיות רק על ידי קבלה מפי רב ולא מדעת עצמו], כמובן גם על זה נאמר רבים חללים הפילה, מי שלא הגיע להוראה ומורה, ותמה אני אם יש בדורנו זה מי שיאמר ויפרסם שבקי הוא בענינים אלו³.

2. זח"ג מג, ב. שם רפג, ב. זח"ב עו, א. ועוד.

3. ראה רמב"ן עה"ת בראשית ה. ב. ובספרים שנסמנו בניצוצי זוהר לזח"ב ע, א.

בלך מעניני קבלה מעשית

תקותי שקובע הוא עתים בלימוד תורת החסידות פנימיות התורה, וכלך מעניני קבלה מעשית ואביזרייהו, וכמפורסם האזהרה שבזה בכמה ספרים הקדושים. ¹²³⁴⁵⁶⁷

(אגרות קודש חט"ו ע' טד)

נח

בעיות בריאות

כשיש חשש מצד בריאות האם

במענה על מכתבו, בו כותב אודות הצעת הנכבדות לבנו .. ומעורר השאלה בקשר עם בריאות האם, שלפני זמן לא היתה כדבעי.

והנה הענין מצד עצמו - אין מקום לחשש, שהרי יש לה כמה ילדים וכולם בריאים ופקחים. ובכדי לעקור השאלה מעיקרא, מהנכון הי' שיושיב שלשה אנשים מידידיו ויציע לפניהם הענין, והם יאמרו בכח הרבים - שאין מקום להנ"ל וטובה ההצעה. ויה"ר שיוסיף בנו בקביעות עתים בלימוד החסידות והליכה בהדרכותי ומנהגי, שזה יוסיף ברכות השי"ת והצלחתו בענינו.

(אגרות קודש ח"ב ע' קנד)

בעיית בריאות אצל אחד ממשפחת המדוברת

במענה על מכתבו, בו כותב אודות השידוך שעשה בשבועות שעברו, וכבר הוקבע זמן החתונה בשעה טובה ומוצלחת, ועתה הגיעו אליו שמועות בהנוגע לבריאותי מי שהוא ממשפחת המדוברת.

והנה ימשיך בההכנות להחתונה שהוקבעה בחדש כסלו הבע"ל, ותהי'

1. שאינו מיושב כ"כ בדעתו.

בעתה ובזמנה ולבנין בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה, ומובן אשר הכנות לחתונה בעיקרן הן הכנות במצב הרוחני על ידי תוספת בלימוד תורתנו הק' תורת חיים בהתמדה ושקידה ותוספת בהידור בקיום המצות, ויסיד דעתו לגמרי מהשמועות. ובורא עולם ומנהיגו, על ידי שיתמיד בהקשור ודביקות עמו כאמור בזוהר הק' תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקודשא בריך הוא, ינחהו בטוב לפניו בגשמיות וברוחניות.

(אגרות קודש ח"ד ע' 9)

כשלאשניהם נטיה לעצבות

בכלל הרופאים דזמנינו מזהירים משידוך בין אלו שכל אחד ואחד מהם בעצבות, או בכלל שיש צד השווה ביניהם בענין בלתי רצוי -

וגם בזמן הש"ס אמרו חז"ל² גבוה לא ישא כו',

(מילתא בטעמא לא שייך נשתנו הטבעים) ..

(שערי הלכה ומנהג אהע"ז ע' 9ב)

נט

כשיש צורך להסתיר בעיות

כמענה למכתבו .. בו כותב אודות חוות דעת הרופא בהנוגע לבריאותו שישנם מייעצים נתוח בלב ..

כמה שכתב אודות שידוך ואם צריך לספר המצב הנ"ל וכו', ישאל בזה חוות דעת רב מורה הוראה בישראל בסביבתו.

(אגרות קודש חט"ו ע' תלו)

בנוגע להצעת נכבדות, האם יש מקום להודעת הגיל, בזה עלי' לפנות לרב מורה הוראה בסביבתה, שיורה לה דעת תורה בזה.

(אגרות קודש חכ"ד ע' קצה)

***

◇ ◇ ◇

במענה למכתבו .. בו כותב .. אודות אחיו מר .. שי' שמזדמן לו שידוך ועומד בספק באם עליו לספר את אשר עבר עליו בעניני בריאות וכו', והנה ככל עניני האיש הישראלי, גם פתרון לשאלה זו היא על פי השולחן ערוך ולכן לאחר שיברר הפרטים אצל הרופא שטפל ומטפל בו, יציע שאלתו לפני מורה הוראה בישראל ויעשה על פי הוראתו.

(אגרות קודש חט"ז ע' רצו)

***

◇ ◇ ◇

.. לאחר פגישה הראשונה, ואם תרצה להמשיך - תספר לו על דבר מצבה¹.

(אגרות קודש חכ"ח ע' דמח)

אגרות החכמים

ד

שידורים כספיים אינם שיקול בנוגע לשידוך

קבלתי מכתבו .. בו שואל בשם בנו, עצה אודות השידוך שמציעים לו, ולא ברור לו אם הורי הנערה יוכלו לסייע לו בסכומים גדולים.

דעתי בזה היא, מכיון שכותב שיש לה מעלות המתאימות לבנו, זהו העיקר בשידוך¹, ואודות פרנסה השי"ת יעזור להם, ומן הסתם בתקופה הראשונה לכל הפחות יסייעו ההורים משני הצדדים, ובפרט שכותב שלהורי הנערה יש בית-חרושת.

1. לא נתברר מהו המצב אודותיו מדובר. המערכת.

1. ראה לעיל סימוז נד.

אין לעכב שידוך בשביל ממוץ.²

אוצר החכמה (היכל מנחם ח"ג ע' קעב)

אין מקום כלל שאיזה אלפים לירות יתפסו מקום בענין השידוך

אוצר החכמה במענה למכתבה בו כותבת אודות הצעת נכבדות אשר ישר הדבר בעיני שניהם וכו' ורק שבעיית כספים באמצע בעיקר מצד השני הורי המדובר ש"י.

אוצר החכמה ובכגון זה הדרך הישרה למצוא מידידיהם שישפיעו עליהם ובפרט שגם על פי שכל הבריא והפשוט, הרי אין מקום כלל שאיזה אלפים לירות יתפסו מקום בענין עיקרי וכו' הנקרא בנין עדי עד.

אגרות קודש חכ"ג ע' עו

◇ ◇ ◇

- על פי זה³ יכול דינגען זיך⁴ בהנוגע לכסף כפי האפשרי - אבל, מובן, שצריך לגמור השידוך בשעה טובה ומוצלחת.

אגרות קודש חכ"ח ע' קלט

אוצר החכמה

סד

הדיון אודות הרירה ומקומה - שייך לזוג הנשוי

.. לשידוך דכתו תי' - אין כדאי להתנות על דבר מקום דירתם לאחרי החתונה (ושייך להחתן וכלה) ..

אגרות קודש חכ"ח ע' שמט

◇ ◇ ◇

2. ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תעד: "דבר נודע אשר בעניני השתדכות אין להתחשב עם המצב הגשמי והסתדרותו כי אם להתחשב עם המשכת הלב".
3. שכל הענינים (בענין השידוך) כבר סודרו, ורק נשאר ספק בענין הכספי.
4. = להתווכח.

הסידור לאחר החתונה - שייך בעיקר להחתן וכלה שי', ועליהם לשאול.

(מצילום כ"ק)

אוצר החכמה

אוצר החכמה

.. כיון שהנוהג שהלימוד בכולל הוא לערך שנתיים ימים, דעתי בנידון זה שוודאי כן צריך להיות, היינו שילמד בכולל כאן לאחרי שתסיים הכלה תי' משרתה בחינוך ב .. שנת תש"ל ושנת תשל"א, ולאחרי זה ידונו הזוג הצעיר בינם ובין עצמם על דבר מקום דירתם לאחר זה.

(אגרות קודש חכ"ו ע' רכב)

הגהות/אגרות

סב

תכנית לפרנסה

הגהות

אוצר החכמה

המדוברת תחי' - היא בעלת הרבה מעלות, ומצד זה יש להתעניין בההצעה וביותר. לאידך גיסא - כיון שלא יכנס לכולל, הרי צריך להיות תכנית מעשית בנוגע לפרנסה. אין צריך הבפועל ממש תיכף ומיד, אבל צריך להיות הצעה מעשית במה ואיך ואיפוא וכו' - מקודם.

(נלכה באורחותיו ע' 238)

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אה"ח 1234567

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אה"ח 1234567

אה"ח 1234567

עניני מנהג והלכה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס': 152 הודפס ע"י אוצר החכמה

יוסיפו לה שם, וכמובן שיקבעו שם זה במי שברך בעלי' לתורה של מי מבני המשפחה וכיו"ב, ואז - מה טוב, לאחרי שלשים יום מפעם הראשונה דקביעות השם הנוסף - יגמרו הענין ויהי' בשעה טובה ומוצלחת.

אוצר החכמה

(אגרות קודש חט"ז ע' של)

שלא ישתקע השם השני באופן שישתנו השמות

במענה למכתבו .. בו כותב בענין צוואת ר"י החסיד בהנוגע לשמות כלה וחמותה.

ונראה השמועה שאמרו לו בשם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, שכיון שלאחת מהן שני שמות, הרי בלשוננו הק', אין שום חשש בעולם כלל וכלל, עיין שו"ת הצ"צ חלק אבה"ע סי' קמ"ג ופסקי דינים להצ"צ יו"ד סי' קט"ז.

מובן שצריך שלא ישתקע השם השני באופן שישתנו השמות² וגדר שם שנשתקע הרי מובא בטור ושו"ע ונ"כ סי' קכ"ט³.

(אגרות קודש ח"ט ע' רצה)

במקרים מסוימים - להקפיד על הבלטת השם השני

במענה על מכתבו .. בו כותב אשר כמה מאורעות קרו לו ולב"ב שי' ואינו יודע במה להתלות.

2. וראה הוראת אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"ב ע' תתקכג): צריכים להוסיף שם לאחת מהם ושתהי' נקראת בפי כל בשני השמות או בשם הנתוסף.

וראה גם אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' קמח: "על אודות שיווי השמות הנה בענין קריאת שמות באופן כזה אין לחשוש כלל וכלל, כי שם הקריאה עיקר (היינו השם שקוראים לו בו בפועל - ראה יגדיל תורה (נ.י.) חו' כה) והשי"ת יצליחם בגו"ר.

3. היינו אפילו כשמלכתחילה הי' לאחת מהם שם נוסף. וק"ו שיש ליזהר כשהוסיפו בעקבות השידוך. המערכת.

והנה רואה אני במכתבו אשר גם זוגתו תחי' חי' שרה מירל ושם אמו
 חי' שרה, ואתענין לדעת איך קוראים לזוגתו תחי' בפועל, אם בכל הג' שמות
 או לא, ובכל אופן יש להשתדל שעל כל פנים מכאן ולהבא יקראו לזוגתו
 תחי' באופן שיהי' שינוי הכי גדול מאופן שקוראים בשמות חמותה תחי' ..
 (אגרות קודש חי"ד ע' תמו)

הוספת השם - לפני גמר השידוך

להוסיף שם לאחת מהן קודם גמר הטוב בשעה טובה ומוצלחת.

(לקו"ש חכ"ד ע' 460)

הוספת השם - חודש לפני קשורי התנאים

.. ויוסיפו להמדוברת שם - (לפחות) שלושים יום קודם קשורי התנאים.

(אגרות קודש חכ"ה ע' 19)

לחתום בשם הנוסף

.. תוסיף שם .. וכך תחתום וה' יצליח.

(לקו"ש חכ"ד ע' 460)

הוספת השם על ידי אמירת מי שברך כמה פעמים

כנראה במכתבו השמות של בת גילו תחי' ושל אמו שוים, ולשניהם
 רק שם אחד - אסתר. ואם אין בזה שגיאה בכתיבה, מהנכון שלאחת מהן
 יוסיפו עוד שם, ויקבעו ההוספה על ידי אמירת מי שברך בבית הכנסת
 איזו פעמים וכו'.

(מומכתב י"ט ניסן תשכ"א)

לא לדור במקום אחד

כמה שכתב אודות השידוך אשר שמה כשם אמו, יש לחשוב אודות
 שידוך זה רק באם לאחת מהן יוסיפו שם, ועוד זאת שלא ידורו במקום
 אחד.

(אגרות קודש חט"ו ע' קכז)

סד

מס' תשס"ח

1234567

חתן וחמיו ששמותיהם שווים

.. במ"ש בטעם הדבר שאז תקרא האשה לבעלה בשם אבי, ישנו וויכוח בזה בכמה ספרים, אבל כתב הרמב"ם דה"מ בשם דלא שכית וראה בזה ג"כ שו"ת צפנת פענח (להגאון הרגוצ'ובי) סי' קכ"ח חלק א' ובס' אוצר הפוסקים חלק א' ע' ק' ואילך.

(אגרות קודש חט"ו ע' תקכ)

1234567

ועיינן בהגהות מקור חסד לצוואת ר"י החסיד שמציין להמצדדים להתיר בזה: חת"ס יו"ד סקל"ח ואה"ע ח"א סקט"ז, השיב משה ס"ט, דברי חיים אה"ע ס"ח, אמרי אש יו"ד ס"ס, טוט[ו]ן"ד תליתאי סרס"ג, קנאת סופרים בהשמטות סכ"ו, יד שאול ח"ב סר"מ ס"ד, פ"ת אהע"ז ס"ב סק"ז וס"נ סקי"ד ועוד.

(אגרות קודש ח"ד ע' קס)

כשבנוסף לשם הזהה יש עוד שם

.. במ"ש בענין השמות דחתן וחותנו, שלכל אחד ישנם שני שמות ורק אחד מהם שוה הוא בשניהם.

ידוע בזה פסק רבנו הזקן - בעל התניא והשו"ע - ופסק נכדו הצמח צדק, שאין בזה מקום לחשש (עיין שו"ת צ"צ אבה"ע סי' קמ"ג, ובפסקי דינים להצ"צ שו"ע יו"ד סי' קט"ז).

(אגרות קודש חט"ו ע' תקכ)

לקרא לכל אחד בשם שונה

במענה למכתבו .. בו שואל דעתי, אודות שידוך שמדובר לבתו עם בחור הנקרא משה יוסף, והשם שלכם הוא דוד משה.

באם קוראים לשניכם באופן שונה, דהיינו, שלאחד מכם - לכם - משה

1. נדפסו להלז ע' רסא.

ולשני יוסף, או שאפשר לסדר שיקראו לו בשני השמות משה יוסף או לכם בשני השמות [דוד משה], אזי שאלת השמות היא בסדר.

אגרות קודש ח"ח ע' רלט

(אגרות קודש ח"ח ע' רלט)

לחתום ולעלות לתורה גם בשם השני

ואנו אין לנו אלא פסק דין כ"ק אדמו"ר הצ"צ (שו"ת א[ה]ע"ז ח"א סימן קמ"ג, פסקי דינים ליו"ד סקט"ז) שכיון ש"אין השמות שווין ממש אין שום חשש כלל וכלל" עיי"ש.

אגרות קודש ח"ח ע' רלט

אלא שיקבע שיעלה לתורה ויחתום וכו' לא רק בשם אברהם לבד, כי אם גם בשאר השמות שלו (השנים או אחד מהם על כל פנים).

(אגרות קודש ח"ד ע' קט)

אגרות קודש ח"ח ע' רלט

.. בענין שאלתו .. מכיון ששם המדובר הוא אברהם ושמו הוא .. אבל בשם אברהם משתמש רק בעלותו לתורה ובחתימה לבד.

הנה מכיון ששאר הענינים מתאימים אין צריך להיות מניעה מצד זה (יעיין בשו"ת צ"צ (חלק אהע"ז סימן קמ"ג) שבנדון כזה אין זה כלל שמותיהם שוים ואין מקום לחשוש (ועיין ג"כ פסקי דינים להצ"צ ליו"ד ח"א סי' קטז)).

(אגרות קודש ח"ד ע' שמט)

האם להקפיד שיקראוהו בשני השמות

מה שכתב אם צריך הוא להקרא בפי האנשים בשם אברהם מרדכי או שמספיק שיקראוהו בשני השמות רק בעלי' לתורה או בחתימה, הנה אין בזה כללים וכן לא שמעתי בזה הוראות, ובמילא יתנהג כמו שנהג עד עתה.

(אגרות קודש ח"ו ע' יב)

[1234567890]

השם הנוסף – על פי עצת רב מורה הוראה במקומו

[1234567890]

לכתבו על דבר הוספת שם ואיזה - יבחר בשם על פי עצת רב מורה הוראה במקומו (היינו מקום שלומד תורה ומתפלל וכו').

(אגרות קודש חכ"ד ע' רצה)

[1234567890]

הוספת שם על פי ג' רבנים

במענה למכתבו .. בו כותב שהוא בגיל ל' ועד עתה לא התחתן, ומציעים לו נכבדות עם בחורה אשר שם אבי' הוא כשמו, ונתעורר אצלו ספק בקשר עם המבואר בצוואת ר"י החסיד.

והנה כיון שנתאחר כל כך בנשואין, ואם המדוברת יראת ה' ותתנהג כראוי לבנות ישראל הכשרות (בדיוק שמירת טהרת המשפחה, שמירת שבת וכשרות המאכלים ומשקים בתוככי כל מצוות בני ישראל), אזי מהנכון אשר יושיב שלשה רבנים מורי הוראה, ויפסקו הדין, שיוסיפו לו שם אחר ויעלה לתורה ויחתום גם בשמו הנוסף,

השם הנוסף – לפני השם הרגיל

[1234567890]

ומה טוב ששם הנוסף יהי' בראשונה, ואזי אין שייך זה כלל לצוואה האמורה, ובלבד שיעשו התנאים לאחרי חזקתו שלשים יום בשם החדש.

(אגרות קודש ח"ז ע' רעו)

במקרים מיוחדים

.. כיון שיש בהנ"ל - צירוף ענינים:

שם הסבתא, האם, המדוברת תי', אח מבוגר וכו',

יושיבו ג' רבנים, שבודאי שקו"ט עפ"י שו"ת הצ"צ חאה"ע סקמ"ג; דבר המשנה שבן ח"י לחופה כו'; פי' חז"ל במ"ע דלדבקה כו', לישא בת ת"ח ולהשיא בתו לת"ח (הלכות דעות ו' ב); ועשית על פי אשר יורוך - בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חכ"ד ע' ת)

סה

אוצר החכמה

כששמות המחותרות שוה

אוצר החכמה

כדאי להוסיף שם למי שהיא מהאמהות, כי רואה אני במכתבו ששם
אם העלמה ושם אמו שוה הוא¹.

(אגרות קודש ח"ח ע' קלו)

אוצר החכמה

סו

כמה עדות מהספרדים אין חוששים לשמות שוים

וגוף הערתו יש לברר האם אחב"י הספרדים מלכתחילה לא קיבלו
עליהם צוואת רי"ח, וראה שד"ח אס"ד מע' חתן וכלה אות ה' ואילך.

(אגרות קודש חכ"ד ע' רצה)

.. כותב אודות הצעת נכבדות עם נערה אשר מצאה חן בעיניו, ובודאי
כוונתו שיראת ה' היא כיאות לבת ישראל כשרה.

אלא ששמה כשם אמו, ומסיים אשר תלמיד הוא ישיבת פורת יוסף,

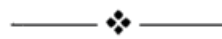
אם כנ"ל יראת ה' היא ויחליטו שניהם בתוקף הדרוש לבנות בית
בישראל על יסודי התורה והמצוה, יוסיפו לה שם, וכמובן שיקבעו שם זה
במי שברך בעלי' לתורה של מי מבני המשפחה וכיו"ב, ואז - מה טוב,
לאחרי שלשים יום מפעם הראשונה דקביעות השם הנוסף - יגמרו הענין
ויהי' בשעה טובה ומוצלחת, והרי יודעים תשובת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק
מיוסד גם על פס"ד של זקנו אדמו"ר הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר

1. ראה תשו' חת"ס אהע"ז ח"א סו"ס קטז. וראה שו"ת אבני צדק אהע"ז סי' ו.

דתורה) והשו"ע (פוסק בנגלה דתורה) שכשאינן השמות שוות אין מקום לחשש כלל וכלל.

והנה כל האמור הוא בהנוגע אפילו לאשכנזים, אבל בתוככי הספרדים ידוע שכמה עדות מהן אין חוששים כלל לשמות שוים דכלה וחמותה.

(אגרות קודש חט"ז ע' שכט)

סז

שידוכי הצעירה לפני אחותה הגדולה

במענה על מכתבו מיום ב', בו כותב שעד עתה לא נודמן שידוך בשביל בתו הבכירה.. תחי', ועתה מציעים שידוך בעד בתו הצעירה מרת.. תחי'.

להתעניין על שידוך לגדולה ואחר כך לשדך את הצעירה

הנה, א) עליו להשתדל במרץ המתאים בחיפוש שידוך בשביל בתו הבכירה, וידוע בכמה מקומות ברו"ל, עד כמה גדלה חובת האב למצוא זיווג מתאים בשביל בנותיו, ב) וכיון שנשיאנו הק' דקדקו¹ בהכתוב לא יעשה כן וכו' לתת הצעירה לפני הבכירה, הנה רק אח"כ ישדך את בתו השני' מרת.. תחי'.

(אגרות קודש ח"ז ע' רסט)

אפשר לשדך הצעירה לפני הבכירה

בענין זה של לתת את הצעירה לפני הבכירה יותר נוגע החתונה בפועל אבל לא נוגע כל כך הדיבור גרידא אודות השידוך (ואפילו התנאים אם

1. שקו"ט בזה תוד"ה והלכתא (קדושין נב, א). מהרי"ט שם. רשב"ם ב"ב קכ, א ד"ה להלן. רביד הזהב פ' מסעי. שו"ת הרשד"ם חו"מ ששי"ח. ש"ך יו"ד סרמ"ד סקי"ג. שו"ת חבלים בנעימים ח"ג סע"ח. שו"ת מהרש"ם ח"ג סקל"ו. שו"ת מהר"ש ח"ו סק"ב. ס' דרכי חיים ושלום סתתקמ"ג.

הם נערכים ללא פרסום), ובפרט שער אז יתכן שיהיה שינוי גם בנוגע לאחות הבכירה ..

(אגרות קודש ח"ח ע' רטו)

מחילה מפורשת מן האחות הגדולה – בכתב או בפני עדים

לשאלתו אודות נשואי הצעירה לפני הבכירה - הנה בימינו אלה חשך כפול ומכופל עקבתא דמשיחא, אשר בן דוד בא כשיכלו כל הנשמות שבגוף, הרי אם תמחול הבכירה מחילה גמורה, ומה טוב בכתב או בפני עדים כשרים, התירו הדבר. כמובן שהחתן יהי' ירא שמים וכו'.

1234567 יוצר התוכן

(אגרות קודש חט"ו ע' שכו)

קישורי התנאים של הצעירה בלי פרסום, ולא למהר בזמן חתונתה

במענה על מכתבו המודיע שמציעים שידוך הגון בשביל בתו השני' תי' וישר הדבר בעיני כל הצדדים.

ושואל דעתי, באשר בתו הבכירה תי' עדיין לא נשאת:

הנה יבקשו הסכמת בתו הבכירה תי' על זה ומחילתה על הקדימה, וקישורי התנאים יעשו אָן אַ שטורעם, ולא ימהרו כל כך בזמן החתונה, ויתן השי"ת אשר בינתיים ימצא ג"כ זיווגה המתאים לפני' בגו"ר של בתו הבכירה תי' ויוכל לבשר בשורה טובה כפולה.

אין אתנו יודע נפלאות ההשגחה העליונה ואולי על ידי ותקנא באחותה, ובכל זה תמחול בלב שלם ובשמחה באמת, הנה זהו יסיר המניעה והעכוב האחרון ותמצא בן גילה במהרה ממש.

בברכה שיהיו קשורה"ת של בתו השני' תי' בשעה טובה ומוצלחת ובמהרה יבשר ג"כ על דבר קשורה"ת של בתו הבכירה תי'.

(אגרות קודש ח"ד ע' קצז)

הפרישת סכום לנישואי הגדולה

.. מהנכון שנוסף על המחילה, הרי הבת הצעירה וכן ההורים של הבנות, ישלישו איזה סכום להוצאות החתונה של הבכירה כשתשדך בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חט"ו ע' שכו)

סכום ההפרשה

1234567

בנוגע .. לאחותה תי' .. יכניסו היא וכן בן גילה שי' לפנק וכיו"ב על שם אחותה - כל אחד מהם ס"ג² לירה (לפחות) בתור מתנת שידוך לכשתחתן אחותה בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חכ"ו ע' קכט)

הפרישת הסכום לנישואי הגדולה - קודם קשורי התנאים

.. יבקשו מחילה בדבור מאת אחותה הבכירה תי' ויעשו כל הענינים בלי פרסום, ויפריש איזה סכום קודם הקשורי תנאים שלו להוצאות הקשורות עם שדוך אחותה הבכירה לכשיהי' בשעה טובה ומוצלחת.

(הפרטיזין" ע' 350)

סח

שידוכי הצעיר לפני אחותו הגדולה

.. בטח קודם החתונה, (א) יפריש הוא וכן בת גילו תחי' [מ]ממונה היא, איזה סכום להוצאות שידוכין וחתונה של אחות[ה] הבכירה, (ב) יבקשו מחילה מאתה, (ג) יעשו חתונתם בלי פרסום יתר, ויתן השי"ת שיהי' בנינים בנין עדי עד בשעה טובה ומוצלחת על יסודי התורה והמצוה מוארים בתורת החסידות.

2. כנראה גמטריא של שם האחות "חנה".

בברכת מזל טוב - המחכה לבשו"ט משידוך אחות בת גילו תי'.

(אגרות קודש ח"ו ע' קה)

אוצר החכמה

הודפס

אוצר החכמה

סמ

שידוכי הצעיר לפני אחיו המבוגר ממנו

מחילת האח הגדול

מה שכותב אודות עניני שידוכין שיש לו אח גדול הימנו, יש לבקש את אחיו שימחול במחילה גמורה ואז יכול גם הוא להתעסק בהצעת נכבדות.

(אגרות קודש ח"ו ע' תצב)

בגיל שמונה עשרה אין להקפיד בזה

.. להצעת נכבדות עבור בנו .. שי' אף שלעת עתה לא נשתדך אחיו המבוגר ממנו, אלא שאחיו המבוגר אומר שלא איכפת לו זה, ושואל דעתי בזה.

מובאת דעות מהאחרונים בזה, שבהגיע לגיל בן שמונה עשרה אין מקפידים על קדימה האמורה.

(אגרות קודש ח"כ ע' רכח)

לפענ"ד וכן מענתי לשואלים אותי בזה - שבנוגע לבנים אין לעכב שידוך מנישואי הצעיר לפני הבכור ובפרט כשהצעיר הגיע כבר לעשרים שנה והזריזות בזה משובחת.

(מצילום כ"ק)

על האח הגדול למחול

5000000

כיון שהכתוב הצעירה לפני הבכירה גו' – הוא בנוגע לבנות,

1234567

יש לאחיו שיחיו להתעסק בעניני שידוכין מבלי לחכות איש על רעהו.
ובטח ימחל כל אחד ואחד, במחילה גמורה, ויהי' זה גם סגולה לשידוך
טוב דהמוחל. וק"ל.

אוצר החכמה

(מקדש מלך ח"ג ע' נג)

1234567

מחילת האח – סגולה עבורו לשידוך

1234567

ובפרט בכגון דא שהאח המבוגר ימחול במחילה גמורה, ויש מקום
לומר וקרוב לומר, שזה עצמו יהי' סגולה למהר בברכת השי"ת בשידוך
מתאים בשביל אחיו המבוגר.

אוצר החכמה

(אגרות קודש ח"כ ע' רכח)

◇ ◇ ◇

יש להסביר להבכור שעזרתו לאחיו לקיים פסק דין ברור בתורתנו
הקדושה פשיטא וגם זה קיום פסק דין ברור תורתנו הקדושה על ידי הבכור
ובמילא גם זכות שלו להקמת שידוך הבכור.

(מצילום כי"ק)

— ❖ —

ע

שידוכי הצעירה לפני אחיה הגדול

לשאלתה .. כיון שיש לה שני אחים בוגרים ממנה וכו'.

הרי אף שצודקת שבהנוגע לנשואין של אחות אין זה עכוב, בכל זה
כדאי שתדבר על דבר זה עם רב מורה הוראה בסביבתה והוא יפסוק לה
כן בכח הסמיכה שלו, שאז הענין נעשה דעת תורה.

(אגרות קודש ח"ט ע' מז)

מחילת האח, והפרשת סכום עבור נישואיו

.. מה שכותב שיש לה אח גדול ממנה בשנים, יש לסדר לבקש מחילה
 אצלו ושיעשה זה בפני שלשה מישראל שיאמר שמוחל הוא בלבב שלם,
 ונוסף על זה ישלש הוא וכן המדוברת וההורים שלה, איזה סכום להוצאות
 הנשואין של האח לכשיצטרך בשעה טובה ומוצלחת.
 (אגרות קודש ח"א ע' רמא)

אגרות קודש

הוצאות

אגרות קודש

עא

בת כהן לישראל*

אגרות קודש

לגמור ששה סדרי משנה

.. כיון שכפי מכתבו הנה הכלה היא בת כהן, הרי על פי דברי רז"ל
 צריך הוא להוסיף כח בלימודו ובשיעוריו בתורה למען שיתקרב למעלת
 תואר תלמיד חכם על כל פנים כפי יכולתו.

אינו כותב למתי קבעו זמן הנשואין בשעה טובה ומוצלחת, ומהראוי
 אשר נוסף על שיעוריו הנ"ל ישתדל לגמור את המשניות כל הששה סדרים
 אם יש עדיין איזה חדשים עד זמן החתונה, או על כל פנים סדר אחד או
 שנים אם זמן החתונה בקרוב, ובכל אופן ילמוד מסכת כלה. ויתן השי"ת
 שיהי הכל בשעה טובה ומוצלחת ולמזל טוב.

(אגרות קודש ח"ו ע' פג)

* שינויי ההוראות דלהלן הם כנראה בהתאם לרמתו התורנית של המדובר.
 המערכת.

1. ראה פסחים מט, א. ובתשו' הצ"צ דלהלן עמוד רנג. המערכת.

ללמוד מסכת ארבעים פעם

מכיון אשר הכלה היא בת כהן, צריך ללמוד מסכת² ארבעים פעמים ..

(מקדש ישראל ע' 215)

בקיאות במסכת אחת

במענה על מכתבו .. בו כותב אודות הצעת שידוכין שיש לו עם בת כהן.

1234567

וכבר ידוע פסק תורתנו הק' המובא בשו"ת לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, חלק אבן העזר סי' י"א³, ומסקנתו שיהי' בקי במסכת אחת, וכיון דדשו בה רבים מתיר.

(אגרות קודש ח"א ע' קטו)

אגרות קודש

.. ועיין שו"ת צ"צ חאה"ע סוסי"א סק"ז, שידע מסכת אחת.

(אגרות קודש ח"ח ע' שדמ)

אגרות קודש

הוספה בשעורי תורה

מכיון שבתו היא בת כהן, הנה בטח החתן מוסיף בשיעוריו בתורה, ועיין שו"ת הצ"צ אבה"ע סי' י"א³.

(אגרות קודש ח"ז ע' קנד)

לפחות מסכת כלה

כנראה⁴ ממכתבה הנה היא בת כהן, ואם הבעל שלה אינו כהן, אזי נוסף על כל האמור לעיל, נכון שיהי' בעלה בקי בתוכן איזה מסכת ממסכתות הש"ס ויכול להיות גם במסכתות קטנות וכמו מסכת כלה וכיו"ב.

(אגרות קודש ח"ד ע' קנד)

2. ובהמשך הענין שם, שכעבור זמן מה העיר רבינו שזה יכול להיות מהמסכתות הקטנות, כמסכת כלה (כדלהלן). המערכת.

3. נדפס להלן רנג.

4. מכתב זה מדובר אחרי הנישואין! ובמענה לבקשת ברכה להפקד בילדים. המערכת.

די בבקיאות בענינים ולא הלשון

כמה שכתב על דבר הנהגה בנישואין לבת כהן - הוא עפמש"כ בשו"ת צ"צ חאה"ע סי"א³, להיות בקי באיזה מסכת (על כל פנים ממס' הקטנות ובקיאות בענינים ולא הלשון ממש) וכל המוסיף מוסיפין לו בכל טוב סלה.

(אגרות קודש חי"ג ע' קכג)

.. יהא בקי בתוכו (ולא בתיבות) מסכת אחת (הקטנות).

(לקו"ש חכ"ד ע' 462)

גם בקיאות בדינים הצריכים

כיון שבת גילו כהנת, יוסיף שיעור בת"ת. ועד יום החתונה יקנה בקיאות במס' אחת ואם באפשרי גם בדינים הצריכים שבקצור שולחן ערוך.

(אגרות קודש ח"ה ע' רפג)

לימוד מאמר ד"ה שיר השירים בליקוטי תורה

(כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לחתן שכלתו היא בת כהן⁵): בני ישראל נקראים בשם "בת כהן" - דכיון שהקב"ה הוא כהן, כמארז"ל⁶ "אלקיכם כהן הוא", ובני ישראל הם "בנים אתם להוי' אלקיכם"⁷, נמצא שבני ישראל הם "בת כהן".

איתא בגמרא⁸ שבת כהן צריכה לינשא לתלמיד חכם דוקא. ופוסק הצ"צ⁹ - "מאן מלכי רבנן¹⁰ - ש"כל שיודע מסכת אחת" נקרא תלמיד חכם לענין זה, "ואפילו במסכתא דכלה¹¹".

5. ראה זח"ב לט, סע"א.

6. סנהדרין לט, סע"א.

7. פ' ראה יד, א.

8. פסחים מט, א.

9. שו"ת אהע"ז סי"א ס"ו.

10. ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב (ברע"מ).

11. קידושין מט, רע"ב.

בלקו"ת שיר השירים¹² מבואר שיש ב' בחי' כלה, לשון כליון, ולשון כלות הנפש, וכנגד ב' בחינות אלו נאמר ונשנה בשיר השירים ב' פעמים החיבוב שבין חתן וכלה, כיון שבכנסת ישנם ב' בחינות הנ"ל. וכנגדם בנגלה יש ב' מסכתות כלה.

ובנוגע לפועל – קודם החתונה יש ללמוד ולסיים ("אָפּלערנען") את מסכת כלה, וכן מאמר הנ"ל בלקו"ת.

לימוד המסכת יכול להיות גם כפי שלומדים קודם ערב פסח כדי לערוך "סיום" – שהרי סוף-סוף למד וסיים את המסכת.

וכמו"כ בנוגע ללימוד המאמר – על דרך הידוע¹³, ששאלו את אדמו"ר הזקן על כך שבתורת החסידות לומדים ע"ד ענינים נעלים, יחודא עילאה ויחודא תתאה כו', בשעה שאין אוחזים בהם? והשיב אדמו"ר הזקן: עתה היא העבודה דהשגת המוח, וכשיבוא משיח, אזי יה' הענין ד"והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר".

(תורת מנחם חט"ז ע' 103)

האם צריך להיות תלמיד חכם כל ימיו

במענה לשאלתו על דבר נישואי בת כהן לישראל (או ללוי) והנעתק בזה מהערות הרה"ג וכו' קלאצקין* -

12. בתחלתו.

13. ראה "מגדל עז" (כפ"ח תש"מ) ע' שח. וש"נ. וראה גם תורת מנחם – התוועדויות חי"ד ריש ע' 306. וש"נ.

* על שו"ת הצ"צ חאה"ע סי' י"א (שנדפסה להלן עמוד רנג.), וז"ל: בהמכתב שקבלתי תשובה מכ"ק שליט"א (כנראה אדמו"ר מהורש"ב, עיין יג"ת נ"י חוב' כ' עמ' תי"ט) בזה"ל: כפי הידוע מכ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נ"ע היו מצוים ללמוד בע"פ איזה מס' משניות ולחזור בכ"י. ובצ"צ אה"ע בהתשו' בענין בת כהן לישראל רשום בכי"ק (כנראה הצ"צ עיין יג"ת הנ"ל) עצה ליתן כל ימי חיו מטבעות לצדקה בכ"י אפי' מטבעות היותר קטנות, וכמדומה שכ' שם כמו רבע (ק"כ) [ק"פ], ובוודאי הכוונה הא או הא. ע"כ. המערכת.

פשוט אשר הקבלה ללמוד (או ליתן צדקה) בכל יום צריך להיות ^{אגוד החכמים} להיות באמירת "בלי נדר"¹⁴ ובמכל שכן וקל וחומר ממילי דאיסורא, דכאן הרי על ידי הקבלה מראה דקפיד על זה – ואם כן נוסף על שלילת נדר, צריך להיות גם כן ביטול (כפי האפשרי) דמילי דסכנתא. וק"ל.

ולגוף הענין: בדורנו ובמקומות אלה, נראה לפענ"ד – דכיון דנשתנו העתים ורובא דרובא דנישואין הן כשהחתן הוא למעלה מעשרים שנה¹⁵, וכלות יראות שמים כדבעי – היו בנמצא יותר מלפנים מאשר עתה.

[ובנדו"ד – עוד זאת שהמדוברת תחי' מסכימה (ורצונה) שהבעל ישב באהלה של תורה משך זמן לאחרי החתונה והיא תתעסק בפרנסתם – שזה אינו בנמצא כל כך, וגם יש חשש לקטטא¹⁶],

ועוד וגם זה עיקר דדשו בה רבים הרבה יותר¹⁷ מאשר בדורות שלפנינו – יש להתיר הנ"ל כש"יודע מסכת אחת", ואפילו מסכת כלה וכיו"ב¹⁸, בעת הנשואין.

(לקוטי שיחות חיי"ט ע' 509)

1234567

14. להעיר גם מלקו"ת מטות (פב, ב. פג, ג).
15. ראה שו"ע אה"ע סי' א' סעיף ג' וברמ"א ובנ"כ.
16. וראה הדגשת הצ"צ בשו"ת שלו חאה"ע סו"ס י"א.
17. אלא שצ"ע אם יש לחלק בזה בין רבים (המדובר בשו"ת צ"צ הנ"ל) ורבים יותר שבזמננו.
18. ראה שו"ת צ"צ שם.

עב

היה"מ
התקנה

ב' אחים לב' אחיות

אוצר החכמה

במענה על שאלתו שאחותו נישאת לאחיו של המשודכת שלו ושואל חוות דעתי בענין זה כי המשודכת היא ממשפחת תלמידי חכמים צנועה וכו'.

היה"מ
התקנה

הנה ענין זה מובא בצוואת רבינו יהודא החסיד ס"ק ל"ג והביאור בזה בפסקי דינים לאדמו"ר הצמח צדק חלק יו"ד דף רי"ג ע"א שכותב שהוא בעצמו עשה מעשה להשיא בן ובת בת וכן עיי"ש הטעם בארוכה, ומדובר בזה ג"כ בספר שבעים תמרים פירוש על צוואת רבינו יהודא החסיד ובאוצר הפוסקים (הנדפס בירושלים ת"ו) אה"ע סימן ב' סמוך לסופו.

אוצר החכמה

שלא ידורו בעיר אחת

ובהנוגע לפועל, נכונה ההצעה ויעלה זיווגם ליפה ומהנכון אם בקל הוא שלא ידורו בעיר אחת, היינו שני זוגים הנ"ל, ועל כל פנים לא בשכונה אחת, אשר הוראה כזו ניתנה לנשואי אחים לשתי אחיות ועל אחת כמה וכמה שמועיל בנשואי בן ובת ובת וכן דקיל יותר, ואפילו לכתחלה לא הקפידו עיי"ש בפוסקים ויתן השי"ת שיהי' בשעה טובה ומוצלחת לבנות בנין בית חסידותי.

(אגרות קודש ח"ח ע' לא)

◇ ◇ ◇

.. באם המדוברת יראת שמים בעלת מדות טובות וכו' ורק הנ"ל מניעה - יתענינו בהנ"ל על מנת לדור שלא בעיר אחת עם אחיו שי"1.

(מצילום כתי"ק)

1. מענה לשאלה אודות נישואי שני אחים לשתי אחיות.

אוצר החכמה

בענין ב' אחיות שהקשה דאין ראי' מהירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) -
הראי' דאין מצליחין הוא מהגירסא הישנה שם ובאיכ"ר פ"ב ותלונהו בחדא
גופנא. והראי' מרמי בר חמא הוא שרב"ח לא האריך ימים.

(אגרות קודש ח"ג ע' קצה)

אוצר החכמה

◇ ◇ ◇

אוצר החכמה

.. אבי מו"ר ז"ל ודודי הרה"ח ז"ל נשאו שתי אחיות על פי כ"ק
אדמו"ר נ"ע², ובציוויו שלא ידורו בעיר אחת. וקושיות הנו"ב מהש"ס כבר
תירץ בס' מקור חסד על הס"ח דאדרבה פוק חזי מה עלה בסופן כסיפור
רו"ל (ירוש' תענית פ"ד ה"ה, ב"ב יב, ע"א ואנא בתראי).

(אגרות קודש ח"ג ע' קפב)

מאן דלא קפיד לא קפדינן עמי'

.. כיון שכותב במכתבו שזהו ענין דשני אחים ושתי אחיות, הנה מאן
דלא קפיד לא קפדינן עמי', והי' מהראוי אם באפשרי הוא שידורו לאחרי
חתונתם בעיירות שונות ..

(אגרות קודש ח"ו ע' קצ)

עג

נישואי ג' אחים לג' אחיות

באם שניהם [האח השלישי והאחות השלישית] יראי שמים (שבתקופתנו
— שאינו מצוי כל כך כבודרות שלפנינו, זהו טעם להשתדל בהשידוך) יגמרו
השידוך בטוב, אבל לא ידורו בעיר אחת עם שאר האחים.

2. ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ע' תקמ: "אם רב יסכים על זה יכולה לעשות
השידוך ונכון שידורו בפני עצמם". המערכת.

כל זה – בנוגע לאשכנזים. בנוגע לספרדים – יש לברר האם בכלל קבלו עליהם סעיף זה מצוואת ר"י החסיד. כן יש לצרף לעשיית השידוך: (א) מה שכתב בהצוואה ומסתמא ב' אחים לב' אחיות – לזרעו. (ב) הענין דכיון דדש (שכבר נשואים ב' אחים לב' אחיות) דש.

ולהחמיר כיון שמדובר באח שלישי – בכיו"ב בנסתר אין למדין סברות דנפשי'. ^{1.24567}

(לקוטי שיחות חל"ד ע' 294)

אוצר החכמה

עד

בביטול שידוך – בקשת מחילה

.. בכדי למחוק את הרושם מהעבר¹, יש לבקש מחילה בפני עשרה מישראל² מזו שעזב את השדוך אתה - מבלי לגלות להם אם האשמה היא מצדו או לא לגמרי מצדו ..

1.24567

אוצר החכמה

אוצר החכמה

(אגרות קודש ח"ג ע' ח)

תועלת בקשת המחילה בנוגע לזרעא היא וקיימא

במענה למכתבו .. ותוכנו על דבר אחותו .. אשר כבר כמה שנים לאחרי חתונתם ועדיין לא נתברכו בפרי הבטן.

.. מהנכון במצב כמו האמור², לברר באם לא הי' בהשידוך שלהם איזה פגיעה בכבוד בן או בת ישראל באופן הדורש בקשת מחילה, אם בפני הנפגע או שלא בפניו ..

(אגרות קודש ח"ח ע' לב)

1. = דאגות מבעיות שונות. המערכת.

2. ראה עוד בזה - המסופר ב"דורש טוב לכל עמו ח"ב ע' 224. ואילך. המערכת.

אלו שעדיין לא נתברכו בפרי הבטן .. יבררו באם לא הי' בשידוך שלהם פגיעה בכבוד בן או בת ישראל באופן שעל פי דין צריכים לבקשת מחילה.

(אגרות קודש חכ"ב ע' רסו)

אוצר החכמה

במענה על מכתבה .. בו כותבת על אשר אירע לה בהלידה ל"ע ול"ע³.

.. וצריכה היא לברר אם בהשידוך שלהם לא היתה פגיעה בכבוד בן או בת ישראל, זאת אומרת שהיו תנאים עם אחרת וכיו"ב, ואחר כך חזרו בהם מבלי קבלת מחילה כדבעי וכו', ואם כן הוא צריך לסדר עתה בקשת מחילה מהם או בפני עשרה מישראל ..

(אגרות קודש ח"ד ע' סט)

למנוח

אוצר החכמה

למנוח

התועלת לגבי שלום הבית

במענה על מכתבה .. בו כותבת אשר אם היא לששה ילדים ויש ריב בביתה, וכן לפעמים תכופות הבריאות של הבני בית אינו כמו שצריך להיות וכו'.

.. צריך לברר אם בהשידוך בהתחתנם זה עם זה לא פגעו על ידי זה בכבוד בן או בת ישראל (היינו שמקודם השתדכו עם אחר - אחרת - ואח"כ חזרו בהם).

והשי"ת יזכה ויצליחה לעשות ככל הכתוב לעיל אשר אז מכאן ולהבא ישתפר המצב בענינים הכתובים למעלה.

(אגרות קודש ח"י ע' קי)

התועלת לשלומם של הבנים והבנות

במענה על מכתבו .. בו כותב על דבר המאורעות ל"ע ול"ע שקרו לבנותיו שתליט"א בשנים האחרונות.

צריך לברר בהקדם, כי כנראה בהשידוך שלו עם זוג' תחי' היתה איזה פגיעה בכבוד בן או בת ישראל, ויש להשתדל בבירור זה ככל האפשרי, וגם לברר אם יש מקום לבקשת מחילה, או על כל פנים בקשת מחילה בפני עשרה מישראל. וכן אם שייך בזה איזה פצויים של כסף וכו'.

ויהי רצון שישתדלו בבירור הנ"ל כדבעי ועי"ז יסורו כל הענינים וע"ד מה שנאמר וסר עונך וחטאתך תכופר, וכפירוש רבינו הזקן מל' לכפר לפני הוי' להיות נחת רוח לקונו.

(אגרות קודש חט"ו ע' שמז)

במענה על מכתבו .. בו כותב אודות אשר קרה זה איזה פעמים לזוגתו תחי'.

הנה צריך הי' לברר אם לא הי' בשידוך שלהם פגיעה בכבוד בן או בת ישראל ..

(אגרות קודש ח"ב ע' כו)

בקשת מחילה גם אם עוד לא סיכמו סופית

הנה צריך לברר אצלו וכן אצל זוגתו שיחיו, אם בהשידוך שלהם לא הי' ענין של פגיעה בכבוד בן ישראל או בת ישראל, היינו שאצל אחד מהם הי' משא ומתן על דבר שידוך וכבר הי' קרוב לפועל ואחר כך מאיזה סיבה נתבטל הדבר, ואם יש יסוד לחשש זה, צריך לברר מקום הנ"ל, ואם כבר נשתדך הנ"ל כו' ויכתוב לי בזה ..

(אגרות קודש ח"ז ע' רנט)

אם לא היתה הבטחה אין מקום לבקשת מחילה

הנ"ל כותב שהוא חושש מקפידא של הרב .. עליו, שהציעו את בתו לבנכם שי', על כך קשה לי לענות מבלי לדעת פרטים בזה, עד כמה הרחיקו לכת בשידוך זה, אם בנכם לא נפגש אתה ולא הבטחתם דבר, אין מה לדאוג מכך, אבל אם בנכם הבטיח לה דבר מה, אזי יש לבקש ממנה מחילה, ובטח יכתוב לי עוד פרטים בזה.

(אג"ק ח"ו ע' סא)

התורה

הטעוהו בשידוך

במענה על מכתבו .. בו כותב שנסתדר בענין שידוך עם בחורה אחת וגמרו השידוכין, אבל לאחרי זה נתברר אצלו שהטעוהו בנוגע לשנותי, ולפי ידיעתו עתה, גדולה היא ממנו בשנים, ושואל איך להתנהג בזה.

הנה בענינים כמו אלו, התלויים בכבוד בן או בת ישראל, וביחוד בעניני שידוכין תלוי זה במנהג המדינה והמקום, ומנהג ישראל תורה היא, ולכן צריך לפרש שיחתו לפני רבני המדינה בעלי ההוראה ויפרט הדברים בכל הטעמים שבזה, והם יורוהו, והשי"ת ינחהו ויצליחו בהסתדרות טובה לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(אגרות קודש ח"א ע' קפג)

אין לבטל שידוך עקב בעיות כספיות

הנה אמת נכון הדבר, והוא קבלה בידנו מרבותינו קדושי עליון נ"ע, שלא לבטל השידוך בעבור שום דרא דממונא, ויש חשש סכנה בזה ח"ו. וגם שלא לאחר עוד זמן הנשואין ח"ו.

(אגרות קודש אדמו"ר הזקן ע' קפח)

קשרי השידוכין

קשרי שידוכין

אזורי שידוכין

מח"מ 1234567

מח"מ 1234567

מח"מ 1234567

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 176 הודפס ע"י אוצר החכמה

עה

נוסח ברכת הרבי אה"ח 1234567

"כמענה על הודעתו מקשורי התנאים שלו עם בת גילו תחי' בשעה טובה ומוצלחת, הנה יהי רצון מהשי"ת שיהיו בשעה טובה ומוצלחת ולבנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי החסידות, בברכת מזל טוב".

אוצר החכמה

ברכת הרבי קיימת - גם כשקבלת המכתב לא אושרה בפירוש

.. יש להזכיר גם על דבר ה"פדיונות", בקשת ברכות, וכיוצא בזה, שכמה וכמה שלחו כדי להזכיר על הציון דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שאין צורך לאשר קבלתם לכל אחד ואחד בפרטיות, כיון שישנו אישור כללי ובפרהסיא¹, ועוד והוא העיקר - ש"טרם² יקראו ואני אענה"³, שבוודאי יענה הקב"ה ויקיים וימלא כל הבקשות כו' "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁴.

ובפרטיות יותר - שהקב"ה ממלא כל הבקשות בכל המצטרך .. בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, ועל דרך זה וביתר שאת (ובפרט שדומה לקריעת יום סוף⁵) בנוגע לעניני שידוכים - בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוות, בנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות, ובית מלא כל טוב, כאמור, בני חיי ומזוני רוויחא.

(התוועדויות תשמ"ט ח"ב ע' 396)

1. ואישור זה הוא גם בנוגע למכתבים ששלחו ועדיין לא הגיעו, וכן המכתבים שישלחו בימים שלאחרי ימים אלה, על דרך שמצינו בנוגע לתרומת הלשכה ש"מתכוין לתרום על הגבוי שיש בלשכה, ועל הגבוי שעדיין לא הגיע ללשכה, ועל העתיד לגבות" (רמב"ם הל' שקלים פ"ב ה"ט).
2. ישעי' סה, כד.
3. כפס"ד הרמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ז) בנוגע לבעלי תשובה).
4. נוסח ברכה הג' דברכת המזון - סיום עיקר ברכת המזון.
5. סוטה ב. א. וש"נ.

מח"ת 1234567

עו

ביטוי המילה "אירוסין"

מח"ת 1234567

1234567

מח"ת 1234567

.. לפענ"ד אין לומר או לכתוב "אירוסין" - עד שיהיו אירוסין, ואת
כת"ר הסליחה.

(שערי הלכה ומנהג חלק אבה"ע ע' צ)

מח"ת 1234567

מח"ת 1234567

◇ ◇ ◇

.. ישנם כאלה שכאשר הם רוצים להודיע על קישורי תנאים בין חתן
לכלה, הרי הם כותבים ומפרסמים שפלוני בן פלוני ופלוני בת פלוני
"נתארסו".

- זהו פשוט ענין של עם-הארצות, מכיון שב"אירוסין" נהיית האשה
לאשת איש בנוגע לכל הדברים וזה נוגע גם לדיני נפשות, מה שאין כן
כאן, מדובר אודות ענין הנקרא קשורי תנאים - שם המובא בפוסקים ..

(משיחת ש"פ תשא תשמ"א)

עו

אופן עריכת ה"ווארט"

- הוא¹ היפך הנהוג לאחרונה בין אנ"ש שי' לבזבז על זה ממונם אבי
אריבער שפרינגען די שכנתה², וככל שהשכנה פוסט³ יותר - מגרה היצה"ר
להכנס לחוב יותר גדול, ובלבד להראותה אז מ'איז אויך פוסט און נאך
מער⁴ ובמילא צריך להראות הריקנות בדברי "תפארת ריקנים" וד"ל.

(שערי הלכה ומנהג חאה"ע ע' צב)

1. מענה לאחד שכתב "מקוים שהווארט יהי' באופן המתאים".

2. = העיקר "לעבור" את השכנה.

3. = ריקנית.

4. = שגם ריקנים. ועוד יותר.

חזרת מאמר דא"ח

בודאי בעת קישורי התנאים שלו חזר מאמר דא"ח, ולפלא שאינו מזכיר
על דבר זה במכתבו.

(אגרות קודש ח"ג ע' קלה)

אגרת החכמה
1234567

עח

זמן עריכת התנאים

אגרת החכמה

אגרת החכמה
1234567

במענה על מכתבו .. בו שואל אם לעשות תנאים או קנין.
והנה אין בזה נפק"מ כל כך, וישאל למנהג אנ"ש במקומו עתה בזמן
האחרון וכן יעשה ..

(אגרות קודש ח"ד ע' רנה)

מה שכתב במכתבו שבדעתו לכתוב תנאים ביום החתונה, הנה אין מקום
לספק ונכון לעשות כן, וגם התנאים יהיו בשעה טובה ומוצלחת!

(אגרת קודש ח"ז ע' יט)

עט

אגרת החכמה
1234567

דמי שדכנות

בנוגע לשדכנות - לברר הנוהג בארץ הקודש ת"ו. מנהג מיוחד לאנ"ש
שי', אין ידוע לי.

(אגרות קודש חכ"ז ע' ב)

השדכן הרשמי בשידוך של הרבי הי' החסיד ר' בנימין אלטהויז
מניקולייב, אשר בשעתו לא רצה ליטול דמי שדכנות. ברבות השנים
במלאות כ"ה שנים לחתונה (בש"פ וישלח תשי"ד), דפק בנו החסיד ר'

1. חבר המזכירות הרי"ל שי' גראנער מוסר, שבא' מהשנים הראשונות נימק הרבי את הטעם
לדחיית התנאים ליום החתונה, כדי שבאם חס ושלום ירצו לבטל את השידוך, זה יהי'
יותר "קל" באם יהי' רק ווארט, ולא התחייבות של תנאים בתמימת עדים וכו'. המערכת.

פנחס אלטהויז על פתח חדרו של הרבי, ואמר כי הוא בא לתבוע את שכר
השדכנות שאביו לא רצה ליטול בשעתו.

שאל הרבי: ומה רצונכם?

והשיב ר' פנחס: שהרבי יתועד!

ואכן זכה קהל התסידים באותה שבת להתוועדות מיוחדת במינה!

(ימי מלך ע' 248)

אוצר החכמה

פ

השידוך - בנין עדי עד היסודות צריכים להיות חזקים

הלשון "בנין עדי עד" בקשר לשידוך, כפי שחז"ל דייקו, אינו מליצה,
אלא יש לו משמעות עמוקה:

בנין נתמך על יסודותיו, וכל הבנין מתקיים רק כאשר היסודות הם
חזקים ולא רעועים; המראה החיצוני והברק של היסודות אינו חשוב, מה
שחשוב הוא שהחומר מוכרח להיות איתן וחזק, ועמיד בכל התנאים.

כך גם, ועוד יותר, ביחס לבנין הרוחני ובמילא גם הגשמי, שזוג צעיר
הולך לבנות. חיים משותפים מאושרים, בית יהודי שמח, בגשמיות
וברוחניות יכולים להיות רק כאשר הבית בנוי על היסודות החזקים,
והמנוסים במשך דורות רבים - של תורה ומצוות. וגם כאן אין לדאוג כיצד
זה נראה בעיני אלו שלא מבינים זאת.

(אגרות קודש ח"י עמ' שפה)

חמרי הבנין הם תורה ומצוות

כל מלה בביטוי שחכמינו ז"ל משתמשים בו היא מדויקת. גם הביטוי
"בנין" נכון בכל הפרטים.

כשבונים בנין, אחד התנאים העיקריים על-מנת שהבנין יהי חזק, הוא
לוודא שהיסוד שעליו הבנין עומד יהי חזק.

1. ראה תורת מנחם התוועדויות ח"י ע' 181 ואילך.

ההבדל העיקרי בין היסוד וכל הבנין הוא, שבנוגע לכל הבנין מעניקים תשומת לב לא רק לתכונות הפנימיות אלא גם למראה החיצוני. אבל בנוגע ליסוד אין חשיבות לחיצוניות. הדבר העיקרי הוא שהיסוד יהי חזק ואיתן ובנוי מהחומרים הטובים ביותר.

כך גם בשידוך בין צעירים יהודיים, נוגע שהחומרים של היסוד יתאימו לדרישות של בית יהודי, ושזה יהי די חזק לעמוד בפני נסיונות שונים.

חומרי הבנין אצל יהודים בכלל הם תורה ומצוות, ונוסף על זה כבתים חסידיים, החמימות הפנימית והאור שתורת החסידות התדירה בתורה ומצוות, ואשר התפשטה ע"י נשיאי חב"ד בכל דור ודור, ובפרט בדורנו על ידי נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

הכוונה שבפועל ממש יקבלו על עצמם לימוד התורה וקיום המצוות מעשיות בחיי היום יום, ובפרט בענין מידות טובות, מידות חסידיות, שהקו העיקרי פה הוא אהבת ישראל, כמבואר במקומות רבים בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. כלומר: כשרות, שמירת שבת, טהרת המשפחה, קביעות עתים לתורה, צדקה, אהבת אחים וכן הלאה.

וכל הענינים האלו, לבצעם כפי שתורת החסידות דורשת מכולנו.

(אג"ק ח"ד ע' סב)

לגבי היסודות – לא מתחשבים בשיקולים חיצוניים

בנוסח הברכות שנאמרות תחת החופה, הנישואין היהודיים מתוארים בתור "בניין עדי עד". אין צורך לומר שזה לא סתם ביטוי פיוטי, אלא זאת השוואה שמכילה הרבה נקודות מעניינות. מעל הכול, כאשר אדם עומד להקים בניין, הדבר החשוב ביותר שהוא חייב לעשות לפני הכול, הוא לוודא שהיסוד יהיה יציב. ואילו ביחס לבניין שיוקם על גבי אותו יסוד, ייתכנו דעות שונות לגבי השאלה עד כמה צריך להתחשב במראה החיצוני שלו, כיצד להתייחס לדעותיהם של שכנים וחברים והאם צריך או לא צריך לוותר על דברים מסוימים אחרים לטובת ההופעות החיצוניות.

יחד עם זאת, לא יכולים להיות שום חילוקי דעות באשר לכך שהשיקול הראשוני והעליון, במידה שזה קשור ליסוד, הוא שזה צריך להיות יציב ואיתן ועמיד, שיכול לעמוד בפני שינויי מזג האוויר ולתמוך באופן איתן בכל המבנה עם כל האנשים שגרים בתוכו.

מסיבה זאת, החומר שנבחר עבור היסוד חייב להיבחן ולהיות בדוק כדי שהוא ימלא אחר הדרישות החיוניות הללו; להיבחן ולהיבדק תחת תנאים שונים, הן חיוביים והן לא חיוביים, ותחת כל התנאים הקיצוניים.

(מורה לדור נבוך עמ' 215)

היופי החיצוני אינו שיקול ביחס ליסודות

.. הביאור בדיוק לשון הברכה שנתקנה מאנשי כנסת הגדולה בברכת נשואין שנקראים הנשואין בשם בנין, אשר כל דברי רז"ל מדוייקים הם ואינם ח"ו מליצה יפה אך ריקה, ודיוק פירושו מתאים בכל הפרטים.

וכמו בבנין אשר הכתלים, הגג וכל הנמצא בפנים ככל שישכללו וישפרו בההידור והיופי, במה דברים אמורים שיש לזה ערך וקיום באם היסודות חזקים ואיתנים ויכולים לעמוד בפני קור וחום וכו', והחלישות הכי קלה בהיסוד ערכה גדול ביותר וביותר מכל עניני הקישוטים, היופי וההידור דחלק הבנין הנמצא על פני הארץ.

וידוע ופשוט אשר בהנוגע לחומרי היסוד אינו נוגע כלל יופי חיצוני מה יאמרו הבריות ואיזה רושם יעשה עליהם, והתנאי היחידי הוא אשר חזקים הם ועומדים בנסיון בכל השינויים שעלולים לעבור עליהם מבלי להשתנות.

והנמשל מובן, אשר כיון שהנשואין הם בניית הבנין, מובן שההכנה לזה ויום החופה הם הנחת היסוד, זאת אומרת, קבלת החלטות בלבב שלם ובתוקף איך לסדר החיים ביחד, וכנ"ל בזה תלוי האושר הרוחני והגשמי גם יחד, וכנ"ל אין נוגע בזה כל חוות דעת הרואים והמלעיגים, ובלבד שידעו אשר היסודות נוסו בכל הנסיונות האפשריים ועמדו בנסיון, ואלה

הם הנראות תורתנו תורת חיים תורה נצחית, אשר מיום נתינתה במעמד הר סיני עברה כמה נסיונות שונים ומשונים ותמימה היא, ואורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, אורך ימים ואושר אמיתיים שיהיו החיים מלאים תוכן ושלמים בריאים, חיים של אנשים שמחים בחלקם ומבורכים מהשי"ת בהמצטרך להם, ויהי רצון שכת"ר שי' ירווה מהם רוב נחת אמיתי לאורך ימים ושנים טובות.

(אגרות קודש חי"ג ע' שצ)

דפוס

לגבי חומרי הבנין מתחשבים בדעת הבנאי ולא בדעת בעל הבית

מנהג ישראל לברך את החתן והכלה לרגלי חתונתם שיהי' הבנין "בנין עדי-עד". והרי קודם להקמת הבנין באה הנחת היסודות, אשר תוקף כל הבנין ושלמותו, לכל לראש, תלויים באופי ותוקף היסודות ושלמותם.

כאמור לעיל, הרי זו הכנה לכל משך החיים שלאחרי זה, שמזה מובן שצריך להיות חיסון וחיזוק בפני כל השינויים הטובים או וכו' שאפשר שיהיו במשך החיים שלאחרי זה. ומהגשם אתה לומד גם על הרוח. כי כמו שבבנין בית של עצים ואבנים כפשוטם, בהנחת היסודות, שואלים את המבין בטיב חומר היסודות ואופן הנחתם וכו', והמבין דן על יסוד הנסיון שלו בעבר, או מהנסיון של בנאים שקדמוהו, שבחנו וניסו חומרים שונים במצבים שונים ובחרו באלו שעמדו בפני הנסיונות והשינויים וכו', ואז עושים כפי חוות-דעת הבנאי, ואין נפקא-מינה כלל וכלל דעת הדר בבית, ועל אחת כמה וכמה שאין חשוב האם גם הדר בבית מבין למה חומר זה טוב מחומר אחר, כיון שאין הדר בבית צריך להיות מומחה בנוגע להיסודות, ואפילו לא בנוגע להכתלים והגג. ואדרבה, עלול שהדר בבית יהי' משוחד מהיופי החיצוני, ומהטענה הידועה "מה יאמרו הבריות", ומה יאמרו השכנים והשכנות, שהם רואים רק החיצוניות והקליפה וכו' – כן הוא בנוגע לבנין עדי-עד האמור.

והרי בנוגע לעמנו בני ישראל אין צורך בחיפוש מיוחד ובמחקר מיוחד מה הם היסודות האמיתיים לקיומו בתור עם וגם בתור יחיד. שהרי דוקא עמנו, שמאז ומתמיד הי' המעט מכל העמים, עשיר הוא במהלך החיים שלו בתקופות שונות מהקצה אל הקצה ובתנאי חיים שונים מהקצה אל

הקצה, וגם עתיר נסיון הוא בזה שמאז ומתמיד היו כאלה שניסו אורחות חיים שונים, וגם כן מן הקצה אל הקצה. וכשמדפדפים בדברי ימי עם ישראל, על אחת כמה כשאינ מסתפקים בדיפדוף, אלא מתבוננים בעיון המתאים, רואים במוחש שבכל פעם אשר סטו נטו מדרך המקובלת מאז היות עם ישראל לעם ממעמד הר סיני ועד ימינו אלה, הרי כעבור תקופה קצרה, או שחזרו בהם מן הנטי' והסטי' ושבו למקורם ולאורח חיים על פי תורת-חיים (-מלשון הוראה בחיים), שהיא נקראת גם כן תורת-אמת – שאין ההוראות שלה בשביל להרגיע את הרוח או שתהי' שינת האדם ערבה ומתוקה, כי אם מתארת את המציאות לאמתתה; או - אלה שמאיזו סיבה המשיכו בסטי' מדרך התורה ומצותי' סוף-סוף נתבוללו ונטמעו בין העמים ..

(לקוטי שיחות ח"ד ע' 307)

בנין עדי עד – על ידי ההתקשרות למשה שבדור

כ"ק מו"ח אדמו"ר מבאר¹ את הפסוק "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן גו' נר תמיד" - שלכאורה "איך אפשר דנר שהוא הארה יהי' בו ענין התמידיות?"

ומבאר, שזהו החידוש ד"ואתה תצוה", ש"משה בכחו לצוות, היינו לקשר ולחבר כללות נשמות ישראל (עם הקב"ה) .. ואז הנה גם נר שהוא הארה הרי מתגלה בו כח העצמי דגם הוא יהי' בבחי' תמיד שהוא ההתקשרות בנצחיות דא"ס", ומסיים, ש"הסיוע לזה הוא ע"י ההתקשרות בבחי' משה שהם ראשי אלפי ישראל אתפשטותא דמשה".

וענין זה נוגע גם לבנין בית בישראל, "בנין עדי עד" - שהכח לזה שבית פרטי בישראל יהי' בו ענין התמידיות, שזהו ענין "בנין עדי עד", הוא, ע"י משה, ובמילא, הסיוע לזה הוא ע"י ההתקשרות למשה, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא.

(תורת מנחם ח"ב ע' 251)

1. בד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א לט, א ואילך. תרפ"ט ע' 162).

בין קשרי השידוכין לחתונה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 185 הודפס ע"י אוצר החכמה

פא

התקופה

להסמיך את זמן החתונה לקשורי התנאים

אוצר החכמה

במ"ש אודות קשורי התנאים וקביעות זמן החתונה. ^{אוצר החכמה} בטח ידועה השקפתי מאז, על פי המבואר בכמה ספרים - ובפרט בדורנו דור יתום, שכל המקצר בזמן שבין תנאים לחתונה הרי זה משובת.

(אג"ק ח"ג ע' שכו)

◇ ◇ ◇

לפענ"ד בזמנינו כל המקדים בחתונה כדת משה וישראל הרי זה משובת, ובפרט לאחרי שכבר היו תנאים (ואפילו - החלטה על דבר זה והקירוב שבא על ידי זה).

ואמרו חז"ל שגם גמר נשמות שבגוף מביא בן דוד, גאולה האמיתית והשלמה.

(שערי הלכה ומונהג אה"ע ע' צט)

◇ ◇ ◇

בימינו אלה הנה מכמה טעמים (כולל גם - דיר"ש) אינו ענין צו בינדען זיך ועאכו"כ אַ צווייטן - באם התכנית שהחתונה תהי' לאחרי זמן רב. ואדרבה - כל המקצר בזמן שבין ההחלטה והחתונה - ה"ז משובת.

(אגרות קודש חכ"ד ע' רכז)

לא לאחר עקב לימודים / שירות בצבא

.. מה שכתוב במכתבו שכפי הנראה יקבעו זמן החתונה לאחר שנה, כיון שאז יוגמר זמן שירותו בצבא, וכן זמן לימוד בת גילו בבית יעקב, הנה לא נראה דיתוי זה בעיני ..

(אגרות קודש ח"ה ע' רפג)

שאלת הפרנסה אינה סיבה לאיחור החתונה

מאשר הנני קבלת מכתבו .. ונהגיתי לקרות בו אשר כבר נסתדר ענין הדירה באיזה אופן שיהי, והעיקר ממ"ש שנגשים לקבוע זמן החתונה בשעתומ"צ, כי בכל הזמנים ובפרט בדורנו זה אין רוח חכמים נוחה מהפסק זמן ארוך עד החתונה ובפרט כשהסיבה בזה היא מפני שאין החשבון בהנוגע לפרנסה משביע רצון במאה אחוז, למרות מה שפסקו רז"ל שאין אדם יודע במה משתכר, ועיין אגרת הקדש לרבנו הזקן ריש' סי' כ"ב "הושוו זל"ז".

(אג"ק ח"י ע' 197)

תוצאות שליליות מאיחור זמן החתונה

.. המחשבות והספקות שכותבן אין בהם ממש כלל, וסיבתן - כיון שמועד החתונה קבעו בעוד כמה חדשים - מזמן לזמן אין עומדין בנסיון ועוברין כמה עניני צניעות וכו' - והעצה לזה לעמוד בנסיון, להקדים מועד החתונה בשעה טובה ומוצלחת.

(מצילום כ"ק)

על ידי התורים

ידוע המנהג בישראל, אשר בהנוגע לזמן ולמקום החתונה, על המחותרים משני הצדדים להתדבר ביניהם ..

(אג"ק ח"י ט עמ' 7)

זמן ומקום החתונה אינו מענינים של החתן והכלה

בתימהון וגדול נודעתי אשר השקלא וטריא על דבר פרטים האמורים (זמן ומקום החתונה) וכיוצא בהם מתנהל על ידי החתן והכלה, שאין זה ענינים כלל וכלל, כי אם שייך זה אך ורק להמחותנים, והטעמים מובנים, וכבר פרסמתי דעתי בזה כמה וכמה פעמים. והנה הנעשה בזה כבר עבר, אבל אמרתי להמחותנים, וכן אמרתי שאכתוב גם להם, שעל כל פנים מכאן ולהבא לא ינהלו המו"מ בזה לא החתן ולא הכלה כלל וכלל.

(אג"ק חכ"ו ע' רכב)

פב

זהירות בעניני צניעות בין החתן והכלה לפני החתונה

אגרות חכמה

במענה על מכתבו .. בו כותב אודות אחד מקרוביו אשר המשודכת שלו לפעמים מרוצה בדבורו עמה ולפעמים אינה מרוצה.

ובטח הסיבה היא שצריך המשודך להיות זהיר יותר בעניני צניעות וקדושה ..

(אגרות קודש ח"ד ע' כא)

◇ ◇ ◇

הנני משער שהסיבה לכך שרגשותי של בתה לענין התחלפו היא משום שהם התנהגו לא כפי שמותר ליהודים להתנהג לפני החתונה וזה הביא עתה לתוצאה הפוכה שהיא מתרחקת ממנו.

(אגרות קודש ח"ט ע' רט)

◇ ◇ ◇

.. התנהגו ביניהם¹ (היא והבחור שי' הנ"ל) שלא בצניעות, באופן האסור על פי תורה, ועי"ז נגרם כהנ"ל.

(מצילום כתי"ק)

לא להצטלם יחד

"ס'איז געוואָרן אַ פריצות אַז מ'שטעלט זיך נאָך דעם וואָרט צוזאַמען די חתן כלה און מ'נעמט בילדער און נאָך אַ סטודיו וכו'" [נהי' לאחרונה פירצה שהחתן והכלה נעמדים יחד אחרי הוואָרט להצטלם ועוד בסטודיו וכו'], ואמר שמאוד לא שבע רצון מזה וביקשני לפרסם בשמו את שני הענינים הנ"ל.

(מיומן הרי"ל שי' גראנער)

◇ ◇ ◇

1. מענה לאחת שחזרה מטיוול עם החתן ועם כל בני המשפחה, והודיע לה שרוצה לעזוב השידוך.

אוצר החכמה

בשנים הראשונות כשהרבי הי' עדיין מסדר קידושין הי' פעם חתן וכלה שחזרו מהווארט שלהם שהי' באיזה מדינה בארצות הברית לניו-יורק ביחד באותה טיסה, וכשנודע על-כך להרבי, ביטל את השתתפותו בהחתונה (הסידור קידושין), ועד-כדי-כך שלפני החופה (החופות כרגיל נערכות ליד חדרו הק') נסע לביתו והורה לי להודיענו ווען די עולם וועט פאנאנדער גייען [=מתי ש'העולם' יתפזר לדרכו].

(מיומן הרי"ל שי' גראנער)

1234567

פג

פגישות בין השידוך לחתונה*

מה שכתב שמצד הכלה תובעים ביקוריו יותר תמידיים, הנה איני יודע המנהג בזה בארץ הקודש ת"י, וכפי המנהג גם הוא צריך לעשות בזה. ואין זה תירוץ שהעבודה דורשת כו', כי בטח יתן השי"ת הצלחה בזמן, ויספיק לשני הענינים, ואדרבא.

(הפרטיון ע' 354)

* מועתק בזה לשון אדמו"ר מוהרי"צ בנוגע לנושאי השיחה וההתכתבות בפגישות אלו (אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' תע):

חליפות מכתבי ושיחת המאורסים יחיו, המתכוננים בעזרת השי"ת לייסד ביתם על בסיס של יראת שמים, אהבת התורה וחיבת הקודש, הנה מלבד רשמי ההרגשים והשקפות על ענינים שונים, הנה נושא הדיבור בסדר ואופן ההנהגה בשמירת חובת האדם להשי"ת בתפילה, ברכה, ושמירת חוקי התורה, התחברות עם הטובים וההתרחקות מן ההפכים, צריך לתפוס מקום היותר דגול וחשוב, והחזק צריך לעודד את הרפוא .. על כגון דא נאמר בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

להפגש כמה שפחות

"וואס וויניגער זיך טרעפן איז אלץ בעסער¹. נישט טרעפען זיך אדער רעדן אויפן טלפון מער ווי איין מאָל אַ וואָך, און וויניקער מאַכט אויך ניט אויס^{אגודת החסידות}..."] = כמה שפחות להיפגש - יותר טוב. לא להיפגש או לשוחח^{אגודת החסידות} בטלפון יותר מפעם אחת בשבוע, ופחות מזה - גם לא נורא^{אגודת החסידות}].

(מיומן הרי"ל שי' גראנער)

שלילת הנסיעה למרינה אחרת על מנת להפגש

.. אינני תושב שזהו הדבר הנכון בשבילך לעשות. בקצת התכוונות, גם את תודי שזה לא יהי' מותאם עם דרך היהדות ועוד פחות. עם החסידות. כי אפילו כאשר החתן והכלה נמצאים באותה עיר או בשתי ערים לא רחוקות אחת מהשניה, הנה, מדרך היהדות להמנע מלהפגש אחד עם השני לפני החתונה. ועוד יותר, לנסיעה ארצה עם הפרסומת שבדבר, מבלי להזכיר הוצאות מבחינה כספית, אנרגיה, זמן וכו' והכל כדי לעשות משהו שאינו כדאי מלכתחילה^{אגודת החסידות}

(שערי הלכה ומנהג חאה"ע"ז ע' צב)

פר

נתינת מתנות לחתן והכלה

ש"ס וספרי חסידות

מנהג ישראל בכמה מקומות, שהכלה קונה לחתן ש"ס, ומנהג חסידי - שנותנים לו גם ספרי חסידות. והתכלית בזה היא, שילמדו ללא הרף.

(שערי הלכה ומנהג חאה"ע"ז ט"ו מט)

1. במענה על השאלה (אחרי קישורי התנאים) - כיצד צריכה להיות ההנהגה בנוגע להמשך הפגישות.

ספרי קודש לכלה

וידוע מנהג ישראל בכו"כ מקומות שנותנים מתנה לחתן - ש"ס, ולכלה נותנים סידור קרבן מנחה, סידור עם עברי טייטש, שהובאו בו כמה דינים השייכים לנשי ישראל בשפה המדוברת (ובימינו אלה, שהנשים לומדות ויודעות וכו', ואינן זקוקות ל"עברי טייטש", ואולי יתכן שיתביישו במתנה כזו - יתנו להן ספרי הלכה בענינים השייכים להנהגת הבית "בלשון ברורה ודרך קצרה", בלשון הקודש, או מתורגם לשפת המדינה וכו'). וכל המרבה הרי זה משובח.

(התוועדויות ה'תשמ"ח ח"א ע' 172)

קופת צדקה

.. וכאן המקום לעורר - מכיון שישנו מנהג ישראל לקנות מתנה לחתן ספרים בכלל, או כפי הנהוג במדינה זו שקונים ש"ס וכיו"ב - שינהיגו שב"בית חדש" יביאו גם מתנה הקשורה במצוות צדקה - קופת צדקה.

(משיחת י"ד כסלו תשל"ט)

נתינת טבעת לפני הקידושין

מטעמים מובנים כדאי לדעתי שבמתנות לכלה לפני הקידושין לא תהי' טבעת. (וכדאי לפרסם - בשמי או שלא בשמי - ובלבד שיתקבל).

(לקוטי שיחות חיי"ט ע' 510)

פה

אופי ההכנות לחתונה

.. הזמן שלפני החתונה הוא יקר מכל יקר, כיון שההכנה אז משפיעה על כל משך ימי החיים, וק"ל.

(אגרות קודש חיי"ד עמ' 96)

1. ראה אריכות בענין זה בשיחת ש"פ תשא תשמ"א אות נ"ב. המערכת.

מוכן אשר הכנות לחתונה בעיקרן הן הכנות במצב הרוחני על ידי תוספת בלימוד תורתנו הק' תורת חיים בהתמדה ושקידה ותוספת בהידור בקיום המצות.

אוצר החכמה
(אגרות קודש ח"ד עמ' פ)

.. תקותי שכמו שעושים תכנית בהנוגע לגשמיות הענינים, הנה מכש"כ וק"ו שעושים הכנות בהנוגע לרוחניות הענינים, והרי ענין החתונה נקבע ע"י כנסת הגדולה בשם בנין עדי עד, ואם בדירה למשך איזה זמן אודותה כותב, כ"כ מתענינים בהפרטים, עאכו"כ לדירה של עשירות בשנים, ועאכו"כ לדירה של כל משך ימי חיי האדם עלי אדמות, ועאכו"כ בבנין עדי עד, שהרי הנשמה נצחית היא, וק"ל.

(אגרות קודש ח"ז עמ' ח)

.. כנראה מבין שורות מכתבו עדיין לא שם לבו להתעסק בזה כראוי אוצר החכמה בה בשעה שטרוד ביותר בהכנות הגשמיות של החתונה, ואולי דבר אחד מתורן בחבירו, כי מפני העלם והסתר הגשמיות אינה נראה הרוחניות עד שגם שוכחים ע"ז. והגע בעצמך אם טרוד כ"כ בהוצאות החופה ואביזרייהו שאין זה אלא ענין של יום אחד ורוב ההוצאות הוא מפני הרצון לנשיאות חן בעיני אדם, הרי עד כמה צריך להיות טרוד בהכנות הרוחניות שזה נוגע להזוג הצעיר למשך כל חייהם והאריכות בזה אך למותר ..

(אגרות קודש ח"ז עמ' שטו)

בודאי מבין שכאשר משתדכים - הרי (גם קודם לחתונה) לוקחים על עצמם אחריות של עוד נפש אחת מישראל - ובמילא הנהגתו מכאן ולהבא צריכה להיות טופח על מנת להטפח בעניני יראת שמים ותורה ומצות. וד"ל ..

(צילום כ"ק - כפר חב"ד גליון 896)

מ"ש שלרגלי הכנות לחתונתו בשעה טובה ומוצלחת, הוכרח להפסיק ^{אוצר החכמה} חלק מקביעות שיעוריו בתורה, הנה לא נראה לי הדבר כלל וכלל, ואדרבה אם בימים הרגילים צריך להתחזק ולהתאחז (אנהאלטען) בתורה, שזהו ¹²³⁴⁵⁶⁷ הצנור והכלי להמשכת וקבלת ברכה והצלחה, הרג עאכו"כ שמוכרח הדבר בתור הכנה לחתונה, ואף אם אמת הדבר שטרדות מרובות לו ביחס עם ההכנות להחתונה, אזי עליו לסדר לקצר זמן הקביעות, אבל לא לבטל לגמרי קביעות איזה לימוד שיהי' כי אין אתנו יודע לאיזה מקצוע שבתורה זקוק הוא יותר באותה שעה ובאותו מקום וכו'.

ובזה מתרצים מאמר רז"ל בערובין ג"ד ע"א, חש בראשו יעסוק בתורה כו' חש בגרונו יעסוק בתורה וכו' רפאות תהי' - והקושיא פשוטה, שהרי רואים שהחש בראשו ועוסק בתורה ובכ"ז אינו מתרפא על אתר, וכמה תירוצים בדבר, ואחד מהם הוא, אשר התורה היא קומה שלימה, וכמ"ש זאת התורה אדם. ^{אוצר החכמה}

^{אוצר החכמה}

ובמילא יש בה ענינים ששייכים לראש ויש ששייכים לגרון וכו' וכשחש בראשו יעסוק בתורה, ואם יצליחו השי"ת שיזדמן לו החלק שבתורה ששייך לראש, אז יתרפא כו' אבל לא כל אחד יש לו עינים זכות ובהירות למצוא את המקום בתורה המיוחד לאבר פלוני.

וככל הדבר הזה ג"כ בנדון דידן, שאין אנו יודעים איזה חלק בתורה שייך יותר למצבו עתה, וכיון שבהשגחה פרטית יש לו קביעות עתים בכמה מקצועות שבתורה, עליו להחזיק בכולם. ובאם אי אפשר בכולם כמקדם, אז רק לקצר במשך זמן הקביעות, אבל לא לבטל קביעות שיעור זה לגמרי.

(אגרות קודש ח"ה עמ' נג)

.. מעשה בחתן אחד שנכנס לרבי ליחידות' והרבי התעניין אם כבר עשה את ההכנות לחתונה? החתן החל להתאונן שאיננו עוסק בעבודת התפילה כדבעי, וגם אינו שקוע די בלימוד התורה. שאלו הרבי: מקום

הדפסה ראשונה

מגורים יש לכם? - בכך כיוונתי בשאלתי אודות "ההכנות לחתונה", לא שאלתי אם אתה מתפלל וכו'.

ומעשה הפוך בחתן אחר שנשאל על-ידי הרבי על ההכנות לחתונתו, והשיב כן-יש לו דירה, ריהוט וכו'. ותגובת הרבי הייתה: אבל מה עם תפילה ולימוד חסידות? - זוהי ההכנה לחתונה. ומה נשמע בתחומים אלו?

(התקשרות גליון ע עמ' 14)

אוצר החכמה

אוצר החכמה
הדפסה ראשונה

פו

עניני הכנה לחתונה

להכונן לתפקיד הכי אחראי - חינוך ילדיו. כשיברכו ה' בזה. שכל אחריותם עליו. ועוד וגם זה עיקר - לוקח על עצמו אחריות בעד חייו של עוד אדם אחד - אשתו.

(מ"תשורה לשמחת נישואין, מנ"א ה'תשנ"ט)

התחזקות בלימוד התורה

אם בימים הרגילים צריך להתחזק ולהתאחו (אנהאלטען) בתורה, שזהו הצנור והכלי להמשכת וקבלת ברכה והצלחה, הרי עאכו"כ שמוכרח הדבר בתור הכנה לחתונה, ואף אם אמת הדבר שטרדות מרובות לו ביחס עם ההכנות להחתונה, אזי עליו לסדר לקצר זמן הקביעות, אבל לא לבטל לגמרי קביעות איזה לימוד שיהי'.

(אגרות קודש ח"ה ע' נג)

מובן אשר הכנות לחתונה בעיקרן הן הכנות במצב הרוחני על ידי תוספת בלימוד תורתנו הק' תורת חיים בהתמדה ושקידה ותוספת בהידור בקיום המצות.

(אגרות קודש ח"ד ע' 9)

לימוד פנימיות התורה

וכאן עלי החובה והזכות לעוררו על ההכרח בקביעות עתים בלימוד פנימיות התורה אשר בדורנו נתגלתה בתורת החסידות, שאם בכל המקומות ובכל הזמנים הי' הכרח בזה עאכו"כ בתקופתנו ובמדינות אלו ביחוד, וביחוד שעומד לפני חתונתו בנין בית בישראל בנין עדי עד.

(אגרות קודש ח"ט ע' רצה)

הוצאת חסידי חסידות

לימוד מאמרי עבודה

.. סדר הלימוד עד החתונה - לכל לראש הלכות הצריכות ומתחדשות מעת הנישואין. בחסידות - מאמרי עבודה. בשאר הזמן - בהתייעצות עם המשפיע שי'.

(אגרות קודש חכ"ד ע' שיז)

אוצר החכמה

עשיית תשובה

.. בכלל, הסדר הוא, כאמור, שהתשובה צריכה להיות קודם הנישואין, דהיינו, במשך הזמן שבין ה"תנאים" להחתונה. אמנם, מכיון שבענין התשובה אין הסדר נוגע כל כך (כנ"ל), הרי אלו שלא עשו זאת קודם הנישואין, יכולים לעשות זאת גם לאחרי הנישואין.

אלו שעומדים עדיין לפני ה"תנאים", והם "צריכים לאותו דבר" - עליהם לעשות תשובה באמת, ועל ידי זה יומשך להם הענין הדרוש להם למטה מעשרה טפחים, כיון שההעלמות וההסתרים שהיו להם עד עתה בענין זה, הם בגלל שלא היתה התשובה כדבעי, וממילא על ידי ענין התשובה באמת יסירו את ההעלמות וההסתרים.

(תורת מנחם ח"ב ע' 156)

עבודת התפילה

.. תקותי שישמור על הזמן למלאותו בתוכן של תורה ומצות, תורת הנגלה ותורת החסידות והידור בקיום המצות בכללם ובעבודת התפילה

שהוא מהיסודות והעיקרים בזה (כמבואר בכ"מ בדא"ח ומהם בלקו"ת פ' בלק ע, ד. ובקונטרס התפלה בארוכה).

(אגרות קודש ח"ד ע' פב)

1234567

נתינת צדקה

1234567

אחת ההכנות לחתונה היא, חלוקת סכומים נכבדים לצדקה, אשר מצות הצדקה היא יסוד לכל הענינים הטובים, לכל ברכותיו של הקב"ה, ועל אחת כמה וכמה הברכות השייכות לשמחת נישואי חתן וכלה.

(התוועדויות ה'תנש"א ח"ב ע' 53)

במה שכתב על דבר הכנה, וקוצר הזמן להכנה כדבעי,

הנה אף שהרבו חז"ל בגודל הענין דהכנסת כלה וההכנה לזה, אבל בתקופתנו זו, לדעתי צריך להיות ההידור בהכנה רוחנית, וההוצאה יתירה להקדישה לעניני תורה ומצות לזכות החתן והכלה גם יחד.

(אגרות קודש ח"ח ע' טז)

1234567

הפצת היהדות

תקותי שסיומה במכתבה - שמחוסר זמן חדלה להתעסק באיזה ענינים, לא יגע זה בעסקנותה בפעולות דהחזקת היהדות והפצתה, ובכללן פעולות במסגרת נשי ובנות חב"ד, שהרי התעסקות בפעולות כאלו - זהו מההכנות המתאימות לחתונה ולבנין בית בישראל בנין עדי עד מאושר בגשמיות וברוחניות. והשי"ת יצליחה לבשר טוב.

(אגרות קודש חט"ו ע' רמא)

פז
אוצר החכמה

החתן והכלה צריכים להתעמק בעיקר ולא בטפל

אוצר החכמה

.. מהזמן שבו מתחילים הבלבולים ("טומלען זיך") בהענינים החיצוניים של החתונה, צריכה להתחיל גם ההכנה לחתונה ברוחניות, ע"י עבודת התשובה והעבודה בהקו ד"ועשה טוב".

כלומר: בזמן שבו מתחילים הבלבולים בעניני ממון הקשורים עם החתונה; בסידור מקומות הישיבה בסעודת החתונה באופן שלא תהי' "קנאה¹ במעשה בראשית" .. שלא למעט ב"ישותו" של אף אחד,

ולמעשה, שכל ענין הישות אין לו מקום לפי האמת, שהרי "אמת אמר אל יבוא"² -

ועד"ז בנוגע לפרחים, ובנוגע לתמונות ("פיקטשערס"), ובפרט לאחרונה, שלא מסתפקים בתמונות ב"שחור-לבן", אלא צריכים תמונות צבעוניות ("קאָלירטע פיקטשערס"), "רחמנא ליצלן" ... -

הנה מהזמן שבו מתחילים "טומעלן זיך" - הרי מוטב "טומלען זיך" ב"עשה טוב"; לערוך חשבון על כל העוונות שעבר במשך כל ימיו ולעשות תשובה עליהם, ללמוד תורה, לקיים מצוות בהידור ולעסוק בעבודת התפלה.

- כאשר³ הציעו לפני אדמו"ר האמצעי מספר שידוכים, העדיף את השידוך שיוכל לבוא לידי פועל מוקדם ככל האפשר, כיון שלא היתה לו סבלנות להמתין להמאמרים שישמע לרגל החתונה! ...

ההכנה העיקרית לחתונה צריכה להיות רוחנית

מהחתנים שבימינו, אי אפשר לתבוע שכל ענין החתונה יהי' נוגע להם

1. לשון חז"ל - ברכות לג, ב. ועוד.
2. ב"ר פ"ח, ה.
3. ראה סה"ש תרח"ץ ע' 256. וראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"י ע' 203.

רק כדי להרבות אור החסידות בעולם... אבל לכל הפחות תובעים מהם שלא ישכחו אודות דין מפורש - שמובא לא רק בתורת החסידות, אלא גם בנגלה דתורה, ונפסק להלכה⁴ - שחתן ביום חופתו מוחלין לו על כל עוונותיו שעבר במשך כל ימיו, כולל גם על החטא החמור דח"נ, שהוא גורם את הגלות ומעכב את הגאולה⁵. ובזמן שכזה - מה לו לחשוב ו"טומלען זיך" בכל הענינים החיצוניים הנ"ל, או אפילו בענינים של בית דירה, שזהו"ע שנוגע להאדם עוד יותר מאשר מזון ולבושים⁶; בזמן זה מוטב להרבות בתשובה, כדי שימחלו לו על כל עוונותיו!

ומה שחושב שעליו להיות טרוד בענינים אלו, כדי שחתונתו תהי' כמו אצל שאר בני-אדם... - הרי רואים אנו כבר בחתונה הראשונה, חתונתו של אדם ראשון, שלא זו בלבד שלא היו תמונות צבעוניות, אלא אפילו תמונות ב"שחור-לבן" לא היו... אלא הי' כולו טהור, ואעפ"כ היתה החתונה בהצלחה! ...

ב. כל המדובר לעיל - אינו בבחינת "בדיחה" ("דזשאק") ואינו "דרשה", אלא הכוונה היא כפשוטו, בנוגע לפועל ממש:

כיון שנוכחים כאן כמה וכמה חתנים, וכן כמה שיהיו חתנים בתוך מספר שבועות - עליהם לדעת שאין להם לבלבל את עצמם בכל הענינים הנ"ל; כל המלאכה בענינים הנ"ל צריכה להיות נעשית ע"י אחרים, ואילו החתן והכלה עצמם צריכים לעסוק לא בהטפל, אלא בהעיקר.

והרי העיקר הוא - שהחתונה תהי' בשעה טובה ומוצלחת, ושיהי' "בנין עדי עד", והבטחת דבר זה אינה יכולה להיות ע"י "תמונות, וכדומה... אלא ע"י לימוד תורה, קיום מצוות בהידור, התעסקות בעבודת התפלה ותשובה, ותשובה באמת,

- ישנו פתגם שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הרשב"ץ⁷: "הוא כבר

4. שו"ת מהר"מ מינץ סק"ט.

5. ראה ל"ת להאריז"ל עה"פ ישעי' נט, כ. וראה גם תורת מנחם שם ע' 66. וש"נ.

6. ראה לקו"ת ברכה צט, סע"א ואילך. לקו"ש ח"ט ע' 139 הערה 31.

7. ראה גם תורת מנחם - התועדויות ח"א ע' 135.

מחל לעצמו" ("ער האָט זיך שוין מוחל געווען") ... הוא עושה "חשבון" שברגע אחד יכול הוא להפוך מרשע גמור לצדיק גמור⁸, ובמילא הרי הוא כבר "מוחל לעצמו"! ... אלא התשובה צריכה להיות באופן שהקב"ה ימחל לו, תשובה אמיתית -

ודוקא על ידי זה אפשר להבטיח שהחתונה תהי' בשעה טובה ומוצלחת, ו"בנין עדי עד".

כאשר מברכים את הברכה ד"בנין עדי עד", אז נעשה "בנין עדי עד" בפועל - ע"ד המבואר⁹ בנוגע לברכת השיבנו וסלח לנו, שכיון שמברכים על זה, בודאי שנעשית הסליחה והמחילה מיד; וכל מה שתובעים ממנו הוא - שיניח את כל הבלי העולם, ואזי תהי' החתונה בשעטומ"צ, ו"בנין עדי עד", כרצונו של הקב"ה.

איגוד החכמים

גם הורי החתן והכלה צריכים הכנה רוחנית

ג. אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' המנהג, שגם הורי החתן והכלה היו מתענים ביום החופה¹⁰. וכיון שגם אצל הורי החתן והכלה ישנו ענין התענית - הרי גם אצלם צריך להיות ענין ההכנה.

אמנם אי אפשר לדרוש מ"אביו של חתן ואמה של כלה"¹¹ שיישבו במשך כל הזמן וילמדו "דרך חיים" או "צאינה וראינה", שהרי סוף סוף עליהם להכין את צרכי החתונה;

אבל זאת תובעים מהם: א) שההכנות יהיו לא רק בהענינים שישנם גם אצל אינם יהודים, להבדיל, אלא גם ובעיקר בהענינים ד"ונפלינו אני ועמך"¹², ב) גם בנוגע לשאר הענינים דצרכי החתונה - אפשר לעשותם

8. ראה קידושין מט, ב. או"ז סקי"ב. תניא פ"א.

9. תניא אגה"ת פי"א (ק, א-ב).

10. ראה תורת מנחם - התוועדויות ח"ב ע' 252. וש"נ.

11. ע"פ כתובות ג, סע"ב ובפרש"י.

12. תשא לג, טז.

ללא "הידורים", וכאשר יעסקו בענינים אלו בקרירות ("קאלטערהייט"), יהי זה טוב יותר ("געזינטער") עבורם ועבור המסובים.

אמנם, כל זה הוא בנוגע לההורים; אבל מהחתן והכלה עצמם - תובעים שלא יהיו שקועים כלל ("זיי זאלן אינגאנצן ניט ליגן") בהענינים הטפלים, כיון שענינים אלו יכולים להיעשות על ידי אחרים.

- כאשר יש צורך למדוד בדים - בהכרח, אמנם, למדדם על החתן... אבל גם אז אין לו להיות שקוע בכך (ובפרט שבלאו הכי אין הוא יכול לראות בעצמו כיצד הבגד נראה עליו...), אף שהמדידה בפועל צריכה להיות על גופו; אבל בענינים אחרים, ובפרט להיות שקוע בהם - ודאי שאין לזה מקום, אלא צריך שיהי' לו בטחון בהקב"ה שכל הענינים יהיו כדבעי.

והוא עצמו יחשוב, כאמור, רק על העיקר, והרי הדין הוא ש"כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך - ברכה מלשון המשכה (כמבואר בחסידות¹³) - על העיקר ופוטר את הטפלה"¹⁴, היינו, שעל ידי זה שיפעל וימשיך את העיקר, יומשך בדרך ממילא גם הטפל.

ד. כאמור לעיל, שהדיבורים אינם לשם דרשה, אלא הכוונה היא לפועל.

וזהי ההוראה בנוגע לפועל:

נוסף על הדינים שצריכים ללמוד - שאין צורך להזהיר ("באוארענען") על זה, שהרי מדובר בבני ישראל כשרים ובבנות-ישראל כשרות, וכוודאי ילמדו את הדינים במדה הדרושה ובזמן הנכון ("וויפל מען דארף און ווען מען דארף"), ולא ידחו זאת לאחר זמן - הנה נוסף לזה, יש לעסוק בכלל בלימוד התורה, קיום המצוות בהידור, עבודת התפלה, ותשובה באמת, ועי"ז נעשה שמוחלין לו כל עוונותיו, והחתונה תהי' בשעה טובה ומוצלחת, ו"בנין עדי עד".

(תורת מנחם חיי"ב עמ' 152)

13. תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

14. ברכות מד. רע"א (במשנה).

1234567

אה"ח 1234567

שני

אה"ח 1234567

אוצר החכמה

אוצר החכמה

זיורג

אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס': 201 הודפס ע"י אוצר החכמה

פח

נחיצות נישואים שניים

"ולערב אל תנח ירך"

.. תמהתי ביותר מפני מה אינ[ם] משתדלים בענין חיפוש שידוך המתאים, ובטח ידוע לכ' מרז"ל¹ מענין זה נשען על הכתוב בבקר זרע זרעך ולערב וגו' ובפרט שעדיין רחוק הוא מהערב ובעזרת השי"ת יוכל לבנות בית בישראל בדור ישרים יבורך, אבל פשיטא שכמאמר רז"ל - דרכו של איש לחזור כו' וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כתיב, וצריך להיות על כל פנים איזה השתדלות מצד האדם גם כן, ואם בכל השנים מוכרח הי' ענין זה, הרי על אחת כמה וכמה בשנים האלו, אחר אבדות הנוראות שסבל עמנו עם ישראל, ונוסף על זה גם כן מיעוט היהודים החרדים ויראי שמים, הרי על אחת כמה וכמה ופשיטא שכל אחד שיש לקוות שיוכל לייסד בית חרדי מלא גר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה, מחוייב הוא להשתדל בזה ככל אפשרותו, כי כל ישראל חברים ואין זה ענין פרטי שלו בלבד.

עוד הפעם אבקש סליחה על כתבי בזה, אף כי בלתי מכירו, ובטחוני שלא יקפיד על זה כלל וכלל, והעיקר שיתבונן בענין זה וישתדל בחיפוש שידוך המתאים והשי"ת יצליחו.

(אגרות קודש ח"ה ע' קכז)

נישואים שניים - שמחה ונחת לבן הזוג המנורח

.. תקותי שתתיחס באדיבות להבא לקמן בהמשך מכתבי זה, שלכאורה הוא התערבות בשטח פרטי, אבל כיון שהכל בהשגחה פרטית יש לי הרגש וגם האחריות שלא להעלים מחשבתי בענין זה, והיא: מובן וגם פשוט הצער והכאב והרבה יותר מזה - באבדן הבעל ואבי המשפחה (ה' יקום דמו), אבל ביחד עם זה ובפרט שנתברכה מה' בילדים, וכאמור לעיל שעל ידי זה מוטלת עלי' שליחות קדושה וגם נעימה, אף כי לפעמים די כבדה,

1. יבמות סב. ב.

בנוגע לחינוכם – הרי כתוצאה מזה מובן שצריכה להשתדל לסדר חיים רגילים, ובלשון העולם – נורמליים, בכל הפרטים ובשלמות ככל האפשר. כוונתי, פשוט, חיי משפחה על ידי נישואין. ודלא כטעות רבים אשר על ידי זה פוגעים ח"ו ברגשות הנשמה של הנפטר היקר וכו', כי אם אדרבה ולהיפך, שהרי הנשמה נמצאת בעולם האמת ורואה כל ענין לאמתתו. ואם מצד זכרון הנשמה, אפילו כשהזכרון טרי עדיין, נמנעים מלעשות דבר המוכרח וגם טוב בשביל הילדים וגם בשביל עצמה, נגרם על ידי זה צער ועוד יותר מזה לנשמת הנפטר, שאין רצוני להאריך בדבר. ואדרבה, כשהנשמה בעולם האמת רואה שמייסדים החיים מתאים לתורתנו, תורת אמת, הנקראת גם תורת חסד, שכל הוראותי' אמת וחסד; הרי גורמים נחת-רוח אמתי לנשמה, ובלשון המסורתי – גורמים עלית הנשמה ועונג אמתי להם.

למותר להאריך אשר הדבר קשור במאבק נפשי ומאבק שאינו קל וכו', אבל בודאי אשר הקב"ה, בורא האדם ומנהיגו, אינו עוזב אותו גם במצב הדרוש התאמצות יתרה וכוחות נפשיים מיוחדים, וקודם שמביאו למצב כזה נותן להאדם כל הכוחות והאפשרויות להתגבר על מצבו. ובהחלטה בזה בתוקף המתאים – בא הדבר קל יותר ממה ששיערו מראש.

להזדרז בזה – לטובת הילדים

עוד נקודה בדבר, אשר בקשר עם הילדים, הרי ככל שמוקדם הדבר כשגילם רך יותר, יהי קל יותר להם להתרגל לפנים חדשות בבית ולתפקידו, שבטח ימלא באופן הכי טוב. כשיצליח אותה ה' ותמצא בן זוגה, ולא רק באופן הכי טוב כי אם גם בלבביות וכו'.

קשה לי להאריך בדבר כיון שאינה מוכרת לי אישית, אבל לגודל חשיבות ענין, אשר גם ההקדם בזה חשוב, איני יכול שלא לכתוב לה על דבר זה, על כל פנים שורות ספורות הנ"ל. ותקותי שתראה את המציאות כמו שהיא לכל פרטי המנויים למעלה.

ולהוסיף עוד נקודה, ואולי היא החשובה ביותר, אשר בתקופתנו זו רבת

המהומות והמהפכות וכו', ראיתי, ואולי ראתה גם היא, כמה וכמה מקרים דומים, על כל פנים בחלק הכי חשוב, כבמקרה שלה, וכשהשתדלה האלמנה לסדר חייה באופן האמור, שהיא הוראת תורתנו, תורת חיים, הרי לאחרי זמן קצר נוכחה לדעת אשר זוהי הדרך הנכונה בשביל הילדים ובשביל עצמה, ועוד יותר מזה, לחיים מלאים ומאושרים.

(לקוטי שיחות ח"ט ע' 515)

אוצר החכמה

1234567

אוצר החכמה

לשאלתה .. על דבר נשמת בעלה ע"ה.

תחיית המתים - הוא עיקר באמונתנו ותורתנו תורת חיים. אבל ביחד עם זה - עלי' להתעניין בבוא הזדמנות מתאימה - אודות שידוך עבורה (ותהי' בזה גם טובת ילדי' שי').

(אגרות קודש חכ"ז ע' עא)

נכון וטוב - בשבילה ובשביל הילדים שי' - שתתעניין ותעשה את התלוי בה בנוגע לשידוך עבורה, וה' יצליחה. ויש לקוות שכמה מהבעיות שלה - תתבטלנה על ידי זה.

(אגרות קודש חכ"ז ע' קא)

התחלת ההתענינות - גם לפני ג' רגלים

במענה למכתבו .. מענה על שאלתי בהנוגע לשידוכין וכותב ומונה נמוקים שעכבו בידו עד עתה מזה.

והנה מובן שכיון שתורתנו תורת חיים צייתה עלינו² לא טוב היות האדם לבדו, ולערב אל תנח ירך, ונפסק הדין גם בשו"ע (אבה"ע בתחלתו) הרי ודאי שהנמוקים האמורים יש לתרצם ולהבטיחם (באִוָּאָרְעֵנְעֵן), והרי ראו במוחש בעבר הקרוב שהיו כמה וכמה במצב כשלו והשתדכו ונשאו ושבעי רצון הם וחיים חיים מאושרים.

2. בראשית ד, ית.

התורה

ובמה שכתב שמא יגרום הדבר לריחוק ילידיו שי', מסופקני במאד, היש מקום לחשש זה ואדרבה קרוב לומר שזה גם רצונם.

ולשאלתו בהנוגע שלש רגלים, הרי כשיתחיל להתענין בהצעות בהאמור דורש זה זמן עד שמוצאים ומתדברים הפרטים וכו' ובינתיים יעברו שלש רגלים, משא"כ אם לא יתחיל גם להתענין.

אגרת החכמה 1234567

(אגרות קודש ח"ז ע' פח)

ההתעסקות בזה במרץ

.. לפלא³ שבכל מכתביו האחרונים אינו מזכיר דבר על דבר ענינו הפרטי, ז.א. שידוכים. והאומנם אינו עושה בזה - למרות הציווי במפגיע של תורתנו תורת חיים בכגון דא. ולא רק עשה סתם - אלא על עשיה במרץ. והאריכות בדבר הפשוט אך למותר.

("דוד עבדי" ע' 401)

אגרת החכמה

הצלחה במציאת זיווג שני - על ידי הוספה בלימוד התורה

.. וזאת למודעי, אשר כל הנ"ל חשיבותו הוא אינו בערך להענין העיקרי, והוא שמוכרח להסתדר בחיים משפחתיים, וכמבואר בתורתנו הקדושה תורת חיים ברור, ונראה גם בחוש איך שלא טוב היות האדם לבדו, והאריכות בדבר הפשוט אך למותר.

אלא שכיון שלכל דבר צריך סייעתא דשמיא ובפרט בזיווגים, וכמו שכתב "בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת", ובפרט בזיווג שני שהוא לפי מעשיו, לכן עליו להוסיף בהקדם בשיעורי לימוד בתורת הנגלה ובחסידות, שמירה - בלי נדר - שלשת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בחומש תהלים ותניא הידועים, הפרשת איזה פרוטות לצדקה בכל יום חול לפני התפלה, וכן מהנכון שיבדקו התפילין שלו, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

(אגרות קודש ח"ב ע' מו)

פ"ט

חתונה עם אלמנה וגרושה

סעיף 1234567

במענה על מכתבו .. ותוכנו שמציעים לו שידוך שכל הפרטים בזה מתאימים, וכנראה שמשני הצדדים כן הוא, אלא שממקום שהוא בא היו אנשים כאלה שנהרו מלהשתדך עם גרושה.

הנה למרות המובא על דרך זה בכמה ספרים הנה גם בזמנים ההם רק במקרים יוצאים מן הכלל מיוחדים נזהרו בהנ"ל, ובפרט בזמננו זה, ובפרטי פרטית שאשה כשרה היא וכו' ולכן לדעתי יש לקרב הדבר. וכיון שאמרז"ל שזיווג שני הוא לפי מעשיו הרי עליו להוסיף בלימוד התורה בנגלה דתורה ובפנימיות התורה זוהי תורת החסידות ובקיום המצוות בהידור, וליתן - עד לאחר החתונה בשעה טובה ומוצלחת - בכל יום מימות החול קודם התפלה איזה פרוטות לצדקה, והשי"ת יצליחו לבנות ביתו לבנין עדי עד בית יהודי חסידותי. - וידוע ספור רז"ל (ב"ר ספ"ז) בחסידה שנתגרשה ואח"כ נישאת כו' שאפילו לכזה - ל"ע - עשאתו צדיק.

(אגרות קודש ח"ט ע' רכו)

◇ ◇ ◇

.. עיין שו"ת צ"צ חאה"ע סו"ס י"א דדשו בה רבים שומר פתאים ה' - שייך גם בת"ח היודע הסכנה.

ובגוף ענין דנשואי אלמנה וגרושה ראה פסחים קי"ב סע"א די"ג ג"כ מעלה בגרושה לגבי אלמנה. ובשער הפסוקים להאריז"ל ס"פ תצא "והגרושה יותר נקי" מכולם מאלמנה וגם חלוצה - אלמלא משחז"ל שלש דעות במטה". ובכמה ספרים (הובאו בניצוצי זוהר לזח"ב קב, א) דלאחר יב"ח אין סכנה, אפילו מועטת, באלמנה. ובזהר חי לזח"ב שם בשם הרב המגיד דאדרבה יש תיקון לנשמת הנפטר אם נשאת האלמנה לת"ח. וכבר נדפס תיקון נשואי אלמנה למהר"ש שרעבי. אבל כמדומה שאין האשכנזים

1. נדפסה להלן ע' רנג.

הוצאת הודפסה

גוהגים בזה - ועיין צ"צ שם לענין ת"ח בזמן הזה בענינים כאלו. ומה שכתב במשנת בנימין שם על פי השל"ה שאין לשדך עם גרושה שנעשית חלוצה אח"כ לא ציין מקומו בשל"ה לעיין הטעם. ולכאורה עפמ"ש בשער הפסוקים ה"ז טוב יותר מאלמנה².

(אגרות קודש ח"ג ע' כב)

צ

אוצר החכמה

1234567

שמו כשם בעלה הראשון

(1) על דבר איש כשם בעלה הראשון -

1234567

ראה בהמובא מס' שלחן העזר ס"א סעיף יב (מס' חכמת הנפש) ע"ד שם האשה הב' כהראשונה - ואין הס' תח"י. ולע"ע לא מצאתי עד"ז בנוגע להשמות דבעל הב' והא'.

ובכלל - יש לחלק בין איש לאשה ע"פ משנ"ת בכ"מ (או"ח סר"מ, אה"ע סכ"ה) בפירוש - רק בנוגע למחשבת (דעת) האיש (אף שבדרך אגב - ולא לפס"ד - נזכרה גם דעת האשה (פסחים קיב, סע"א)).

כן ממה שלא נזכר הטעם (דהשם יעורר הדעה) אפילו בנוגע לאיש - בנוגע לשמות כלה וחמותה,

משמע דלא חיישינן לזה.

ובכ"ז אם ישנו שמו - הרי מהיות טוב.

2. בנוגע לנישואי אלמנה, ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"ב ע' תתקכג: "איתא בספרים שכבר תקנו חז"ל את האמור בסבא משפטים". וביאר התשובה בזה"ל: "החשש שבזהר בדבר נשואי אלמנה, איתא בספרים שחז"ל תקנו הדבר, ועל כן אין חילוק בין אלמנה לגרושה". המערכת.

אוצר החכמה

והנה לאחרי כתבי הנ"ל ראיתי ב"אזהרות נוספות" בכת"י – לצוואת ר"י החסיד" [נדפסו בס' חסידים – ירות"ו תשי"ז ע' ל' וז"ל:

אם יש לאדם אשה ומתה לא ישא אחרת ששמה כשם הראשונה, או אם מת בעל לאשה לא תקח בעל ששמו כשם הראשון, כי יחשבו אחר הראשון, ואם יהי' הדבר כך לעולם לא יהי' בטוב או ימות אחד מהרה.

ובהערת המו"ל שם: ע' בס' חכמת הנפש להרקח כד ע"ג.

(אגרות קודש חכ"ו ע' תקיד)

0234567

צא

זיווג שני לפי מעשיו

גם בנוגע לחייהם המשותפים ^{אוצר החכמה}

הנה כפי שמתאר מצבו בענין היחס עם הזיווג שני שלו .. אמרו רז"ל זיווג שני לפי מעשיו, ולבד פירוש הפשוט שבזה, הנה יש ללמוד מזה ג"כ אשר במעשיו תלוי היחס שביניהם הרבה יותר מבזיווג ראשון, כיון שבעיקרו זיווג נעשה לפי מעשיו ..

(אגרות קודש ח"ג ע' תלט)

טו"ל תל אביב

צב

בקשת מחילה מהגרושה

1224567

.. מובן מעצמו שכיון שכותב במכתבו שעדיין לא היתה מחילה גמורה מהמגורשת שלו, הרי צריך להשתדל בזה בכל אופנים המתאימים שיבוא לפועל, והשי"ת יצליחו ויבשר טוב בכל הנ"ל הן בהענינים הרוחניים והן בהענינים דרוחניות שבגשמיות.

1224567

1224567

(אגרות קודש ח"ח ע' שטר)

1224567

1224567

כשאינה בחיים

.. מהנכון לשאול דעת רב באם אין מקום לבקשת מחילה מצדו בפני עשרה מישראל מגרושתו ע"ה. כיון שעל פי רוב כשיש איזה חילוקי דיעות ובפרט לפירוד - לשני הצדדים איזה שייכות בזה, ובפרט שאפשר היתה בזה הנהגה מצדו בהנוגע אלי' היפך תורת והלכות צניעות.

1224567

1224567

(אגרות קודש חט"ו ע' שנה)

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 209 הודפס ע"י אוצר החכמה

אוצר החכמה

אה"ח 1234567

אה"ח 1234567

ביאורים

אה"ח 1234567

אוצר החכמה

אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס': 210 הודפס ע"י אוצר החכמה

ת"ח 1234567

"בחור שא נא עיניך וראה"

א. במשנה (סוף מס' תענית)¹ איתא: אמר רשב"ג לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים שבהם בנות ירושלים² יוצאות בכלי לבן שאולין .. וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל³ ואומר תנו לה מפרי ידי' ויהללוה בשערים מעשי⁴.

וצריך להבין:

א) מהפסוקים יש ראי' רק על מה שאמרו "אל תתן עיניך בנוי", כי שקר החן והבל היופי", אבל לא על המשך דבריהם "תן עיניך במשפחה"⁵. ואדרבה: בפסוקים אלו מפורש "אשה יראת ה' היא תתהלל", "ויהללוה בשערים מעשי", שמעלתה היא יראת ה' ומעשים, ולא יחוס משפחה (כלבד)⁶.

ת"ח 1234567

ב) איך יתכן שכל בנות ירושלים, שביניהן ודאי היו כמה שאינן מיוחסות, יאמרו "תן עיניך במשפחה"?

1. כו, ב.

2. וי"ג: בנות ישראל – ראה שנויי נוסחאות למשניות, וש"נ. ולהעיר ממרז"ל עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל (יל"ש ישעי' רמז תקג). שה"ש (ו, ד) רעיתי .. נאוה בירושלים. מדרש שה"ש זוטא פ"א: ע' שמות קרא לירושלים כו' עיר ישראל כו' הר מרום ישראל.

3. משלי לא, ל.

4. שם, לא.

5. ולהעיר, שבירוש' רי"ף ועוד (ראה דק"ס) לא הובאו הפסוקים.

6. בתוי"ט מפרש "שמך הסתם המיוחסות הן יראות ה'" (וראה גם עץ יוסף לע"י שם) – אבל לפ"ז, "תן עיניך במשפחה" הוא רק טפל ואמצעי להשיג אשה יראת ה', ומלשון המשנה "אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה" משמע, שהעיקר כאן היא מעלת המשפחה. אבל להעיר מהגירסא בדק"ס (הובא בש"נ שם) "ואל תתן עיניך במשפחה".

1234567

הברייתא מפרטת ג' סוגים בכנות ירושלים

הקושיא מתחזקת עוד יותר: בהברייתא⁷ (שעל המשנה) איתא, שה"יפיות שבהן מה היו אומרות תנו עיניכם ליופי כו' מיוחסות .. אומרות תנו עיניכם למשפחה כו' מכווערות .. אומרות קחו מקחכם לשום⁸ שמים כו'" - אשר (רק) המיוחסות היו אומרות "תנו עיניכם למשפחה"⁹, וא"כ למה נאמר במשנה באופן סתמי "בנות ירושלים .. אומרות .. תן עיניך במשפחה"¹⁰?

ב. במפרשים¹⁰ כתבו שגם במשנה נרמזו שלוש האמירות השונות של ג' סוגי בנות ירושלים המפורטות בברייתא –

התיבות "שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך הן אמירת היפיות, שיראו את היופי שלהן (וכהמשך הברייתא "שאינ אשה אלא ליופי"); "אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה", נאמר ע"י המיוחסות; והמכווערות (שאינ להן לא (חן הבא מחמת ה) יחוס ולא יופי אלא) שיש להן מעשים טובים בלבד, אומרות "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל ואומר תנו גוי' ויהללוה בשערים מעשר"¹¹ (על דרך מ"ש בברייתא שהן אומרות "קחו מקחכם לשום שמים").

ועל פי זה מיושבת בדרך ממילא גם התמי' הראשונה (הנ"ל סעיף א), כי הפסוקים שהובאו בהמשנה אינם ראי' על האמירה שבמשנה לפני זה, אלא היא אמירה בפני עצמה (של המכווערות).

7. בסיום המס' (לא, א). – בע"י הוא בשינויים. ואכ"מ.

8. בע"י – "לשם".

9. וכן מפורש בהעתקת לשון המשנה בגמרא שם (בתחילת הפיסקא) "מיוחסות שבהן היו אומרות בחור וכו'". אבל בע"י גריס "ומה היו אומרות בחור וכו'". וראה דק"ס שם.

10. אלי' רבה לשו"ע או"ח סתק"פ סק"י (נעתק בענף יוסף לע"י כאן. וראה גם דק"ס – נעתק בשנויי נוסחאות למשניות כאן). וכן פי' הרמב"ם * בפיה"מ (ונעתק בתוי"ט כאן) – אבל רק ב' בבנות הראשונות ("שא נא עיניך כו'") אומרות היפות, ו"אל תתן כו'" אומרות המיוחסות). ולהעיר מגירסת הירושלמי כאן (בסוף המס').

* במשניות הרמב"ם (קאפח) לא הובאו הפסוקים (ראה לעיל הערה 5).

אבל פירוש זה אינו מתיישב היטב (בפשטות לשון המשנה), כי:

(א) מסתימת לשון המשנה, "בנות ירושלים" .. ומה היו אומרות כו",^{אוצר החכמה} משמע שכל הנאמר לאחרי זה הוא אמירתן של בנות ירושלים סתם (היינו כולן).^{אוצר החכמה}

(ב) למה מביאה המשנה פרטים, ודוקא פרטים אלו, מהאמירות של כל סוג, ולא את הלשון והפרטים שבברייתא? – ואדרכה, לכאורה הי' מתאים יותר שהמשנה, שהיא "דבר קצר וכולל ענינים רבים"¹¹, תודיע את הנקודה הכללית של כל אמירה ואמירה, היינו: "יפהפיות אומרות תנו עיניכם ליופי, מיוחסות אומרות תנו עיניכם למשפחה, מכוערות אומרות קחו מקחכם לש"ש"^{אוצר החכמה}, והברייתא תוסיף לאח"ז (על המשנה) את פרטי האמירה: "בחור שא נא וכו"; "אל תתן עיניך בנוי"; "שקר החן" .. בשערים מעשי".^{אוצר החכמה} [ובפרט שבאופן זה היתה המשנה אומרת ברור שאלו הן שלוש אמירות של ג' סוגי בנות ירושלים (וזאת כמעט ללא תוספת ואריכות)].

ולכן מסתבר לפרש במשנה, ש"מה היו אומרות" (כל בנות ירושלים היוצאות) מתייחס לכל ההמשך של הדברים שלאחרי זה, והברייתא מוסיפה על המשנה ומפרטת, שבנוסף להאמירה שכל בנות ירושלים אמרו, הי' כל סוג בפני עצמו מוסיף עוד אמירה שהיא בהתאם רק להבנות שבסוג זה.^{אוצר החכמה}

ג. גם בברייתא עצמה צריך להבין:

העיקר במעלותיהן – הענין הרוחני שבהן

(א) איזה מקום יש להאמירה (של היפיפיות) "תנו עיניכם ליופי"? הרי הוראה היא בתורה "שקר החן והבל היופי". ובפרט שהיפיפיות עצמן הרי אומרות (כמ"ש במשנה) "אל תתן עיניך בנוי" .. שקר החן והבל היופי" (לפירוש הנ"ל שזה נאמר ע"י כל בנות ירושלים)!

(ב) איך "קחו מקחכם לשום שמים" הוא טעם לישא מכוערות דוקא?

11. הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ ד"ה אחרי כו.

מפרשים¹² כתבו שגם המכוערות יש להן מעשים טובים, ובאמרן "קחו מקחכם לשום שמים" כוונתן, שלא יתנו עיניהם ביופי ובמשפחה, אלא רק ביראת שמים ומעשים טובים.

אבל פירוש זה צריך ביאור, שהרי גם אמירת המיוחסות "תנו עיניכם למשפחה" באה בפשטות להדגיש את המעלה הרוחנית של יחוס משפחה (כמ"ש התוספת יו"ט "שמן הסתם המיוחסות הן יראות ה'"¹³). נמצא שגם הבוחר במיוחסות הוא "לשום שמים", וא"כ מהו היתרון ב"לשום שמים" שבמכוערות?

ד. .. הביאור בכל זה:

מובן ופשוט, שזה שבנות ירושלים יוצאות כו' בימי ט"ו באב ויום הכיפורים, הי' ענין של קדושה. וא"כ מובן ג"כ שלא היתה כוונתן להודיע אודות מעלותיהן הגשמיות (יופי, עשירות¹⁴ וכיו"ב) כשלעצמן, אלא כוונתן היתה – מעלות כאלו שע"פ תורה הן ראויות להיות טעם וסיבה לשידוך ונישואין.

[לדוגמא: זה שהיפיפיות אומרות "תנו עיניכם ליופי" כוונתן למעלה האמיתית (הרוחנית) שבזה¹⁵, כי יופי גשמי בא מיופי רוחני. וכידוע¹⁶, שהולדת ילדים יפים בגשמיות תלוי בזה שהנהגת האב והאם היא בקדושה וטהרה וכו' (שאז מקבלים הילדים תכונות (וכן לבושי הנפש) יפות ברוחניות¹⁷, ולכן הם יפים גם בגשמיות)].

12. אלי' רבה הנ"ל – נעתק לעיל בפנים סעיף ב'.

13. ומפרש שהמיוחסות אומרות "שקר החן .. אשה יראת ה' גו'".

14. כגירסת הע"י.

15. ראה תו"א ויצא כג, ב ואילך. תו"ח שם ד"ה ורחל היתה (פ"א, פי"א יב). ועוד. ולהעיר ממחז"ל (סנהדרין כ, א) "שקר החן זה דורו של משה והבל היופי זה דורו של יהושע כו'" (וראה הדיעות בזה בגמרא שם) – נת' בד"ה ויהי אומן תרכ"ז, ועוד.

16. ראה מס' כלה פ"א. נדרים כ, א.

17. ראה ר"ח שער הקדושה פט"ז. ועוד. תניא ספ"ב.

המעלה העצמית אותה מעבירות בנות ירושלים לילדיהן

ובזה ישנן שתי מעלות: (א) המעלה הפרטית שישנה אצל בת ירושלים זו במיוחד, (ב) המעלה הכללית שישנה אצל כל בנות ירושלים. שמעלה זו מועברת לבנים ובני בנים עד סוף כל הדורות¹⁸.

ובזה הוא החילוק בין המשנה להברייתא: בהמשנה מדובה בעיקר אודות המעלה הכללית שישנה אצל כל בנות ירושלים, כי (א) אצל כל אחת ואחת מבנות ירושלים ישנה מעלה רוחנית, שמצד זה היא בסוג של "אשה יראת ה' היא תתהלל", ו(ב) מעלה זו מושרשת אצלה באופן שזה יעבור לילדי' שהיא יולדת ומחנכת, כמרומז בפסוק השני המובא במשנה: "תנו לה מפרי ידי' ויהללוה בשערים מעשי'",¹²³⁴⁵⁶⁷

היינו שלא רק שהיא תתהלל מצד מעלות עצמה (שכבר נמנו באריכות ובפרטיות לפני זה – גמלתהו גו' תעש גו' מפרי כפי' גו').

אלא גם מצד ילדי' – "פרי ידי'" ו"ומעשי'" – צריך שיהי' "תנו לה", "ויהללוה בשערים".

משא"כ הברייתא מדברת אודות המעלה (הרוחנית) הפרטית של כל סוג מבנות ירושלים, כדלקמן.

ה. מהי הוודאות שכל בת ירושלים היא בסוג של "אשה יראת ה'" ושזהו באופן של "פרי ידי' ומעשי'" כנ"ל – על זה אומרות בנות ירושלים "בחור שא נא עיניך וראה כו' אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה":

אין צריך להסתכל על המעלות (הן הרוחניות הן הגשמיות) כמו שרואים אותן בעיניים, על דרך הרגיל [אל תתן עיניך בנוי – היינו כמובן הרחב של "נוי", כל המעלות], אלא צריך להיות "שא נא עיניך וראה" (על דרך מה שנאמר "שאו¹⁹ מרום עיניכם – ואז – וראו מי ברא אלה"), היינו

18. שזהו ענין הכי עיקרי בשידוך, דאין אשה אלא לבנים, שרוצים שגם אצל הבנים יהיו אותם התכונות טובות וכו' של האב ואם.

19. ישעי' מ. כו.

במבט נעלה יותר ופנימי יותר: לראות את השורש ומקורו²⁰ שממנו באות המעלות –

וזוהי הכוונה ב"תן עיניך במשפחה"

1234567

- הכוונה ב"משפחה" במוכן הרחב²¹ היא לא להורים כו', אלא לכל אלו שיש להם השפעה ופעולה על מהותה (הרוחני), שזה כולל גם המלמדים והמחנכים שלה (וכמו שמצינו בכמה מקומות בחז"ל²² שהם מתוארים ונקראים "הורים" של התלמיד ומחונך).

1234567

ובפרט ובמיוחד – זה שהיא ממשפחת ישראל, בת שרה רבקה רחל ולאה, האמהות, שמהן היא קיבלה בירושה את התכונות היהודיות שלה – שהרי "לשון משפחה יאמר על כל העם"²³.

וכשיסתכלו באופן זה יראו אשר (א) אפילו אלו שאין רואים עליהן שום מעלה רוחנית, אין זה אלא בחיצוניות, אבל בפנימיות הרי מאחר שהיא ממשפחת ישראל, הרי היא בסוג של "אשה יראת ה' היא תתהלל" (אע"פ שלעת עתה זהו בהעלם). (ב) יתירה מזו, שהאמיתיות של מעלותיהן של בנות ירושלים איננה ה"נוי" – היינו המעלות כמו שהן נראות בחיצוניות [שהרי "שקר החן והבל היופי"] אלא דוקא המעלות שהן באופן של "משפחה", היינו שהן מעלות הבאות בירושה ועוברות מדור לדור.

המעלה הפרטית של כל אחת מבנות ירושלים – ביטוי למעלתה העצמית

ו. על זה מוסיפה הברייתא, שלאחרי שמבטיחים שיהי' "תן עיניך במשפחה .. אשה יראת ה' היא תתהלל", היינו שמסתכלים ואכן רואים את המעלה העצמית ("משפחה") של כל בת ישראל, שמצד זה היא "אשה יראת ה'" – הרי באופן זה יתכן שב"תתהלל" יוכלל (לא רק

20. ראה גם אוה"ת לאיכה (ג"ך ח"ב) ע' א'צו.

21. מתאים ללשון המשנה שהיא "דבר קצר וכולל ענינים רבים" (כנ"ל סעיף ב').

22. ראה סנהדרין יט, ב. צחט, ב. ספרי ורש"י עה"פ (ואתחנן ו, ז) ושנתם לבניך.

23. מצודת דוד לעמוס ג. א.

יראת ה' שלה, אלא) גם החן והיופי²⁴ שלה, כי אז גם אלו הן מעלות אמיתיות.

ולכן מצינו בברייתא שכל סוג של בנות ירושלים דיברו וביטאו אח"כ את מעלתן הפרטית (הנראית ונגלית):

יפיפיות – בנות ירושלים שרואים בגלוי את מעלותיהן (הרוחניות) ואת היופי של תכונות הנפש שלהן (וכנ"ל שיופי גשמי בא מיופי רוחני), ולכן הן אומרות "תנו עיניכם ליופי" – אלו שמעלתן זו היא באופן גלוי²⁵.

מיוחסות – כאלו שבהן עצמן אין רואים בגלוי כל כך את מעלותיהן ותכונותיהן הטובות, אבל מאחר שהן באות ממשפחות מיוחסות, מבעלי תורה ומדות טובות מדור דור, הרי אפשר להיות בטוחים שגם הם חינוכו את בנותיהם ללכת ולהתנהג בדרך של משפחתם, ושכדרך זו עצמה גם הן תחנכנה את ילדיהן. ולכן הן אומרות "תנו עיניכם למשפחה" כשהכוונתן ל"משפחה" כמוכן המצומצם, המשפחה הפרטית.

מכוערות – סוג של בנות ירושלים, שאין רואים בהן מעלות רוחניות, גם לא בהנהגת הוריהן, וגם לא ה' משהו אחר שיחנך אותן כדבעי, ולכן הן "מכוערות" ברוחניות ובמילא גם בגשמיות.

אבל הרי הן בנות ירושלים, שידעיה זו עצמה שהן מכוערות מעוררת אצלן תנועה של מרירות ושפלות וביטול²⁶, ולמרות שלא ה' להן ממי

24. שזהו הפירוש הפנימי בפסוק זה, דכאשר האשה היא יראת ה', אזי "היא תתהלל" גם בחן ויופי. ועד"ז הוא הפירוש במש"נ (ירמי' ט, כב-כג) "אל יתהלל חכם בחכמתו... הגבור בגבורתו... עשיר בעשרו. כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי גו" – דחכמה גבורה ועשירות מצ"ע אינן ראויות להתהלל בהן; אבל כאשר הן אצלו רק בכדי שיהי' "השכל וידוע אותי" (ראה שבת צב, א. נדרים לח, א), אזי "מתהלל" גם במעלות אלו. – ראה ד"ה אל יתהלל גו' לאדמו"ר הזקן (הנחות הר"פ ע' עת. סה"מ תקס"ח ע' מא). אוה"ת לנ"ך (ח"א וח"ב) ירמי' שם.

25. ראה לקוטי שיחות ח"ט ע' 262.

26. ראה עד"ז בענף יוסף לע"י כאן בנוגע להעניות (כגירסת הע"י) "שאין להם שום מעלה מסתמא הן צנועות שלבן נשבר הם אמרו אשה יראת ה' כו". וראה גם לקו"ש חט"ו ע' 125 בביאור סיפור הש"ס (תענית כ. ב) ב"אדם א' שהי' מכוער ביותר כו", ע"ש.

לקבל תכונות נעלות – הרי הן עצמן מקבלות על עצמן עול מלכות שמים, בדרך קבלת עול; עד שזה עצמו מעורר אצלן את ההרגש הנעלה שאותו הן מבטאות בתיבות "קחו מקחכם לשום שמים", שהן רוצות חתנים כאלו שכל כוונתם היא רק לשם שמים, ואינם חושבים אודות מעלות וכו' ²⁷.

ועל ידי זה בא אח"כ לידי גילוי שיש גם בהן מעלת ה"משפחה" – שלכן גם המכוערות אומרות (ביחד עם כל בנות ירושלים, כבמשנה) "תן עיניך במשפחה" – כי השברון לב הלזה שיש לבת ישראל מזה שהיא מן המכוערות, מבלי כל מעלה רוחנית, באה מזה שהיא ממשפחת שרה רבקה רחל ולאה, ולכן היא מרגישה איך ש"מר ²⁸ עזבך את ה' אלוקיך".

(לקוטי שיחות ח"ט ע' 80)

המשנה

אוצר החכמה

1234567

◇ ◇ ◇

א. לפי הגירסא בעין יעקב ²⁹ היו ארבע משפחות ³⁰: עשירות שבהן אומרות תנו עיניכם בבעלי ממון) מכוערות שבהם מה היו אומרות קחו מקחכם לשום שמים כו'.

1234567

המשנה

ואילו בירושלמי ³¹ מפורטים הסוגים בבנות ירושלים בשינוי: במקום ג'

²⁷ להעיר מד"ה ויהי אומן הנ"ל, ד"אשה יראת ה' דורו של ר"י בר"א שהי' להם מס"נ על התורה" – והרי ידוע (ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא בסה"מ קונטרסים ח"ג (ע' קיט ואילך) וסה"מ אידיש בתחלתו. ד"ה אני ישנה תש"ט), דעיקר ענין המס"נ הוא בזמן הגלות ועקבתא דמשיחא דוקא, בחי' רגל ועקב (שאין שם גילוי כחות הפנימיים). וראה לקוטי לוי"צ (אגרות) ע' שפג בפ"י "ובלבד שתעטרנונו בזהובים" (שאומרות המכוערות). ירמ"ב, ב, יט.

²⁸ ומסתבר לומר, שבענין של אגדתא יש להעדיף גירסת הע"י. כי נוסף על השייכים ²⁹ ללימוד כל הגמרא – נתוספו גם לומדי האגדה, ומכיון שרוב לומדי האגדה הוא בעין יעקב (כמנהג ישראל), הנוסחאות שבו מבוררות יותר, ע"ד מ"ש הרשב"א (שו"ת המיוחסות להרמב"ן סי' צו) בנוגע לרבויה השבושים בנוסחאות הירושלמי מפני "מעוט השגחת הלומדים בו".

³⁰ וכמו שמקדים שם: ארבע משפחות היו בארץ ישראל.

³¹ כאז (הנ"ל).

(או ד') **סוגים**, מנויים שם רק שני סוגים – "הכאורות (כמו כעורות)³² – קרבן העדה) היו אומרות אל תתן עיניך בנוי והנאות היו אומרות תן עיניך במשפחה".

וצריך להבין: ידוע הכלל³³ שלא שייכת מחלוקת במציאות. ומובן מזה, שלכולי עלמא יש בין בנות ירושלים (היוצאות ואומרות כו') – לא רק יפיפיות (נאות) ומכוערות, אלא גם מיוחסות (ועשירות). וא"כ למה אין הירושלמי מזכירן?

גם צריך להבין שינוי הלשון: בבבלי הלשון יפיפיות (יופי)³⁴ ובירושלמי – נאות?

ב. בירושלמי גופא צריך להבין כמה פרטים ומהם:

תוכן דבריהם של בנות ירושלים הנאות והכעורות

(א) זה שהכאורות אמרו "אל תתן עיניך בנוי", הוא רק דיבור של שלילה, במה לא לבחור. אבל לכאורה, כדי שהבחור ירצה לבחור את הכאורה הרי הי' לה לומר דבר חיובי במה עליו לבחור (על דרך אמירת הנאות "תן עיניך במשפחה"); וכמו שאכן מצינו בבבלי שהן אמרו "קחו מקחכם לשום שמים" (מפני מעשי הטובים³⁵) וכאן היא אומרת רק "אל תתן כו'", שזהו שלילה בלבד?

32. הרמז שבירושלמי נכתב כאל"ף, יש לומר, שהוא ע"ד מחז"ל (ב"ר פ"כ, יב. ועוד) שבתורתו של ר' מאיר – (שענינו אור, כמחז"ל (עירובין יג, ב) מאיר עיני חכמים) – מצאו כתוב כתנור אור (כאל"ף)*, והרי תלמוד ירושלמי הוא בחי' אור לגבי תלמוד בבלי (במחשכים הושבני – סנה' כד, א). וראה ס' רמזי דחכמתא (וורשה, תרצב, וז"ע מחדש – ע' 96).

33. ראה שד"ח כרך ג תקמה, ד ואילך.

34. וכן (בפסוק שהובא ב) משנה בבבלי: הבל היופי. וראה לקמן הערה 44.

35. ראה אלי' רבה לשו"ע או"ח סתק"פ ס"י (נעתק בענף יוסף לע"י תענית שם). קרבן העדה לירושלמי שם.

* ראה תו"ש לבראשית פ"א אות תתיז. פ"ג אות קעת. וש"נ. ועוד. וראה ע"ד החסידות – אות' להה"מ ס"פ בראשית. מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' נ ואילך. דרמ"צ ח, א. ועוד.

¹²³⁴⁵⁶⁷התמי' גדולה עוד יותר? מה מקום יש להכרות הכאורות "אל תתן עיניך בנני", הרי זה מדגיש שאצלן אין נוי!

(ב) מהו הקשר שבין הנאות לאמירתן "תן עיניך במשפחה": הרי ענין המשפחה הוא מעלת היחוס (וכמו שאכן איתא בבבלי שזה אמרו המיוחסות), וא"כ מה זה שייך לנאות?

יש מפרשים³⁶ שביארו זה, שמכיון ש"בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן"³⁷, הרי היפות מסתמא בנות עשירים הן". אבל פירוש זה צע"ג: למה לה לנאה לומר "תן עיניך במשפחה" כדי להביא דא"י שהיא מכלל הנאות? – הרי יש לה לומר מיד "תן עיניך ביופי".

(ג) בירושלמי מקדים את סוג הכאורות לפני הנאות, ולכאורה הי' לו לסדרן כסדר חשיבותן ומעלתן (ע"ד שהוא בבבלי שאמירת המכוערות נאמרה לבסוף)?

ג. .. וי"ל הביאור בכל זה, ובהקדם:

אף שאפשר לחפש סברא לכל שינוי (ושאלה) בפני עצמו, מכל מקום מסתבר לומר שישנה סברא כללית אחת (או שתיים) שעל פי' מוסברים כל השינויים (והשאלות).

הבבלי מפרט יותר מחירושלמי

ובנדון דידן יש לומר, שזה קשור עם החילוק הכללי שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי – שבתלמוד הירושלמי מדוברים הענינים בקיצור ובכללות, משא"כ בבבלי הם מתבארים בפרטיות יותר ובאריכות (כמדובר כמה פעמים³⁸).

36. ביפ"מ (הובא גם בשירי קרבן) לירושלמי גריס "והנאות היו אומרות תן עיניך ביופי ומיוחסות היו אומרות תן עיניך במשפחה". אבל ראה שירי קרבן שם ד"דוחק להגיי' כך".

37. קרבן העדה שם.

38. ראה לקוטי שיחות חכ"ד ע' 168 (וש"נ). ועוד.

ובפשטות הטעם על זה הוא, כי לימוד הגמרא שבבבל נמשך זמן ארוך
לאחר חתימת הירושלמי [שהרי חיבור תלמוד הבבלי וחתימתו היו "אחר
שחיבר ר' יוחנן הגמרא הירושלמית בכמו מאה שנה"³⁹]. היינו שתלמוד
בבלי הוא בתראי לגבי תלמוד ירושלמי⁴⁰, ובתראי הרי עוסקים (גם) בדברי
הקדמאי, וממילא – גם בפירוט ופירוש יותר מהקדמאי⁴¹.

ועל דרך החילוק שבין לשון המשנה (שהיא "דיבור קצר וכולל ענינים
רבים"⁴²), לגבי לשון הגמרא – בזמן שלאחרי זה⁴³.

מנחת חינוך

וזהו ג"כ נקודת החילוק, שבין תלמודי הבבלי והירושלמי – בנדון דידן:

מנחת חינוך

בהמשנה (שהיא דיבור קצר, כנ"ל) הובא רק הכלל ש"בנות ירושלים
.. היו אומרות .. אל תתן עיניך במשפחה" – בלי פרטים; והפרטים שבזה
– מתבארים רק בהגמרא, ששם מפורטים הסוגים של בנות ירושלים.

ובזה הוא גם החילוק בין הבבלי לירושלמי: בירושלמי, שבו מתבארים
הענינים בכללות יותר, מחלקים את הבנות לשני סוגים (כלליים); אבל
בבבלי מפרטים את שני הסוגים בפרטיות יותר, שאז הם (שלושה) ארבעה
סוגים.

אוצר החכמה

בזה מבואר גם שינוי הלשון שבין הבבלי והירושלמי: בבבלי הלשון
"יפיפיות .. ליופי", משא"כ בירושלמי הלשון הוא "נאות", שהחילוק

39. ל' הרמב"ם בהקדמתו לספר היד.
40. ראה רי"ף סוף עירובין (ועוד) שזהו מהטעמים שהלכה כבבלי.
41. ראה ספרי הכללים (יד מלאכי כללי הרמב"ם אות כד. ועוד) – ע"פ ב"י לטו"ד סר"א
ד"ה ומ"ש ואף אם תטבול.
42. הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ ד"ה אח"כ ראה להסתפק.
43. וי"ל שזהו גם הטעם (כמה מה) שינויים שמצינו בנוסח ל' המשנה בין הבבלי
לירושלמי * (ולמעיר מב"ק ו, ב: האי תנא ירושלמי הוא דתנא לישנא קלילא),
וכמו בנדו"ד: במשנה שבבבלי הובאו הפסוקים שקר התן גוי' תנו לה גוי', משא"כ
בירושלמי; בבבלי נעתק כל הכתוב "צאינה וראינה גוי'", משא"כ במשנה שבירושלמי
– כי בבבלי מפרט יותר מבירושלמי.

* אף שהמשנה אחת היא שנתחברה ע"י רבינו הקדוש קודם לגמרא – אפ"ל שינוי גירסאות
בין מדינתאי ומעבדאי. ומכש"כ מתנ"ך.

ביניהם הוא: התואר "יופי" מובנו בפשטות⁴⁴ – יופי הגוף או הפנים; משא"כ "נוי", הוא תואר כללי שיכול להתייחס לכל מיני מעלות, והן מעלות גשמיות והן מעלות רוחניות.

וזהו החילוק בין הירושלמי לבבלי: הירושלמי מחלק את בנות ירושלים לשני סוגים כלליים: אלו שהן בעלות מעלה – "נאות" ו"כאורות"; משא"כ בבבלי, הוא מחלק את סוג הנאות גופא לג' פרטים: "נאות" מצד יופי הגוף והפנים – "יפיפיות"; "נאות" מצד יחוס – "מיוחסות"; וכן (לפי גירסת העין יעקב) "נאות" מצד זה שהן "עשירות", ו"ל שבזה המעלה היא לא כל כך בהעשירות מצד עצמה, אלא שאצלן אין הענין ד"עניותן מנוולתן", ואדרבה, יש אצלן "דירה נאה וכלים נאים" שהם "מרחיבין דעתו של אדם"⁴⁵.

הערה

אוצר החכמה

ד. אבל עפ"י הנ"ל מתחזקת ביתר שאת השאלה (הנ"ל ס"ב) על הירושלמי: אין הכי נמי ש"נאות" כולל גם יחוס, אבל הרי זה כולל (ובעיקר) "יפיפיות" וגם "עשירות", א"כ איך מתאים לומר בנוגע להן "תן עניך במשפחה"?

המעלות של בנות ירושלים אינן בכח עצמן אלא בירושה ממשפחתן

והביאור בזה: כל סוגי המעלה הנ"ל אינם ענינים שבנות ירושלים התייגעו עליהם והשיגו אותם בעצמן, אלא הן קיבלום מהוריהן וממשפחתן: "מיוחסות" הרי פשוט שזהו ענין הבא בירושה; "עשירות" – בת ואשה כשרה (בנות ישראל ועל אחת כמה וכמה בנות ירושלים – יראה שלם⁴⁶), הרי מתנהגת באופן של כל כבודה בת מלך פנימה⁴⁷ (ולא שהיא יוצאת להשתכר בעצמה – ובפרט לפני החתונה⁴⁸), והעשירות שלה הוא מה שיש

44. אף שאפ"ל גם בנוגע לרוחניות – ראה לעיל שיחה הקודמת סעיף ד. ועפ"ז יומתק מה שהביא במשנה בבבלי "הבל היופי".

45. ברכות נו, ב.

46. ראה תוד"ה הר – תענית טז, א. לקו"ת ר"ה ס, ב.

47. תהלים מה, יד.

48. להעיר ממש"נ (משלי לא. יא-יב): אשת חיל גו' בטח בה לב בעלה גו'.

לה ממשפחתה; וכן גם יופי – אין זה תלוי בה, אלא בהורג⁴⁹ [נוסף לזה, שכדי לשלול את הענין ד"עניותן מנוולתן" (כנ"ל ס"ג) הרי זה ע"י העשירות של הורי].

לפי זה נמצא שישנו חילוק עיקרי בתוכן האמירה של ה"נאות" – בין הבבלי והירושלמי.

לפי הבבלי נמצא, שכל אחד מהסוגים דיבר ופירש את מעלתו הוא – "תנו עיניכם ליופי, תנו עיניכם למשפחה, (ולגירסת הע"י) תנו עיניכם בבעלי ממון": שיתנו עיניהם ויסתכלו על המעלות שיש לה [כי גם האומרת "תנו עיניכם למשפחה", אין כוונתה למעלת המשפחה בכלל, אלא לזה שלה, בתור חלק מהמשפחה – ישנה מעלת היחוס];

משא"כ בירושלמי, תוכן האמירה של ה"נאות" הוא, שישתכלו על סיבת המעלות – שאין אלו ענינים שהיא פעלה (בכוחות עצמה), אלא כל הענינים באם מהמשפחה שלה.

וגם חילוק זה בין הבבלי לירושלמי קשור עם החילוק הנ"ל (סעיף ג) שבין אופן לימוד הבבלי לאופן לימוד הירושלמי⁵⁰, כדלקמן.

ה. החילוק בסוגיין בין הבבלי לירושלמי, אינו רק בזה שהבבלי מפרט יותר מהירושלמי, אלא זהו חילוק עיקרי באופן פירוט דברי המשנה:

לפי הירושלמי, אין בגמרא אמירה חדשה לגבי האמירה שבמשנה. הירושלמי רק מפרט שמה שהובא במשנה שבנות ירושלים היו אומרות "אל תחן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה", אלו הן שתי אמירות של שני סוגי

49. ראה עדיות פ"ב מ"ט. מס' כלה פ"א. נדרים כ, א.

50. ויש לומר שזהו בהתאם להחילוק בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי ע"ד הקבלה: ירושלמי ענינו חכמה, אור; ובבלי – בינה, כלים (ראה סה"מ תש"ח ס"ע 121. לקו"ש חט"ז ע' 359. וש"נ). ולכן: בירושלמי, אור (שענינו ביטול) נרגש הסיבה והמקור של המעלות (וראה בארוכה לקמן סעיף ו-ז); ובבבלי, כלים ("מציאות") – איך שהמעלות הן בבנות ירושלים גופא. והירוש' אור ישר, והבבלי או"ח (שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך. סה"מ תש"ח ע' 124 ואילך).

משפחות – "הכאורות היו אומרות על תתן עיניך בנוי והנאות היו אומרות תן עיניך במשפחה";

[ובזה מיושב בפשטות מה שהירושלמי מקדים את הכאורות לנאות – כי זהו בהתאם לסדרם במשנה, שבתחילה באה האמירה "אל תתן עיניך בנוי" ואח"כ – "תן עיניך במשפחה"].

משא"כ הבבלי מוסיף (פרטי) אמירות חדשות שלא הוזכרו (בפירוש)⁵¹

אח"כ 1234567

1234567

במשנה.
אוצר החכמה

במלים אחרות: המשנה מספרת אודות האמירה הכללית, שנאמרה ע"י כל בנות ירושלים – "בחר שא נא עיניך וראה מה אתה בוחר לך כו";

לאחרי זה באה הגמרא בירושלמי והיא מפרטת, שלמרות שהתיבות "בחר שא נא עיניך וראה מה אתה בוחר לך" אמרו כל בנות ירושלים⁵², אבל התיבות שלאחרי זה (שבמשנה) – "אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה", הן שתי אמירות נפרדות: "הכאורות היו אומרות אל תתן עיניך בנוי, והנאות (בעלות מעלה מכל הסוגים) היו אומרות תן עיניך במשפחה".

ועל זה מוסיפה הגמרא בבבלי, שבנוסף לאמירה הכללית (שנאמרה במשנה)⁵³ – הי' כל סוג של בנות ירושלים מוסיף לאחרי עוד אמירה (פרטית), בהתאם להמעלה הפרטית שבסוג זה⁵⁴.

ו. על פי הנ"ל (שבירושלמי האמירה של הנאות ("תן עיניך במשפחה") היא אותה האמירה שבמשנה) מתורץ מ"ש בירושלמי שהנאות היו אומרות (לא "תן עיניך" במעלותיהן (הפרטיות) שלהן, אלא) "תן עיניך במשפחה".

51. באליהו רבה (שבהערה 35) שג' אמירות נאמרו (נרמזו) במשנה. אבל לעיל ע' רלא שמסתימת לשון המשנה משמע שהנאמר במשנה נאמר ע"י כל בנות ירושלים, עיי"ש.

52. בא"ר שם שרק ה"יפיות" אמרו זה. אבל ראה הערה שלפנ"ו.

53. ועפ"ז, גם להבבלי, הכוונה במשנה היא כמו הבאור בירושלמי. – ועפ"ז יומתק שינוי הלשון בכבלי: במשנה אומר "אל תתן עיניך בנוי", ובגמרא משנה ל"יפיות .. ליופי" – כי במשנה היא אמירה כללית דכל בנות ירושלים (שיש להן מעלות), ובגמרא הכוונה ליפיות כפשוטן (ע"ד הנ"ל סעיף ג בהחילוק בין הבבלי וירושלמי).

54. ראה גם לעיל ע' רלג ושם נח' באופן אחר קצת).

בנות ירושלים מכירות בכך שמעלותיהן אינן שלהן

וההסברה בזה: המכוון של האמירה – כמו שהוא במשנה – הוא להדגיש שבנות ירושלים מרגישות שכל המעלות שיש להן, אינן מעלות שלהן – אשר לא "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"⁵⁵ – אלא הן ניתנו להן.

- וע"ד המוסר והחסידות: "בנות ירושלים" יודעות, שכדי ששידוך יצלח, בהכרח שהבחור יחשוב לא (כל כך) אודות המעלות – רוחניות או גשמיות – שהוא רואה ושהן מוצאות חן בעיניו, אלא, מהו"א אשה משכלת⁵⁶, שצריך להתפלל ולכוון לבחור בשידוך האמתי – שהוכרו עליו במרום, "בת פלוני לפלוני"⁵⁷.

ומפני זה כל בנות ירושלים מקדימות "בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך" שהדיוק בזה הוא⁵⁸: צריך להסתכל על מעלות האשה (הן רוחניות והן גשמיות) – לא כמו שרואים אותם בעינים כמו שהן כאן למטה, אלא בתחילה צריך להיות "שא נא עיניך (ואח"כ) וראה כו' (על דרך מה שנאמר⁵⁹ "שאו מרום עיניכם – ואז יהי' – וראו מי ברא אלה") להסתכל על המקור⁶⁰ שממנו באות ומשתלשלות המעלות;

וממילא יהי' – אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה", שהרי כל המעלות באות מה"משפחה" (כנ"ל סעיף ד).

ואז יזכה לכוון להשידוך שעליו הכריזו במרום, שמכריזים "בת פלוני

55. עקב ח, יז. וראה סמ"ג מל"ת סד.

56. משלי יט, יד.

57. סוטה ב, א. וש"נ.

58. ראה גם לעיל בהדרן הנ"ל שם סעיף ז.

59. ישעי' מ, כו.

60. עפ"ז מתורץ ג"כ מה שבנות ירושלים יוצאות כו' גם ביוהכ"פ (יום הקדוש) ואומרים "תנו עיניכם כו'" (ומ"ש בתפא"י שביוהכ"פ התכוונו רק להקב"ה (ולא לשידוכים) – אינו מתאים לפשטות ל' המשנה, פרש"י ור"ן ברי"ף ועוד). – כי כ"ז הי' בדוקא ובהקדמת "שא נא עיניך כו'".

לפלוני" (ולא "פלונית לפלוני"), שעיקר ההדגשה הוא (לא על הכלה, אלא) על המשפחה – אב⁶¹ הכלה.

ז. על פי הנ"ל מובן גם מאמר הירושלמי, שהכאורות היו אומרות "אל תתן עיניך בנוי" – שזהו ענין שלילי (כנ"ל סעיף ב) – כי כל בנות ירושלים, גם הכאורות, הרי אמרו בתחילה "שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך".

וגם הכאורות אומרות זה, שאע"פ שמעלות גלויות אין להן, אבל הרי צריך להסתכל על מקור מוצאן, שכל אחת מהן היא בת שרה רבקה רחל ולאה.

ויתירה מזו יש לומר – שאדרבה: בענין זה, שבנות ירושלים מדגישות שצריך להיות "שא נא עיניך", לראות למעלה יותר, יש מעלה בכאורות לגבי הנאות⁶².

הביאור בזה: מבואר במפרשים⁶³, שזה שהמכוערות אומרות (כבבלי) "קחו מקחכם לשום שמים" הוא מפני שיש בהן יראת ה' (כהפסוק שמובא בהמשנה לנוסח הבבלי – "אשה יראת ה' היא תתהלל"). אבל לפי"ז תמוה שאעפ"כ הן נקראות בגמרא "מכוערות" שזהו היפך המעלה!?

ויש לומר הפירוש בזה: אצל ה"מכוערות", שאין להן שום מעלה (יופי, יחוס, או עשירות, שהן באות) ממשפחתן כנ"ל – הרי יראת ה' שלהן היא מצד עצמן, שבהיותה בת ישראל "רוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות"⁶⁴ – הן מרגישות שיראת ה' שלהן (היא תתהלל) היא מצד החלק אלוקה ממעל ממש⁶⁵ שבהן, הוא הנותן לך כח לעשות חיל, אבל

61. להעיר ממחז"ל (ברכות ס, א. וש"נ) אב מזריע תחלה יולדת נקבה.

62. ועפ"ז יומתק מה שהירושלמי מקדים אמירת ה"כאורות" ל"נאות" [משא"כ להביאור דלעיל (סעיף ו) – שהוא לפי סדרם במשנה – עדיין קשה בהמשנה גופא, דהול"ל "תן עיניך במשפחה ואל תתן עיניך בנוי"].

63. נסמן לעיל הערה 35.

64. רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

65. תניא רפ"ב.

לולא זאת הן מכוערות⁶⁶ – על דרך הלבנה (שישראל מונין ללבנה ודומין ללבנה⁶⁷) ד"לית לה מגרמה כלום⁶⁸ – האור שהיא מאירה אינו האור שלה אלא (זהו מה שיש לה) מאור השמש (ועל ידי זה היא נעשית מאור – הקטן (בערך השמש) וגם הגדול (בערך הכוכבים)).

וזהו החילוק בין שני הסוגים דכאורות ונאות:

הנאות הן אלו שמרגישות את מעלותיהן, אלא שמכיון שהן בנות ירושלים וצנועות – הן מכירות שקיבלו מעלות אלו ממשפחותיהן⁶⁹ – תן עיניך במשפחה. אבל אעפ"כ, הרי הענין ד"תן עיניך במשפחה" אינו שולל אצלה את ההרגש שהיא בעלת מעלה – שהרי היא חלק מהמשפחה.

משא"כ הכאורות מרגישות איך ש"לית מגרמה כלום" – הכל בא מהקב"ה⁶⁹. ולכן גם כשיש להן מעלות (ואפילו כשיש להן מעלות של יופי, יחוס ועשירות) אין אלו מעלות שלהן. ולכן אין הן מייחסות את מעלותיהן ל"משפחה" (שזה נותן מקום לההרגש שהיא בעלת מעלות, כנ"ל) – הן אומרות רק "שא נא עיניך" שיראו את שורש ומקור הכל (- את הקב"ה), ו"אל תתן עיניך בנוי" – שעפ"י הנ"ל הפירוש בזה הוא⁷⁰, שאפילו אם יש נוי⁷¹, הרי "אל תתן עיניך" במה שהוא טפל ומטה אלא שא עיניך וראה.

(לקוטי שיחות חכ"ד ע' 57 ואילך)

66. ע"ד תפלת דוד בכו"כ כתובים שתתקבל תפלתו "כי עני ואביון אני" "עני ואביון אנכי" (תהלים פו, א. קט, כב) ועוד.
67. ראה סוכה כט, א. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך.
68. ראה זח"א רנט, ב. ח"ב רטו, א. ועוד.
69. כמחז"ל (ויק"ר פכ"ז, ב) עה"פ (איוב מא, ג) מי הקדימני ואשלם.
70. שעפ"ז מובנת בפשטות אמירת המכוערות: אל תתן עיניך בנוי, ואצ"ל שהכוונה לנוי שבאחרות.
71. ולהעיר: "יראת" (השייך למכוערות, כנ"ל בפנים) – ר"ת יונתי רעיתי אחותי תמתי (וראה לקו"ת שה"ש לה, ד סד"ה תמתי) – כל ד' הסוגים – מלכות, כנסת ישראל הכונסת וכוללת כל הספירות.

שייכות ט"ו באב (ויום הכיפורים) לענין השידוכים

א. הסיום של מסכת תענית (במשניות) הוא בפסוק¹ "ביום חתונתו וביום שמחת לבו", ומפרשת המשנה: "ביום חתונתו זה מתן תורה (יום הכיפורים, שניתנו בו לוחות האחרונות)², וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו".

.. וזה בא בהמשך להתחלת הענין - "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים, שבהם בנות ירושלים (ישראל³) יוצאות .. וחולות בכרמים, ומה היו אומרות, בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך וכו'" - שתכלית הדבר הו"ע של שידוכים וזיווגים.

.. וביאור הענין - בהקדמה, שהזמן דט"ו באב הוא לאחרי שכבר עברו הימים העצובים (שלשת השבועות) שהם ההיפך מ"יום חתונתו" ו"יום שמחת לבו": שבעה עשר בתמוז, שבו "נשתברו הלוחות" - היפך מ"יום חתונתו זה מתן תורה", ותשעה באב, שבו "חרב הבית בראשונה ובשני" - היפך מ"יום שמחת לבו זה בנין בית המקדש".

ולאחרי שעוברים ימים אלה, אזי השמחה היא גדולה ביותר, וכמפורש במשנה: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים".

ב. האמת היא שהשמחה מתחילה כבר בתשעה באב עצמו - לאחרי חצות היום - שבו נולד משיחן של ישראל, מושיען של ישראל⁴, ולכן נוהגים לומר "נחם" בתפלת מנחה דתשעה באב⁵; אלא, ששלימות והתגלות השמחה היא בחמשה עשר באב.

1. שה"ש ג, יא.

2. גמרא שם ל, ב.

3. ראה שינויי נוסחאות למשניות. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ט ע' 80 הערה 2.

4. משנה שם.

5. איכ"ר פ"א, נא ובמת"כ שם.

6. שער הכוונות ענין ט"ב בסופו.

החוק ה-229

ועל דרך שמצינו בנוגע לטעם היום טוב דט"ו באב "שכלו בו מתי מדבר" - שהאמת היא שכבר בתשעה באב כלתה הגזירה, אלא, שהיו מסופקים "שמה טעו בחודש, עד שראו הלבנה

מלאה, ואז ידעו שכלתה הגזירה"⁷, שכבר כלו מתי מדבר, ואלו שנשארו, "כולם שלמים ועומדים להכנס לארץ"⁸.

ומזה מובן, שבט"ו באב מתברר שנסתיימו כבר כל הגזירות וכל הענינים הבלתי-רצויים, והגיע הזמן לצאת מ"מדבר העמים"⁹, ולהכנס לארץ ישראל, כגאולה האמיתית והשלימה.

וימתק יותר - על פי המבואר ברשימות הצמח צדק למגילת איכה¹⁰ ש"בט"ו הוא עיקר שלימות הלבנה, וט"ו באב בפרט יש לו בחי' גבוה יותר משאר ט"ו בחודש .. כל שהירידה למטה יותר .. על ידי זה העלי' יותר .. ולכן על דרך זה לפי שבתשעה באב עיקר ירידת המל', פני לבנה כו', על כן העלי' שלה בט"ו באב גבוה יותר כו'". כלומר: המעלה של יום חמשה עשר בחודש היא שבו נעשית הלבנה במילואה, ובזה מרומזת השלימות דישראל שנמשלו ללבנה¹¹. ומעלה מיוחדת במילוי הלבנה (השלימות דישראל) בחודש אב - להיותה לאחרי הירידה היותר גדולה בתשעה באב, שאז גם העלי' היא היותר גדולה, ולכן נעשית שמחה מיוחדת בט"ו באב¹².

ג. ויש להוסיף, ש"ביום חתונתו כו' (ו)ביום שמחת לבו, זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו", תהי' מעלה גדולה יותר מכמו שהי' קודם ש"חרב הבית בראשונה ובשני" (בבית ראשון ושני) - כיון שעכשיו נסתיימו כבר כל הענינים של חורבן וגלות, ונעשית גאולה שלימה שאין אחרי' גלות¹³.

7. פרש"י ותוס' שם (ל, ב) - מאיכ"ר פתיחתא לג.

8. פרש"י חוקת כ, כב.

9. יחזקאל כ, לה.

10. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'צו.

11. ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. ועוד.

12. ראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' שמו ואילך. וש"נ.

13. ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר - פסחים קטז, ב.

והענין בזה:

החילוק שבין גאולה שלימה שאין אחרי' גלות לגאולה שיש אחרי' גלות, הוא, לא רק בסוף הענין, בסוף הזמנים, היינו, שהחסרון בגאולה שיש אחרי' גלות הוא רק בכך שלאחרי זמן נעשה עוד גלות, ומעלתה של הגאולה העתידה שגם בסוף כל הזמנים לא יהי עוד גלות, אלא, החילוק ישנו כבר בהתחלת הגאולה, היינו, שגאולה שיש אחרי' גלות, כבר מתחילתה אינה גאולה שלימה, ומעלתה של הגאולה העתידה שמתחילתה היא גאולה שלימה ("פון אנהויב'ס אן איז שוין דער שטעל אן אנדערער").

וראי' לדבר - מהפסוק¹⁴ (שהובא בחסידות¹⁵) "כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה גוי להסירה מעל פני", וההסברה בזה - שסיבת חורבנה של העיר הזאת היא משום שתחילת בנינה לא הי' בשלימות, ואילו הי' תחילת בנינה בשלימות, לא היתה נחרבת לעולם.

ועל דרך זה בנדון דידן: "בראשונה ובשני" - כיון שסוף כל סוף (לאחר ארבע מאות ועשר שנים, או לאחר ארבע מאות ועשרים שנים¹⁶) הי' חורבן וגלות, מוכח, שמלכתחילה לא היתה הכניסה לארץ (הן בביאה ראשונה והן בביאה שני') ובנין ביהמ"ק (הן בית ראשון והן בית שני) כדבעי למהוי.

וזוהי מעלתה של הגאולה העתידה ובנין בית המקדש העתיד ("ביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו") - עלי' גדולה ביותר (לאחרי ירידה גדולה ביותר) שהתחלתה בחמשה עשר באב - שמתכוונים לגאולה כזו שמונעת ושוללת מלכתחילה אפשרות ואפילו מחשבה אודות מצב של חורבן וגלות, כיון שההתחלה ("דער ערשטער שטעל") היא באופן ש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"¹⁷, ובמילא, אין

14. ירמי' לב, לא.

15. תו"א נח ט, ד. תו"ח שם עא, ב. ביאזה"ז לאדמו"ר האמצעי בראשית א, א. מקץ לב, ג. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'פג. דרמ"צ קסא, ב. סה"מ תרמ"ט ע' רלט. המשך תער"ב ח"ב ע' תערב. ועוד.

16. ראה יומא ט, א. ועוד.

17. זכרי' יג. ב.

לך ארץ שתוכל להתחיל להצמיח דבר כזה שסוכ"ס יצא ממנו ענין לא טוב.

.. והנה, כללות ענין השידוך אצל בני"י למטה נשתלשל מענין השידוך למעלה אצל הקב"ה וכנס"י¹⁸ .. ומזה מובן, שהסיבה לכך שט"ו באב ויוה"כ הם זמן של שידוכין למטה, היא, להיותם זמן של שידוכין למעלה, אצל הקב"ה וכנס"י, שמזה נשתלשל גם למטה שזמנים אלה מסוגלים לשידוכים.

וההסברה בזה:

יום הכיפורים, "דאית ב"י סליחה ומחילה" - להיותו לאחרי הירידה דחטא העגל, שלאח"ז נעשית עלי' גדולה יותר, נתחדש בו ענין הנישואין דהקב"ה וכנס"י שבמתן-תורה באופן נעלה יותר מאשר בלוחות ראשונות - "יום חתונתו", "שניתנו בו לוחות האחרונות".

וחמשה עשר באב - הוא לאחרי הירידה דתשעה באב, שבו הי' ענין הגירושין, כדאיתא במדרש¹⁹ (ונתבאר בארוכה בהמאמר²⁰) שענין החורבן והגלות הוא בדוגמת חטא עה"ד שבו נידון אדה"ר בגירושין, "דנתי אותו בגירושין .. וקוננתי עליו איכה, שנאמר²¹ ויאמר לו איכה, איכה כתיב (שהי' לו לכתוב איך בקמ"ץ בלא ה"א) .. אף בניו .. דנתי אותם בגירושין .. וקוננתי עליהם איכה, איכה²² ישבה בדד" - ע"ד גט כריתות, היפך ענין הנישואין. ובבוא חמשה עשר באב, שבו נעשית העלי' היותר גדולה לפי ערך הירידה היותר גדולה דתשעה באב (כנ"ל ס"ב) - נעשה ענין הנישואין דכנס"י והקב"ה.

(תורת מנחם ח"ג ע' 242 ואילך)

18. ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 984.
19. פתיחתא דאיכ"ר ד (ובפי' מת"כ שם).
20. ד"ה איכה עת"ר - נדפס כהוספה לקונטרס רשימות הצ"צ על מגילת איכה (קה"ת תשי"א). ולאח"ז בסה"מ עת"ר ע' ריג ואילך.
21. בראשית ג, ט.
22. איכה א, א.

תשובות העמח צדק

אח"כ 1234567
אוצר החכמה
אח"כ 1234567
אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שערי שידוכין שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס : 232 הודפס ע"י אוצר החכמה

אוצר החכמה

צה

בענין נישואי בת כהן לישראל

1234567

* ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגו'. אמור כ"ב י"ב:

א. ביבמות פ"ז דס"ז ע"א מפרש לאיש זר בשתי אופנים האחד שנבעלה לפסול לה כגון נתין חלל וממזר. פסלה מן התרומה. ומלהנשא לכהונה עולמית. הב' כפשוטו שנשאת לזר היינו ללוי או לישראל שכל זמן שהיא גשואה לו אינה אוכלת בתרומה וכדתנן פרק יש מותרות דפ"ה סע"ב בת כהן ללוי לא תאכל בתרומה ופירש רש"י דלוי' נמי לענין תרומה זרה היא. לפ"ז פשוט דהאי זר קאי גם כן על תלמיד חכם ואפילו חכם גדול הרי זר הוא אצל תרומה כישראל עם הארץ. וכדפרש"ג בפ' בתרא דכתובות דק"ה סע"ב גבי וכי אלישע אוכל ביכורים היה והלא לא כהן היה. והיינו כדתנן ר"פ שני דבכורים התרומה והבכורים חייבים עליהם מיתה וחומש ואסורין לזרים. הרי אפילו אלישע הנביא נקרא זר לענין אכילת תרומה ובכורים. והתוספות שם שכתבו א"צ לידחק כפרש"י. כוונתם רק משום שי"ל שהרבה תלמידים היו לו לאלישע שהיו כהנים ולהם היה מביא הבכורים וע"כ פירשו וכי שומרון מקום ביכורים היה. כן כתב הפנ"י שם. ואף על פי כן כתב דפשטא דברייתא משמע כפרש"י ועוד דאיסור זרות חמור טפי מאיסור חוץ לחומה יעו"ש וכן בשט"מ פירש כמה שכתב רש"י. ועפ"ז אפ"ל קצת טעם להא דאיתא ספ"ג דפסחים ד' מ"ט סע"א אמר רב כהנא אי לא נסיבי כהנתא לא גלאי. ופרש"י רב כהנא גלה מבבל לא"י כדאמר בהגוזל ומאכיל דף קי"ז. ולכאורה קשיא טובא מדוע יחלוק על הא דא"ר יוחנן שם דאף על גב דבת כהן לישראל אין זיווגן עולה יפה היינו בישראל עם הארץ אבל בת"ח כש"כ שתורה וכהונה מעשרתן. וכן קשיא על הא דר' יהושע נסיב כהנתא חלש כו' ע"ש. והרי משנה שלימה אומרת כן סוף הוריות כהן קודם ללוי לוי לישראל כו' בד"א בזמן שכולן שוין. אבל אם היה ממזר ת"ח וכה"ג עם הארץ ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ. ובגמרא שם משום שנאמר יקרה היא מפנינים יקרה היא מכה"ג שנכנס לפני ולפנים. וכ"פ בטוש"ע י"ד סימן רנ"א ס"ט. ובירושלמי שם סברין מימר לפדות ולהחיות ולכסות הא לשיבה לא. א"ר אבין אף

לישיבה. אלא י"ל טעמו דרב כהנא. דכיון דהא דבת כהן לישראל אין זיווגן עולה יפה שמענו מהך קרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר. וסמיך ליה ובת כהן כי תהיה אלמנה או גרושה וזרע אין לה. וכדפרש"י שם דהיינו שאין זיווגה עם איש זר שאינו כהן עולה יפה וכיון דהאי איש זר מוכרח דקאי אף על ת"ח כנ"ל והכי הוא פשטא דקרא. א"כ גם מה שלמדנו מן הסמיכות דפסוק ובת כהן כי תהיה אלמנה וכו' קאי ג"כ אף על בת כהן הנשאת לזר ת"ח. שאף על פי כן אין זיווגן עולה יפה. והיינו מהטעם שכתב רש"י שם לעיל מיניה בת כהן צריכה להנשא לכהנים ולא לפגום משפחתה ולהנשא לישראל עכ"ל. וס"ל דמה שזה הישראל הוא ת"ח אף שקודם לכה"ג עכ"ז אינו שייך לנשואי כהנת כמו דאין זה שייך כלל לענין אכילת תרומה: ¹²³⁴⁵⁶⁷

קיצור. י"ל טעמו דרב כהנא פסחים מ"ט א' משום דמוכרח דפסוק ובת כהן כי תהיה לאיש זר קאי אף גם על ת"ח ע"כ גם הסמיכות דפסוק השני יש לומר קאי גם אכה"ג. ולא דמי למתניתן דסוף הוריות כי נשואין שאני: ¹²³⁴⁵⁶⁷

ב. והחולקים על סברת רב כהנא יש לומר דהא אדרבה בכתובות ד' ק"ה סע"ב דהמביא דורון לת"ח הוא כאילו מקריב בכורים והבכורים הם תרומה. ואם כן ת"ח חשוב יותר מכהן. ונהי דאסור בתרומה ממש והוא בכלל איש זר לענין זה היינו למש"כ בתורה בפירוש באכילת תרומה. אבל הא דנשואין לא למדנו רק מן סמיכות הפסוקים. והטעם משום שפוגמת משפחתה. וכשהישראל ת"ח אין כאן פגם משפחה כלל דאדרבה עלוי הוא לה שהרי ת"ח קודם אפילו לכה"ג וכו'. ועיין בכתובות פ"ה דס"ב ע"ב גבי ח"ו פסולא איכא כו' רבי אתא משפטיה בן אביטל ובפרש"י שם וזהו הפסול כו'. ובשט"מ שם אף על פי ששניהם היו מיוחסין טובא. מכל מקום מקפידין היו שלא להדבק אלא בזרע דוד כו'. מכל מקום גבי כהן כיון דת"ח עדיף מיניה י"ל דאין קפידא. וספ"ז דיומא דף ע"ב ב' א"ר יוחנן שלשה זירים הן כו' שמא תאמר כו' מבואר דכתר תורה גדול מכתר כהונה ועיין במשנה פ"ד דאבות משנה י"ג ר"ש אומר שלשה כתרים הן כתר תורה וכתר כהונה כו'. ובפרק שנו חכמים גדולה תורה מן הכהונה כו'. ושוב ראיתי בעין יעקב פ"ג דפסחים בשם מהרש"א רב כהנא לא פליג כלל על ר' יוחנן אלא מרוב ענותנותו לא התזיק עצמו לת"ח. וא"ת איך

יתרצו הא דסמוכין י"ל דסגי אם נפרש הסמיכות על איש זר שאינו ת"ח
 דהא על כל פנים איש זר כולל כמה פירושים האחד פסול לגמרי כנ"ל.
 והב' מי שכשר אך אינו כהן. וגם יש לומר דאיש זר נקרא מי שאינו ת"ח
 שהרי התורה יקרה ממי שנכנס לפני ולפנים ועיין בתוספת פי"ב דכתובות
 דק"ג ע"ב בד"ה אותו היום בשם הירושלמי דאותו היום שמת רבי בטלה
 כהונה כו'. והגם שלענין הדין הנאמר בפסוק ודאי גם ת"ח בכלל איש זר
 מ"מ לגבי הסמיכות סגי אף שלא נוקים על ת"ח וכדאמרינן כה"ג פ"ג
 דברכות דכ"א ע"ב דאע"ג דרבי יהודה דריש סמוכין במשנה תורה.
 ומסמוכין מוכיח ריב"ל דבעל קרי אסור בדברי תורה. עכ"ז ר' יהודה מתירו
 בד"ת משום דמוקי הסמיכות לענין אחר. אלמא שאין מוכרח מהסמיכות
 לדרוש כל מילי. ומכל מקום יש לחלק דהתם הם ב' ענינים שאין שייכין
 זה לזה כלל. אבל הכא כיון דמוקי הסמיכות לענין גשואין דזר שאינו ת"ח
 מי יאמר לנו להוציא ת"ח מהסמיכות. וי"ל כמ"ש התוספת פ"ק דיבמות
 דף ד' ע"א סד"ה לא תלבש שטענו. וי"ל דהא דנשים פטורין בציצית כו'
 והיקישא עדיף מסמוכים כו' עד כאן לשונו. והוא כמ"ש בתשובת מהריב"ל
 דלקמן בשם רבינו שמשון דהיקשא ה"ל כמפורש בתורה ולכן לא מנה
 ההיקש במדות שהתורה נדרשת בהן. ע"כ עדיף מסמוכים. וא"כ ה"נ אפשר
 לומר דהטעמים דת"ח אינו בכלל זה מטעמים דלעיל דיקרה היא כו' וכתר
 תורה גדול כו' מספיקים שלא לדרוש עליו הסמיכות. ודי לאוקמא הסמיכות
 במי שאינו ת"ח. ועיין בשבת פרק שני דכ"ז סד"א כדרבא ופרש"י דאמר
 דהכנף אתי לאשמועינן דלא תדרש סמוכין למיפטר שאר בגדים כו' אלא
 לענין ציצית תדרשיה ועיין רש"י ד"ה סד"א כדרבא. הראשון. ועי' ב"י
 רס"י ט' דהרבה פוסקים ס"ל כרבא. וה"נ מה שת"ח נקרא כהן כמ"ש
 בנדרים דף ס"ב ע"פ ובני דוד כהנים היו מועיל לומר שלא נדרש הסמוכין
 דכאן לאיש זר על ת"ח. אף אם סמיכות זה מדאורייתא כמו לרבא שם
 מין הכנף כו'. עוי"ל עפמ"ש בתשובת מהריב"ל ח"א כלל ג' בתוך סי'
 י"ח דט"ו סע"ג בד"ה ביבמות פרק קמא שהרב רבינו שמשון הקשה למה
 לא מנה ר' ישמעאל במדות שהתורה נדרשת בהן ההקש. והסמוכים כו'
 ובסמוכים תירץ דלא מנאה ר' ישמעאל במדות משום דס"ל כו' יהודה
 דלא דרשינן סמוכים אלא במשנה תורה לחוד והוא לא מנה אלא המדות
 שכל התורה נדרשת בהן א"כ משמע דס"ל לרבינו שמשון דאף על גב

דהוה מוכח ומופנה לא דרשינן סמוכים אלא במשנה תורה עכ"ל. ואף לתירוץ השני של התוספת דהיכא דמוכח ומופנה דריש בכל התורה. אפ"ל דכאן אינו מוכח ומופנה. מיהו כ"ז לר' יהודה ולר"י. אבל רבנן משמע דדרשי סמוכין בכל התורה אף על גב דלא מופנה ולא מוכח כ"כ בחידושי הרמב"ן ביבמות פ"ק דף ד' בד"ה והאי דאמרינן וכן כתוב בחידושי הרשב"א והריטב"א שם בשם התוספת. והנה ענין סמוכים הוא ודאי דאורייתא כדמוכח בסוגיא הנ"ל וס"פ החולץ דמ"ט ע"א דילפינן מיניה לענין ממזר ואפילו לענין סקילה. וצ"ע מ"ש בחידושי הרשב"א פ"ג דברכות גבי ריב"ל דיליף דבעל קרי אסור בד"ת מסמוכין והודעתם לבניך כו' יום כו' וכתב הרשב"א שם דכ"א ב' דריב"ל מדרבנן קאמר דהא איהו אמר מה טיבן של טובלי שחרית כו'. וי"ל דהתם הטעם שיפרש הסמיכות על ענין השני הנזכר בגמ' שם. ובמ"ש דהיקשא עדיף ממדות שהתורה נדרשת בהם צ"ע דא"כ מהו דאמרינן פ' בתרא דר"ה דף ל"ד ע"א. השתא דאתיא גזרה שוה הקישא לא צריך. ובעל המאור שם כתב דמהקישא לא יוכלו ללמוד ט' תקיעות יעו"ש:

התוספת

ג. יבמות שם דס"ט ע"א מחיבת ובת כהן דהל"ל בת. דריש דכמ"כ לויא וישראלית נפסלה מן הכהונה בביאת איש זר דהיינו עובד כוכבים ועבד כו' ולרע"ק דאין קדושין תופסין בחייבי לאוין הפי' כי תהיה לאיש זר אינו לשון הוי' וקדושין אלא הפי' כי תבעל לאיש זר:

ד. פ"ט דיבמות דפ"ז ע"א מפרש בת כהן שנשאת לישראל ונתאלמנה חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק ופרש"י שם דקרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר אינו מפרש על בת ישראל הנשואה לזר כ"א על בת ישראל שנבעלה לפסול לה לנתין וממזר כו'. ומ"ש היא בתרומת הקדשים לא תאכל ה"ק יש לך אחרת שאוכלת בתרומה ואינה אוכלת במורם ואיזו זו חוזרת דהיינו מ"ש אח"כ ובת כהן כי תהיה אלמנה כו'. ולפ"ז מאחר דקרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר לא קאי על בת כהן הנשואה לישראל. א"כ לא שייך לדרוש סמוכים לומר דאין זיווגן עולה יפה. מאחר דלא עליה מיירי קרא קמא שיהיה שייך לדרוש סמוכין. ואם כן לפ"ז ודאי דרשה זו דברייתא ספ"ג דפסחים אינה דאורייתא. אכן בפ"ב דכתובות דכ"ה ע"א בפרש"י היא בתרומת הקדשים לא תאכל עוד. משמע דקרא קמא כי תהיה

לאיש זר קאי על הנשואה לישראל ולא תאכל עוד ר"ל אפילו כשאינה יושבת תחתיו היינו שנתאלמנה או שנתגרשה אפילו הכי בתרומת הקדשים לא תאכל עוד. משא"כ בתרומה. וכן משמע בגמרא ורש"י ר"פ עשרה יוחסין דס"ט סע"ב. ובסנהדרין פרק ז' דנ"א ע"א מפרש ג"כ הפסוק ובת כהן כי תהיה לאיש זר שנבעלה לפסול לה. ואיסור אכילת תרומה לבת כהן הנשואה לישראל מושבה אל בית אביה כנעוריה. וא"כ זה כמ"ש ביבמות דס"ט ע"א ודפ"ז ע"א כנ"ל:

ה. בירושלמי ספ"ט דיבמות משמע הפי' ובת כהן כי תהיה לאיש זר בנשאת לישראל. ואולם מפרש ג"כ בת כהן מתלמדתה של כהן אף על פי שהיא בת ישראל רק שהיתה נשואה לכהן ונשאר לה בן ממנו ושוב נשאת לאיש זר דהיינו ישראל לא תאכל בתרומה יעו"ש בקה"ע ומפרש בת כהן כמו בת בבל השדודה. ולכן אף אנו נאמר בענין לאיש זר. דלענין הסמיכות יש לפרש זר. שאינו בן תורה. דהא אמרינן פ"ח דנדריים דס"ב סע"א ע"פ ובני דוד כהנים היו (בש"ב סוף סימן ח') מה כהן נוטל בראש אף ת"ח נוטל בראש. הרי ת"ח נקרא ממש כהן:

ו. לכאורה נראה דשני הפסוקים סמיכותם נדרש לכמה ענינים. האחד דהא מ"ש בקרא קמא היא בתרומת הקדשים לא תאכל דהיינו במורם מן הקדשים קאי על ושבה אל בית אביה כנעוריה שבפסוק השני דאף על פי שמלחם אביה תאכל דהיינו תרומה עכ"ז במורם מן הקדשים לא תאכל. ואילו לא היו הפסוקים סמוכים לא יכלנו לדרוש כן דבין לפמ"ש רש"י דפ"ז ע"א ויש לך אחרת כו' ואיזו זו חוזרת דסמיך לה. הרי מסמיכות הפסוקים למדו כן. ובין לפרש"י דכתובות דכ"ה ע"א דפי' לא תאכל היינו אפילו נתאלמנה זהו ג"כ משום דסמיך ליה קרא השני דמדבר מזה. ע"ש בפרש"י. ועוד נצרך הסמיכות כמ"ש בגמ' ספ"ט דיבמות דפ"ז ע"א אפילו תימא רבנן כולה ובת קרא יתירא הוא ופרש"י דכתיב לעיל ובת כהן כו' וסמיך ליה ובת כהן כו'. ומן היתור הזה למדנו כמה דברים יעו"ש בגמרא. וזה רק מן הסמיכות שע"ז האי ובת כולו מיותר וא"כ צריך הוא להסמיך כדי שיהיה ובת מיותר וילמדו מזה דינים הנ"ל. ועיין שם בגמרא דאותה שלמדו מיתור ובת עדיפא לה מינה דבת כהן עצמה משום דליכא מיעוטי. גם בדף ס"ט ע"א למדו מן ובת לענין לוייה וישראלית שבא עליה עבד

ונכרי כו' ע"ש. וכ"ז היתור רק על ידי הסמיכות ע"ש בפרש"י שם ד"ה כולה ובת. וכן בירושלמי ספ"ט דיבמות ר' ליונטי בעי כו' ר' יוסי בי ר' בון בשם רב שתי בנות כתיב בפרשה ופי' בקה"ע היינו ב"פ ובת כהן שבשני פסוקים אלו והשני מיותר דהא בבת כהן משתעי קראי ומזה למדו דאיירי לענין בת ישראל שניסת לכהן ומת ולה הימנו בן ואוכלת בשביל בנה דאם ניסת לישראל לא תאכל בתרומה. וזה רק מפני הסמיכות שע"ז ובת כהן השני מיותר תיבת ובת. וכיון דהסמיכות נצרך לכמה ענינים. יש לומר תו אין לדרוש הא דבת כהן שנשאת לישראל אין זיווגן כו' כדמוכח בהדיא פ"ג דברכות דכ"א ע"ב דלר"י אע"ג דדריש סמוכין במשנה תורה עכ"ז בעל קרי מותר בד"ת ולא דריש הסמיכות לענין בעל קרי משום דדורשו לענין אחר וכמש"ל סעיף ב'. א"כ כש"כ הכא דמהסמיכות לומדים מזה דינים רבים ועצומים. דתו אין לדרוש הסמיכות לענין שאין זיווגם עולה כו'. ואם כן על כל פנים אינו מדאורייתא כ"א אסמכתא. לכן שפיר יש לומר דכשהישראל הוא ת"ח. אדרבה זיווגן עולה יפה ויפה. כי מאחר שזהו אסמכתא לא כיוונו [רק] על איש זר שהוא עם הארץ. שהרי בת"כ פרשה אמור פרשה ה' הלכה ז' אמרו ובת כהן כי תהיה לאיש זר. אין לי אלא ממזר (ופי' הק"א דזר בלי ליווי הוא זר בהחלט שהוא זר לכל קהל ישראל ואין זה אלא ממזר שאינו בא בקהל ה' עכ"ל. ולפע"ד דפירוש ממזר הרי יש בסופו תיבת זר). מניין אפילו ללוי ולישראל ת"ל לאיש זר (דהפירוש אף שהוא איש וחשוב אלא שהוא זר לכהונה). וכיון דסתם זר משמע לא ישראל רק שלמדנו מן לאיש דקאי אלוי וישראל. ואפשר ה"ט דר"ע דמוקי הפסוק על נבעלה לפסול לה. משום דפירוש זר היינו זר בהחלט ולא ס"ל ללמוד מאיש דקאי אלוי וישראל. אם כן לענין האסמכתא של הזיווג שאינו עולה יפה די לומר דאהני תיבת לאיש לומר על לוי וישראל שהוא איש חשוב ומקהל ה'. אבל עכ"ז דוקא כשהוא זר דהיינו עם הארץ. מה שאין כן כשהוא ת"ח לא נקרא כלל זר לגבי אסמכתא זו:

ז. ולענין מהו נקרא תלמיד חכם לכאורה יש להעיר מפ"ב דקדושין דף מ"ט ע"ב ע"מ שאני תלמיד אין אומר כשמעון בן עזאי כו'. ולכאורה היינו תלמיד היינו תלמיד חכם. רק חכם הוא גדול יותר. אכן יש לומר גם כן דתלמיד חכם גדול מתלמיד כדמשמע בשבת קי"ד א' איזהו תלמיד חכם. דלפרש"י שם גדול הרבה יותר מתלמיד דכאן. רק להתוס' שם שוין. ועיין

בטוש"ע א"ח רס"י קל"ו ורס"י תקע"ה ובתענית פ"ק דף י' ע"ב משמע בהדיא דתלמיד ות"ח שויין שהרי אמרו אל יאמר תלמיד אני כו' אלא כל תלמיד חכם כו'. מבואר דהיינו ת"ח היינו תלמיד. יש לומר כיון דכהנים האידנא אין אוכלין בתרומה דאורייתא כמו שכתב הרמב"ם רפ"כ מהא"ב. לכן אין להחמיר כל כך בהתלמיד חכם שיהיה ממדרגה הגדולה. רק כל שיודע מסכת אחת:

ה. גם עפמ"ש בתה"ד סי' ר"י משום כיון דדשו ביה רבים שומר פתאים ה' אף שכתב שצ"ע אם תלמיד חכם יסמוך על זה היינו היכא דהוא חשש גמור. מה שאין כן כשבלא"ה יש להקל מצד שהוא ת"ח אף שי"ל שמא אינו תלמיד חכם כדבעי. ועוד דרב כהנא מחמיר על זה. יספיק הטענה דשומר פתאים ה'. ולפע"ד ראייה מיבמות פ"ק י"ב ב' וחכ"א זו וזו משמשת כדרכה ומן השמים ירחמו שנאמר שומר פתאים ה'. ומי לא איירי בבת תלמיד חכם היודעת היטב ואף על פי כן אמרינן על זה שומר פתאים ה' וכן פ"ח דיבמות דף ע"ב א' לענין מילה ביומא דעיבא וביומא דשותא אמרינן והאידנא דדשו ביה רבים שומר פתאים ה'. ומשמע ודאי דאף תלמיד חכם היודע מזה יוכל לסמוך ע"ז. ועי' בב"י בי"ד ה' מילה סי' רס"ב בד"ה גרסינן בפרק הערל כו'. דהריטב"א והנ"י סבירא להו דמאן דלא בעי למימהל ביומא דעיבא הרשות בידו ושפיר דמי שלא לסמוך על שומר פתאים ה'. ומדברי רבינו ירוחם נראה שאין הרשות בידו וגם להריטב"א רק הרשות בידו. אבל רשות גם כן לסמוך על שומר פתאים. וראיתי ביש"ש ביבמות פרק הערל סי' ד' שאין נראה לו הוראת הנ"י בשם הריטב"א האידנא שאין אנו בקיאין ביומא דעיבא כולי האי ואין פתאים גדולים יותר ממנו עכ"ל. ופסק למול בשבת ואפילו ביומא דעיבא והנה כמ"כ פ"ק דיבמות דף י"ב ב' גבי שלש נשים משמשות במוך פרש"י מותרות לשמש במוך. אבל שאר נשים אסורות. והיינו משום דמיירי דבשעת תשמיש המוך הוא שם. ור"ת מפרש בענין אחר ובתוס' דכתובות פרק אלו נערות דף ל"ט ע"א הסכים ר"י לפרש"י. והריטב"א ביבמות שם הקשה על פרש"י דאם כן דרבנן דאמרי אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה אתו למימר דאפילו הני שלש נשים אסורות לשמש במוך ואמאי כיון דאיכא סכנה (כלל) היאך מכניסות עצמם משום שומר פתאים ה' עד כאן לשונו. ואם כן לפרש"י צריך לומר דכיון דשומר פתאים ה' אין להם לשמש במוך

שיש בזה איסור. וכן כתב בהג"א פרק ג' דכתובות דלפרש"י אפילו הני
 ג' נשים אין להם לשמש במוך בין לפני הביאה בין לאחר הביאה. אף
 דלאחר הביאה קלישא איסורא. הרי מבואר דס"ל אשר על שומר פתאים
 ה' יכולים לסמוך אף לת"ח ויודע. ושאינן לדחות מפני זה שום איסור.
 וזה כרבינו ירוחם ולא כהריטב"א שם דאזיל לשיטתיה. גם הרשב"א פ"ק
 דיבמות שם שהקשה על פרש"י לא הקשה מהא דחכמים אומרים כו'
 אלמא סבירא ליה גם כן שיש לסמוך על שומר פתאים. גם בשט"מ
 בכתובות בשם הרמב"ן הקשה על פרש"י רק כמו הרשב"א. וכן תלמיד
 הרשב"א שם. אך הרא"ה שם נראה ס"ל כהריטב"א והיינו מ"ש הריטב"א
 פ' הערל בשם רבו יש לומר היינו הרא"ה (ע' מפתחות) ועי' פרק אין
 מעמידין דף ל' ע"ב אף לענין גילוי סמכין בתאנים וענבים על שומר
 פתאים. פסחים קי"ח ב'. ר"ה פ"א י"ז א'. ירושלמי תרומות. וע' בתשובת
 הריב"ש סימן ט"ו. וכן בבת כהן ובת תלמיד חכם לע"ה מבואר בפשיטות
 דס"ל בת כהן לת"ח אין חשש. וצ"ל הא רב כהנא פליג וי"ל כמ"ש
 בח"א מהרש"א ספ"ג דפסחים בד"ה לא גלאי. ומיהו רב כהנא תלמיד
 חכם הוה כו' ויש לומר דמשום ענותנותו לא החזיק עצמו לת"ח. מבואר
 דלא פליג כלל על ר' יוחנן דבת כהן לתלמיד חכם טוב הזיווג אלא דלא
 החזיק עצמו לתלמיד חכם. וע"כ עתה דכהנים דעכשיו אינן בחזקת כהנים
 מיוחסים גמורים כמש"ל סעיף ז'. אם כן אין לחוש שמא אין התלמיד
 חכם תלמיד חכם כדבעי. וע' תשובת מהר"מ ב"ב סי' תר"ה הביאה
 המרדכי ר"פ מקום שנהגו סי' תר"ה בת כהן לישראל כשאומרים שירות
 ותשבחות חשוב סעודת מצוה וקשה וכי על ידי זה יעלה זיווגן יפה. וע'
 תה"ד סי' רס"ג מחמת קטטה יש להתיר לישא אשה שאינה בת בניס אם
 כן לענין בת כהן לישראל תלמיד חכם ואם לא ישא זו יש חשש קטטה
 ודאי יש להתיר גם כן בפשיטות:

(שו"ת צ"צ אהע"ז סימן י"א)

הגהת על התשו' הפ"ל*

כפי הידוע מכ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נ"ע היו מצוים ללמוד
 בע"פ איזה מס' משניות ולחזור בכל יום, ובצמח צדק אבן העזר בהתשו'

* לתוכן הגה"ה זו - ראה לעיל סוף סימן עג.

1234567

בענין בת כהן לישראל רשום בכתב יד קדשו¹ עצה ליתן כל ימי חייו² ח"י מטבעות לצדקה בכ"י אפי' מטבעות היותר קטנות וכמדומה שכ' שם כמו רבע ק"כ ובודאי הכוונה הא או הא.

(אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"ב ע' תתקכו)

1234567

צו

== בענין השוואת השמות ==

אם יש להקפיד משום מה שכתב בצוואת רי"ח סימן כ"ו כ"ז ובס"ח סימן תע"ז (לא ישא אדם אשה ששמה כשם אמו או שמו כשם חמיו ואם נשאה ישנה שם הא' אולי יש תקוה עכ"ל) בשם הכלה מוסא עד"מ ואם החתן מוסא הינדא והיא אינה נקראת גם למקצת אנשים בשם א' לבד רק כולם קוראין אותה בכ' השמות יחד:

הנה בעיקר דבריו לכאורה ק"ל מתלמוד ערוך (סוטה י'). מצינו שהאמוראי' לא היו מקפידים ע"ז כנז' שם שמואל סבא חמוה דרב שמואל. וכ"ה במנחות (דף כ"ט ע"ב) רמי בר תמרי דהוא חמוה דרמי בר דיקולי כו'. ולכאורה מאחר שבהגמרא מוכח להיפך אין להקפיד. ועתה"ד ססי' רי"א שכתב עמ"ש בס"ח נגד הגמ' דליכא למסמך עליו ע"ש ועב"ח ביו"ד סי' קע"ט ס"ס. אמנם באמת י"ל דאין ראי' מהגמ'. דהנה בסימן תע"ז בפנים כתב על שאר עניני זיווגים. שיש למנוע מהם. כן ענין השער וצריך רחמי' גדולים להפוך השער מענינו עכ"ל. א"כ י"ל דה"נ בענינים אלו. ולפיכך אין להביא ראי' מהאמוראי' דנפיש זכותיהו והיו מוכתחי' שלא יזיק להם. וגדולה מזו מצינו בר' חנינא פ"ק דחולין (דף ז') ע"ש. ובשו"ת שב"י סימן כ"ג משמע דאין להקפיד עמ"ש בצוואת החסיד. אמנם דו"ז ההגרי"ל ז"ל א' לי משם רבינו הגאון ז"ל נ"ע זי"ע שהקפיד ביותר על

1. רשום בכי"ק: כנראה הכוונה לכ"ק אדמו"ר הצ"צ שרשם על גלון כת"י התשובה (והוספה זו בכתי"ק הצ"צ – לא היתה לפני עיני מדפיסי שו"ת הצ"צ).
2. כל ימי חייו: ראה מ"ש באגרת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם. הטעם שאין נוהגים כן.

ענין שלא יהי' שם כלה כשם חמותה (יותר מעל שמו כשם חמיו) משום שזה נת' במשנת חסידים. והמ"ח לא העתיק רק ד' האריז"ל א"כ מסתמא ראה זה בכהאריז"ל ומש"ה הקפיד ע"ז ביותר ואמר הוא ז"ל שהוא סכנה. (וע' בסימן תע"ז בפנים משמע דאין קפידא רק במשולשים שהוא ובנו ובן בנו שוין שמות נשותיהן. וי"ל שם מיירי כשאינה אמו והוא בנו מאשה אחרת וכן בכך בנו וצ"ע) ואעפ"כ נ"ל דבנ"ד אין לחוש כלל שהרי אין שמותיהן שוין ונחזי אנן לענין גטין אם כתב על זו שנק' בשני שמות וכתב רק שם א' ודאי הגט בטל מדאו' ע' תשו' ב"א סימן ( ) א"כ אין על שם א' משמותי' רק ענין חצי השם. וכמו דן מדניאל (ע' ט"ג לק"ש סימן א' ובביאורו שם סק"ב). הן אמת אם מקצת קורין אותה רק בשם א' בפ"ע הי' אפ"ל דהוי שמה עכ"פ לגבי קצת אנשים והלכך הי' בזה מקום חששא למקפידו'. משא"כ בנ"ד שכולם קורין אותה בשני השמות יחד, ומ"ש בס' חסידים ישנה שמה אולי כו' הרי אפילו בשינוי שאח"כ כתב אולי כו' היינו משום דלגבי גיטין נמי שם ראשון שהי' שם בפ"ע חשוב שם דיש אומרים דאפילו נשתקע צריך לכותבו כו'. משא"כ בכה"ג דזה שמה מעריסה ב' שמות. וסיפר לי א' משום רבינו ז"ל ששאלוהו תרי גיסי שהי' בת של זו כשם אשתו של זו אם (הכלה) [החתן] ורצו לעשות שידוך והשיב שיוסיפו להכלה עוד שם א' למשל שהיו קורין אותה רחל ויקראוה רבקה רחל. וא"כ אפילו בשינוי סמך להקל בכה"ג כש"כ כששמה מעריסה בב' שמות. עוד יש לסמוך ראי' ממ"ש בט"ג בדין נ' שמ"ח שכתב שיש מקומות נהגו שמוסיפי' שם ואומרים לא יקרא שמו יעקב אלא משה יעקב ואם על יעקב נגזר על משה יעקב לא נגזר. וא"כ אם מהני לבטל הגז"ד אפילו כשמוסיפין אח"כ הגם דמ"מ נשאר שם הראשון שם גמור וכותבין דמתקרי עליו לבד (משה יעקב דמתקרי יעקב) כשנקרא בו בפ"כ כ"ש בכה"ג דמתחלה נקבעו ב' השמות ביחד:

ועל פי סוד נלע"ד הקלושה ואם שגיתי ה' יכפר. טעם לד' הס"ח במ"ש שלא תהיה הכלה כשם חמותה וע"פ הקדמה שמעתי מרבינו ז"ל בטעם שאיסור העריות נז' בפסוק בלשון ערות כו' לא תגלה. כי למעלה היחודים דוקא בבחי' אלו. שהרי זו"נ נק' אח ואחות. ובינה נקרא חמות כו'. אלא דשם איהו וגרמוהי חד. אבל בבי"ע א"א לעשות כן. וזהו לא תגלה כו' בבי"ע ושם נק' ערו"ה. וזהו כמשל מגלה סוד המלך בשוקים שבלי ספק

יענש. וי"ל דמזה דן החסיד שלא יהי' שם הכלה כחמותה. כי בינה ומל' שמותיהן שוין ב' ההי"ן דש' הוי' שם ה' אחת שפרה כו'. לפ"ז י"ל דוקא אם נק' בשם זה לבד עכ"פ אף שיש לה עוד שמות זולתם שהרי מל' יש לה ע' שמות. מ"מ בשם זה (ה') נק' לבד כמו בינה. משא"כ כשזה השם הוא אצלה חצי ולא נקראת בו לבד וד"ל:

(פסקי דינים צמח צדק יו"ד סי' קטז)

בדבר ששאלו ממני על קישורי התנאים שהמחותן נקרא שמואל בנימין. וגיסכם שהוא המחותן השני נקרא ג"כ שמואל, ואחותכם אשת גיסכם הנ"ל חוששת אולי מחמת זה נתגבר עליה החולאת שלה, לפי ששמעה שיש לחוש לזה על פי צוואת ר' יהודה החסיד נ"ע.

הנה בתשוב' שב יעקב חאה"ע סי' כ"ג נשאל על כיוצא בזה ששם החתן והמחותן היו שוים והשיב ששמע מכמה גדולי רבנים שלא הקפידו ע"ז אפילו לכתחלה, מטעם המבואר שם שי"ל שצוואה זו היא רק לזרעו דהחסיד נ"ע. וכיוצא בזה כתב בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא חלק אה"ע סי' ע"ט והאריך בזה. אך בנדון זה אין צריך לכל זה כיון שאין שמותיהם שוים ממש שזה נקרא שמואל וזה נקרא שמואל בנימין א"כ אין זה כלל שמותיהן שוין.

(וכן השיב כאאזמו"ר הגאון נ"ע שגם בענין אם שם הכלה כשם חמותה שבזה יש קפידא יותר משאר שמות שוין לפי שזה הוזכר בספר משנת חסידים גם כן דף פ"ה ע"א ולא הוזכר שם עוד דבר כלל ואפשר הוא מהאריז"ל ולא נזכר שם שיהיה זה לזרעו דוקא. משא"כ בצוואת רי"ח שי"ל שזהו רק לזרעו כו'. עכ"ז אם אין השמות שוין ממש כגון שהאחת נקראת רחל והב' נקראת רבקה רחל עד"מ אין לחוש. כ"ש בנדון זה דשמות המחותרים [אין] שוין שבלא"ה אין זה קפידא לפ"ד השב יעקב בשם גדולי הרבנים כנ"ל דכשאר שוין ממש כנדון זה אין שום חשש כלל וכלל).

ובחינם היא מצטערת ותולה בוקי סריקי בהשדוך ח"ו על לא דבר ממש. דבנדון זה אין שום חשש בעולם כלל.

(שו"ת צ"צ אהע"ז ח"א סי' קמג)

לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדוננו מורנו ורבינו
נשיא דורנו

*

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת עוסק בצ"צ ר' אליעזר חיים בן צפורה
וזוגתו מרת רבקה בתי' בת מרים פערל

בניהם ובנותיהם

מרת חנה רחל ובעלה הרה"ת מנחם מענדל הלוי בן חנה דבורה **גורביץ**
ילדיהם: יהודה ארי' לייב הלוי, שלום דובער הלוי, חיה מושקא, יקותיאל יוסף
הלוי, שניאור זלמן הלוי, יהושע זעליג הלוי, אברהם דוד הלוי, ומרים פערל

מרת רינה ובעלה הרה"ת אשר בן רחל **פרקש**
ילדיהם: לוי יצחק, נחמה ליבא, הינדא, יהודה ארי' לייב, מרים פערל,
מנחם מענדל ושרה ברכה

מרת דבורה ובעלה הרה"ת אלטער מרדכי הלוי בן חנה **לעוויטין**
ילדיהם: מנחם מנדל הלוי, יהודה ארי' לייב הלוי, יונה אהרן הלוי ופרומא פערל
מרת שרה לאה ובעלה הרה"ת צבי הירש הכהן בן טוביא פרידא **הענדל**
ילדיהם: מנוחה רחל, מנחם מענדל הכהן,

יהודה ארי' לייב הכהן, אברהם נח הכהן, חי' מושקא ושיינא חוה
הרה"ת שלום בער וזוגתו מרת חנה בת בתי' נחמה **לפידות**
ילדיהם: מנחם מענדל, חי' מושקא ודוד פנחס

הרה"ת לוי יצחק וזוגתו מרת שיינא גיסא בת סטרנא **לפידות**
בניהם שניאור זלמן ומנחם מענדל

הרה"ת מאיר פינחס וזוגתו מרת פייגא בת רעיה **לפידות**
בנם מנחם מענדל

מרת חי' מושקא ובעלה הרה"ת שמואל הלוי בן רייזל **ליבערמאן**
בתם מרים פערל

הרה"ת ישראל נחום וזוגתו מרת חסיה סימה בת שרה **לפידות**
יהודה ארי' לייב, מנוחה ברכה, ליבא שיינא ומנחם מענדל
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

לפידות

(ב.א. ארגנטינה)